WIDENER LIBRARY
HX JNZW U

46. 5
4 vol
359.2
Magazine
Miscellanies

2060

3 vols. Rec'd Nov. 4. 1835.

SVENSKA PARNASSEN.

FÖR ÅR 1784.

Edited by Gustaf Kiegner

STOCKHOLM,
Tryckt hos ANDERS JAC. NORDSTRÖM 1784.

Scan. 19.2
PScan 359,2

*Här öfverlemnas nu första försöket eller hela Årgången 1784 af den utlofvade *) egna, hittils saknade, Tidningen för Svenska Vitterheten uti alla des grenar. At däruti mycket felar, som både titel och ändamål hade kraft, ser hvar och en; men ingen, utom Utgifvaren, huru svårt det varit at åstadkomma äfven detta ofullständiga: därtil har fordrats mera tid och möda än någon lätteligen torde föreställa sig. I det närmaste har jag dock upfylt hvad jag, i fall af de hinder hvilka jag til en del nog insåg, hade mig föresatt, nemligen at visa Svenska Parnassens tilstånd äfven i des förflutna tidehvarf, och at för öfrigt söka Läsarens nöje, skulle det ock ske på hufvud-ändamålets bekostnad.*

Mera stränghet i valet, jämte en anständig Critik, skulle ofelbart göra denna Tidskrift ganska nyttig för Svenska Vitterheten; men därtil behöfdes mera tilgång, mera biträde och beredvillighet, än hvaraf jag mig fått hugna. Jag bör tilstå, at et visst, mig felande, anseende i den vittra verlden snarast kunnat tilvinna mig denna förmon; men det vackra ändamålet och et förmodligen icke misstaget sätt at det vinna synes förtjena någon bevågenhet.

Jag

*) Se *Utf. Sälsk. Tidningar* för år 1783, N:o 91, sid. 735, och Underrättelsen i slutet af denna Månadsskrifts Första Stycke.

Jag har icke varit utan biſtånd, och jag aflägger med nöje därföre en emot det nit, ſom mig upeldat, ſvarande tackſägelſe. Det underſtöd jag verkligen rönt, et och annat bifall, ſom jag måſte vårdera, hoppet om ännu gynſammare tider för Svenſka Vitterheten, och i ſynnerhet min ſtora kärlek för denſamma upmana, eller kanſke råttare, förleda mig, at ock för nåſta år fortſåtta mit förſök. Måtte jag, i fall af ytterligare misſräkning, åtminſtone gifva anledning til båttre anlagdt förſök på en väg, den jag nu ars ogerna lemnar!

Jag förbigår alla de anmärkningar öfver vår Vitterhet och des Idkare i almänhet, hvilka erfarenheten mig bibragt, men hvilka hvar och en, ſom med upmärkſamhet följer deſſa ämnen, ſjelf kan göra, och vil blott nämna ſlutſatſen däraf, nemligen: at en god och därföre erkänd vitter Tidning nu vore högſt nödig, om de Vackra Vetenſkaperna hos oſs ſkola vinna den utbredda förkofran, ſom de, ſkyddade ifrån Thronen, viſſerligen böra vinna. Stockholm, den 15 December 1784.

GUST. REGNÉR.

SVEN-

SVENSKA PARNASSEN.

Första Stycket. Januarius 1784.

DAPHNE*).

UTI den ålder *Daphne* träder,
Då nöjet öfverhanden tar,
Då hopp och ungdom sinnet gläder,
Då menlösheten än är qvar,
Och intet fåfänghetens väder
Des spåda hjerta upblåst har.

DEN täckhet, som i snaror lindar,
Som altid mer än skönhet klär,
Hon i sit hela väsend bär,
Hon vet ej af at hon förblindar,
Fast hon Naturens prydnad är.

NÄR en gång ögat henne finner,
Kan det ej lemna henne mer,
Des åsyn en förvirring ger,
Och när hon ur din syn försvinner,
Du henne i dit hjerta ser.

A OM

*) Med detta sköna skaldestycke af et ibland våra sällsyntaste Snillen, som uti et för Vitterheten blidare climat länge varit förloradt för oss, tager jag mig den friheten, at börja denna Samling. Det skal erinra oss, at Sverige lyckligt vis åter äger den odödlige Författaren, och upmuntra oss, at återbringa vår Skalde-konst til den ädla, förtjusande enfald, hvaruti samme Herre vid sin bortresa densamma lemnade.

OM något fällt är jorden ämnadt,
Så bör få mycket ſkönt och godt
Åt fällhet vara öfverlemnadt.
Ach *Daphne!* du ej vet din lott:
De nya ſinnen ſom du fått,
Dig än med ljufva känſlor narra;
Än har ej hjertat lärt at darra,
Det längtar och det njuter blott.

NATURENS fägring för dig ſtrålar.
Du alt med nöjets ſynglas ſer,
De taflor, bildnings-kraften målar,
Du en fördublad ſkönhet ger;
Alt på din minſta vilja vaktar,
Alt ler och alt förnyar ſig,
Du en förtjuſad verld betraktar,
Och tror hon blott är gjord för dig.
De nöjen dagen åt dig ſkänker,
Du utan ånger, utan ſtrid
Och utan ledſnad kännes vid;
Om natten i en ſtilla frid,
Du dig i ſömnens armar ſänker,
Där nöjet dig til mötes är,
Det ſläpper löſt förnuftets tömmar,
Och ſkapar under lek och drömmar
Den fällhet, ſom din ſjäl begär.

DIT intåg ſkal i verlden göras,
Där under yppighet och prakt
En lycklig oſkuld ſkal förſtöras,
Och tvingas under vanans magt.
Du ſom et ziradt offer föres
Midt i en yr och tanklös hop,
Dit häpna öra ſtändigt röres
Af afunds och förundrans rop:

Där

Där väntas det man kallar nöje,
Och nytjas utan ljuflighet,
Och under buller, tvång och löje
Man glömmer dygd och menſklighet;
Man ſöker och man ſöks af dårar
Med vänſkap och med vårdslöshet;
Man tanklöſt andras rykten ſårar
Med qvickhet och behaglighet,
Och med förnuft och barnſlighet
Man väljer och man ſtraxt förkaſtar;
Man bort med tidens hvirfvel haſtar,
Och at man lefver man ej vet.
Man får ej råd af hjertat taga,
Ej ſtyrka af ſin ömhet draga,
Förvirrad och i nöjen ſnärd
Man hinner ej at ſig beklaga:
Man blir förſtrödd, man blir förtärd,
Och endaſt i den konſten lärd
At fly ſig ſjelf och ſig bedraga,
At kunna lyſa och behaga,
At bli förlorad och få verld.

Alt detta *Daphne* haſtigt ſkådar,
En prägtig yta ſnart bedrar,
Des unga hjerta henne bådar,
Af hon för litet ſmakat har;
Hon ſig åt alla nöjen delar,
Nu tror hon lifvet börjar förſt,
Hon ſöker ſläcka hjertats törſt,
Men känner dock at något felar;
Det ljufva hoppet, ſjälens vän,
Som altid ſmickrar, altid retar,
Bedrar och lindrar *Daphne* än,
Hon ſtändigt efter ſällhet letar,
Men får des ſkugga blott igen.

De lugna nöjen ſom hon njutit,
Som likt en ſtilla källa flutit
Med glädjen in i hennes ſjäl,
Ha deras rena ådra flutit:
Hon känner blott et konſtladt väl.
Faſt lyckan henne öfverhopar,
Des hjertas tyſtnad dock ej vins;
Det är förtryckt och hemligt ropar:
Mån ingen annan ſällhet fins?

MEN ſnart den häpna *Daphne* ſaknar
De förra känſlor ſom hon haft,
I alla ſinnen redan vaknar
En obekant och ljuflig kraft:
Ibland i glädje hjertat ſimmar,
Men ſtraxt en ſuck från bröſtet går;
Nu nöjet fram ur ögat ſtrimmar,
Nu åter trillar ner en tår;
Hon ſig i ſtändig tyſtnad ſänker,
En enſlig känſla börjar rå;
Hon finner välluſt när hon tänker,
Man vet ej hvad hon tänker på.
En hemlig oro henne ſäger,
At hon ej nytjar hvad hon fått,
Hon ſer at hon et hjerta äger,
Men vet ej hvartil det är godt.
Alexis ſyns, och *Daphne* finner,
At det för honom ſkapadt är,
Hon ſuckar och *Alexis* brinner,
Men hennes ſuck i tvång förſvinner:
Den grymma konſten öfvervinner
En ömhet ſom Naturen lär.
Hon tör ej låta ſig beveka
Af trohet, ungdom och behag;
Des kön och blygſel henne neka

Den

Den fällhet at få synas svag.
Des ömhet är en hemlig plåga,
Som hon förtryckt i hjertat bär:
Alexis ömhet är en låga,
Som brister ut och alt förtär.
Med stränghet vil sig *Daphne* värja,
Alexis hotas med förakt,
Men hennes ögon honom svärja,
At det ej står i hennes magt.
Alexis kärlek honom drifver,
Han är til *Daphnes* fötter förd,
Hans fruktan hjertat sönderrifver,
Af sit begär han är förstörd.
Hans röst, som qvafd och bruten blifver,
Hans djerfhet, ungdom och hans ifver,
Alt detta en förtjusning gifver,
Och *Daphne* skulle ej bli rörd?

HAN ropar: „*Daphne!* om du visste
Hvad ömhet genomtränger mig,
Du visst din grymma stränghet miste,
Min själ är upfyld utaf dig;
Om du min kärlek ej fördömmer,
Jag lifvets tyngd med välluft drar,
För dig jag hela verlden glömmer,
I dig jag hela verlden har.
Min *Daphne!* lät oss begge smaka
Hvad guda-nöje kärlek ger;
Dit hjerta kan ej önska mer
Än fällhet ha och ge tilbaka.
Jag himlen i din upsyn ser,
Jag äfven där min döds-dom skådar,
Et ord af dig mig lifvet bådar
Ell' ock i grafven störtar ner".

Alexis tyſtnar, *Daphne* faſar,
Hon fruktar, at *Alexis* dör,
Hon vet ej at faſt kärlek raſar,
Han ſällan något lif förſtör.
Alexis ömhet henne ſårar,
Och gör på hennes ſtyrka ſlut,
Hans ögon fyllas af de tårar,
Som endaſt nöjet präſſar ut.
I alla ſinnen välluſt ſmyger,
Hon hör ej eftertankans knot,
På hennes läppar ſjälen flyger,
At ta *Alexis* ſjäl emot.
„*Alexis!* ſe min öma låga . . .
Säg är du nöjd? jag älſkar dig . . .
Ack hvilken ſällhet? hvilken plåga?
Alexis! . . . du förlorar mig!
Om du min oſkuld icke vördar,
Du mig i grafvens mörker för;
Jag tilber dig, och du mig mördar:
Ack grymme! tål du at jag dör“?

VID deſſa ord *Alexis* bäfvar,
Ty uti *Daphnes* ögonkaſt
Än ömhet, än förtviflan ſväfvar;
Hans djerfhet dämpas med en haſt.
Han är för öm at icke höra
En röſt ſom alla hjertan rör,
Han är för lycklig at förſtöra
En oſkuld ſom hans ſällhet gör,
Och midt i ſina känſlors yra
Af lågor och begär förtärd
Han lär at ſina ſinnen ſtyra,
At älſka och bli *Daphne* värd.
Re'n hennes upſyn honom bådar,
At hans belöning är tilreds,

Han

Han där en dubbel välluſt ſkådar,
Han älſkar och hon är tilfreds.
Hon ej en menlös låga gömmer,
Men rådnar och gudomligt ler,
När hon en kyſs åt honom ger,
Som ſjelfva dygden ej fördömmer
Och kärlek utaf henne ber.

Alexis Himlens välluſt njuter,
När han den ſköna munnen rör,
Han *Daphne* uti famnen ſluter,
Och uppå hennes läppar dör,
Man endaſt några ſuckar hör,
De följas af den ljufva tyſtnad,
Som dränker hjertat i ſin lyſtnad,
Och ſjälens ſtörſta ſällhet gör.

Ach *Daphne!* fullfölj dina öden
Och af ſå ſälla nöjen lär,
At lifvet liknar endaſt döden,
När det ej vet hvad kärlek är.

Du kärnan nu af lifvet tager,
Åt Nöjets Gud du dyrkan ger,
Du aldrig några ſuckar drager,
Som icke utaf kärlek ſker.
Du ej om några plågor drömmer,
Om minſta oro dig förtär,
Du ſer *Alexis* och förglömmer,
At något ondt på jorden är.
Du i dit öde dig behagar,
Til ingens lycka afund drar;
Med ömkan du dens lott beklagar,
Som ej din ljufva ſällhet har.

Du känner icke deras ſmärta,
Som ſucka efter ärans höjd;
Du har en thron uti dit hjerta
Och al din ära är förnöjd.

NÄR tyngd, när ledſnad verlden öder
Och qväfver blodets muntra lopp,
Du ſtändigt nya nöjen föder
Uti et hjerta fullt af hopp.

LÄT aldrig ånger dig förtrycka,
Lät tadel ſorl ur hogen ſlås;
Din öpna kärlek gör din lycka,
När andra uti tvång förgås.

ACH *Daphne!* hvilken gruflig plåga
At viſa köld och känna ömt,
At ſtändigt efter rycktet fråga
Och låta hjertat bli förglömt,
At öfver ſin förmåga kämpa,
At önſka det man icke vil,
Och blott det enda nöjet dämpa,
Som tröſtar oſs at vara til.
Och vet, at om du ändtlig hinner
At göra hård din öma ſjäl,
Dit lif, ſom ſedan långſamt rinner,
I en beſtändig ſömn förſvinner,
Och du för al din möda vinner
Den äran til at leds ihjäl.

Gipser,

Som finnas uti Kongl. Målare-Academiens Hus i Stockholm, afformade på de förnämſta Grekiſka Originaler uti Italien 1).

I Öfver-Intendents-Contoirets Förmak:

En liten *Ceres*, med ax i venſtra handen. Originalet, ſom varit vid Villa Mattei vid Rom, är nu i Vaticanen.

En liggande *Hermaphrodit.* Originalet i Villa Borgheſe vid Rom, det vackraſte af alla Grekiſka Bildhuggerier, ſom föreſtälla detta diktade under 2), utmärkt af ſina ſköna händer.

En ung *Bacchus.*

I Gips-Skolan:

En *Centaur* 3), öfvervunnen af Kärleken. Orig. i Villa Borgheſe vid Rom. Centauren föreſtälles med

1) Det ſynes böra intereſſera Svenſka Vitterhets- och Konſt-älſkare, at vi hos oſs, uti fullkomliga copior, ſkänkta af Kon. *Ludvig* XIV til Kon. *Carl* XI, kunne betrakta de gamla Grekiſka måſterſtycken af Bildhuggeri, hvarom Kännare med förtjuſning tala, och hvilka Artiſterne aldrig nog kunna ſtudera. Det är i almänhet obekant, at vi äge denna ſkatt. En förteckning dåröfver måſte ſåledes blifva välkommen. Men man ärnar ock efter hand vidare beſkrifva, i ſynnerhet de af förſta Claſſen, hvilka här med Stjernor finnas utmärkte.

2) *Hermaphroditus*, Son af *Hermes* och *Aphrodite* (Mercurius och Venus) diktades vara tvekönig, ſåſom han ock uti ofvannämde gips föreſtälles. Man kan ej bättre beſkrifva detta konſt-ſtycke, än med deſſa *Ovidii* ord, uti Metamorphoſerna, då han talar om Nymphen *Salmacis* underbara förening med *Hermaphroditus:*

Nec foemina dici,
Nec puer ut poſſent, neutrumque & utrumque videntur.

3) Diktadt miſsfoſter, hälften menniſka och hälften häſt.

bakbundna händer och Kärleken på ryggen. Synes vara *Neſſus*, kär i *Dejanira*, *Herculs* trolofvade.

En *Venus*, upſtigen ur bad, bekant under det Franſyſka namnet af *Venus aux belles feſſes* (på Latin: Venus Callipygia). Originalet i Palatſet Farneſina i Rom. Tanken och ſtällningen förträffelig.

Et Hufvud af *Antinous**. Det ſkönaſte antika Hufvud. Orig. med hela kroppen, på Capitolium i Rom.

I Academiens Förmak:

Ynglingen ſom drar en flicka ur foten. Orig. på Capitolium.

Den *Borgheſiſke Fäktaren** (le Gladiateur Borgheſe), eller, efter den ſtore Kännarens af Antiker, Hr *Winkelmans* upgift, en Krigsman i ſtridande ſtällning. Förträffeligt uttryck af manna-åldrens naturliga behagligheter. Orig. i Villa Borgheſe vid Rom.

Den *aflidande Fäktaren* (le Gladiateur mourant), eller, efter *Winkelman*, en ſårad och aflidande Härold. Orig. på Capitolium. Räknas för den förſte af andre claſſen.

Pan ſom lär Apollo at ſpela. Orig. i Villa Ludovici vid Rom.

I Academiens Sesſions-rum:

En *Diana* eller *Jagt-Nymph*, i löpande ſtällning.

En *Faunus* med cymbaler i händerna. Orig. i Stor-Hertigens Galerie i Florens.

Venus ſom ſitter huka (Venus accroupie) på en ſköldpadda, ſåſom nyfs framfödd ur hafvets ſkum och färdig at ſtiga i land. Orig. därſammaſtädes.

Anti-

*Antinous**, eller, efter *Winkelman*, en ung *Meleager*. Hufvudet, och i almänhet alle de öfre delarne mäſterlige. Orig. i Belvederen i Rom.

Commodus, under *Herculs* bild, eller, efter *Winkelman*, *Hercules* ſjelf hållande på ſin lejon-hud en liten *Ajax*. Orig. i Vaticanen.

Den *Borgheſiſke Fäktaren*. Se dupletten i Förmaket.

Den *Mediceiſka Venus* * (Venus de Medicis). Den ryktbaraſte och ſkönaſte af alla Antiker, ſom föreſtälla *Venus*. Orig. i Stor-Hertigens Galerie i Florens.

Apollo ſegrande öfver Python, på Franſyſka gemenligen *Apollon de Belvedere* kallad, af ſtället där Originalet förvaras. *Winkelman* råkar i förtjuſning, då han beſkrifver detta ſublimaſte ålderdomens alſter.

De begge *Brottarne** (les Lutteurs), föreſtällande, efter *Winkelman*, tvenne *Niobes* Söner, ſom öfvade ſig i brottande, då de blefvo ſkutne af *Apollo*, och ſkulle ſåledes utgöra en del af *Niobes* grupp. Orig. i Stor-Hertigens Galerie i Florens.

*Laocoon** med ſina begge Söner. Et vidtberömdt ſtycke där konſten ſynes hafva uttömt ſig. Orig. i Vaticanen.

Pætus och *Arria*, eller, efter *Winkelman*, *Canace* och en Kongl. Lifvakt, hvarom *Ovidius* uti ſina Heroider. Orig. i Villa Ludovici vid Rom.

Hymen och *Kärleken*, eller *Caſtor* och *Pollux*, eller kanſke ännu rättare, *tvenne Genier ſom offra åt Naturen*, föreſtäld uti en liten *Cybele*, ſom ſtår bakom. Orig. ſom varit i Villa Ludovici, är nu i Madrid.

En *Bacchus*. Orig. i Villa Borgheſe vid Rom.

Den unge *Papirius med ſin Moder*, eller, efter *Winkelman*, *Oreſtes* och *Electra*. Orig. i Villa Ludovici vid Rom.

Diana, med en Hjort bredvid. Orig. i Verſailles.

Sliparen eller den ſå kallade *Rotator* (på Franſ. le Remouleur, på Ital. Arrotino). Orig. i Stor-Hertigens Galerie i Florens. Berättas varit den förſte ſom uptäckte Catilinſka ſammangaddningen. Sitter huka vid ſit arbete och lyſs. Detta ſenare uttryckes ſå lifligen, at man glömmer det man ſer et konſt-ſtycke.

En *Mercurius*, med benen i kors. Orig. i Stor-Hertigens Galerie i Florens, hvaruppå den af bronze i Farneſiſka Palatſet är afformad.

I Förſtugan nederſt:

En *Juno*, utan armar. Orig. i Vaticanen.

Et *Vild-ſvin*. Orig. i Stor-Hert. Galerie i Florens.

Et *Lejon*. Orig. i Villa Medicis vid Rom.

För ſammanhanget vil man nu bifoga de öfriga af förſta rangen, men hvilkas copior icke finnas här:

Den ſå kallade *Torſo* eller Bålen af en *Hercules*, i Vaticanen. Sättes i bredd med *Apollo* och *Laocoon*.

Den *Farneſiſke Hercules*, ſom föreſtäller denne Hjelte hvilande ifrån ſina arbeten, i Farneſiſka Palatſet i Rom.

Apollino eller en liten *Apollo*, i Stor-Hertigens Galerie i Florens.

Niobe med ſina Barn, därſammaſtädes.

En *Flora*, märkvärdig af ſit draperie, hvaruti den öfverträffar andra Antiker, i Farneſiſka Palatſet i Rom.

An-

Anvisning til denne och dylike Artiklars införande i Svenska Parnassen är benäget gifven af Kongl. Expeditions-Secreteraren m. m. Hr *Fredenheim*, hvilken uti sit valda Bibliothek, ibland de private i Riket i synnerhet märkeligt, för en mängd originale Manuscripter och Bref af de störste Män i förra århundrade, och för de yppersta i hvarje Land senast utgifna Geographiska Chartor, äfven äger en med smak och kännedom gjord Samling af Böcker, Ritningar och Gravurer uti dessa ämnen, om hvilka han har tilfälle at jämt erhålla de säkraste och nyaste underrättelser ifrån de förnämsta utrikes Orter, särdeles ifrån Rom: en Brefväxling den han desutom gör nyttig för Vetenskaperna och Svenska Historien. Likaledes äro benägne Underrättelser vid detta tilfälle dels meddelte dels lofvade af Kongl. Målare-Academiens Director Hr *Pilo* och Secreterare Hr *Tempelman*, som utmärkt bidraga til denna vackra Inrättnings ändamål, och af Kongl. Hof-Målaren Hr *Masrelier*, som nyligen hemkommen efter et långt vistande i Rom vunnit samma anseende för den rätta och gamla Compositionen uti Historie-Målningen, som vår få kände Hr *Sergel*, för at uti Bildhuggeriet efterfölja de stora forntidens efterdömen. Under så goda anvisningar, ökte af flere våre berömlige Konstnärer, är man endast bekymrad om det ringa rum, som efter den utstakade planen här kan lemnas dessa sköna delar af Vitterheten.

APOLLO SEGRANDE ÖFVER PYTHON, eller den ſå kallade Apollo uti Belvederen, et af de ypperſta Grekiſka Bildhuggare-arbeten 1).

Af alla konſtens alſter, ſom undkommit tidens våld, är denna *Apollos* Stod utan genſägelſe den ſublimaſte. Artiſten har fattat detta arbete efter en Ideal 2), och har nyttjat materien endaſt för at utföra ſin tanke och göra den ſynbar. Så högt den beſkrifning, *Homerus* gifvit om *Apollo*, öfverträffar de beſkrifningar, ſom andre Skalder om honom gifvit; ſå högt öfverträffar ock denne figur alla andre figurer af *Apollo*. Storleken är öfver den menſkliga, och hela ſtällningen uttrycker majeſtät. En odödlig ungdom, lik den eviga vår, ſom herſkar öfver de Elyſiſka fälten, utbreder ſit milda behag öfver hans manliga retelſer, och förljufvar hans lemmars driftiga ſkick. Man bör ſöka inträngа uti oſynliga ſkönheters verld och ſkapa ſig en urbild af himmelſk art, för at uplyfta ſin ſjäl til öfvernaturliga ſkönheters beſkådande: ty här är intet dödligt, intet underkaſtadt menſkliga behof. Denne kropp hvarken ſväller af ådror eller ſpännes af nerver: en himmelſk lifsande gjuter och fördelar ſig lik en ſakta flod omkring hela ytan af denna förtjuſande bild. Man har för-

1) Denna präktiga beſkrifning, lånt utur *Winkelmans* Hiſtoire de l'Art de l'Antiquité, måſte i ſynnerhet behaga våra Skalder, ſom däruti finna ſina högſta, ſina meſt förtjuſande begrep om denna deras Gudomlighet likſom realiſerade; och kunna ſjelfve, enligt föregående Artikels anviſning, därom förſäkra ſig.

2) Man kallar uti de vackra Konſterne *Ideal* en uti Konſtnärens inbildnings-kraft formerad Urbild, efter hvilken han arbetar. Denne urbild är den högſta förädling af Naturen.

förföljt *Python* 3), emot hvilken han för förſta gången ſpänt ſin förfärliga båga: uti ſit haſtiga lopp har han upnått honom och gifvit honom det dödliga ſkottet. Hans ſtolta blick mäter, ifrån höjden af hans glädje, oändligheten, och ſträcker ſig vida utöfver hans ſeger. Föraktet hvilar på hans läppar; den harm han andas upblåſer hans näsbåror och upſtiger til hans ögonbryn. Men en oföränderlig frid teknar ſig uti hans änne, och ögat är fullt af godhet, ſåſom då han midt ibland Muſerna emottager offer af deras vördnad. Ibland alla figurer af *Jupiter*, ſom konſten alſtrat och ſom hunnit til oſs, finner man ingenſtädes Gudarnes Fader nalkas den ſtorhet, hvaruti han fordom uppenbarade ſig för Poetens ſnille, ſåſom uti de drag hvilka hans Son här viſar. Alle de andre Gudarnes ſärſkilda ſkönheter äro förenade uti denne figur, ſåſom uti den gudomliga *Pandora*. Denna panna är *Jupiters* panna, inneſlutande Vishets-gudinnan; deſſa ögonbryn förkunna hans vilja med en vink; deſſa ögon, uti deras hvälfda kretſar, äro Guda-Drottningens ögon, och denne mun är juſt den munnen, hvars kyſſar förgudade den ſköna *Branchus* 4). Lika de ſpäda ſkotten omkring vinträdet fläckta de ſköna håren omkring det gudomliga hufvudet, ſåſom rörda utaf Zephirernas anda: de ſynas genomdoftade med ambroſia 5) och löſligen upfäſtade öfver hjeſſan af Gratiernas hand. Vid åſynen af detta konſtens under glömmer jag hela verlden; jag tager ſjelf en ädlare ſtällning,

3) En gruflig Drake, ſom alſtrades utur åſjan efter den almänna floden: ſe *Ovidii* Metamorphoſer.

4) En ung Herde, den *Apollo* ålſkade.

5) *Ambroſia* var icke allenaſt Gudarnas bröd, utan ock et däraf utdraget vatten och en välluktande ſmörjelſe, hvarpå här hafves affeende.

ning, för at med värdighet betrakta det. Ifrån förundran går jag til förtjuſning. Betagen af vördnad känner jag mit bröſt vidga och lyfta ſig: vanlig känſla hos dem, ſom äro upfylde af den prophetiſka andan. Jag känner mig flyttad til Delos och uti Lyciens helgade lundar, ſtällen, dem *Apollo* hedrade med ſin närvaro: ty den ſkönhet jag här beundrar, ſynes antaga rörelſe, ſåſom den hvilken fordom alſtrades under *Pygmalions* hand. Huru vil jag beſkrifva dig, oförlikneliga mäſterſtycke! Sjelfva konſten borde til den ändan intjuſa mig och leda min penna. Det utkaſt jag gjort, nedlägger jag för dina fötter: ſå lägga de, ſom icke kunna räcka den dyrkade Gudomlighetens hufvud, för des fötter ned de kranſar, hvarmed de velat kröna denſamma 6).

FLUGAN *och* MYRAN.

Fabel.

FLUGAN ſkryter för en Myra
Om ſin företrädes-rätt.
Nog kan du et hushåll ſtyra,
Säger hon, på bäſta ſätt.
Jag en gång af dig vil lära
Måttlighet och ſparſamhet.
Men när frågan är om ära,
Tilſtå at du intet vet.
Enſam, därom lär ej tviſtas,
Bland

6) Man torde icke finna ſegren öfver en Drake nog ärorik, för at ſvara emot ſå höga uttryck. I den händelſen, ſäger *Winkelman*, kan man lämpa dem på Jätten *Tityi* nederlag, hvilken *Apollo*, helt ung, fälde med ſina pilar, för at hämnas den ſkymf, ſamme Jätte velat tilfoga *Latona*, Gudens Moder.

Bland Inſecter är det jag,
Som i ſtora verlden viſtas,
Känner folk af alla ſlag.
Ingen ſkönhet ögat fäſter,
Som en kyſs af mig ej tål.
Ingen *Croeſus* bjuder gäſter,
Som ej ſer mig i ſin bål.
Men jag anſer dock för ringa
At förnöja ſyn och ſmak,
Mot den äran at ſig ſvinga
Dagligt under gyllne tak.
Ser du ſlottet där på backen!
Det är där man råkar mig;
Hvilken myra har ur ſtacken
I den höjden vågat ſig?
Flugans ära . . . — Kära tyſtna!
Gårdens Herrſkap kommer här,
Ropar Myran, lät oſs lyſſna,
Deras ſamtal ſtundom är
Om Inſecter. — Nå må göra,
Tänker Flugan jag ſkal viſt
Mit beröm af Herrſkap höra,
Dem jag nalkas förſt och ſiſt.
Hvem i ſpåren är ſå trägen? —
Tyſt! man nämner Flugans namn,
Hvilken ära! — Hela vägen,
Klagar Frun, i häl och hamn
Skal den Flugan mig förfölja?
Fins et mera plågſamt djur?
Fåfängt hatt och flor mig hölja
För et näsviſt kreatur.
Hör dit tilnamn, lilla herre,
Viſkar Myran, nöjd i qväll
Akta dig för hälften värre
At på köpet få en ſmäll.

Fåfängt är ſit öde tvinga
Och på äran göra våld;
Äran, lyckan för den ringa
Är at lefva glömd och dold *).

ODE
ÖFVER SNILLETS FÖRTAL*).

HVAD ſmäde-ſkri mit öra ſårar!
Hvad afſkyvärda ſammanljud!
Jag hör en flock af ſtolta dårar
I ſtoftet laſta Pindens Gud.
De myndigt af hvarandra fråga:
Hvad båtar ſnillets qvicka låga,
Som ej förbättrar hjertats fel?
Och hvartil kan väl lärdom tjena
Om ej at lifvet fåfängt läna
Åt et beundradt gyckel-ſpel?

HVAD ſpöke deſſa dårar följer!
Des hand en blodig fakla bär,
Och mörkrets natt des ſtigar höljer:
Det ju den grymma Vantron är.
Hvad faſa mig des blick bereder!
Folk! ropar hon, op! väpnen eder,

Den

*) Läſaren känner utan tvifvel här igen Författaren til de Fabler, ſom finnas införde uti Tredje Delen af K. Vitterhets Academiens Handlingar. Uti Fjerde Delen, ſom är under tryck, får man ſe Andra Flocken däraf. Denna åter hörer til Tredje Flocken, ſom ännu ligger i Hr Författarens gömma, hvarutur den blifvit mig beniget meddeld.

*) Denna Ode, ſådan ſom den nu lemnas det Almänna, har förut icke varit tryckt. Författaren är den ſamme ſom til Oden öfver Voltaires Död.

Den Högſte kallar er til ſtrid.
Med heligt nit des vilja yrken,
Med blod er Guda-lära ſtyrken
Emot en Philoſophiſk tid.

RE'N ruſtar ſig den mörka ſkara
At blindad lyda Vantrons bud.
Hvarannan tuſen genljud ſvara:
De Lärde frukta aldrig Gud.
Barbarer! för er djerfhet häpnen,
I fåfängt eder ilſka väpnen,
Jag går at med förnuftets röſt
För edra lomma öron dundra.
Må edra döda hjertan undra
Och menſkligheten ſe ſin tröſt!

HVAD vore väl den dyra Lära
Som eder ifver väpnat har,
Om ej den Viſa, jordens ära,
För henne helig dyrkan bar?
Et irrbloſs ſom vår ſyn förledde,
En villa ſom vårt fall beredde,
En byggnad af bedrägeri,
En konſtig ſnara för de ſvaga,
En lag at träldom ſtilla draga,
Och Politikens offer bli.

ACH! långt ifrån de rätta Viſa
At emot Gud begå et brott!
Hvad de des ära värdigt priſa
I det de göra menſkor godt!
I dårar! deras fotſpår följen,
Ert bittra hat med omſorg döljen,
Gån, blifven de förtrycktas värn,
Beviſen ömhet mot er näſta

Och vågen ej vid Himlen fäſta
De arma dödeligas järn.

GÅN ej at längre fåfängt häda
De ſnillen verldens ljus beredt,
Gån ej at er i mörkret gläda,
Då I et fel hos *Voltaire* ſedt.
Hvad? ſjelf en fåfäng jordens börda
Skal icke låga tiſtlen vörda
Den ek ſom åſkans granne är,
Faſt där hon ſig mot molnen höjer
Och ſtolta kronan vidgad böjer
Et viſsnadt löf des hjeſſa bär?

DE ilſkna ſtormars lätta ſkara
Med ſtillatigande förakt
De ſmärre ſjöar öfverfara,
Som ringa mål för deras magt.
Det är på Oceanens yta
Som de med ſamlad ſtyrka ryta:
Des öpna ſvalg, des vida rymd
De vilda *Eols* härar kallar.
Den häfda vågen ſkyhög ſvallar
Och dagen blir af faſa ſkymd.

SÅ ſnillets oinſkränkta låga
Fördubblar känſlor och begär,
Och van at alt med djerfhet våga
Sin flygt mot ſjelfva himlen bär.
Från denna höjd hur lätt at falla!
Men I ſom tröga, rädda, kalla
Vid låga jorden tryckas ner,
Hvad tid bör väl för er förſvinna
At någon enda kula finna
Som mera djupt kan ſänka er?

Se et Numidiſkt lejon raſa
Och nejden bäfva för des magt,
Och denna härjning, denna faſa
Förſvinna inom liten trakt.
Se deſſa ſolgrand ibland djuren,
I luften gömda af Naturen,
Med andan gjutas i vår kropp,
Och där den grymma peſten föda
Och millioner lif föröda
Och fluka flere Riken op.

Så äfven ſnillet ſtundom väcker
De ſtormar länders ro förſtör,
Men deras yra föga räcker
Och tiden lugnet återför.
Men I, ſom dumhets bojor draga,
I ſmå, ſom ſkilde altför ſvaga
At ſkaka edra foſterland,
Det är för er ſom ſlägtet lider.
Er ſtora mängd förvirring ſprider
Och fyller alt med mord och brand.

Hvad faſa! hvilka berg af döde!
Jag ſer en ny och härjad verld
Til minſta koja blodig, öde
För de *Cantabrers* grymma ſvärd.
Men hvart månn' deſſe präſter haſta?
Ach! de på tända bålet kaſta
En uſling ſom ej ſkrymta vet.
Den rörda menſkligheten klagar.
Hvem bryter ſå des helga lagar?
En mörk och vild okunnighet.

Förmätne! lären då at dyrka
Den hand ſom vishets-facklan bär,

Faſt ock des guda-lika ſtyrka
För några få bedröflig är.
Det hela ſnillets ſtorverk känner.
Då ſolens eld din hjeſſa bränner,
Gå icke raſande och ſvag
At mot des ära fåfängt ſpjärna.
Vet! det är denna ſtolta ſtjerna,
Som ſkänker verlden lif och dag.

HERMAN RIEDESEL,

Tyſk Anecdot;

af Hr. d'Arnaud.

Vackra gerningar hafva et välde, ſom öfverträffar den oinſkränktaſte deſpotiſm: de herſka öfver ſjelfva ſinnet. De kufva utan at reta, de tvinga oſs at ändra mening, vilja, begär; med et ord, man kunde ſäga, at de äro en utflytelſe af den Gudomliga Magten: de råda öfver menniſkan i den höjd, at de gifva henne likſom en annan natur, en annan ſjäl, och på vilt ſätt omſkapa henne til en ny varelſe. Dygden, ſom är grunden til deſſa mägtiga gerningar, bör ock anſes för den förſta af våra beherſkare, des välde är oföränderligt och kanſke den enda myndighet i verlden ſom gör ſig älſkad.

Herman Riedeſel af Brackenburg var en af de få Länherrar, ſom utgjorde den gamla Ridderlighetens heder. Han lefde i femtonde ſeclet vid Landgrefve *Ludvigs* af Heſſen Hof. Adeln tog honom til efterſyn, och Fruntimmerne täflade at få honom til ſin Riddare. Man talade icke om annat än hans utſeende, tillika intagande och majeſtätligt, hans beſynnerliga ſkicklighet i adliga öfningar, hans tapperhet,

hans

hans hjeltemod ſom framlyſte vid minſta tilfällen. Vid ſamma Hof utmärkte ſig ſåſom et under af ſkönhet en dotter af *Rörig*, ärftelig Marſkalk af Heſſen och den ſiſte af ſin ätt. *Margareta* ingick i den ålder, då kärleken börjar blifva et ſjälens behof. Hon kunde vänta Förſtars anbud; och Landgrefven älſkade henne ſåſom ſit barn. Hon anſåg ej med kallſinnighet den unge Länherren, och han å ſin ſida blef ſnart intagen af den häftigaſte böjelſe för henne. De förtärdes af en lika eld, och dröjde ſåledes ej länge at förklara hvarandra ſin kärlek. *Riedeſel* bar ſin vackra herſkarinnas färg; han hade gjort verſer til hennes ära, af detta innehåll: „Jag älſkar en gudomlighet utan medtäflerſka; och ingen Riddare öfverträffar mig uti den kärlek jag bär för henne. Hennes namn är uti mit hjerta, och jag ſkal förbjuda min mun at nämna det, intil det ögonblicket då jag får offentligen utropa det eviga föremålet för min dyrkan". Detta är aldeles deſſe vandrande Riddares ſpråk, ſom dogo af kärlek för ſina Damer. Imedlertid hade *Riedeſel* icke kunnat afhålla ſig ifrån en otrohet emot ſit löfte: han bar beſtändigt en perla af utſökt glans på ſit bröſt: man vet at *Margareta* på Latin betyder *perla*.

Våre begge älſkande älſkade hvarandra ſå mycket ſäkrare, ſom de ingaledes tviflade, at ju en ſnar förening ſkulle kröna en ſå liflig och ren kärlek. Hvar och en vid Hofvet önſkade detta; Landgrefven ſjelf deltog uti deras lycka; alt underhöll dem uti et ſmickrande hopp.

Marſkalken träffar Riddaren hos Förſten. Han ber honom lemna Hofvet et ögonblick, för at gå ut med ſig åt parken. Här ſöker han en mörk afſides gång, ſtannar och ſäger til *Riedeſel*: Riddare, jag hör at ni kaſtat ögonen på min dotter. Eder af-

ſigt är mig bekant, jag ſkal ej kalla den förmåten; jag känner eder börd, och vet at ni är af en rang at kunna begära *Margaretas* hand. Men, *Riedeſel*, jag är far, ni måſte hafva mit ſamtycke för at ingå detta förbund, och jag har blott et ord at ſäga eder: ni får henne aldrig. Lät mig ſlippa at uptäcka eder orſakerna til detta afſlag. Nog, *Margareta* ſkal icke gifta ſig utan efter mit val, och jag ſäger eder ännu en gång, detta val faller icke på eder. Riddaren, ſlagen ſåſom af en ljungeld, förblifver ſtum. Han ſöker dock ſäga något. Men gubben fortfar: Jag har ännu icke ſagt eder alt: jag talar til en Riddare; jag fordrar ſåledes af eder trohet et ännu ſtörre offer: det är, at ni bemödar eder qväfva en kärlek, den jag icke kan ſtälla tilfreds; at icke uptäcka för någon detta ſamtal, icke en gång för min dotter; at fly hennes närvaro. . . — Herre! . . . huru är det möjeligt? . . . — En rätt Riddare kan alt: ja, at til och med undvika *Margaretas* blickar; och i ſynnerhet, at icke betjena eder af Förſtens myndighet. Och ſtraxt ſkyndar Marſkalken tilbaka til ſlottet.

I hvilket grufligt qval lemnar han Riddaren! En ſå herſkande böjelſe, ſom af tid och hinder endaſt kunde ſtärkas, i ſtället at förſvagas, ſom ſkulle lefva ännu i grafven, den borde han beſtrida, innefluta den i ſin ſjäl, icke mera tala därom för den älſkade perſonen ſjelf, neka ſig ända til det nöjet at ſe henne, för evigt upoffra den lyckan at äga *Margareta!* Detta ſiſta bud var et döds-bud för *Riedeſel:* han gjuter en ſtröm af tårar, han uthärdar icke ſin faſeliga belägenhet, han förlorar bruket af ſina ſinnen. Han upvaknar ſom ur en dvala: — Har jag hört rätt? Är det ej en dröm, ſom qväljer mig? Har Marſkalken kunnat antyda

mig

mig detta? *Margareta* . . . ſkal icke höra mig til . . . aldrig . . . aldrig . . . Om jag åtminſtone kunde ſäga henne, at jag ſkal vörda, at jag ſkal tilbedja henne ända til min ſiſta andedrägt! Om jag fick njuta en enda af hennes blickar . . . Barbariſke fader! omenſklige fader! hvilken lag, hvilket offer har du mig pålagt! Kan jag göra det? . . . O! när jag ock går at dö för henne, har jag icke en gång den glädjen at hon vet det. Hon ſkal aldrig veta, hvariffån det grymma ſlaget kom, at det är af hennes fars hand . . . at jag gifver henne mit lif, at jag har alt förlorat! . . .

Riedeſel rycker ſig utur denna ſtorm af tankar; han ſträfvar hem; han vil ſkrifva til *Margareta*: pennan faller honom utur handen. Nej, ropar han, jag ſkal dö af min kärlek, jag ſkal icke bryta mit tyſthets-löfte. Grymme far! du har icke bedragit dig! jag ſkal intil grafven vara en värdig Riddare. . . . Ach, hvad tänker du om din älſkare, tilbedna herſkarinna? ſkulle du kunna föreſtälla dig denna ömhet ſom koſtar mig lifvet?

Nej, *Margareta* trodde ej, at *Riedeſel* kunnat ändra ſig: men hon kunde icke förklara ſig hans frånvaro; med et ord, hon ſåg honom icke mera. En trogen Hofmäſtarinna emottog hennes ſuckar: *Juliana* allena var underrättad om denna olyckliga böjelſe; hon ſökte tröſta detta ömkansvärda kärlekens offer. *Margareta*, på alla hennes föreſtällningar, ſvarade blott med deſſa orden: I tre fulla dagar, *Juliana*! har jag icke ſedt honom; man vet inga nyheter om honom vid Hofvet . . . och . . . det är omöjeligt at *Riedeſel* uphört at älſka mig. Han är mig ſå kär! . . . Hon återföll uti *Julianas* ſköt, och utgöt ſtrömmar af tårar.

Landgrefven ſjelf, beſtört at icke mera ſe den unge Länherren, ſkickade efter honom. Han kommer, blek, förſtäld, vacklande. Hvad felar eder, min käre *Riedeſel?* — Herre . . . jag dör . . . — Sätt eder, ſätt eder; och hvad är då eder ſjukdom? Hvad! ſtraxt på ſtunden . . . Riddaren faller för Landgrefvens fötter: — Tillåt mig, nådige Herre, at omfamna edra knän; jag vågar utbedja mig en nåd, och jag väntar af eder välgörighet, at ni icke nekar mig den. Tillåt, at jag icke uptäcker eder orſaken til en nära död. Ja, utan tvifvel ſkal jag dö däraf, ſade han, i det han lät några tårar falla; men . . . bjud mig icke at bryta en tyſthet . . . O himmel! infaller Landgrefven, när jag ärnade förbinda Marſkalken at gifva eder ſin dotter! . . . Vid deſſa ord är *Riedeſel* färdig at upgifva andan. Han återkallar likväl ſina krafter: — O min Förſte, min Beherſkare! jag har varit öfverhopad af eder godhet. Aldrig blifver någon underſåte eder mera tilgifven: hvarföre har jag icke betalt med mit blod den äran at följa eder i fält! jag ſkulle velat . . . Men nej, jag må tiga, det återſtår mig ej mer än at ſluta et förhatligt lif. Förſten bemödar ſig på nytt at vinna utaf honom en hemlighet, den han ej kan genomtränga; *Riedeſel* har ſtyrka at tiga. Han går bort, i det han blott framſtafvar deſſa ord: Jag går at dö långt ifrån . . . långt ifrån den bäſte Förſtes ögon!

Landgrefven, omgifven af ſit Hof, ſäger til Marſkalken i des dotters närvaro: Jag vet ej hvad ſom plågar *Riedeſel* . . . men det ſynes mig, at han har få dagar at lefva. *Margareta* gör et rop: *Riedeſel*, ſäger hon, *Riedeſel* nära döden! . . . De förſamlade fäſta ögonen på henne; fadren, förbittrad, öfverhopar henne med förebråelſer. Det är fåfängt,

ropar

ropar den olyckliga, at jag döljer mit qval; min död skal förekomma *Riedesels*.

Snart utbreder sig ryktet, at den unge Länherren öfvergifvit Hofvet och äfven Hessen: man har sedt honom, följd af en enda vapendragare, sittande på en gångare, nalkas stadsporten; han har sedan försvunnit, och man vet icke hvart han tagit vägen. Detta är et nytt slag för den känslofulla älskarinnan, som ej kan misstänka orsaken til en så haftig affärd. Hon uprepar beständigt för sin förtrogna: Jag förlorar mig uti detta djup; han flyr mig! han dör! hvad skulle han kunna förebrå mig? Ach, *Juliana*! hvad har jag gjort, om ej förmycket älskat honom?

Landgrefven hade förgäfves frågat alla som omgåfvo honom, man kunde icke gifva den minsta upplysning om den olycklige Riddaren. Försten kunde svårligen bära hans förluft. Marskalken led mycket mera: han såg sin dotter, sin enda dotter på vägen at förtvina; han qväljdes af en hemlig förebråelse, han kunde icke dölja för sig, at det var han som störtade sit barn i grafven.

Man hade gjort flera fåfänga försök, at uptäcka *Riedesel*. Et ryckte allenast spridde sig öfver Tyskland om en okänd Riddare, altid i svart rustning, begrafven i den dystraste sorg, och hvars sköld visade dessa ord: *Man skal icke få veta det, äfven efter min död.* Han hade segrande utgått ifrån mera än en strid.

Den olyckliga *Margaretas* Far åtföljer sin Förste på en jagt. Han söker beständigt ensligheten; han skiljer sig ifrån det öfriga sälskapet, och förvillar sig uti tjocka skogen. Röfvare tilkomma, kasta sig öfver honom, taga ifrån honom alt hvad de kunna taga, och slutligen, rädde at blifva uptäckte, fatta

fatta det upſåtet at beröfva honom lifvet. Redan äro dolkarne öfver honom uplyftade; han har fåfängt förſvarat ſig; han ropar hjelp. Det är ſin dotter, ſom han i detta ögonblick beklagar, icke förluſten af et lif, ſom är honom odrägligt. Döden nalkas hans hjerta . . . men juſt nu kommer en Riddare, med tilſluten hjelm och värja i handen, fäller öfver bofvarna, förſkingrar dem, utſträcker tvenne på fältet: de andre, förſkräckte, taga flygten, och Marſkalken är räddad. Full af erkänſla kaſtar han ſig i ſin befriares famn: — O min ſkydsängel! hvem ni är, ſäg mig hvad belöning ni åſtundar: intet ſkal nekas eder, alt hvad ſom ſtår i min magt, hör eder til; ni bevarar en fars lif, ſom blott är til för ſin olyckliga dotter . . . — Hon lefver! — Ach! Himlen unnar mig henne ännu . . . Men hvad äſkar ni? jag vet intet, ſom jag icke vil gifva eder . . . — Marſkalk! . . . än om jag begärde *Margaretas* hand? . . . — Min dotters hand! ach, det är blott en Riddare . . . — Skulle ni tro, at jag är den? och ſtraxt aftager den främmande ſin hjelm: — Känner ni igen mig? — *Riedeſel!* — Ja, *Riedeſel* ſjelf, ſom nu i tre år dör af kärlek, och ſom ouphörligen återvändt til deſſa trakter dem *Margareta* bebor. Jag hörde rop; jag ſåg den mannen ſom är mig käraſt, fadren til hvad jag högſt älſkar, på vägen at förlora lifvet; jag ſkulle hundrade gånger upoffrat eder mit. Eder dotter . . . — Hon hör eder til, ropar Marſkalken med tårar i ögonen; jag omfamnar min befriare, min måg: kom, låt mig föra eder til *Margareta;* ach! jag kan icke nog ſnart blifva eder far!

Med hvad förundran återſer Hofvet Marſkalken beledſagad af *Riedeſel!* Gubben berättar gråtande ſit äfventyr, ſit grymma förfarande emot den unge Länsher-

herren, dennes ädelmod, som hade i akt tagit en hårdnackad tyshet. Egennyttiga afligter hade förorsakat Marskalkens afslag. Landgrefven tryeker *Riedesel* uti sin famn; Marskalken förer honom til *Margareta*; alt uptäckes henne, hon vet at hon altid varit tilbeden, at hon ändtligen skal blifva förent med Länherren. Författaren til den gamla Krönikan, hvarpå denne Anecdot grundar sig, tilstår upriktigt, at ord honom fela til at måla denna belägenhet. *Riedesels* och *Margaretas* bröllop firas med al den tidens pomp: de begge älskande äro blifne de lyckligaste makar. Försten, för at på visst sätt föreviga en förening, den han sjelf hade åstundat, gaf Länherren, år 1457, investituren af Ärftelig Marskalk af Hessen. Af detta giftermål, skapadt, så til sägande, af kärleken och erkänslan, härstammar *Riedeselska Ätten*, som ännu florerar i Tyskland, och förtjenar at af Konsterna genom en Fransmans hand erhålla denna tribut af sanning och ömhet *).

MADRIGAL.

Om du helt alfvarsamt mig frågar
Dens namn som al min dyrkan har?
En tystnad blifver då mit svar,
Ty knapt jag henne svara vågar.

Men

*) Denne Anecdot, grundad på traditioner och authentiska acter, föranledde år 1777 en af denna förnäma Ättens afkomlingar, at utsätta en belöning för den, som, efter den berömde *Lessings* omdöme, skref den bästa Dram öfver detta ämne, under titel af *Herman Riedesel*. Man vet ej, om en sådan Dram ännu blifvit skrifven.

Men om du denna fråga gör:
Hur länge jag vil trogen blifva?
Hvad ſvar kan jag dig därpå gifva!
Hur ſkal jag veta när jag dör!

TIL CHLOE.

Utur Horat. 1. Bok. 23. Od.

Chloe flyr mig likaſom unga hinden,
Som för minſta flägtande löf i ſkogen
Til ſin ſkygga moder i bergen löper,
Rädd utan orſak.

Blott en veſtan ruſkar i lätta löfvet
Eller ödlan praſslar i låga buſken,
Straxt den rädda ſkälfver i alla leder,
Skälfver i hjertat.

För min kärlek hvarföre, *Chloe!* flyr du?
Som en tiger icke jag dig förföljer.
Af din moder hvarföre ſkygd begära,
Vuxen at älſka?

NYHETER.

DROTTNINGHOLM. Här upfördes d. 21 ſiſtl. Aug. för förſta gången: *Sune Jarl* eller *Sverkers Död*, Tragedie uti fem Acter. Af detta vackra Original, den ypperſta vinſt ſom den Svenſke Tragiſke National-Theatern hittils gjort, ſkal i näſta Stycke en Recenſion meddelas.

STOCKHOLM. Helt nyl. är nu af K. Svenſka *Vitterhets-Academiens Handlingar* den *Fjerde*

De.

Delen af trycket utkommen, för hvilken, såsom både den rikhaltigaste och den vackraste, en utmärkt plats i detta Arbete med det första skal inrymmas. — Hr *C. G. Pilo*, K. Målare - Bildhuggare- och Byggnings-Academiens Director samt Riddare af K. Wasa-Orden, en af våre berömdaste Historie-Målare, är sysselsatt med en stor målning, föreställande Kon. GUSTAF III:s *Kröning*, som lär få sit rum på Kongl. Luft-Slottet Drottningholm. Då detta Arbete fram på våren hinner blifva färdigt, hoppas man kunna meddela närmare underrättelse därom. — Ifrån Kongl. Tryckeriet utkom vid slutet af förl. år, på 124 sidd. i 8, et Comiskt arbete på vers, kalladt: *Bacchi Tempel, öpnadt vid en Hjeltes Död.* Detta fullkomligen Bacchanaliska arbete, uplyst med tjenliga kopparstick af Herrarna *Martin*, är fullt af de qvicka, träffande och naiva drag, som utmärka Författarens almänt bekanta Visor.

UPSALA. Kongl. Academien härstädes har upvaktat sin nye Canceller, Hans Excellence, Riks-Rådet m. m. Hr Grefve *Gust. Phil. Creutz*, med et af trycket utgifvet vördnads-offer på Svensk vers. Af detta lysande skalde-stycke, som bör vittna om konstens höjd vid Upsala Läro-säte, då en så vitter Herres beskydd detsamma förunnas, vil man til prof anföra följande ställe, märkligt af det lyckliga slutet:

Den Sol, som här så trögt från horizonten gått
Och spridt et brutet ljus i *Två* GUSTAVERS tider,
Nu middags-höjden närmast nått,
Och kring den *Tredjes* Thron sin fulla klarhet sprider,
Uti des strålar klädd, o *Creutz!* det är just då
Man dig til hennes vagn ses kalla:
Ännu et högre mål den, styrd af dig, bör nå;
Och skapt til underverk dit snille skal förmå
En annan *Josua* likt befalla
At öfver GUSTAFS Folk des ljus må stilla stå.

PA-

PARIS. Ibland de nyaſte Stycken ſom blifvit ſpelade på den ſå kallade Italienſka Theatren härſtädes, vil man nämna *la Sorcière par hazard*, et medelmåttigt ſtycke, men ſom roat genom ſit ſlut, beſtående uti följande fyra verſer, hvilka läggas i munnen på en Comediantſka:

Dans le monde on connoît une ſorcellerie,
C'eſt l'art de faire des heureux;
Celle-là, je l'avoue & je m'en glorifie,
Je m'en ſers autant que je peux.

Deſſe rader upväckte et öfverljudt ſkratt och de häftigaſte handklappningar. Man ville höra dem på nytt, och Actricen hade den godheten at repetera dem, hvilket åtfölgdes af ſamma lifliga bifall af åſkådarne.

UNDERRÅTTELSE.

SVENSKA PARNASSEN, hvars ſynnerliga föremål är at viſa de *Vackra Vetenſkapernes* och *Konſternes*, eller med et ord, *Vitterhetens* tilſtånd hos oſs, ſamt bidraga til deras förkofran, emottager i almänhet alt hvad til deſſa Kunſkapens grenar hörer och den läſande Publiken intereſſerar. Skalde- och Vältalighets-ſtycken jämte Beſkrifningar om Konſt-ſtycken; Granſkningar, Recenſioner och korta Afhandlingar uti deſſa ämnen; ſamt Biographier, Anecdoter och Nyheter, ſom hit kunna höra: äro de trenne hufvud-artiklarne af detta periodiſka arbete. Val, anſtändighet och en färdeles omſorg för Läſares och Läſarinnors nöje ſkola ihogkommas vid alt hvad ſom inflyter i *Svenſka Parnaſſen*, hvilken för öfrigt utgifves ſtycke-vis 12 gånger om året, ifrån Upfoſtrings-Sälſkapets Boklåda i Stockholm, hvarje Stycke om 2 ark i 8. Priſet på hela Årgången, häftad, är för Prenumeranterne 32 ſkill. men för Köpare $\frac{1}{3}$ mera.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Andra Stycket. Februarius 1784.

KURRIADEN,

Eller et *Minnes-Qvåde* öfver den oförliknelige *Ickornen*, KURRE benämd, ſom med döden afgick i Stockholm år 1765 *).

HVAD är väl mödan värdt, i verlden göra lycka
Och kunna där ſin väg med tuſen roſor ſmycka?
Bäſt ryktet öfveralt vårt lof och ſällhet för,
En dörr blott ſlås igen ſom alt til intet gör.
Skull' någon finnas til, ſom vil den ſanning vända,
At ſtundom ſtörſta ting af minſta orſak hända,
Han ſe, hvad jag nu ſer, och tvifle om han vil:
En dörr blott ſlås igen, och *Kurre* är ej til **).
Skal, kära *Kurre!* du mit ſorgſna ämne blifva,
Då utaf vanſklighet jag vil en målning gifva,

*) Utur *Svenſka Magazinet* för år 1766, hvilken begärliga Årgång, ſå väl ſom ſina öfriga periodiſka arbeten, meränd els rika på Vitterhet, men nu rara at erhålla, Hr Kongl. Bibliothecarien C. C. *Gjörwell* behagat upläta mig, til at därutur efter behag välja och nytja hvad för detta Arbete bäſt paſſar. Samma frihet tänker jag nytja i anſeende til viſſa andra vittra Samlingar eller ſtröſkrifter, för at jämte det nya gifva mina Läſare et urval af goda gamla Vitterhets-ſtycken, ſom på et eller annat ſätt utmärka ſig ibland mängden. Det närvarande är et af de få lyckliga Heroi-comiſka förſök, ſom på vårt Språk blifvit ſedda. Det upläſtes ſåſom et Sorge-Tal vid hjeltens högtideliga jordfäſtning.

**) *Kurre* klämdes ihjäl uti en dörr.

Så vet jag någon ting, där vanſklighet ej rår:
Det är det minne du i ömma hjertan får.
Och om du än en gång fick hit i verlden ländа,
Jag gerna våga ſkull' rencontrer utan ända.
De dyra *rendez-vous* och fyra in och ut *)
Skull' för dit qvicka lif utöſas utan prut.
Du, *Kurre*, kommer ej! du vårdar mig ej höra.
Jag ſkal på något ſätt dig dock i lifvet föra.
Jag haſtigt teckna vil dit korta lefnads-lopp,
Därmed för evig tid dit minne lifva opp.

KAN väl en lånter glans en egen ära öka?
Jag *Kurres* anor vil kring alla toppar ſöka,
Och ſe hvad ſtort hans ſläght har gjort i mark och ſkog;
Men för ſin heder är ju *Kurre* enſam nog.
At ha et ſådant vett ſom tänker mer än andra,
Et hjerta hvaruppå ej afund ſjelf kan klandra;
Om det är adelſkap, hvem ſer då icke lätt,
At *Kurre* boren är af ſtörſta Ickorns ätt?

HAN tycktes född til tjenſt bland ſkogens lätta troppar,
Han ſom en våghals re'n i högſta träden hoppar.
Med hiſnad ſkåda här, du tunga menſklighet!
Hur *Kurre* luftens rymd i ſprånget mäta vet.

DET ſtora himlens ljus, ſom hela jorden gläder,
Det ſynes aldraſtörſt när det från öſtan träder,
Och ſe'n ju högre up det får på banan gå,
Ju mindre det ock blir. Med *Kurre* var ej ſå.
Han troddes vara ſkapt at dväljas ihland djuren;
Nej, han til högre ting var ämnad af naturen.
Bland vilda kräk, ſom bo kring norra verldens pol,
Han gick ſom ſtjerna up, men lyſte ſe'n ſom ſol.

DEN,

*) At förſtå detta, bör man känna det berömliga Kortſpelets *Cotterie*.

DEN, som beſtämder är at fylla ſtora öden,
Olyckor möta tidt, långt hårdare än döden:
I motgång pröfvas bäſt hvad ſtyrka en kan ha,
At ſe'n en lycklig verld på jämna ſkuldror dra.
De biſtra olycks-moln vår *Kurres* himmel hölja.
Men låt oſs honom förſt kring ſkogen litet följa.
I, ſom i andra mål ha känt hans tänkeſätt,
Er bör det kunnigt bli, hur han har älſkat rätt.

HAN än af kärleks eld ej känt den minſta röken,
När för des ögon kom en oförliklig Fröken,
Som had' ſit ſäteri uti den ſkönſta ek,
Dit *Kurre* ſtundom for på dans och ſommar-lek.
Uti des ögon-par båd' eld och ömhet lyſte;
Des lilla mun ſå täckt ſom en Gudinnas myſte;
Så mjuka, ſköna hår i negden icke fans;
Man aldrig hade ſedt ſå ſtolt och yfvig ſvans.
Men med et enda drag des bild kan blifva färdig:
Hon *Kurres* ömhet fick och var des ömhet värdig.
Därtil et mägtigt arf nyſs blifvit hennes lott,
Då hon en million af bäſta nötter fått.

HUR hoptals ſer man här de ſtörſta Herrar löpa,
At med ſin flit och krus den ſkönas ynneſt köpa!
Ja, man ſå träget hit uppå upvaktning far,
At trädet af ſin bark ej har det minſta qvar.
En hoper mindre folk i näſta tallar ſpöka;
De kruma ſig ſå ſnält och ſina ſvanſar kröka.
Om Fröken blott en gång på dem ur fönſtret ſer,
De för ſin hela dag ej kunna önſka mer.

HON re'n för *Kurre* känt hvad han för henne känner,
Hon ſåg hans rena hog. I bäſte af hans vänner!
I veten huru vinſt hos honom var en blygd;
Han endaſt röras kan af ſkönhet och af dygd.

Hvad löften, eder, qval, hvad ſuckar och hvad ſmärta!
Hvad anfall gör han ej uppå den ſkönas hjerta,
Som faſt hon redan valt, dock ſkulle rådrum ha,
Förr än des föta mun kan ge et blygſamt ja.
I torden veta ſjelf alt hvad jag nu bör ſäga.
Nog af, här lefdes dar, ſom Herdar aldrig äga.
Men *Pan*, ſom aldrig än i älſkog lycklig var,
Miſsunſam varſe blir den ſällhet *Kurre* har.
Han til *Diana* går; ſtraxt ſkickas ut en ſkara
Utaf de grymhets-barn, ſom kring i ſkogen fara,
Som ha med döden ſjelf ingått et broders-lag,
Som i oſkyldigt blod ſig föla hvarje dag;
Som vårens milda färg och drägt uppå ſig taga,
At därmed menlöshet och fromma djur bedraga.
Til al olycka nu uppå en promenad
Vårt åtta par ſig fant imellan gröna blad.
Naturens glada ſyn dem fägnar och förundrar,
Då i det ſamma juſt det blixtrar och det dundrar;
Af *Pan*, i *Echos* mun, et ſkratt kring bergen förs,
Som Gud, man tänka kan, han ſkrattar ſå det hörs.
Vår Fröken ſkottet fått, ſjelf träden däraf ſvida,
Då hon vil falla ned, hvar qviſt ber henne bida;
Af ſorg, men ej af ſkräck, ty han var ej poltron,
Vår *Kurre* dignar ned ſå känſlolös ſom hon.
Han utur dvalan väcks och var i mörkret fängſlig.
Han ville bryta ut; men ach! hur blef han ängſlig,
Då han på marken fant ſin ren halfdöda vän,
Som kraft af kärlek får, och tar ſit lif igen,
At af ſin bäſta vän det ſiſta afſked taga.
Vi ſkiljas åt, ſad' hon, det ödet ſå behaga';
Om du mig hållit kär, min ſiſta bön du hör:
Lef lycklig . . glöm din ſorg . . lef, *Kurre!* faſt jag dör.

MAN intet annat vant än *Kurres* qval föredra,
Om man ſkull' bjuda til at det med målning hedra;

Kort

Kort ſagdt, han på ſig ſjelf gjort många hundra mord,
Om han ej kommit hog den dödas ſiſta ord.
En ſtund om ſit beſlut i oviſshet han famlar,
Men känner ſig igen och all ſin ſtyrka ſamlar.
Förtviflan alla dar hos ſvaghet endaſt rådt,
Och likſom öfvermod, blir ſvaga ſjälars lott.
Nej, *Kurre* dubbel glans af ſin olycka länar,
Och viſar där, at han en bättre lott förtjänar.

Han ljuſet åter ſer bland böſſor, kulor, krut,
Som teckna hans förluſt och Frökens uſla ſlut.
Han ſäljes ſom en träl at lefva ibland drängar.
Här delas knuffar ut och ſtundom dryga ſlängar.
Här vanka tobak, öl och lanter och polſkt paſs;
Men *Kurre* aldrig med i ſpelet har ſin taſs.
För ſlika tidsfördrif han känner ſky och faſa:
Och den ſom vitne var, hur dygdigt *Kurre* raſa',
Bör tilſtå, at hvad han i detta ſälſkap ſett,
Hans goda ſeder ej den minſta ſmitta gett.

På en ſå törnig ſtig ſkull' *Kurre* gå til heder;
Och lyckan åt hans dygd den ſtörſta lön bereder.
Han andra gången ſåld en ſådan Herre fick,
Som dömmer om förtjenſt, och ſåg för hvad han gick.
Hem til en nådig Fru ſom ſkänk man *Kurre* ſkicka',
Det hopp man fattat har han fyller up til pricka;
At vara qvick och ſnäll han gör ſå mycken flit,
At han på ſtunden blir ſit Herrſkaps favorit.
Mer lycklig, än man meſt ſer favoriter vara,
För ogunſt och för fall du löper ej i fara.
Den ſom kan välja väl, ſit val ej ångra plär.
Din lycka ſtadig blir likſom dit Herrſkap är.

Nu ſynes *Kurre* rätt, här ä' hans vackra dagar.
Det laſt och vildhet är, ſom ſtyras bör med lagar;

Han lemnas åt ſig ſjelf, men blir et ſedigt djur.
Han ej, ſom andra, ſtängs i fängſel och i bur.
Så fri han fordom ſprang i mark och uti ängar,
Så fri man honom ſer på ſoffor, bord och ſängar.
Ej gifs ſå fredadt ben, ej fins ſå vacker hand,
Dit *Kurre*, om han vil, ju icke kraffa kan.

LÄT ſofva uti träd de andra ſkogens ungar,
Han tar ſin ſöta ro i mjuka ſiden-pungar *).
Och om han någon gång bland ſtubbar råkad blir,
Det icke ſtubbar är, ſom man i ſkogen ſir.

HAN tycks väl litet yr, men är i bottnen mogen.
Det är hans egen dygd, at vara tyſt och trogen.
Han kanſke ſedt och hört långt mer än mången tror:
Han ſof i ſamma rum med ſjelfva Far och Mor.
Nog ſade han en gång: — men hvad kan däraf finnas? —
At han blef ſtundom bragt at lilla Fröken minnas.
Fulkomlig uti alt, faſt han är ännu ung,
Jag tror han varit född at bli Ickornars Kung.
I veten, hur han var af ärlighet et mönſter.
Han ſatt's en gång på prof, det öpnades et fönſter,
Han är i luften fri, kan reſa om han vil;
Men han för lycklig, klok och trofaſt var dertil.

JAG vid den dagen är, och rörs likſom I andra,
Då *Kurre* blir befaldt från oſs och verlden vandra.
Se'n han har vunnit alt hvad önſkas kan af godt,
Han ſer ſin lefnads ſlut, han upfylt har ſit mått.
Ej ſolen viſar ſig, och himmelen är mulen,
Vår jord i ſorg förſänkt och luften tjock och kulen,
Och all naturen ſyns oluſtig, tung och ſvag:
Men *Kurres* ſtörſta dag, det är hans ſiſta dag.
Så qvick han annars var, han ſig nu öfverträffar,
Hans loford flyger kring och hörs af alla läppar.

Men

*) *Kurre* hade ſin ſäng i en hårpung.

Men ödet honom för, han hoppar på en dörr,
Där döden mången gång had' väntat honom förr.

ACH, grymma dörr! när du ur *Kurre* lifvet klämmer,
Ach om du öron haft at höra all vår jämmer!
Och *Torkel!* säg, när du til dörren tog i dag,
Säg, hvi du heldre då ej tog et annat tag!

NÄR döden oförsedt uppå en Hjelte rusar,
Och lifvet med hans blod ur kroppen redan frusar,
I sista ögonblick han dock den samme är,
Och af et hjelte-lag han griper til gevär.
Vår *Kurre* likaså, saft han har fått sin bana,
Han kommer sig ihog, och af en hurtig vana
Han trotsar dödens hot, och gör de största språng:
Men saknar styrka, ljus och sinnen på en gång.
Han re'n orörlig är, han lif och känsel tappar,
Men väckes af en hand som honom ömsint klappar.
Hans matta ögonkast et tigers-hjerta rör;
Han kysser denna hand, han suckar, och han dör.

SÅ *Kurre!* njut din ro! dit lif var fullt med ära.
Din död all heder får, som någon kan begära.
Du har det väl förtjent. Det ej misunnas dig,
Men om jag skulle dö, så vil jag önska mig,
Af dem begråten bli, som härvid fälla tårar,
Och förjas i de bröst som detta dödsfall sårar.
Jag däraf hedras mer, än af flanell och flor,
Som ofta gömma bort den fröjd i hjertat bor.

DAPHNIS;
Herda-Qvåde af Hr S. Geſſner.

En klar vinter-morgon ſatt *Daphnis* uti ſin hydda. Den upflammande lågan, af det nyfs itända torra riſet, ſtrödde en behaglig värma omkring i rummet, medan den ſtränga vintren hölt hans halmtak betäckt med en djup ſnö: och han ſåg förnöjd ut genom det trånga fönſtret öfver den vinterklädda negden. Du ſtränga vinter! ſade han, du är ändå vacker. Ljufligt ler ſolen genom den med tunn dimma upfylda luften, och ſtrålar öfver de med ſnö betäckte kullarne. Glittrande ſnö-ſmål flyger omkring, likſom när om ſommaren ſmå myggor danſa öfver en dam i ſol-ſkenet. Angenämt är det at ſe, huru trädens mörka ſtammar upſtiga här och där utur ſnön, med deras om hvarandra böjda nakna grenar; eller den bruna hyddan med ſit ſnö-täckta tak; eller huru de ſvarta gärdesgårdarna kröka och korſa öfver den hvita marken. Skönt är det at ſe den gröna brodden, huru han tittar up genom ſnön med ſina ſmå fina ſpitſar, och blandar det ſkära hvita med litet grönt. Vackert lyſa de närmaſte buſkar, prydde af froſten, och på hvilkas rimmiga qviſtar ſmå fruſna trådar ſitta och flägta. Hela marken är väl öde, hjordarne hvila inneſlutne på den värmande halmen; fällan ſer man endaſt fotſpåret efter den villiga dragarn ſom ſläpar hem den bränved, hans Herde fält i närmaſte ſkog. Foglarne hafva lemnat träden, den enſamme talgoxen ſjunger allenaſt ſin ſång, och den lilla kungsfoglen hoppar omkring, medan den brungrå ſparfven kommer ſå vänligt til hyddan, och plockar up de utſtrödda kornen. Där borta ſom röken ſtiger up i åtſkilliga hvirf-

hvirflar mellan träden, där bor *Philis!* Kanske sitter du nu vid den värmande elden, håller handen under din vackra kind, och tänker på mig, och önskar at våren må snart komma. Ach, *Philis!* huru skön är du! men det är ej din skönhet, som retat mig til kärlek för dig. Ach! huru älskade jag dig alt ifrån den dagen, då tvenne af den unge *Alexis* getter störtade utför klippan. Den unge Herden gret: Jag är fattig, sade han, och har förlorat tvenne getter, af hvilka den ena gick med kid; nu törs jag intet komma hem til min fattiga fader i hyddan. Så talte han gråtande, då du, *Philis*, såg honom, och torkade dina medlidsamma tårar utur ögonen, och tog af din egen lilla hjord tvenne de bästa getter: Se här, *Alexis!* sade du, tag desse begge getter, den ena går med kid; och då han häröfver gret af glädje, gret ock du af glädje at hafva hulpit honom. Vinter! var länge nog ovänlig, min pipa skal därföre icke hänga i hyddan full med dam; jag skal ändå spela en glad sång om min *Philis*. Du har väl tagit bort alla löf af träden och blomstren af ängarna, men du skal ej hindra mig at likafullt göra en krans, som jag vil fläta ihop af jordref och den veka vintergrönan med sina blå blommor; och denne tätting, som jag fångade i går, skal sjunga i hennes hydda. Ja, jag skal i dag bära honom til henne, jämte kransen; sjung sedan för henne din glada sång, så skal hon ock leende tala til dig, och räcka dig maten utur sin lilla hand. Huru lär hon väl vårda dig, efter du kommer ifrån mig!

TIL CYNTHIA.

Fri Öfverſättning af Propertii 15 Eleg. i 2 Boken.

ACH hvilken natt! ach ljufva natt!
Hvad jag är hänryckt af dit minne!
Hvad du i himmelſk ro förſatt
Min ſjäl, mit hjerta, hvarje ſinne!
Och du, ſom i et ömt förvar
Min hela ſällhet ſlutit har,
Du ſtörda bädd, ſom trotſigt bar
Den ſkatt jag i min famn fått trycka;
Behåll, behåll för evigt qvar
De ſpår jag lemnat af min lycka.

HVAD ſkämt, då än vid lampans ſken
Sig hennes blyga roſor döljde!
Hvad ſtrid, då uti mörkret ſe'n
Min hand til deras friſtad följde!
Än kring min hals des ſpäda arm
Sin lena rundning kärligt hvälfde,
Och kloten på en blottad barm
Vid mina kyſſars tryckning ſkälfde;
Än våldſam af begär och harm,
Min ſtyrka til det tempel trängde,
Som ſlöjans afund fåfängt ſtängde.
Snart upläts med en liſtig kyſs

Mit

O me felicem! nox o mihi candida! et o tu
Lectule, deliciis facte beate meis!
Quam multa appoſita narramus verba lucerna,
Quantaque, ſublato lumine, rixa fuit!
Nam modo nudatis mecum eſt luctata papillis,
Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos ſomno laſſos patefecit ocellos

Mit öga ſom af matthet domnat:
Ach! ſade hon, ſå eldad nyfs
Och re'n han vid min ſida ſomnat!
Hvad växladt ſkick vår kärlek fan,
Som väg til ſamma fällhet röjde!
Hur våra läppar mot hvaran'
Uti en ljuflig hvila dröjde!

MEN hvarför med et dåradt hopp
Så mången gång min eld förſpilla?
Hvi ſkal en hatad drägt förvilla
Min kärlek, blindad i ſit lopp?
Hvad fins utaf din täcka kropp,
Som icke dagen ſkulle gilla?
Vet, *Cynthia*, det är ögats lott
At Kärleks-Gudens koſa ſtyra.
Ach! i den druckna kärleks-yra
Som alla ſinnen njuta fått,
Hvi nekades det femte blott
Hvad du ej nekade de fyra?
Mån verlden detta tvång befalt?
Mån det Olympens bifall vinner?
Nej, hvart ſom helſt dit öga hinner,
Bland menſkjor, Gudar; öfveralt
Du nakna kärleks-offer finner.
Ty naken i en purpur-bädd
Lacena Paris famntag njutit,

Och

Ore ſuo, et dixit: Siccine lente jaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia, quantum
Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis!
Non juvat in coeco Venerem corrumpere motu;
Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nuda fertur periiſſe Lacæna,
Dum Menelæo ſurgeret e thalamo:

Och naken vid en källas brädd
Diana kyſkhets-lagen brutit;
Och om du ej från denna dag
Så värdiga exempel lyder,
Jag dig en gång för alla tyder
Och ſvär det vid Cytherens lag:
Så ſant mig lifvet blott behagar
Då jag det dela får med dig;
Så ſant jag ſlutar mina dagar
Den ſtund du mer ej älſkar mig;
Så ſant din ſmärta är min ſmärta,
Dit väl allena alt mit väl,
Du enda känſlan för mit hjerta,
Du enda tankan för min ſjäl:
Så ſant ſkal du beſtört förnimma,
Hur farligt för en flicka är
At gäcka kärlekens begär
Vid nalkandet af ſegrens timma;
Ty flöjan, den dit ſköte bär,
Jag ſtrax i tuſen ſtycken rifver;
Och må du ſjelf til anſvar ſtå,
Om jag än längre ſkulle gå
I ſtyrkan af en trotſad ifver;
Och om den oförkränkta dag,
Hvarmed narciſſens ljuſa drag
Din ſammetslena hy betäckte,
I ſtridens våld en ſkugga fick,
Som din förfarna moders blick
Om andra morgonen förſkräckte.

EJ

Nudus et Endymion Phoebi cepiſſe ſororem
Dicitur, et nudæ concubuiſſe Deæ.
Quod ſi pertendens animo veſtita cubaris,
Sciſſa veſte meas experiere manus:
Quin etjam, ſi me ulterius provexerit ira,
Oſtendes matri brachia læſa tuæ.

Ej än en falsk anständighet
Et oförvisnadt sköte nekar,
At öpnas för begärens lekar
För'n under nattens hemlighet.
Ej än en hatad fruktsamhet
Befalt de rundade behagen,
Som andas hjertats eldighet,
At stiga ned med blygsamhet
Från mina kyssar och ur dagen
Til en besvärlig skyldighet
Af moderliga ömhets-lagen.

Ach *Cynthia!* må til lifvets väl
Vår kärlek ingen väg förglömma,
Och aldrig fördom ge dig skäl,
At någon känslas rätt fördömma,
Men nöjet til vår öpna själ
Från alla sinnens källor strömma!

Snart nalkas dessa mörka år,
Då gubben där, på tidens bölja,
Med lian och de gråa hår,
Skal för vårt skumma öga dölja
Den väg til *Frójas* Tempel går,
Och saknaden med tårar skölja
Vår flydda ungdoms lätta spår,
Och ledsnaden med törnen hölja
Den öken, som oss återstår;
Och sist den långa natten följa,
Som aldrig någon morgon når.

FA

Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ:
Viderit hæc, si quam jam peperisse pudet.
Dum nos fata sinunt, oculos satiemus amore:
Nox tibi longa venit, nec reditura dies.

FÅ våra hjertan då ej knytas
Med ouplöſeliga band;
Skal dock vår rena kärleks-brand
Af tid och ämnen ej förbytas,
Men på en gång af dödens hand
Vårt lif och vår förening brytas.

SE deſſa dufvors ömma par,
Som ſina oſkuldsfulla dar
I ſäkra nöjens lugn fördrifva,
Hur villigt de hvarandra gifva
En tro, ſom aldrig delad var,
Och inga lagar föreſkrifva,
Och blott i grafven ända tar:
Lät, *Cynthia!* dem vårt mönſter blifva.

OM lätta pilens lömſka fart
Den ömma mannens hjerta ſårar,
En dödlig ängſlan lika ſnart
Des makas hjerta genombårar.
Förgäfves flygtigheten tröſt
I nya älſkarns kyſſar bjuder;
Hon ſorgen helgat har ſit bröſt,
Och ſaknan enſam i des röſt
Från torra ekens klyfta ljuder.

DES klagan redan vaken är
För'n morgon-timman ljuſet väcker,
Och dagen om hon med beſvär
Sin matta flygt kring ſkogen ſträcker,

Och

Atque utinam hærentes ſic nos vincire catena
Velles, ut nunquam ſolveret ulla dies.
Exemplo junctæ tibi ſint in amore columbæ,
Maſculus et tutum fœmina conjugium.

Och ropar: „Är min maka här?“
Och utur ſkogen, fjärr och när,
Det grymma genljud henne räcker:
„Din maka är ej här — ej här.“
Då nattens mantel jorden täcker,
Hon döden i hans famn begär;
Han med des plågor ömkan bär,
Och hennes lif med dagen ſläcker.

Så öpne grafven äfven mig
Den dag, förbarmande, ſit ſköte,
Då, *Cynthia*, jag på lifvets ſtig
Ej mera glädes af dit möte.

Förr ſkal den ſtrida ſtrömmens lopp
Til häpna källan återvända;
Och förr ſkal ſig i veſtern tända
Det bloſs ſom lyſer verlden op;
Och förr ſkal vilda Tigern ſmeka
Det ſpäda, vapenlöſa lam,
Och Hvalen tynga ekens ſtam,
Och Örnen uti djupet leka,
Än jag förrädiſkt bryta vil
De band ſom våra hjertan para;
Nej, din ſkal jag i lifvet vara,
Och dig i döden höra til.

O

Errat, qui finem veſani quærit amoris:
Verus amor nullum novit habere modum.
Terra prius falſo partu deludet arantes,
Et citius nigros ſol agitabit equos,
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
Aridus et ſicco gurgite piſcis erit,
Quam poſſim noſtros alio transferre calores.
Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.

O *Cynthia!* o min vän, min maka!
Och alla dyrkansvärda namn!
Om jag beſtändigt i din famn
Fick denna himla-välluſt ſmaka,
Jag ſkulle förr et ſolhvarfs längd
Til all min lefnadstid begära,
Än ifrån dig och nöjet ſtängd
Et ſekel på min hjeſſa bära
Af ofruktbara vintrars mängd.
Hvar gång mig *Cynthias* ömhet ſkänker
Så afundsvärda nätters fröjd,
Jag mig odödlig redan tänker
Och buren til Olympens höjd.
Knapt hundra ſegrar Hjelten löna
Med ärans ſtjernbeſtrödda ſkrud;
En enda feger på min ſköna
Kan lyfta up mig til en Gud.

Om hvarje dödlig ſina dagar
I denna ſtilla ro fördref,
Och endaſt Kärleks-Gudens lagar
Och *Bacchi* lagar trogen blef;
Och än bekrönt med myrten-kranſar,
Och än i rankans bindlar klädd,
Från flickan ſmög til vin och danſar,
Från dans och vin til flickans bädd;
Då ſkulle fältet blott betäckas
Af fallna dryckes kämpars hop,

Och

Quod mihi ſi ſecum tales concedere noctes
Illa velit, vitæ longus et annus erit.
Si dabit hæc multas, fiam immortalis in illis:
Nocte una quivis vel Deus eſſe poteſt.
Qualem ſi cuncti vellent decurrere vitam,
Et preſſi multo membra jacere mero,

Och himlens ömkan endaſt gäckas
Af ſpäda Nymphers bane-rop;
Och andra lågor aldrig härja,
Än de ſom tända älſkarns mod,
Och endaſt mogna drufvors blod
Den blomſterprydda marken färga;
Då bytte ſtålet ej ſit namn,
At uti Hjeltens händer mörda,
Och ſegelklädda fäſtens börda
Betungade ej böljans famn:
Då ſkulle Nigern icke ſkälfva
Vid de Latinſke härars fall,
Och Actianſka hafvets ſvall
Ej våra ben i ſtormen hvälfva;
Ej heller Rom, från år til år,
Förtryckt utaf ſin egen ära,
Med ſlagit bröſt och ſpridda hår
Sig ſläpa uti ſegrens ſpår,
Och hämd emot ſig ſjelf begära.

MÅ andre i en Epiſk ſång
Så höga ämnen värdigt qväda:
Mig, ſvage, mig ſkal endaſt glädа
At ur mit hjerta utan tvång
De lena toner kunna draga,
Som läras utaf älſkarns röſt,
Och vinets dyrkare behaga,
Och förſta kärleks-ſucken jaga
Ur obevekta flickors bröſt.

D MIN

Non ferrum crudele eſſet, neque bellica navis,
Nec noſtra Actiacum verteret oſſa mare;
Nec toties propriis circum oppugnata triumphis
Laſſa foret crines ſolvere Roma ſuos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores:
Læſerunt nullos pocula noſtra deos.

MIN *Cynthia!* ſkörda du med ifver
Den frukt, ſom lifvet räcker dig.
Om endaſt mig, beſtändigt mig
Du alla, alla kyſſar gifver,
Skal dock min åtrå klaga ſig,
At deras antal ringa blifver.

SOM löfven på de ſtolta trän
Förvifsna uti höſtens dimma,
Och på den vuxna floden ſimma,
Och med des böljor föras hän:
Så äfven vi, ſom långs åt tiden
Det djerfva hoppets blickar ſträckt . . .
Kanſke för'n dagen är förliden
Vi falla för en nordanflägt.

Tu modo, dum licet, hunc fructum ne deſere vitæ,
Omnia ſi dederis, oſcula pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
Quæ paſſim calathis ſtrata natare vides:
Sic nobis, qui nunc magnum ſperamus amantes,
Forſitan includet craſtina fata dies.

Öfverſättarens Anmärkning.

Hvad är bäſta ſättet at öfverſätta et Skaldeſtycke? I bunden ſtil, eller obunden? Efter andan, eller bokſtafven? Rad för rad, eller tanka för tanka? Får man tillägga? Bör man brottas med originalet, eller ſläpa ſig i des ſpår? — Vitterhetens Lagſtiftare ſkilja ſig än i dag i ſvaret på deſſa frågor; och Auctorn til ofvan anförde Poem fruktar mycket at ſtränge Gränſkare vilja beröfva hans öfverſättning hela äran af detta namnet. Han fruktar at 54 Latinſka vers, ſom gifvas med 125 i Svenſkan, torde öfverſkrida gränſen af en tillåtelig frihet. Han är

ſkyl-

skyldig Läsaren en redogörelse för de grunder, som han följt så i denna, som några öfversättningar från *Horatius*, se'n längre tid bekanta. — En litteral öfversättning lär bäst at känna språket; är nyttigast i skolan, och bör ske i prosa. En fri öfversättning lär bäst at känna Skalden; är behageligast för snillet, och bör ske på vers. Skilnaden i språk, i seder, smak och granskning är rätta måttstocken för Öfversättarens frihet. Det bör vara honom lofgifvet at nytja flere ord än originalet, blott tankarne blifva de samma, eller equivalenta och homogena; blott deras styrka ej försvagas; ännu heldre om den förökas, om hans hand äger skicklighet, at gifva blomster i stället för frön, guld för malm. Det bör icke nekas honom, at tillägga af sit eget, så ofta sammanhanget skulle brytas, af alt för hastiga transitioner, ej heller at utesluta hvad smaken förkastar, ej heller at förbyta hvad hans språk ej väl kan uttrycka, ej heller at kläda hvad som alt för nakot skulle sära anständigheten. Han bör mildra metaphorerne där de äro förmycket djerfva, gifva nya i stället för dem som äro utnötta. Med et ord: skrifva såsom *Horatius* eller *Propertius* skulle skrifvit, om de lefvat på samma tid, i samma land, som han. Det är på sådant sätt allena, som han kan göra sig förtjent til en stjelk af den lager som krönt deras hjessa. — At Läsaren utan besvär må kunna dömma til hvad grad Auctorn af meddelte öfversättning antingen felat i sina principer, eller brustit i deras efterföljd, har han trott sig böra bifoga på hvarje sida den motsvarande original-texten. — Et nytt skäl kommer ännu härtil: *Propertius* är hos oss föga känd mer än til namnet. Få äro som läst den; ännu färre som äga den. Han förtjenar dock et annat öde. Han skulle kan hända lära våra unga

Erotiſka Poeter, at ſkrifva til ſina Älſkarinnor med något mera paſſion och något mindre granlåt, i ſynnerhet då de ämna at gifva almänheten förtroende af ſina ömma lågor. *J. H. K.*

SUNE JARL,
eller
SVERKERS DÖD.

Om denna redan förkunnade Tragedie uti fem Acter, tryckt i Kongl. Tryckeriet förl. år på 72 ſidor i 4., är man Läſaren ſkyldig följande underrättelſe:

Förſta Akten. Theatren föreſtäller en Herredag, där en ung Prins, Konung *Eric X*, nyligen myndig, uphöjes på Thronen. Han har af *Fale Bure* den yngre blifvit frälſt undan det mord, hvarmed företrädaren, Konung *Sverker II*, velat utrota hans Ätt, och af *Folke Jarl*, Riks-Föreſtåndare under minderårigheten, upfoſtrad. Denne ſenare öfverlemnar honom nu åt Svenſka Ridderſkapet at hyllas, men uti nog vådliga omſtändigheter, i det den affatte *Sverker*, med Danſk tilhjelp, ſöker återtaga ſin Thron. Han gör därvid följande utrop:

Den vare ovärd dömd det Svenſka namnets heder,
Som *Erics* helga rätt ännu i fråga leder,
Som oviſs väger än två ſlägter mot hvaran:
En hyllad Sverges Kung emot hans Ätts Tyran.
Min ſon, min enda ſon, hvars hjeltemod man priſar,
Må undergå den dom, om han ſig ſkyldig viſar.

Sune Jarl, denne ifrige patriotens ſon, bortförd af *Sverker* på des flygt och där upfoſtrad ihop med des dotter *Helena*, med hvilken han är hemligen trolofvad, har af fadren med vapen blifvit återtagen vid Kongslena, til hjertat *Erics* vän, faſtän nyſsnämde

nämde dubbla förbindelſe hindrar honom at vara *Sverkers* ovän. *Fale Bure*, på Svenſka Riddersmäns vägnar, gillar den af *Folke* affagda domen, och förklarar deras tilgifvenhet för *Eric* med deſſa ord:

Det deras kärlek är, ſom ſkal din Thron befäſta:
At ſkaka den på nytt lät djerfva landsmän fräſta,
Förgätne af ſin pligt uti et vrångt parti;
Din Adel ſkal dit värn, och du des ära bli.
Lät *Sverker* än därtil en grannes biſtånd yrka,
En Kung för Sverges här ej fruktar utländſk ſtyrka.

Konung *Eric* emottager med fägnad ſit Ridderſkaps nit, men är för ädelmodig at vilja nytja det emot landsmän, innan han förſökt lindrigare medel at vinna fred med *Sverker*. Til den ändan beſluter han ingå giftermål med *Sverkers* dotter, och nytja *Sune*, ſåſom *Sverkers* vän, til freds-mäklare. Man ſer redan, i hvad ſtrid *Sune* måſte råka imellan ſina ömma förbindelſer med *Sverkers* hus och ſit verkeliga nit för *Eric*. Denna ſtrid utgör knuten i ſkådeſpelet. *Sune* får veta *Erics* beſlut, juſt då han kommer och berättar *Sverkers* nederlag, och huru han tagit des dotter til fånga, hvilken han ſåledes, enligt ſin plikt, ehuru icke utan våld på ſit hjerta och bittra invändningar af ſin ungdoms-vän *Gunnar*, ſtraxt öfverlemnar til *Eric*.

Andra Actten. Et möte imellan *Sune Jarl* och *Sverker* i *Erics* Hof, där han okänd och ſåſom ſit eget Sändebud ärnar vidare förſöka ſit öde, förberedes af *Helena*. *Sune*, kommen för at begära hennes hand åt *Eric*, förſättes af hennes tårar och förebråelſer i den ſvåraſte tvekan med ſig ſjelf, och då han ſkal lemna *Eric* ſvar, röjer ej otydeligen, at han lofvat och önſkar återſtälla henne i des fars händer. Han ſtöder ſit bemödande på detta ſkäl:

Det är ej i dit Hof, det är i *Sverkers* läger,
Som han at välja måg ét ſken af frihet äger.
Vil du hans dotter få, gif henne förſt igen,
Och för at bli gemål, begyn at blifva vän.

KONUNG ERIC.

Du har ej annat ſvar — Hvad orſak kan dig bringa
At vilja ur min hand en älſkad fånge tvinga?
Är du från *Sverker* ſänd? — det Bud jag väntar hit,
Hans rätt ej yrka ſkal med mera eld och nit.

Med ét ord, *Sune* miſstänkes, förlorar ſin Konungs nåd, och hotas med en domſtol, ſom ſkal underſöka hans upförande. Han yttrar häröfver ſin harm för ſin far, ſom gör honom ſtarka förvitelſer, och föreſtäller honom hvad man bör frukta af en domſtol, där *Fale Bure*, ehuru vän af deras Hus, ſkal föra rdet.

För denna domarns ſyn all ſvaghet brottſlig blifver.
Emot den ſtränga dygd han ſjelf ſig föreſkrifver
Han intet affteg tål — med blods- och vänſkaps-band
Man aldrig återhölt hans nit för Kung och Land.
Jag fruktar alt för dig, ſom miſstänkt i hans ſinne:
Du borde njuta ſkydd af dina tjenſters minne;
Men, *Sune!* du är ſvag, du älſkar! — för hvad brott
Kan jag dig dömma fri?

SUNE JARL.

Om jag min eld förrådt,
Min far! du äfven ſett, at jag af ſjelfmant vilja
Har ſökt des föremål från mina ögon ſkilja.
Men dig til vitne blott min oſkuld äga vil;
At läſa i mit bröſt hör ingen annan til.
Lät andre dömma mig — man vil mig brottſlig finna,
Jag går at brottſlig bli. —

FOLKE JARL.

Min Son, hvad kan du vinna,
Hvad båtnad väntar du af ét förtvifladt råd?
Din pligt den ſamma är i onåd eller nåd.
Du tjena bör din Kung. —

SUNE

SUNE JARL.

Hvad! bör jag någon tjena,
Som ſig åt miſstro kan emot min heder läna?
Mot afund och förtal mig ſegrar ſkydda bordt.

FOLKE JARL.

På hjeltars ſtig ännu du ringa framſteg gjort.
Det är när oförrätt och hårdhet mot dem öfvas,
Som deras dygd begärs och deras ſtyrka pröfvas.
Det är ej tackſamhet ſom ſmickrar deras hopp,
Det är at göra väl och at ſig offra op. —

Sune lofvar at ej nytja det förſvar hans tropp, ſom ännu ej nedlagt vapnen, bjuder honom, och at ſöka öfvertala *Sverker*. Imedlertid har *Gunnar*, hans föga redlige vän, beredt et upror i hans tropp, til *Sverkers* förmon, et upror för hvilket ryktet beſkyller *Sune* ſjelf.

Tredje Actten. *Sverker* okänd, ſåſom Sändebud i *Erics* Hof, möter där förſt *Helena*, och blottar ſit upſåt at väpna *Sune* för ſin hämd med den kärlek han bär för henne.

Han ſkal, där han har gått at tro och huldhet ſvärja,
Anklagad, brottſlig dömd, ſit lif med möda värja;
I ſtrid med ſit parti och hotad af ſin tropp,
Af fiender förfölgd, af vänner offrad op,
I harm och raſeri min affigt ändtlig' haſta,
Nog ſåll, at kunna ſig i *Sverkers* armar kaſta.

Men *Sune*, i hvilken han trodde igenfinna ſin fordna vän, är för öm om ſin plikt, at underhandla med honom på annat ſätt än ſom *Erics* föreſpråkare. Han ſäger honom freds-vilkoret, hvarigenom *Helena* ſkulle uplyftas på Thronen, och ber honom för egen del afſtå ifrån ſin fordran.

SVERKER.

Afſtå! jag!
O Gud! hvad har jag gjort at blifva trodd ſå ſvag.
Var det, när *Erics* barn jag för min ſyn lät mördas,
At enſam *Sverkers* Ätt på Thronen ſkulle vördas,

O Himmel! var det då jag gaf det ſvaghets-prof,
At kunna lemna den åt et mig undflydt rof?
Jag afſtå! — när det hopp på grafvens brädd mig ſtöder,
At blanda *Erics* blod med aſkan af hans bröder.

Detta grymma tänkeſätt upretar *Sune* emot honom. *Sverker* griper då til en liſt, och begär företräde för *Eric*, under namn at vilja handla om fred med honom. Men i det ſtället förklarar detta farliga Sändebud inför *Erics* Thron uppenbart, at *Helena* redan blifvit trolofvad med *Sune*, tvingar därigenom den ſenare at förſvara ſin rätt, och röjer ſig ändteligen genom ſå djerfva tal, at *Sverker* blifver igenkänd och omringad af *Erics* vakt, men på dennes befallning och ſåſom Sändebud åter lösgifven. *Sune* kallas at förſvara ſig inför folket, ſom begär hämd på *Sverkers* Sändebud, hvars djerfhet af *Sunes* tropp underſtödes. *Sune* går, full af raſeri och förtviflade föreſatſer.

Fjerde Akten. Theatren förändrad viſar en öpen plats utan för Slottet. Vid ſidan ſynes *Sune Jarls* Palats, omgifvet af väpnadt manſkap. *Fale Bure*, följd af en folkhop, med hvilken han vil beſtorma *Sunes* Palats, där han tror *Sverker* vara, ſer med harm den fega hopen förſkingras, och hör af *Folke Jarl*, at *Sverker*, redan hos ſit folk, är på vägen at förena ſig med *Sune*. *Folke* ber honom, med ſamlade Riddersmän, gå at förhindra detta.

FALE BURE.

Värnlös mot din ſon ſkal *Eric* lemnas här?

FOLKE JARL.

Han värnlös! O min Kung! dit värn mit hjerta är.
Om af din ringa vakt du ej beſkydd kan njuta,
Jag ſkal dig til mit bröſt i mina armar ſluta.
Mot min förförda ſon, hvad! utan vapen, jag?
Jag har hans gamla far, jag har hans ed och lag,
Jag har hans unga Kung at för hans ögon ſtälla:
Hvad vapen hålla prof, om ej de vapen gälla?

Fale

Fale Bure går. Natten infaller. *Sune Jarl* utgår af ſit Palats, följd af en väpnad tropp. Förfärliga utlåtelſer bebåda hans upſåt.

Det Slott mig hotas hört jag går at nederrifva.
Kän, Kung! en Riddersman ſom dit förakt ej tål;
Kän, *Eric! Sverkers* Måg, *Helena!* din Gemål.
Ach! ſe mit raſeri at om min kärlek dömma —
Du nekar mig din ſyn! Kan mig en maka glömma?
Hvad hindrar hennes ſteg at fly uti min famn?
Är det en Kung, en Far — jag vördar intet namn,
Jag går med eld och ſvärd —

Men *Sverker*, ſom ſtraxt är tilſtäds för at nytja denna hämde-ifver, finner denſamma ännu vacklande, då frågan är om verkſtälligheten, och lika ſå lätt vänd emot ſig ſom emot *Eric*. Förbittrad på *Eric* och färdig at med väpnad hand frälſa *Helena* utur des våld, tål dock ej *Sune*, at af *Sverker* däruti biträdas. Ändteligen öfvervunnen af ſin häftiga kärlek, går han at med egen hand upbryta Slotts-porten, då i det ſamma *Helena*, utan hinder af *Erics* vakt, öpnar denſamma, går fri ut, och gör därmed den tilämnade ſtormen ſamt hela *Sverkers* anſlag om intet. Hon älſkar *Sune*, men ſkyr lika upriktigt det brott, hvarmed han, at förnöja hennes far, borde förtjena henne. At förekomma detta, har hon ſökt tilfälle at blifva fri. Hon beveker nu ſin far at lofva fred med *Eric*, och lemnas af *Sune*, ſåſom en underpant af freden, til *Sverker*. *Sune* befaller ſin tropp med *Sverker* och *Helena* gå öfver til den förres läger. Men då han ſjelf ärnar följa, qvarhålles han af den vakſamme *Folke*, ſom affordrar honom värjan, hvilken han, efter något motſtånd, öfverlemnar, då han händelſevis af *Fale Bure* får höra, at *Helena* är frälſt och hans löfte ſåledes upfyldt. Han bortföres af *Fale Bure* fängſlig, at ſvara inför den öfver honom förordnade domſtolen.

Femte Akten. Konung *Eric*, altid mild och förſonlig, befaller *Sune*, den han ſer blottſtäld för folkets raſeri, lösgifvas och vil ſjelf dömma honom. Affigten är at fria den redelige *Folkes* ſon och ſkänka honom ſin nåd. *Folke*, ſåſom en annan *Brutus*, ſätter ſig däremot.

Jag äger ingen ſon — en brottſlig, ſom ſit ſvärd
Har dragit mot ſin Kung, är ej det namnet värd.
Gif ej på tårar akt, ſom af min ſvaghet fällas!
Hans dödsdom kungjord år, lät den i verket ſtällas,
Jag har et ömhets mål, et mera dyrt för mig:
Son, ſlägt och fosterland jag äger alt i dig.
Min Kung! lät dit förſvar vår enda omſorg vara,
Hör ropet kring dit Slott af en förbittrad ſkara,
Förnöj et uprördt folk ſom *Sunes* blod begär,
Och ſtyr des ifvers eld där faran väntad är.

KONUNG ERIC.

Nej, denna hårda dom jag aldrig underſkrifver.
Är jag på Thronen ſatt at tjena folkets ifver?
Som Kung jag vet min plikt at ſtraffa öfverdåd,
Men känner ock därhos min rätt at göra nåd.

Sune, införd af vakten och ända til tårar rörd af ſin Konungs ädelmod, ſom förlåter hans brott, förſakar *Helena* och begär hans vänſkap, kan dock ej ſjelf förlåta ſig; utan yrkar likaledes på domens verkſtällighet.

Hvad tjenar väl et lif ſom kaſtas mellan brott?
Som mellan ſkilda band kan bryta intetdera,
Som med *Helena* fäſt vil *Eric* ſe regera;
Som vördar dig, min Kung! och ſkyr för en Tyran,
Men när han är förföljd, ej honom ſtörta kan.
Gör ſlut på detta lif! . . . . . .

Men ſnart blifver han genom dånet af en annalkande fält-muſik öfvertygad om bedrägligheten af det freds-löfte *Sverker* gifvit honom, återbegär ſit ſvärd, och ſäger, i det han nu går i ſtrid emot ſin ſvärfar:

Min

Min Kung! dit ädelmod
Mit öde tecknat har — O himmel! hvad för blod!
Hvad offer för min hand! — Hvad nya brott — *Helena!*
Du har ej mer en Far — men jag en Kung allena.

Kort däruppå kommer *Helena*, som på nytt gifvit sig fången för at rädda *Sune* ifrån döden, och utbegär honom af *Eric*, såsom sin förklarade gemål, men faller förtvifladd, då hon får veta at han utgått väpnad emot hennes far. *Fale Bure* ankommer at bebåda stridens slut. *Helena* upreser sig därvid haftigt.

. . . . . Hvem är död? — jag *Erics* fanor skådar!
Olyckeliga syn, hvad sorger du mig bådar!
Mån *Sune*? mån min far? — jag saknar begge två!
At dö i deras famn mig *Eric* unna må.

Hon går. *Fale Bure* förkunnar *Erics* seger, vunnen genom *Sune Jarl*, och at *Sverker*, efter lidet nederlag, under sluten hjelm retat *Sunes* ifver och af honom blifvit stungen. Sista Scenen visar *Sverker*, som ännu i sin död vil trotsa *Eric*, buren på en bår, och *Sune Jarl* med blottadt och emot sig sjelf vändt svärd i handen, som återhålles af *Helena*. *Sverker* stillar hans förtvifian, i det han tilstår sig hafva tvungit utaf honom sin död, för at med sit blod betala sit brutna löfte. Han bekräftar i detta ögonblick *Sunes* och *Helenas* förening. Til *Eric* säger han, upresande sig på båren:

Men, *Eric!* från din Thron min blodbestänkta hamn
Skal följa dina spår i sjelfva hvilans famn.
Med tårar tror du väl at *Sverkers* blod försona?
Jag glömmer, at din Ätt har skilt oss vid en Krona;
Men aldrig glömma kan, at striden med din Ätt
Mig grym och lastbar gjort och bytt mit tänkesätt.
Snart skal den Svenska Thron ej syllas af min like,
Den tid jag spiran bar och styrde land och rike.
Min fruktan på den Thron har gjort mit första brott;
At återvinna den, hvad har jag ej begått?
(*Efter en stunds vanmagt.*)

Men

Men hvad har jag begått, därtil ej nöden drifvit,
Därtil ej *Erics* Ätt mig efterdömmen gifvit!
Du ſegrar, *Erics* ſon! och ſer mig utan blygd.
Olyckan är mit brott, och lyckan är din dygd.
(*Han dignar åter ner.*)

FOLKE JARL, *til K. Eric*:

Med oförmögen hämd vil han din ära ſvärta.

KONUNG ERIC, *til Folke Jarl*:

Han är ſit eget ſtraff med et ſå hatfullt hjerta.

SVERKER, *i yrſel.*

Mit ſvärd i *Erics* famn jag går at ſtörta nu.

HELENA.

Min far!

SVERKER, *ſom åter ſanſar ſig.*

Hvem ropar mig? min dotter! är det du?
Jag mattas — ſlut mit lif, o Himmel! för'n jag känner
At hämden detta bröſt med mindre ifver bränner.
Mit ſtraff jag lida bordt, men Himmel! mer än mig
Din åſka träffat har — *Helena!* äfven dig.

KONUNG ERIC.

Ach glöm en fåfäng hämd! på Thronen, där jag lemnas,
Du af des obeſtånd och oro fylleſt hämnas.

SVERKER.

Det är min enda tröſt — jag dör. . . . . .

Sådant är, i den korthet hvartil rummet här förbinder, innehållet af denna Tragedie. Men det ſom i ſynnerhet utmärker henne, och hvaruti förnämſta intereſſet ligger, äro de väl ſkilde och intil ſlutet fullföljde caracterer. Skådeſpelet blef, på en för hela Riket högtidlig dag, d. 21 Aug. ſiſtl., med mycken pomp på Drottningholm upfördt, vid hvilket tilfälle H. K. H. Hertigen af Södermanland och H. K. H. Prinſeſſan föreſtälde den förre *Sune Jarl*, den ſenare *Helena*.

NY-

NYHETER.

STOCKHOLM. Kongl. Målare - och Bildhuggare-Academien nalkas med ſtora ſteg det vackra ändamålet af des inrättning. Den hade vid ſit vanliga ſammanträde på Konungens höga Födelſe-dag, eller den 24 Jan. ſiſtl., den fägnaden at ſe ſina Elevers framſteg årligen tiltaga, ſå at de fleſte af dem uti öfra Skolorna, ſom förra året vunnit de mindre Medaljer, i år gjort ſig förtjente til de ſtörre. Således tillades unge Målaren *Carl Fredr. von Breda*, ſon af Diſpacheuren *v. Breda* och Eleve af Hr Prof. *Paſch*, för åtſkilliga af honom ingifna ſå väl Teckningar ſom Målningar, hvilka, jämte en ſärdeles ſkicklighet och flit, utviſade en redan förvärfvad färdighet och godt maner, Academiens tredje Premie-Medalj *) i guld, den förſte af det ſlaget ſom Academien hittils ägt anledning at utdela. Därnäſt utmärkte ſig *Joh. Ahlberg*, ſon af Såckerbagaren här i Staden *Ahlberg*, och

*) Kongl. Målare - och Bildhuggare-Academiens hittſtls nytjade Premie Medaljer äro trenne, ſlagne öfver de för Academien vigtigaſte epoquer. Den *förſta* och ſtörſta, ſlagen til underdånig hugkomſt af vår nu regerande nådigſte Konungs ſtora ynneſt emot Academien, i ſynnerhet Statuternes och Privilegiernes förlänande och ſtadfäſtande d. 5 Jan 1773 ſamt Statens tilökning och undertecknande d. 20 Nov. 1777, föreſtäller på ena ſidan Konungens Bröſtbild med vanlig omſkrift; och på den andra en ſammanlagd Trophée af de Fria Konſternas attributer, hvaröfver läſas deſſa ord utur *Virgilii* Æneis: *Sua munera lætus Apollo*, och inunder: *Præm. in Regia Pict. et Sculpt. Acad. adſignat.* Den är utan årtal, men förfärdigad och för Konungen i underdånighet preſenterad d. 15 Febr 1780, ſamt har i diameter $1\frac{9}{10}$ decimal-, eller vid paſs $2\frac{5}{16}$ vanliga eller ſå kallade verk-tum. Den *andra* eller medlerſta, ſlagen, vid ſamma tid ſom den föregående, til evärdligt minne af Öfver-Directeurens och Riddarens af K. V. O. *Gerh. Meijers* välvilja emot Academien och de Fria Konſterna, medelſt den år 1775 ſkedda donation af des

och likaledes Hr. Prof. *Paſchs* Eleve, hvars inlemnade Målningar funnos förtjena Academiens ſtörſta Pris-Medalj i ſilfver; hvilken äfven tildömdes *Michaël Archangelo Tanzi* ifrån Carrara, Eleve af Hr. Profeſſ. *Sergel*, och ſom upviſat flera af ſig med correction i teckningen och uti ren ſtil modellerade Academier eller nakna figurer, ſamt *Mart. Dav. Roth*, utſedd Ritmäſtare vid Lunds Academie och hittils Eleve af Hr. Directeuren och Ridd. *Pilo*. Andra Medaljen erhölts för Architectur af *Pet. Wilh. Palmroth*, Conduct. vid K. Öfver-Intend. Ämbetet, hvilken inlemnat en af ſig componerad deſſein til Äreport; ſamt för Modellering af *Sam. Hoffmeiſter*, Eleve af Hr. Prof. *Sergel*. Deſſa, tillika med de mindre belöningar ſom utſågos för flere ibland de täflande af alla Skolorna, blefvo vid Academiens almänna Sammankomſt d. 2 Febr. af H. K. H. Hertigen af Öſtergöthland, ſom därvid täcktes vara närvarande, til dem utdelte. — Ifrån d. 24 Jan. til d. 16 Febr. utſattes til almän åſkådan i K. Målare-Academiens Hus de Målningar, Modelleringar, Ritningar, m. m. på hvilka den vid förenämde belöningars tilläggande haft affeende. De af *v. Breda* til denna expoſition ingifna ſtycken, alla målade i olja, voro följande: 1) Efquiſſe til Al-ar-tafla i Toreſunds Kyrka i Södermanland, föreſtällande Nattvar-

dens

Hus vid Röda Bodarna til Academiens beſtändiga logering, viſar på ena ſidan bemälte Öfver-Directeurs Bröſtbild med omſkrift: *Gerhardus Meijer Eques Ordinis Vaſæi*; och på den andra, Façaden åt gård ſidan af det ſkänkta Huſet, med denna mening utur *Statii* Thebais: *Te colet iſta domus*, och nederſt: *Reg. Academiæ Pict. et Sculpt. donata MDCCLXXV.* Diametern är $1\frac{3}{20}$ decimal- eller vid paſs 2 verk-tum. Den *tredje* eller Jettonen, ſom är Academiens äldſta Pris-Medalj, ſlagen til åminnelſe af des förſta inrättning under Konung FREDRICS Regering, viſar på ena ſidan högſtbemälte Konungs Bröſtbild med därtil hörande omſkrift; och på den andra et ungt Träd faſtbundet vid en rak ſtör, hvaröfver läſes: *Formatur ad juſtum*, och nederſt: *Picturæ et Sculpt. Acad. Holm. inſt.* 1735. Diametern är $1\frac{1}{10}$ decimal- eller $1\frac{5}{16}$ verk-tum. De tvenne förſta af deſſa Medaljer äro graverade af Prof. och Ridd. Hr. *Ljungberger*, och den ſiſta af Hof-Intend. *Hedlinger*.

dens Inſtiktelſe. Original-Compoſition. 2) Etude til Apoſtlen *Petri* Hufvud uti bemälte Altar-tafla, tagen efter *Daniel Huguenin*, Portvaktare vid Franſka Reformerta Kyrkan i Stockholm. Original i naturlig ſtorlek til bröſtet. 3) Etude til en annan Apoſtel i ſamma Altar-tafla, tagen efter afſkedade Soldaten *Rittberg*. Original i naturlig ſtorlek til bröſtet. 4) Hr. *de Monvels* Porträt af naturlig ſtorlek til öfver midjan, med tvenne händer, föreſtäld uti *Uladislai* role och Tragedien Venceslas af *Rotrou*, 3. Act. 5. Sc., hvareſt ſvartſjukans häftighet intager *Uladiſlaus*, då han blir varſe Prinſeſſan *Caſſandra* med Hertigen af Curland, ſom han tror vara ſin rival. Original efter naturen. 5) Hr. *Desguillons* Porträt af naturlig ſtorlek til öfver midjan, med tvenne händer, föreſtäld uti Bonden *Thalers* role och Comedien Démocrite af *Regnard*, 1. Act. 2. Sc., bärande grönſaker och bröd i en korg, ſamt en butelj vatten åt *Strabon*.

. . . Je vous apporte auſſi cette bouteille d'eau,
Que j'ai pris, en paſſant, dans le plus clair ruiſſeau.

Original efter naturen. 6) Porträt af Hr K. Hof-Målaren *Fridsberg*, Agréé af K. Academien, föreſtäld til midjan, med en hand. Original efter naturen. 7) Et åldrigt Fruntimers Porträt, med en hand, i röd ſammets-kappa, och med en ſvart Spanſk hund under armen. Original efter naturen, til midjan. 8 — 14) Sju nakne Academie-figurer, nemligen: en liggande, med hvitt draperie; en ſtående ſom vänder ryggen fram, äfven med hvitt draperie, och lutande mot et poſtament, hvarpå ſynes en urna, längre bort et bad-kar af ſten, m. m.; en i den antique *Bacchi* ſtällning med en thyrſe i handen; en ſittande, med blått draperie, föreſtäld ſom Vattu-Gud; en gående, med dolk i handen; en ſittande med blått draperie; en ſtående upåt ſeende, ſom lutar ſig på en colonne tronquée: alt Originaler, målade efter den lefvande modellen på K. Academien. 15) En ſtor Tafla föreſtällande *Suſanna* med Bofvarna, i något ſtörre proportion än naturen och til något under knä. Copia efter *Rubens*. Originalet är uti Hans Majts Konungens Samling. 16) En ſtor Tafla, föreſtällande de fyra Evangeliſterna uti inſpiration, omgifna af Ängelen och deras öfriga attributer. Copia, i naturlig ſtorlek til knä, målad efter *van Dyk* i des Italienſka maner. Originalet är uti Hans Majts Konungens Samling. 17) En ſtor Tafla ſom föreſtäller Skattpen-

penningen, beſtående af Frälſaren och ſex andra Figurer i naturlig ſtorlek til knä. Copia. Originalet tros vara af *Cornel. Schütt*, eller någon annan ſamtida af *Rubens*. 18) Et Italienſkt Landſkap med en Grafvård, omgifven af en myckenhet träd och ruiner ſamt åtſkilliga figurer. Copia efter *Lucatelli*. Originalet är uti H. K. H. Hertigens af Öſtergöthland Samling. 19) Et upåt ſeende St. *Johannis* Hufvud, i profil, med blottadt bröſt och rödt draperie. Copia efter *Rubens*.

De af *Joh. Ahlberg* inlemnade ſtycken, likaledes alla målade i olja, voro: 1) En ſtor Tafla föreſtällande *Suſanna* med Bofvarna, copierad efter ſamma Original, ſom den under N:o 15 här ofvanföre. 2) St. *Anaſtaſius*, ſittande vid et bord i en antique Kyrko-bygnad Copia efter *Rembrand*. Originalet är uti Hans Maj:ts Konungens Samling. 3) En Tafla föreſtällande tvenne nakna Goſſar ſom leka med vindrufvor. Copia efter *Rubens*. Originalet är uti Hans Maj:ts Konungens Samling. 4) Et litet Landſkap med en Qvinna ſom mjölkar en ko. Copia efter *Berghem*. Originalet är uti Hans Maj:ts Konungens Samling. 5) En Tafla föreſtällande flere Bonde-barn omkring en Gubbe ſom ſpelar för dem på den i Holland ſå kallade Rommel-pott. Copia efter *Frans Hals*. Originalet är på Wellinge Bruk hos Fru *Groen*, född *Gemnich*. 6) Et ſtort Batalj ſtycke. Copia efter *Rugendas*. Originalet är uti Hr. Direct. *Suthers* Samling. Vid ſamma tilfälle voro utſatte tvenne af Landſkaps-Målaren *Korn* i olja målade Copior, föreſtällande den ena *Johannes* ſom halshugges i fängelſet, den andra et Landſkap. Originalerne til dem begge äro uti Hr. Stats-Secret. och Commend. *Benzelſtjernas* Samling. Sluteligen bör nämnas et af Mamſell *Ulr. Melin*, dotter af Hr. Prof. *Melin*, med ſvart ſilke på hvit atlas ſydt och efter *Claude Lorrain* copieradt ſtycke, föreſtällande et Landſkap: hvarföre hon d. 24 Jan. til Ledamot af K. Academien blifvit antagen.

RÅTTELSER.

St. 1. ſid. 4. rad. 21. läs: Men vet ej.
- 7. - 2. läs: Hon älſkar.
- 8. - 3. läs: uti et hjerta.
- 9. - 7. läs: ſom varit i Villa Mattei.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Tredje Stycket. Martius 1784.

SKALDE-BREF TIL GLYCERE.

I tvenne täta ekars ſkygd,
Som mot hvarandra hjeſſan luta,
At ſin förenta ſkugga gjuta
Kring en af *Flora* älſkad bygd,
Där blommorna ſin vårdnad njuta
Utaf Gudinnans egen hand,
Och hon är ſyſſelſatt ibland
För nordans köld och ſunnans brand
At deras ſpäda kronor ſluta,
Ibland, då himlen ſynes klar,
At öpna deras dufna ſköte,
Ibland, vid aftonrodnans möte,
Criſtaller, utur des förvar,
Omkring de matta röttren ſtänka,
Och lif och fägring återſkänka
Där hettan nyſs ſin blekhet bar:
Från detta rum, ſom jag beſkrifvit,
Min Sångmö helſar dig *Glycere;*
Det brädden af en tufva är,
Som til mit ſkrifbord nytjad blifvit.

MEN jag dig redan fråga hör:
Hvarföre juſt et Eden ſöka,
At harpans ſkönhet mera öka?
Ach hvad du ömt mit ſinne rör!
Så länge mit förtjuſta ſnille
Utaf dit ſälſkap muntran van,

Des utbrott inga gränſor fan,
Jag kunde ſjunga hvar jag ville;
Du hade enſam ſtörre magt
At lyrans ömma toner lifva,
Än hela vårens glada prakt.
Ifrån en annars vanprydd trakt
Din blotta åſyn tycktes drifva
Den ledſnad och den likdanhet,
Som ſå förtryta en Poet
Och ſjälens drift och lif föröda;
Din blotta åſyn tycktes föda
En okänd verld, där glädjens Gud,
At alla lifvets ſorger döda,
Regerade med nöjets bud.
Om här en klippa ögat rörde,
Jag ſade, hvad jag lycklig är!
Så hård var äfven förr *Glycere*,
Til des hon mina ſuckar hörde;
Om här en hed af ljung betäckt
En torr och viſnad hjeſſa höjde,
Ach! ſade jag, vid väſtans flägt
Om här min ſköna något dröjde,
Naturen til förundran väckt,
En okänd fägring häpen röjde;
Om där en kal och torkad ſtrand
En brant och ſtenig lutning böjde,
Jag ſade, det var hit ibland,
Som ſig *Glycere* en gång-väg letat,
Och mattad utaf ſolens brand
Har ofta loſſat ſlöjans band
Och Nympherna til afund retat.
Så tjuſt uti mit ſälla hopp
För dig, *Glycere!* mit hjerta drömde
Om hundra nöjens glada lopp,
Af mig jag til Naturen dömde,

Du fylde henne enſam op,
Och utom dig jag verlden glömde;
Parnaſſen rundt omkring dig var.

MEN åter tankſpridd och allena,
När långt från dig jag harpan tar,
Ach! huru är jag då ej ſnar
At kring min bonings-plats förena
Den hela prakt ſom ſommarn har.

MEN hvilken villa mig bedrar!
Ach ſtackars ſkald! hvars ſångmö vaknar
Vid blotta åſyn af en lund
Och känner icke ſtraxt på ſtund',
At hjertat något mera ſaknar;
Som tjuſes blott af lärkans ſlag
Och för en grotta alt förſakar
Och ingen högre ſällhet ſmakar
Än glädjas åt en vacker dag.

DU känner väl, *Glycere*, at detta
Är intet juſt mit ſjolleri;
Nog Celadon jag ej kan bli
At mig med blotta ſkuggor mätta
Af de förflutna ſälla dar.
Nej, faſt jag mycken trohet har,
Bevars at det i tvekan ſätta!
Kanſke likväl jag vore ſnar,
At något af min ſaknad lätta,
Om Kärleken ej omſorg bar,
Til hjertats ſäkraſte förſvar,
At aldrig någon vacker flicka
I hela ſoknen ſynas fick.
Ach! om et lyckligt ögonblick
Han ville någon ſkönhet ſkicka,

At muntra op min harpas ſlag,
Hur haſtigt ſkulle icke jag
Den djupa ſkuggan öfvergifva
Och ſkynda från min tufvas bädd,
Och mera eldig, mindre rädd
I hennes ſälſkap ſnillet lifva!

Du ej förtörnas härutaf,
Du vet at det är altför illa,
At ifrån älſkling blifva ſlaf
Och nöjets korta tid förſpilla;
Du vet, då jag dig åter ſer,
At ryckt ifrån min ljufva villa
Kan ingen dödlig mer förſnilla
Den dyrkan jag dig enſam ger.

MEN redan tycker jag dig ſäga:
Hvad fel har negden då begått,
Som har det grymma ſtraffet fått
At aldrig någon ſkönhet äga?
Välan, förloppet noga lär!
Des kännedom beklaglig är,
Men likafullt af mycken nytta.
Tag mot det ljus ſom du begär:
Men förſt jag måſte dig, *Glycere*,
Tilbaka ſjutton ſekler flytta.

DET onda förſt ſit urſprung har
Ifrån de annars ſälla dar,
Då *Fröja* bodde ſjelf i Sala:
Du ju har hundra fabler hört
Om deſſa vackra dagar tala,
Och fablerne dig ej förfört.

DET juſt på denna tiden hände,
At på den orten jag bebor
Hvar flicka hundra lågor tände;
Hvar endas ſkönhet var ſå ſtor,
At kärleken ſin egen mor
I alla med förundran kände.

DU ler, *Glycere*, ach, ſäger du,
Hvi är den åldren ſå förliden!
Hvi lät dig ödet födas nu
Och ej på denna ſälla tiden!
Hur ſkulle man dig eljeſt ſedt
Til hundra ſköna ömſom haſta,
Som du et deladt hjerta gett,
Och dig för allas fötter kaſta! —
Nej, tacka Gud, at ſå ej ſkett,
Och räds, *Glycere!* at dig förhaſta.

DET re'n din tvekan litet rör,
At man ſå många ſköna funnit;
Men vet, hvad mer beundras bör:
Af kärlek ingen enda brunnit.
De ſtackars herdars tjuſta tropp
Förgäfves tydde ſina lågor,
Förtviflan fylde ſkogen op
Och ingen hörde deras plågor.
Til ſlut mot detta raſeri
Allenaſt döden räddning ſkänkte,
Och herdarne, at frälſte bli,
Sig ömſom hängde eller dränkte.
En för ſin ſköna ſuckar bar,
Juſt då han ſig i böljan ſänkte;
En hennes namn i trädet ſkar,
Där han ſin lefnad ſluta tänkte:
Märk: det för ſjutton ſekler var.

Du hoppas at omſider *Fröja*
Mot denna yra medel fan.
Jo, at en billig hämd förnöja,
Som i Gudinnans hjerta bran,
Hon ſamlade de djerfva ſköna
Som hennes rena eld förſmått,
Och ſade: Faſen för ert brott,
I nuſla! ſom förmätne gått
At trohet med förakt belöna;
Min onåd blifve eder lott!

I ſamma ögonblick hvad hände?
Blott minnet än förfära kan.
Ej mera en den andra kände,
Hvart enda ſkönhets-drag förſvan,
Och hvart man helſt ſin åſyn vände,
Man något fult för ögat fan.

FRÅN denna få förbytta ſkara
Min vackra ſocken urſprung fått,
Och *Fröja*, at ſin magt förklara,
Den elakheten ſe'n begått,
At jämt hos döttrarna förvara
Et minne utaf modrens brott.

Glycere! i ſtillhet rätt betrakta
Den händelſe du tecknad ſett,
Och dig för lika hårdhet akta,
Som deſſa ſköna har förledt.
Nej, litet ſjelfsvåld heldre våga,
Njut nöjet fritt i lifvets vår,
Och frukta aldrig *Afrilds* båga;
Ty efter ſjutton hundra år
At än de ſiſta åldrar plåga,
Den lotten är ju altför ſvår.

ANA-

ANACREONTISK ODE *).

LÄT ſunnanvädret ſlaſka,
Lät nordan puſta ut;
Jag håller i min flaſka
Och tömmer den til ſlut.
Det fåfängt är at qväljas
För heder, mynt och vett,
At bland de ſtörſta täljas,
Som verlden nånſin ſett.

VÅR verld ſig lätt förandrar,
Til henne ſätt ej lit;
Den ärlös hädan vandrar,
Som kom med äran hit.
Det äfven föga båtar
At ſamla guld til guld;
Du tappar tuſen plåtar
Blott för et öres ſkuld.

I möden er at läſa,
En hvar vil kallas lärd;
Fån I ej öl at gäſa,
Hvad är er lärdom värd?
„Jo, ſägen I, vi ſträfva,
„At ſe'n berömde bli,
„Och at vårt namn uphäfva
„Med hög philoſophie.

*) Denna Ode, jämte Fablen ſom däruppå följer, åro de enda hittils bekanta ſkalde-ſtycken af den berömde *Carl Torpadius*, Secreterare i Rikſ. Ständ. Bank, död 1764. De finnas inryckte uti *Våra Förſök*, Tom. III, hvilken icke hunnit öfverſes til nyttjande uti de ſå väl kända Vitterhets-Arbeten, ſom ſamma Sälſkap ſedermera utgaf.

„Vi dö ej när vi dödas.
„Din ſats är nog gemen:
„At förſt ſom boſkap gödas,
„Och dö ſom boſkap ſe'n!"
Hör, vänner! något mera
Jag ſvara vil härpå,
Och faſt I ären flera,
Kan jag ha rätt ändå.

JAG älſkar ock arbeta,
Men på et annat ſätt,
Och knapt ſkull' *Spolen* veta,
Hur jag har tiden mätt.
En *Iris* och min lyra
Ha ſedan dagen delt,
Och at min matluſt ſtyra,
Som aldrig ſlår mig felt.

JAG går dit ſälſkap vankar
Och äter måttligt mål,
Med ſkämt och glada tankar
Jag dricker ärans ſkål.
Mån det mit värde öker,
At dö på ärans bädd?
Den efter döden ſöker,
Är viſt at lefva rädd.

MEN når man nödgas reſa
Från denna verldens ö,
Så är det väl en neſa
At icke hurtigt dö.
Nej *Fjolner* bättre tänkte,
Han var af rätta tron,
Som i et mjöd-kar dränkte
Sin Kongliga Perſon.

Lät

Lät andra lagrar vefva
Til namnets underſtöd,
Hvad gagnar det at lefva,
Se'n man är genomdöd?
Lät ſunnanvädret ſlaſka,
Lät nordan puſta ut,
Jag håller i min flaſka
Och tömmer den til ſlut.

Sparfvens Klagomål.

Fabel.

Sunnan fjälls uti en ſkog
Konung Lejon ſpiran förde:
Sjelf han djurens klagan hörde,
Skonte och på bötor ſlog;
När en Sparf, båd' qvick och vig,
Flyger främſt bland foglars ſkockar,
Förſt ſig underdånigt bockar,
Börjar ſe'n beklaga ſig.
„Segren följe edra fjät!
Sade han, jag bör berätta,
Hur ſig Örnar vilja ſätta
Näſt til Eder Majeſtät.
Och hvad göra de för gagn?
De til ära födde blifva,
Sällan prof af ära gifva,
Åka bak på Solens vagn.
Dryga utaf eder nåd
Främſt i hvarje lag de ſitta,
Andra öfver axlen titta
Med et mordiſkt öfverdåd.

En ſom nylig' fjädrar fått,
Mig med ovett öfverhopar,
Och därvid ſig åberopar,
At han vårdar *Jofurs* ſkott.
Men en ädelmodig Kung,
Störſt bland ſkogens ſtora Kungar,
Vet väl näpſa Örnens ungar . . .
Sjelf jag icke är ſå ung,
Och min farfars farfars far
Femton tuſen körsbär ätit,
Och det är ej än förgätit
Hur han var och hvem han var.
Han i Kronans tjenſt förtärt
Mer än Örnar än förmådde;
Ja, de ej hans bord förſmådde,
Och, hvad mer än undransvärdt,
Han var bror med mången Björn.
Sådant bör ju nåd förtjena:
Därför täckens mig förläna
Fullmagt til at vara Örn.
Det är alt hvad jag begär,
Och I lären nådigſt finna
Hvad ert Rike lärer vinna
När förtjenſt belönad är."
Konung Lejon log däråt
Och lät ſig til ynneſt röra,
Endaſt at en ända göra
På Herr Tättings klagolåt.
Men en Sparfhök ſamma qväll
Honom uti vingen kniper.
Se min fullmagt, du begriper,
Skrek Herr Sparf, det är duell.
Lika godt, var Hökens ſvar,
Lycka til din nya heder!

Men

Men min mage dig bereder
Samma rum ſom åt din far;
Det är din familje-graf.
Höken då ſin näbb utſträckte
Och i brådom ſkilnad knäckte
Nya Örnen halfven af.

RANGSJUK! du förſtår mig väl.
Tänk, et ord, en Förman ſkrifver,
Hvarken mod ell' ära gifver
Åt en tättings-artad ſjäl.

GEORG STJERNHJELM,
Svenſk Lärd och förſte Poet.

Lefvernes-Beſkrifning.

Georg Stjernhjelm, et af de ſtörſta ſnillen, ſom Norden framalſtrat, var född i Wika Socken i Dalarna, icke långt ifrån Falun, år 1598. Fadren, *Olof Marqvardsſon*, var Bergsman. At *Stjernhjelm* genom honom härſtammade ifrån en gammal, men förglömd, adlig ätt, må nämnas: igenom ſina egenſkaper förtjente han ſig ſjelf det adelſkap, ſom ſedan uti honom förnyades. Hans ungdom lofvade redan något ſtort. Des ledare var den mångkunnige och vittre *Bureus*, förſte Bibliothecarien vid Kongl. Bibliotheket i Stockholm och K. *Guſtaf Adolfs* Informator. Sedan han dels under honom, dels vid Academien i Upſala inhämtat grundelig inſigt uti flera Vetenſkaper, ſärdeles Hiſtorien, Philologien, Mathematiken och Naturkunnigheten, beſökte han Tyſkland, Frankrike, Italien, England och Holland, ökandes alleſtädes ſina kunſkaper med något ännu

ökändt

okändt uti hans fädernesland. Utländſke Lärde ändrade med nöje ſina ſläta tankar om Svenſka ſnillet, af aktning för *Stjernhjelm.* I London blef han den förſte Svenſke Ledamot af den nyſs inrättade Vetenſkaps-Societeten. Vid hemkomſten, 1625, blef han Lector uti Moralen vid Gymnaſium i Weſterås. Han ſkulle med heder upfylt mer än en Läro-ſtol vid Academien. Men det dröjde ej länge, förr än hans förtjenſter frambröto, och ſåſom för den tiden ovanlige med et öfverdrifvet förtroende erkändes. Man trodde honom ſkicklig til alt. År 1630 blef han Aſſeſſor i Dorpts Hof-Rätt. Men på detta för honom främmande fält, drifven af ſin plikt och ledd af ſit ſnille, gjorde han ſig ſnart bevandrad. Han föraktade irrgångarna, och den rätta vägen blef lätt at finna. Men icke nöjd med en kunſkap, ſom var tilräcklig för ſyſlan, uplyfte han ſig til en höjd, där han kunde öfverſe alla åldrars, alla Nationers lagſtiftning. Af alt ſamlar han de höga, men tillika gagnande kunſkaper, af hvilka en uplyſt Regering förſtod at draga fördel. Af en *Guſtaf Adolf* hade han blifvit uphöjd i adligt ſtånd år 1631; men hans meſt lyſande period inträffar under Dr. *Chriſtina.* År 1639 blef han Landt-Råd i Lifland, och 1642 kallad at med ſina djupa och vidſträckta inſigter biträda de lärde och lagfarne män, ſom ſkulle öfverſe och förbättra Rikets Lag-verk. Hans hvilo-ſtunder imellan deſſa mödoſamma befattningar voro arbets-ſtunder uti andra nyttiga yrken. Han lemnade den moraliſka verlden för at med lika frukt genomvandra den phyſiſka. Nya förſök och nya uptäckter ſvarade här beſtändigt emot hvaradra. Den häpnande okunnigheten beſkylde honom för trolleri. De ſom ſkulle vara bättre underviſte, gåfvo honom en ſälſkaps-ande til biträde. Deſſa giſsningar, be-

led-

ledſagade med omilda omdömen om hans religion, et vanligt grep hvarmed dumheten hämnar ſig på ſnillet, aflupo icke utan olägenheter för *Stjernhjelm* *). Men han ſkulle närmare lära känna motgången. Han hade nyſs (1648) blifvit utnämd til Vice-Preſident i Dorpts Hof-Rätt, då et fiendteligt infall i Lifland nödgade honom återvända til fäderneslandet. På vägen förlorade han genom et ſkeppsbrott den del af ſin egendom, ſom fienden lemnat. Men *Stjernhjelm* var öfver olyckan och kunde i ſanning ſäga med en gammal Philoſoph, at han förde alt ſit med ſig, då han med räddadt lif och ſin vanliga munterhet ankom til Stockholm. Där mötte honom ännu den harmen, at icke kännas af ſina fordna vänner: *Stjernhjelm* ſåg däruti menſklighetens ſak, och gret. Men himlen klarnade: en vink ifrån Thronen upkallade den pröfvade Philoſophen uti en högre ſpher; han blef *Chriſtinas* gunſtling, utan at blifva det man kallar Hofman. Främmande Lärde och Sändebud ſöka *Stjernhjelm*, för at nalkas den vittra

*) Se här et exempel, både löjligt och förargeligt. En Profeſſor i Dorpt, vid namn *Virginius*, blef nyfiken at ſe *Sjernhjelms* ſälſkaps-ande. *Stjernhjelm*, icke van at i förtid ſkämma en ſak, begär betänke-tid. Efter flera dagars upſkof och många omſvep lemnar han ändteligen därtil ſit bifall. Microſcoper voro nyſs upfundne, och *Stjernhjelm* en af de förſte ſom däraf betjente ſig. Han låter den godtrogne *Virginius* därigenom ſe et litet nog almänt kräk, ſom under ſynglaſet fick en förfärlig ſkapnad. Til at beſegla underverket, tager han af ſin beſtörte vän den ſträngaſte tyſthets-förbindelſe. Men hemligheten braſt ut, och detta gyckel-ſpel var på vägen at förvandlas til et nog alfvarſamt ſorg-ſpel, då ändteligen *Stjernhjelm* uptäckte ſammanhanget. Man var likväl mindre godtrogen emot ſanningen: och *Stjernhjelm* ſåges varit tvungen at hålla et offentligt tal til ſit förſvar.

vittra Drottningen. Stundom tjente han såsom hennes Hof-Canceller, stundom at förädla hennes nöjen. Vi få nu se honom på et fält, där han är mest känd hos efterverlden och där vi helst finne honom här: vi få vörda honom såsom den förste Svenske Poet. Usla rimmade stycken, utan meter och takt, och i synnerhet utan smak, var alt det han på denna väg fann för sig. En *Messenius*, med sina ohöffade Comiska försök, förtjenar knapt nämnas, och *Bureus* blott för den anledning han gaf *Stjernhjelm*. Hvad *Malherbe* var i Frankrike, det blef *Stjernhjelm* i Sverige *). Hans *Hercules*, churu klädd uti en vers-art, som icke egenteligen tilhörer vårt språk, vitnar om en ägta skald, så af naturen som konsten. Den utkom först af trycket i Upsala 1653, och anses med skäl för *Stjernhjelms* mästerstycke. Huru lifligen, til exempel, afskildrar han icke slutet på et dryckes-lag!

Af de modige kämpar
Raglar här en, en staplar, en stupar, och falla de hopvis.
Välter här en i bänk, så ränner en hufvud i väggen.
En ger op andan och alt, en somnar, och kifvar en annan,
Annor gråter, och ler den tredje, en sitter och qväder,
En plägar älskog, och bannas en annan om alle sju tusend.

Icke mindre både luftigt och naturligt föreställer han vissa slags qvinnor, dem han kallar

Kärlige, säflige djur, fin-ljuflige, foglige tärnor,
Hitsige, kitsige, modige, frodige, käte maduſor,
Spake som däggande lamb, och vilde som hjortar i brunsten.

Och

*) *Enfin* Malherbe *vint*, *& le premier en France*
Fit sentir dans les vers une juſte cadence,
D'un mot mis en ſa place enſeigna le pouvoir,
Et réduiſit la muſe aux règles du devoir.
Boileau uti sin *Art Poët.*
I detta afseende var *Stjernhjelm* en Svensk *Malherbe.*

Och denna målning af ålderdomens bräckligheter huru ſtark, huru ſan!

När åldren kommer, och åren
Kröka din hals och rygg, både händer och hufvudet darra,
Knän blifva ſtyfva, din fot han vaglar, och måſt du på fiſton'
Trefotad hjelpa dig hän ſom barnen i början å fyra.
Vinter-blommor uppå din kind, ſom ſaftlöſe plantor,
Gro och gråna med haſt, och höſten i hufvudet hyſer.
Håren flyta dig af, ſom viſnade löf utaf aſpen,
Skallen ſnöd bliker ut, där nu ſpela kruſade lockar ...
Krafter och alt ſiker hän, och döden kikar ur ögon ...

Öfver alt eld och ſtyrka i tankar och uttryck: och den ſom med upmärkſamhet genomläſer detta ſkaldeſtycke, ſkal icke finna underligt, at K. *Carl X*, då han hörde det ſig föreläſas, frågade vid ſlutet: „Var det icke längre"? ej heller at en *Algarotti* under ſit viſtande i Sverige ſkal varit ſinnad at öfverſätta det på Italienſka. Hans förſök uti andra ämnen och vers-arter voro icke lika lyckliga; men hans ſå kallade *Balletter*, vid flera högtidliga tilfällen på Hofvet, äfven hans *Helſo-pris*, utviſa dock en ſkald, ſom höjde ſig öfver ſin tids vanliga alſter *). Det är ock en heder för *Stjernhjelm*, at hafva upammat en *Samuel Columbus*, ſom bragte konſten ännu längre uti Svenſka vers-arter. Men för at i ſin rätta dag viſa en *Stjernhjelms* poetiſka förtjenſter, vil man til ſlut läna vår Nordiſka *Sapphos* ſkalde-fjäder:

När *Sjernhjelm* på ſin luta ſlår,
De gamle här af nöjen tyſtna,
Homerus och *Horatius* lyſsna,
Om röſten lik med deras går.

Hans

*) Alla *Stjernhjelms* ſkalde-ſtycken utgåfvos tilſammans i Stockholm år 1668 under namn af *Muſæ Suethizantes*.

Hans ſång är hög, hans ämne fullt af vigt.
Om ſpråket i hans tid ſin prydnad hade vunnit,
Han *Milton* öfvergått, han *Taſſo* hade hunnit
I ſtyrkan af en hjelte-dikt.

Fru *Nordenflycht* om de Sv. Poeter.

Huru *Stjernhjelm* för öfrigt var et under af lärdom uti Philologien, granſkande och jämförande alla tiders ſpråk, för at utfinna ſtam-ſpråket, hvilket efter hans tankar var Scythiſkan; huru han därunder utbredde ljus öfver Sveriges häfder, och emot en *Cluverius* förfäktade Nationens ålder, banande vägen för tvenne *Rudbeckar*; huru han tillika uplyſte våra Landſkaps-Lagar, förklarade den Moeſo-Göthiſke *Ulphilas* och röjde fältet för en *Loccenius*, en *Hadorph* och en *Ihre*; huru han genom ſina hydroſtatiſka förſök upfann och på hög befallning (1667) utarbetade en ſäkrare grund för Rikets Mått, Mål och Vigt *): alt detta lemnar man åt hans bröder i deſſa lärdoms-grenar at vidare utföra. Det nämnes allenaſt, för at viſa det vida omfånget af et ſnille, ſom förenade den lifligaſte inbildnings-kraft med den djupaſte urſkilnings-gåfva. Imedlertid hade han ifrån år 1648 varit Riks-Antiquarius, och blef år 1658 af K. *Carl Guſtaf* förordnad Lands-Domare eller Lagman öfver det då nyſs eröfrade Trundhems Län i Norrige. Då detta kort däruppå återſtäldes til Danmark, blef *Stjernhjelm* åter utan ſyſla, men befordrades under en annan Regering, den ſjette hvilken han uplefde, år 1661 til Krigs-Råd. Jämte denna ſyſla utnämdes han några år därefter til Ordförande uti det ſå kallade Antiquitets-Collegium, ſom då (1666) inrättades i Upſala, men ſedan med förändradt

*) Uti alla deſſa ſtycken har han efterlemnat ganſka många, ſå tryckta ſom otryckta ſkrifter, hvilka förvaras uti Kongl. Antiqu. Arch.

ändradt namn blifvit flyttadt til Stockholm. Här dog han 1672 uti en ålder af 74 år, och ligger begrafven i St. Clara. Hans Fru, *Cecilia Bure*, hade affomnat nio år förut *). Vid fotfängen frågade honom *Columbus*, hvad ämne han fkulle välja til grafſkrift öfver en få ftor Man? Skrif allenaft, fvarade *Stjernhjelm: Vixit dum vixit latus;* och *Columbus* flutade fin grafſkrift öfver honom med deffa ord:

Jag fäger det enda han fjelfver mig fad':
Så länge han lefde, få lefde han glad.

Det var ock hufvud-draget uti *Stjernhjelms* caracter. En naturlig redlighet och godhet, jämte detta muntra väfende, voro dygder fom aldrig öfvergåfvo honom. I hans omgänge framlyfte en ädel frihet och enkelhet **). I fit hus var han högft tarflig, och hatade alt öfverflöd. Hans ftortänkta fjäl kunde icke nedlåta fig at föka lyckan eller tjufas af des förmoner: däraf kom, at han nog vårdslöfade fin hushållning, och var altid fattig, ofta nödftäld, få at han ock måfte anhålla om publikt underftöd. Hans grund-

 fats

*) Af deras barn vil man blott nämna *Georg Otto*, Aſſeſſor i Kongl. Bergs-Collegio, fom dog efter fadren.

**) Se här et utmärkt prof däruppå. En vifs Ämbetsman hade, efter et almänt rykte, i flera år förfnillat Kronans inkomfter, och derigenom vunnit både rikedom och anfeende. Med denne hände en gång *Stjernhjelm* at vara i fällfkap hos en af Rikets ypperfta Män, hvilken på fkämt förebrådde honom, at, ehuru mångkunnig och lärd, dock vara fattig och mager, hvaremot han prifade förenämde närvarande och i jämförelfe ftälde perfon fåfom mera både corpulent och förmögen. Däruppå fvarade *Stjernhjelm*, med lika fkämt eller alfvar: *Den fom har läft något, få vet han något; och den fom har ſtulit något, få har han något.*

fats var. *Aut philoſophum aut divitum oportet vivere*, man måſte vara etdera, Philoſoph eller rik. Han valde det förra. Den fällhet han däri fann, öfvervägde oändeligen fattigdomens beſvärligheter *). I Religions-mål behagade han icke alla, ty han tänkte, och kunde icke ſkrymta; det vil ſäga, efter fanatiſmens ſpråk: han var fritänkare. Men han bar den renaſte, den djupaſte vördnad för Gud, han var den ömaſte menniſko-vän, den bäſte medborgare. Til kroppen var han reſlig och väl bildad, utſeendet fritt, öpet och intagande. Han klädde ſig ſlätt, men var alleſtädes hedrad och väl liden. Han ägde ſåledes den ſälſynta lyckan, at redan af ſin ſamtid njuta den aktning, ſom endaſt en efterverld utan veld plägar gifva **).

TIL LICINIUS.

Utur Horatus, 2 Bok. 10 Od.

VIL du trygt, *Licinius*, lifvet njuta,
Styr ej altid koſan åt öpna hafvet,
Följ ej heller, varſam at undfly ſtormar,
Klippiga ſtranden.

DEN

*) Då *Columbus* vid et tilfälligt beſök fann honom omringad af ſina böcker, utbraſt *Stjernhjelm* med den muntraſte glädje: *Quam dulce eſt ſapere*, huru ljuflige är vishetens nöjen!

**) *Mémoires de Chriſtine* af *Arckenholtz* T. I. Hr. Prof. *Lidéns Hiſtoriola Poetar. Svecan.* P. I. men i ſynnerhet Hr. Aſſ. *Gagneri* Åreminne öfver *Stjernhjelm*, tryckt i Stockh. 1776.

Den ſom älſkar gyllende medelvägen,
Undgår lika nedriga kojans mörker,
Som han undgår, ſkild ifrån Hofvets branter,
Gillrande afund.

Vädren oftaſt ſkaka den höga granen,
Högſta tornen ſtörta i fallet djupaſt,
Och de ſtolta ſpetſar af Apenninen
Träffas af åſkan.

Ett mot alla händelſer väpnadt hjerta,
Uti medgång fruktar, i motgång hoppas!
Den ſom ſkickat vintrar at härja jorden,
Skänker ock vårar.

Ingen plåga varar i alla tider.
Sjelf *Apollo* ſpänner ej altid bågen;
Tar ock ſtundom lyran i hand och muntrar
Tröttade ſinnen.

När dig lyckan hotar å alla ſidor,
Trotſa lyckan, viſa dig hög och modig:
Men när altför gynnande vindar ſpela,
Refva då ſegel.

Cleona til Cyneas;
Ett *ſedolärande Bref* af Hr. Duſch *).

Jag begär ej annat af dig, än et enda ord; ſkal jag än längre vänta däruppå? och är det rättviſt, at jag i all min tid ſkal lida och tiga? Ach, *Cyneas!* jag råder ej mera på mit hjerta, jag måſte

*) Lånt utur *Sv. Magazinet*, Febr. 1766. En lärorik läsning för älſkande perſoner.

gifva det luft. Klagan och tårar äro ju det ſiſta nöje, ſom de olycklige njuta; och om du vägrar at ſjelf tröſta mig, ſkal du åtminſtone ej hindra mig ifrån, at vidtaga detta enda medlet för at lindra min ſorg.

Jag älſkar dig, ännu välſignar jag dig. Fåfängt har jag budit til at glömma min kärlek, och alla mina tårar hafva ännu icke kunnat ſläcka mit hjertas brand. Förlåt om jag beröfvar dig några ögonblick, ſom du kunde eljeſt tilbringa, med nöjda känſlor, uti en ny älſkarinnas armar. Du måſte förunna mig et ögonblick. Jag har all rätt i verlden at fordra det af dig, en rätt ty värr! ſom jag få dyrt betalt, med upoffrande af mit lugn, min lyckſalighet. Du bör komma detta ihog. Den dagen, ſom jag ej kunde göra lycklig för dig, hade jag velat uteſluta från antalet af mina egna dagar. Jag ſökte mit öde uti dina ögon, jag läſte uti dem min glädje och min ſorg, lifvet eller döden. För få mycken kärlek, *Cyneas!* begär jag ej annat, än et ögonblicks ſtillhet af dig, en ſuck.

Frukta ej at kaſta ögonen på detta papper; och hvad ſkulle du hafva at befara af et fruntimmer, ſom tilbeder dig. Jag ärnar ej uti mit bref klaga öfver din otrohet, och jag ſkal ej öfverhopa dig med förbannelſer, hvilka gemenligen flyta öfver en förlåten flickas läppar. Ach! huru ſkulle jag förbanna d'g, dig ſom allena kan göra mig lycklig? Ljufva och ſmickerfulla hopp! du har förſvunnit, när min kärlek ännu är qvar. Denna kärlek är utguten i hela mit blod, den flyter i hvar enda af mina tårar, den andas i hvarje ſuck, ſom mit bröſt ſkickar ifrån ſig. Lät mig beklaga mig ſjelf, tillåt mig doppa min penna uti mina tårar, och unna mig at med en darrande hand teckna på detta blad hvad

mit

mit olyckliga hjerta känner. Et helt års ſorg har förſamlat ſig i detta hjerta, och det kan ej längre bärga ſig ifrån at utgjuta denſamma på detta papper. Ach ja! et helt år är framflutet, ſom den förjande *Cleona* tilbragt i denna enſlighet. Jag längtar, jag fruktar, jag hoppas, jag förtviflar. . . .

Jag vet ej, om du mera lefver. Ach! om du ännu lefde . . . *Cleona* är då glömd . . . Men hvad gemenſkap hafva de lefvande med de döda, de lycklige med de olyckliga? Kanſke har du ändteligen måſt lyda en oförſonlig moders grymma befallning, och ſmakar nu inom andra armar . . . *Cyneas!* jag välſignar din nya förbindelſe; jag begär ej, at du ſkal komma tilbaka i min famn, om ej kärleken är det enda goda, ſom kan göra dig lycklig; ty hvad annat kan jag lofva dig än ömhet, än kärlek . . .

Jag begär ej, at du ſkal komma tilbaka i mina armar . . . Hvad, olyckliga! har du ſagt? En oſanning, och jag ſtraffas af mina tårar . . . *Cyneas!* jag har alt förlorat, heder, lugn, vänner, ſlägtingar: gif mig åter dit hjerta, och jag har återfått alt. Men om jag ſkal affäga mig din perſon, ſå affäger jag mig ock all lyckſalighet, hoppet och lifvet . . . Och hvad gör jag mera i en verld, där *Cyneas* ej lefver för mig? Ach! hvarföre har du älſkat mig? . . . Men du har ju älſkat mig, och vår flägt, ja ſjelfva Himlen har ju ſamtyckt til vår kärlek. Redan hade Ägtenſkaps-Guden tändt bröllops-facklan, altaret var redo, och det var oſs tillåtet at längta och hoppas. Men huru kort var icke detta hopp, och huru farligt blef det icke för min oſkuld, huru olyckſaligt för mit lugn? Den lyckliga dagen kom . . . ach bittra åminnelſe! och flyten, mina tårar! den ſkönaſte dagen af mit lif blef för mig den förſkräckligaſte . . . en den grymmaſte händelſe ut-

fläckte på en gång bröllops-facklan och ryckte kranſen af mit hufvud. Glädje, nöjen, lyckſalighet, alt förſvan. Ack, I ömma och ljufva känſlor! huru ſnart ären I icke förgångna, och i hvilken afgrund af mörker är min lefnads-vår ſå haſtigt fallen! Et ögonblick har förvandlat i en ödemark en verld full af nöjen, hvareſt jag, i mina tankar och inbildningar, ſå gerna förvillade mig. Ack, kärlek! af dig väntade jag all min lyckſalighet, och du har ſtörtat mig i ſkam och förtviflan. Fåfängt ſöker jag någon tröſt, tröſten flyr långt ifrån mig, och minnet af min förgångna lyckſalighet uprörer endaſt ſå mycket mera min olycka. Jag lyfter up mina i tårar badande ögon til den höjd, hvarifrån jag fallit, och ſer ej annat än det djup, hvaruti jag ligger nedſänkt.

När jag tänker på de dagar, då mit hjerta, mit efterlåtna hjerta, flöt i välluſtiga känſlor, då flätad inom dina armar, jag var fäſtad vid dina läppar, och jag fuktade din famn med glädje- och ömhetstårar; när jag tänker på den ſtunden, då kärleken väntade på oſs vid det til vår högtid prydda altaret . . . O lyckſalighet! utropar jag, hvarföre har mit hjerta någonſin ſmakat dig? Då älſkade jag, var älſkad, kunde alt önſka, hoppas och njuta. Men nu, hvad har jag öfrigt af alt detta? En frätande längtan, en förſkräckelig förtviflan.

Skynden eder, mina dagar! I gån altför långſamt . . . Det ſiſta ögonblicket af mit lif ſkal blifva det förſta för mit lugn . . . Men ach, huru långt borta är icke ännu denna hvila för mig! Ack om du, gråa ålderdom! i en haſt ſkämde mit anſigte, och dödens blekhet utbredde ſig öfver mina kinder, ſå ſkulle jag kanſke kunna tröſta mig. Jag ſkulle då kanſke ſäga til mig: Olyckliga *Cleona!* hvarföre fäl-

la

la flera tårar? Slutet af dina olyckor nalkas. Solen i ſin nedergång förkunnar ju nattens hvila; du går på brädden af lyckſaligheten, ännu et ſteg och du är i lugnet. Men den ſkänken, ſom åldren förmenar mig, ſkal jag få af min ſorg. Förtärd af oro, af tårar, ſkal jag, innan mina dagars höſt kommer, ſe mig aftyna, förtorkas och falla . . .

Ach, *Cyneas!* förena dina böner med mina. Begär af Himmelen döden för mig, efter du ej vil gifva mig lifvet. Döende ſkal jag välſigna dig; och tro mig, *Cyneas*, at om en Domare gifves, ſom lönar och ſtraffar menniſkors gerningar, få är min välſignelſe dig nödig. De band, ſom knutit våra hjertan, kan döden endaſt bryta. Menar du, at det är grymt at begära döden för den, ſom ej hyſte i ſit bröſt annan önſkan, än den at ſtändigt göra din lefnad lyckſalig? Ach, *Cyneas!* om du öfvergifvit mig, ſå är du mera grym om du önſkar mig lifvit . . . et lif, ſåſom mit, utan hopp, utan ſtöd, utan tröſt, utan dig . . .

Men huru har du kunnat ſåledes öfvergifva din maka? Ach, huru olyckſalige äre vi icke! Vi förlåtas, då vi tro oſs hafva tilvunnit oſs en helgad rätt, at blifva ſå mycket mera ömt älſkade. Våra tårar, långt ifrån at röra våra oſtadiga tilbedjare, beſvära dem och drifva dem ifrån oſs: utan at veta, om vi äre ſå lättſinniga, ſom de, vilja de, at vi ſkole uphöra at älſka dem, när det faller dem in at blifva oſs otrogne.

Men jag måſte fulkomligen uptäcka för dig mit hjerta; och jag vil, genom målningen af mit elände, åtminſtone föra dig til minnes at *Cleona* ännu lefver. Ja, jag lefver ännu, om det är lefva, at vara ſkild från omgänge med de lefvande och alt åtnjutande af nöje. Sedan jag blifvit en ſkamfläck

för mit kön och min ſlägt, et mål för den grofva hopens förakt, ſom altid ſkymfar oſkulden, fallen i nätet, döljer jag för alla menniſkor mina tårar och min ſkam. Jag flyr mina vänners närvaro, för at gråta i enſlighet. Jag fruktar hvart ögonblick, at råka någon af dem, hos hvilka naturen och mit hjerta bjuda mig at ſöka tröſt och hjelp . . . *Cyneas!* hvilket hårdt, hvilket ömkansvärdt öde är det icke? ... En olycklig dotter, ſom endaſt fått ſkåda ljuſet, för at träda i ſin moders olyckor, lärer uti mina armar, och vid mit hjerta, at ſucka, at gråta, at tidigt begynna den ſorg, hvarföre hon kommit til verlden.

Ach! det är af mig ſom hon undfått lifvet, af dig och mig. Har hon väl en fader? ... Hennes fader ſkulle ej kunna förglömma hennes moder ... Men hvad heligt kan väl blodsbandet hafva i dens ögon ſom trampar kärlekens band?

Om du åtminſtone varit mig trogen, ſå hade hoppet ändå uppehållit mit ſinne och lindrat mina plågor. Jag hade föga frågat efter menniſkors dom, ty jag vet, at Himmelen förlåtit mit brott; men, *Cyneas!* det är du ſom öfvergifvit mig.

Jag vil dock ej anklaga dit hjerta för denna grymhet; dit hjerta är altför ädelt för at vilja bada ſig i en bedragen flickas tårar, och det är ej ſå otackſamt, at det ſkulle vilja betala ſå mycken ömhet med ſå ſtor ſorg och neſa. Huru ofta uttalte du ej ſjelf förbannelſens dom öfver de gudlöſa förledare, ſom dela med helfvetet det faſeliga nöje, at ſe oſkulden fallen! Hvilken ifver lyſte ej härvid utur dina ögon, och huru beledſagade icke dina åthäfvor häftigheten af dit tal, och hvilka ädla tårar föllo icke därvid öfver dina kinder! Fäſtad vid dina ögon, gret jag med dig; ty när har jag väl

icke

icke blandat mina tårar med dina? *Cyneas!* du gret, när du förtälde ſådana äfventyr, ſådant öde, ſom mit nu är.

Ach! huru kärt var det icke för mig, at ſe hos dig denna ömhet! Jag ſåg himmelen i dina ögon. Altför mycket rörd at kunna ſäga et ord, lutade jag mig til dig, och tryckte dig til mit hjerta. Huru ſkulle jag då kunna draga minſta miſstanka om din trohet, eller föreſtälla mig at dina tårar voro falſka? Naturen har gifvit tårar åt den eländiga; och åt dygden, för at kunna vara medlidande. Men at härma deſſa heliga tårar, för at bedraga och göra olycklig, är at ſkymfa Naturen, at häda Skaparen.

Huru många tårar fälde du icke öfver *Cyanas* fall? Min olycka är juſt hennes. Dock döden friade min vän från ſorg och ſkam. Men jag, ſom ännu lefver och känner både det ena och det andra, hvem beklagar mig, och hvilken betalar mig med en enda tår af et medlidſamt hjerta, den ömhet ſom jag aldrig nekade den olyckliga?

Hör *Cyneas!* om dit hjerta vore brottſligt, om ſå mycken trolöshet kunde hyſas i dit bröſt . . . förbannelſen . . . du ſkulle dö . . . vara olyckligare än jag är . . . Nej, om du ock aldeles öfvergifvit mig, kan jag dock ej tro dig brottſlig. Det är et oundvikeligt öde, ſom ſkiljer dig från *Cleona*. Huru ſkulle jag kunna tro dig laſtfull, utan at tillika öka min olycka med en ny plåga? Ofta när ſkuggan och tyſtnaden hafva gjort negden äfven ſå tyſt, ſom mit hjerta är mörkt, fördjupar jag mig uti afläglna och öde rum, dit nyfikenheten ej kommer, för at utforſka de olyckligas ſuckar: där öfverlemnar jag mig aldeles åt min ſorg! En bäck blandar där ſit ſorgliga buller med min klagan; himmelen, ſom

ſänker ſin dagg, ſynes gråta med mig, och ſjelfva träden likſom beſvara mit ſuckande. I den olyckligas ögon taga alla ting en mörk, en ſorglig ſkapnad. Hvar ſkulle den väl finna et enda nöje? Nöjet flyr för honom, och hans oro förgiftar för honom de behag, ſom den ſköna Naturen bjuder andra.

Ofta går jag i en lund af höga lindar, planterade af landtmannens idoga hand; och där tänker jag på hvad jag varit och hvad jag kan blifva. Jag kommer ihog min fordna tid, då kärleken gjorde mig lycklig: mit hjerta lifvas därvid up, mit anſigte blir fullt af eld, och jag glömmer likſom bort mig ſjelf, men ack! för et enda ögonblick. Jag vaknar genaſt up och ifrån en inbillad höjd af glädje faller jag tilbaka i en afgrund af förtviflan, medan mina tårar fukta de blommor ſom blekna vid mina fötter.

Ofta när jag ſitter allena, och mit hjerta ſkickar, med det rökverk ſom af Naturens altare hvar morgon upgår, ſina ſuckar, och mina ögon ſina tårar til Himmelen; när ändteligen mit hufvud, tungt af ſorgliga tankar, lutar ſig på min hand; när trötthéten kallar på ſömnen, och tankarne tränga ſig tilhopa i ſjälens innerſta känſlor: då leka drömmarne omkring mig och viſa mig den älſkade, den perſonen, ſom du nekar mig. Jag fer hans kära hamn, jag ropar honom, jag ſträcker ut mina armar emot honom, jag omfamnar honom, jag trycker honom til mit hjerta; men ack! han undkommer mig i ſamma ögonblick, jag gifver til et rop ſom upväcker mig, och mina ögon börja å nyo ſit ängſliga göromål.

Ofta, då midt under nattens tyſtnad buſkar och unga träd darra omkring mig, och månans ſträlar, ſom bryta genom grenar och blad, måla hundrade underliga bilder, tror jag mig ſe dig på långt håll, och höra min älſkares ſteg nalkas mig. Jag fäſter då

mina

mina ögon dit åt, länar mit upmärkſamma öra åt ſamma kant; bladens buller, ſom röras af en utſlocknande veſtans ſiſta andedrägt, ſätta min ſjäl i häpenhet och rörelſe, mit bröſt häfver ſig, mit hjerta klappar, mit öga ſöker efter den, ſom min ömhet längtar efter . . . men fåfängt! bilden förſvinner, vädret blåſer ej mera, alt blifver åter tyſtnad, enſlighet.

Olyckliga *Cleona!* när ſkal du ej mera bedragas af drömmar? I grafven. Men ack! hvar ſkola krafter tagas, för at uthålla med et långt lif? Ach, *Cyneas!* huru många ſuckar lär icke mit hjerta ännu ſkicka dig!

Föga nöjd at hafva öfvergifvit mig, bör du ockſå aldeles förglömma mig? Är det väl möjeligt, at ingen ting kan återkalla hos dig minnet af din *Cleona*, eller af modren til din olyckliga dotter? Om *Cleonas* namn ej mera kan väcka någon känſla i en älſkares hjerta, ſå borde åtminſtone moders-namnet röra en fader. Har jag då förtjent en ſå grym förgätenhet af dig; eller tror du, at mit hjerta behöfver någon tröſt? Ach! om jag ändå erhölle, jag vil ej ſäga prof af din ömhet, utan allenaſt däraf, at du ännu kommer mig ihog. Men hvad vil jag hoppas? *Cyneas* låter ej höra af ſig et ord, och jag får ingen ting veta om honom, då likväl ingen ting undſlipper kärlekens forſkan? Ryktet ſynes vara i ſtörſta okunnighet om dit namn, eller åtminſtone ej veta af det rum, dit et hårdt öde förviſt mig. Vi äre ſkilde åt, likſom de lefvande äro ſkilde ifrån de döda.

Men om du vet, hvar den förjande *Cleona* är, och om du ännu älſkar henne, hvad kan väl hindra dig at komma til henne? Nej, ingen ting gifves, ſom icke kärleken öfvervinner. Floder och berg äro

för

för honom endaſt ſvaga hinder. Om et ſvartſjukt öga vakar öfver alla dina göromål, om du ej får ſkrifva mig en enda rad til, har du då ej en vän, ſom du kan ſkicka, för at ſäga din *Cleona* et enda ord? Hon fordrar ej af dig berättelſer eller urſäkter; hon begär endaſt en ſuck, endaſt deſſa orden: *Cyneas älſkar Cleona.* Om du förunnar mig dem, ſå förlåter jag dig gerna mina olyckor, mina tårar, hvad jag lidit och ännu lider. Se huru högt jag älſkar dig! Fria mig därföre från mina dödeliga miſstankar, och tänd, uti mit bedröfvade hjerta, en ſtråle af hopp . . . och om du ej älſkar mig mera, ach! ſå bedrag mig åtminſtone, vänj mig ſå ſmåningom vid min olycka . . . jag ſkal alt förlåta dig, äfven det at du öfvergifvit mig. Men, *Cyneas!* glöm ej din dotter.

EPIGRAM.

ACH, unga *Zephis!* täck och ſkön,
Hvi ſkal du ſå dig ſjelf förſtöra
Med dina många kärleks-rön?
Ty vet, den vägen kan ej föra
Til Himlen och de trognas lön . . .
Men ingen ting kan *Zephis* röra:
Slikt prat, ſad' hon, lät mig ej höra,
Hvad ſkulle jag i Himlen göra,
Där ingen ſkilnad är på kön?

NY-

NYHETER.

STOCKHOLM. Uti Vitterhets-Sälſkapet *Utile Dulci* upläſtes, d. 24 Januarii, Sälſkapets årliga ſtora Högtid, et Skalde-ſtycke kalladt *Natten*, det bäſta af de förl. år inſände täflings-ſkrifter, och hvilket belöntes med et Acceſſit. Författaren befants vara Hr. *Sam. Nicl. Caſſtröm*, Extraord. Cancelliſt uti K. Cancellie-Collegium. För öfrigt blefvo de för förl. år utſatte Belöningar och vilkor, neml. en ſärſkild af 10 Ducater för en *Ode öfver Skalde-Konſten*, och Sälſkapets vanliga Pris, 20 Ducater, för et Skalde-ſtycke öfver något *ſjelfvaldt ämne*, för innevarande år fortſatte: och böra ſkrifterne, med valſpråk och namn-ſedlar förſedde, innan näſtkommande December månads ſlut inſändas på K. Poſt-Contoiret i Stockholm, med omſlag: *Til Sälſkapet Utile Dulci.*

GÖTHEBORG. Äfven uti det härvarande *K. Vetenſkaps- och Vitterhets-Samhället* blef, vid den högtideliga Sammankomſten d. 24 ſiſtl. Januarii, uti Vitterheten et Acceſſit utſedt, til belöning för den bäſta af de tvenne öfver förl. års Pris-ämne, *Fiſkerierna*, inkomne ſkrifter, hvars Författare befants vara Hof-Predikanten hos H. K. H. Hertigen af Södermanland Hr. *Guſt. Adolf Tayarden.* För innevarande år utſattes til Pris-ämne uti Vitterheten: *Almänna Skådeſpels verkan på Sederna*, och utlofvades en Guld-Medalj af 20 Ducaters vigt til den, ſom inom detta års ſlut inſänder et Skalde-Qväde af minſt 200 rader, hvari detta omtviſtade ämne bäſt och til Samhällets fulkomliga nöje afſkildras. Täflings-ſkrifterne, efter vanligheten förſedde med valſpråk och ſlutna namn-ſedlar, inſändas til Samhällets Se-

Secreterare, Hr. *Olof Weſtman*, Lector uti Philoſophien vid Kongl. Gymnaſium härſtädes.

ROM. Den vittre Läſaren lär utan tvifvel med nöje emottaga följande utdrag af et Bref härifrån, af Svenſk hand *), dat. d. 31 ſiſtl. December.

„Jag kan nu berätta dig, at jag ſett S. *Peters* Kyrka. Det var fjerde dag Jul om middagen. Du kan ej vänta af mig någon beſkrifning på denna eller andra Roms märkvärdigheter, ty du har dem exactare än jag förmår gifva. Mina egna reflexioner äro därföre det enda nya du bör förmoda. Jag ſäger då, at denna Kyrka är et verkligt underverk; och om man, kan hända, får et tämligen fulſtändigt begrep af en gravure om des utvärtes fägring och anſeende (ehuru viſſa delar med ſkäl criticeras), ſå blir den invärtes icke begriplig utan at ſe henne på ſtället. Den innefattar alt hvad rikedom, konſt och ſmak förmått förena med en ofantelig ſtorlek, uplyſt af den behageligaſte dager; och med den laggranhet i proportioner, at ingen ting ſer för ſtort ut, ingen ting trångt och ingen ting tomt. Däraf händer det ock, at man här tager Coloſſer, på måttligt afſtånd nog, för barn; men när man ſtiger närmare och finner ſit miſstag; när man nalkas Baldaquinen, ſom är ſå hög ſom Stockholms Slott; når man går in i Capellerne, ſom hvar för ſig kunde vara en Cathedral; når man går upföre trappan på taket; ſom ſer ut ſom et ſtort qvarter af en ſtad och där arbetare bo i ſkjulet, ſom är bygt at förvara hvalfvet: ſå växer hon äfven ſå mycket för ögat ſom inbildningen, och blir til ſlut näſtan omätelig.“

„Hvad de antique Monumenterne angår, ſå har det ögonkaſt, jag ännu hunnit gifva dem, öfvertygat mig, at de vanlige gravurerne äro flatterade portraiter, där Konſtnären icke allenaſt lånt originalerne ſina riktiga proportioner, ſom genom tilfyllning af jord och grus omkring pelare

*) Kongl. Exped. Secreteraren Hr. *Gudm. Adlerbeth.* Brefvet är ſtäldt til Ceremonie-Mäſtaren m. m. Hr. *Carl Fred. Fredenheim.*

lare och bågar äro öfveralt förlorade, utan ock af enviro-nerne ej tagit mera än hvad som varit tjenligt at pryda; hvaremot man här ser dessa öfverlefvor af verldens Beherskare bortskymde af elaka grannar, jag menar nymodiga bygnader i sämre smak. Men detta spectakel af mensklig-a sakers förgänglighet och enthousiasmen för et folk som blifvit alla tidehvarfs förundran genom sina dygder, sin uplysning och sin magt, åstadkomma vid åsynen en känsla af vördnad som är svår at beskrifva. Den är ock blandad med billig förargelse, då man ser coupolen och vestibulen i Panteon degarnerade af sina bronzer för Baldaquinen i St. Pierre, och Coliséen demembrerad för at hafva fourn-erat sten åt Palazzo Farnese. Det äro Påfvarne mer än Götherne, som man får tacka för Romerska Monumenternes förödelse. En ofantelig storlek är annars det som mest étonnerar i dessa verk: men den frapperar ej straxt; ty proportionernas godhet, luften och höjden, med et ord, l'ensemble narrar ögat så här som i St. Pierre, och af samma orsak. Det är först vid undersökning af det ena med det andra, som man finner, huru stort, huru för-träffligt, huru inimitabelt alt är. Det moderna Rom är ock präktigare än jag väntat. Immense Palatser; som stöta intil hvarannan och innesluta än torg, än långa gat-or, präktiga Vattu-konster, som gå ända til en för utlän-ningar obegriplig profusion, och ej allenast äro anbragte på torg och gator, utan ock i husen öfver portarna, visa at Rom är ännu Rom.“

Paris. *Délassemens de l'homme sensible*, ou *Anecdotes diverses* är titeln på et Historiskt och Moraliskt arbete, som flutit ur den berömde *Arnauds* penna, och hvaraf nyligen Andra Tomens Första Afdelning härstädes utkommit af trycket. Han samlar däruti alla de händelser, som kunna tjena at gifva oss et värdigt begrep om vårt tidehvarf, tröst-a oss öfver den sjelfhet (égoïsme), som des förringare, beklageligen icke utan alt skäl, detsamma förebrå, och uti ungdomens hjertan utså et frö til efter-

kom-

kommande ſlägtes goda gerningar. Men icke blott ungdomen, utan ock känſlofulla menniſkor af alla åldrar och ſtånd böra läſa och betrakta deſſa Anecdoter, ſom med Hiſtoriens intereſſe förbinda nyttan af den vigtigaſte moral och behaget af en naturlig vältalighet.

TÄFLINGS-ÄMNEN,

til förmon för Svenſka Parnaſſen.

Skulle icke hedern, utan ſälſkap af vinſten, kunna framlocka en vacker täflans-ſkrift? Jag vil förſöka, och til en början blott föreſlå en Öfverſättning af tvenne ibland *St. Lamberts* ſmärre ſkalde-ſtycken, neml. *Pigmalion* och *Le Triomphe d'Alexandre*, ſom med alt ſkäl förtjena denna möda. Öfverſättningen af det förra önſkas inom ſlutet af April och af det ſenare inom ſlutet af Maj detta år, utan namn inlemnad uti Upfoſtrings-Sälſkapets Boklåda under omſlag: *Til Utgifvaren af Svenſka Parnaſſen.* Belöningarne viſa ſig uti Majus och Junius, då de förſök, ſom funnits bäſt och förtjente at i Svenſka Parnaſſen införas, med et ſegrande nöje af ſina Författare där ſkola läſas. Det ſtår i deras eget behag, at i följande månader låta upgifva ſina namn.

STOCKHOLM,

Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Fjerde Stycket. Aprilis 1784.

ODE

Til BACCHUS och KÄRLEKEN *).

Du *Bacchus*, som vårt qval i vinets bölja dränker!
Du *Kärlek*, som vårt lif den högsta välluſt ſkänker!
I, Gudabarn, som meſt bland Gudarna förmå!
Jag er förenta magt förenadt lof vil ſjunga:
En mer mit hjerta har, den andra mer min tunga;
Men, täcka barn! jag hel er tilhör båda två,
Hur ſkulle väl min ſång er ſkilja?
Min dyrkan aldrig ſkiljt er åt,
I fört mig på en lika ſtråt,
Och en har varit bådas vilja.

Om jag ej eder ans, er vård, er kärlek njutit,
En ſtändig natt mit lif i köld och dvala ſlutit,
Om jag må kalla lif et viſſnadt hjertas ſlag:
Det vore likt den ört, som ſkogens ſkrymſlor gömma,
Som både ſolens blick och ſkyars tårar glömma,
Hvars blad ej gifva lukt, hvars färg ej ger behag;
Likt döda källan, hvilkens bölja
På herdens läppar aldrig flöt,
Som aldrig i et lyckligt ſköt
Najaders nakna pragt fått dölja.

*) Denna Ode är väl förut nog känd; men bör dock viſſerligen med nytt nöje i denna Samling läſas omtryckt.

MEN Kärlek vare lof! du förſt den gniſtan tände
Af *Promethei* eld, ſom hjertat än ej kände,
At han til tankans ljus och ſällhets mognad bran.
Du viſte mig *Eglé*; jag tog dig för des broder,
Ty qvick hon var ſom du, och vacker ſom din moder,
Jag af *Apollo* lärd des öma tycke van.
Hvad välluſt i vårt hjerta ſpordes!
Hur ſvor vår kärlek evig tro!
Men blott des blomſter var vår ro,
Des frukter vi ej ſmaka tordes.

Er troll emot oſs röt. Du qväfde vår förfäran,
Du, *Bacchus!* ſeger gaf mot denna falſka äran,
Vidſkeplighetens barn, ſom vanan ger förſvar.
Uti den täta lund, der jag *Eglé* förbidde,
Den tid då dagen ſvagt mot nattens ſkuggor ſtridde,
Du kom; jag kände dig, din hjelſa vinref bar.
En kalk, ſom utaf blommor kröntes,
Du räckte mig, och ſade, drick!
Jag drack. Hvad kraft mit hjerta fick!
Hon kom. Mit mod af ſegren löntes.

FÖRGÄFVES böd hon til mot egen ſällhet ſtrida.
Min gråt ſå ymnig var, ſå öm min kärleks-qvida,
Så blygſam dag, och ſjelf *Eglé* ſå trött — Hon föll.
I ſälla blomſter! I, ſom under denna börda
Er lydigt böjde ner, at hennes fägring vörda,
Och öma veſtan! du, ſom här dig uppehöll,
Som halp mig floren ſönderrycka,
Och hämta hännes ſuckar op,
Och kyſſa bort des tårars lopp,
I voren vitnen til min lycka.

HUR troget har jag ſe'n ej följt er dubbla fana?
Har man mit ſlappa mod behöft til ſtriden mana?

Har

Har ej min djerfva fot i elden vågat förſt?
Så låten mig då ej er öma omſorg miſta:
Lät, *Bacchus!* aldrig vin i mina flaſkor briſta,
Och tilſtäd ej mit lif bli längre än min törſt!
Och Kärlek! om du dig förbarmar,
Utöfver din förſvurna ſlaf,
Så lät mig ſtupa i min graf
Utur en vacker flickas armar.

SÅ länge än en dag af lifvets Spån-mö unnas,
Skal af min våta mun ert värda lof förkunnas;
Ty hvilken dygd har ej af er ſit urſprung fått?
Säg, hvad ſom mer än lag, kan laſtens yra tämja?
Jo Skönhet—ſäg, hvad mer än heder dygden främja?
Jo Vinet—Catos dygd ej ſjelf et rus förſmått *).
Hur brinner icke Lärarns ifver,
När Vinet gifver andan kraft!
Och löſt i ſamma ljufva ſaft
Åhörarns hjerta böjligt blifver.

NÄR legda hopar fram på ſlagtnings-fältet tåga,
Hvad eldar Knektens mod? mån det är ärans låga?
Han får ej ärans lön—Mån nit för rikets väl?
Han känner ej den Kungs Miniſter eller Sköna,
För hvilkas ledna ſkymf han dödens qval ſkal röna.
Nej, *Bacchus*, du ger rus och blindhet åt hans ſjäl.
Hvad vinſt har han för ſegren ſkördat?
Är det odödligt hjelte-namn?
Nej, det är dotterns vackra famn,
Hvars far han uti ſtriden mördat.

HVAD kan väl Skaldens namn kring jord och himlar föra?
Hvad gör hans minne ſtort? Det Vin ock Kärlek göra;

*) *Narratur & priſci* Catonis
Sæpe mero caluiſſe virtus. — Hor.

Och at han älſkad blir? Det Kärlek gör och Vin.
Homerus är ſå hög; hvem må ej honom lofva?
Hvem bringar ej hans ſång at undra — och at ſofva?
Med ſkäl han läſas bör — i rara gyldne ſkrin *).
Men du, *Anacreon*, hur vakar
Mit hjerta vid din lutas ſlag!
Och vid din ömma ſångs behag
Jag, *Sappho*, all din kärlek ſmakar.

Och du, ſom *Pindars* högd med *Sapphos* ömhet parar,
Hvars böjeliga röſt til alla ämnen ſvarar,
Horats! din yra ſjelf är altid ſan och vis.
Som du jag ſjunga vil, ſom du mit lif förnöta.
Dock när din hjeſſa djerfs mot ſtjerne-hvalfvet ſtöta **),
Jag ſtannar långt ifrån och ger din flyg-konſt pris.
Men hvad jag ſkyndar mig at följa
Dig til dit täcka Tivoli,
At ſe din kärleks ſjolleri,
Och dricka din Falerniſka bölja!

Säg, hvarför Fabeln vil, at ibland Muſers ſkara
Och bland Behagens tropp må endaſt flickor vara?
Jo, Skalden dyrka lärs härmed det täcka kön.
Och denna gamla dikt om en Pieriſk Källa,
Hvad är des ändamål? Jo, blott at föreſtälla,
Det ingen törſtig Skald har rätt til Minnets lön.
Så ſjelfva Pindens Solon ſtiftar,
Så talar han er, Skalder! til ***):
"Åt den, ſom icke dricka vil,
"Alt hårdt och ſvårt Förſynen ſkiftar.

Så

*) *Alexander* den Store förvarade uti et dyrbart ſkrin, funnet ibland den öfvervundne *Darii* ſkatter, *Homeri* Poemer, hvilka han på ſina krigs-tåg altid medförde och högt värderade.

**) *Sublimi feriam ſidera vertice.*

***) *Siccis omnia nam dura Deus propoſuit.* — Hor.

SÅ älſkom, drickom då, förr'n våra timmar ſluta.
Kanſke jag blott i dag får dig, min *Chloe*, njuta;
Kanſke jag Lethes flod i morgon ſmaka ſkal.
Kom *Bacchus!* Kärlek kom! lät mig ej eder ſakna,
Den ſtund jag ſomnar in at icke mera vakna;
Så ſkal ej ſkrämma mig Cocythens mörka ſvall.
Er vän, jag trotſar alla öden,
Och menniſkors och Gudars hot:
Er vän, jag med en driſtig fot
Djerfs träda ned til ſjelfva döden.

JOH. HENR. KELLGREN.

K. SV. VITTERHETS ACADEMIENS HANDLINGAR.

Fjerde Delen *).

Denne nyaſte Del af K. Vitterh. Academiens Handlingar, tryckt i Stockholm uti Kongl. Tryckeriet 1783

 och

*) Det ſynes icke vara utur vägen, at vid detta tilfälle uptaga innehållet af deſſe Handlingars föregående Delar, på ſätt ſom här följer:

Förſte Delen. Stockh. tryckt hos L. Salvius 1755. 257 ſidd. i 8. Innehåller uti SKALDE-KONSTEN: Tåget öfver Bält, på Latinſk vers, af Danſka Stats-Rådet *Luxdorph*, belönt d. 24. Jul. 1754. Uti VÄLTALIGHETEN: En Hjeltes Beſkrifning, af Kyrkoh. *Jac. Mörk*, belönt d. 24. Jul. 1755. Uti HISTORIEN: Sv. Vitterhetens åtſkillige Tidehvarf, af *Ol. v. Dalin*, K. Academiens Secreterare, utgörande Inledningen til deſſe Handlingar; Tankar om Folkungarnes Härkomſt, af *Er. Tuneld*, belönt d. 24. Jul. 1754; Förſök om Finſka Nationens och Språkets Härkomſt, af Hans Excellence Riks-Rådet Gr. *Guſt. Bonde*; ſamt Underſökning om Krigs-Konſtens tilſtånd i Sverige i K. Gu-

och på 506 ſidd. i 8, innehåller följande åtta Artiklar:

I. Vo-

ſtaf I:s tid, af *Jac. Röding*, belönt d. 24. Jul. 1755. Uti SPRÅK-LÄRAN: Påminnelſer om Sv. Skalde-Konſten i vår tid, af *Ol. v. Dalin.* TAL: a) vid Academiens förſta Sammanträde, d. 24. Jul. 1753, af H. Exc. R. R. Hr. Bar. *And. v. Höpken*, Academiens Directeur; b) vid Inträde uti Academien, af R. R. Gr. *Guſt. Bonde* d. 13. Mart. 1755, och af K. Secret. *Carl Reinh. Berch* d. 13. Mart. 1754; jämte R. R. Hr. Bar. *And. v. Höpkens* Svar därpå: alla ſyftande på H. M. Drottning Loviſa Ulricas Lof, ſåſom Academiens Höga Stifterſka. För öfrigt finnas i denne Del K. Academiens Lagar, ſtadfäſtade af K. Adolf Fredric d 20. Mart. 1753, des förſte Ledamöter, ſamt Konungens Bifall på Academiens underd. anſökning om Cenſur-frihet vid utgifningen af des Arbeten.

Andre Delen. Stockh. tryckt hos H. Fougt 1776. 264. ſidd. i 8. Innehåller uti SKALDE-KONSTEN: Mina Tårar, Skalde-qväde af *J. E.* (*Joh. Elers*), upläſt i Academien d. 26. Apr. 1774. Uti VÄLTALIGHETEN: Förſök til fri Öfverſättning af Plinii den Yngres Lof-Tal til Kejſ. Trajanus, af *A. G. L.* (*Ax. Gabr. Lejonhufvud*), upläſt d. 25. Aug. 1773. Uti EMBLEMATIKEN: Deviſer på femton Minnes-penningar öfver Sv. Regerande Perſoner, af Hr. Comminiſt. *A. Lanærus* och Amanuenſ. *Sam. S. Lönbom*, belönte den förres med ſtora Priſet, den ſenares med Accesſit d. 19. Jul. 1774 och 11. Febr. 1775. Uti SPRÅK-LÄRAN: Anmärkningar öfver Svenſka Språket, upläſte d. 16. Mart. 1773 af *E. S.* (*Er. Sotberg*, K. Academiens Secreterare). TAL: a) vid K. Academiens Sammanträden d. 25. Jan. och 25. Aug. 1773 af H. Exc. R. R. Hr. Gr. *C. Fr. Scheffer*, ſåſom Directeur, det förra en Tackſägelſe til H. K. M. Loviſa Ulrica, då varande Enke-Drottning, öfver Academiens förnyande, det ſenare om Vitterhetens befordrings-medel; b) vid Inträde uti Academien, af Juſtitiæ-Canc. Hr. *Joach. Wilh. Liljeſtråle*, Hofmarſk. Hr. Bar. *A. G.*

1. *Vore menniſkan lyckligare om hon förutſåge ſit öde i verlden?*

G 4 Pris.

Lejonhufvud, Kammar-Råd. Hr. Gr. *Guſt. Fredr. Gyllenborg* och Exped. Secr. Hr. *Joh. Elers* d. 9. Febr. 1773, det förſta om Skalde-Konſtens öden i Sverige beſynnerligen i de äldſta tider och innan rimſluten införde, det andra et Lof-Tal til Academiens Höga Beſkydderſka, det tredje en Målning af Loviſas Tidehvarf och des lyckliga verkan på Sv. Skalde-Konſten, det fjerde om almänna händelſers och i ſynnerhet Regerings-ſättets verkan til Vetenſkapernes upkomſt eller förfall; af *A. B.* (*And. Botin*, Kammar-Råd) d. 24. Aug. 1773 om K. Guſtaf I:s Perſon och Regering; af Hofmarſk. Hr. Bar. *C. Manderſtrôm*, Kammarh. Hr. *Sten Abr. Piper*, Hiſtoriogr. Regni Hr. *And. Schönberg* d. 24. Nov. 1773, det förſta om Svenſka Poetiſka Öfverſättningar, det andra om de Hinder ſom förr detta legat Sv. Vitterheten i vägen, det tredje om Vitterhetens verkan på ſederna, ſamt af Bibliothecarien Hr. *Berge Frondin* d. 26. Apr. 1774, om Orſakerne til Vetenſkapernes och Vitterhetens åtſkilliga öden under de ſtörre tidehvarf i verlden och i ſynnerhet til deras lyckliga upkomſt och tilväxt i nyare tider: jämte H. Exc. R. R. Hr. Gr. *C. F. Scheffers* trenne Svar; c) öfver en afliden Ledamot, R. R. Gr. *Guſt. Bonde*, af *C. R. B.* (*Carl Reinh. Berch*) d. 25. Aug. 1773. Främſt finnes en Förteckning öfver K. Academiens Ledamöter.

Tredje Delen. Stokkh. tryckt i Kongl. Tryckeriet 1780. 351 ſidd. i 8. Innehåller uti SKALDE-KONSTEN: Ode öfver et godt Samvete af Hr. *Adolf Fredr. Riſtell*, K. Patr. Sälſk. Secret., belönt med ſtora Priſet d. 30. Nov. 1775; Öfverſättningar utur Ovidius och Horatius, neml. den förres 7:de Heroid och den ſenares 5:te Ode uti 1. och 3. Boken, af *Guſt. Regnér*, belönt med Accesſit d. 14. Febr. 1777; Ode öfver en Stadig Man af Hr. *Joh. Henr. Kellgren*, Mag. Docens vid Åbo Acad., inſänd d. 13. Dec. 1777; Fabler författade på Svenſk vers af Cancellie-Rådet Hr. Gr. *G. F. Gyllenborg*, inſände ſ. d.; En

Pris-fråga, framſtäld af K. Academien, beſvarad af *J. H. Kellgren*, Kongl. Bibliothecarie, ſom därföre van det ſtora Priſet d. 1. Dec. 1779. Epigraphen utur Horatius:

Prudens futuri temporis exitum
Caliginoſa nocte premit Deus:

be-

Ynglings Inträde i verlden af Hr. *J. H. Kellgren*, belönt med ſtora Priſet d. 5. Dec. 1778. Uti VÄLTALIGHETEN: Svar på den af H. M. Enke-Drottningen upgifna Frågan: Om de menniſkor, ſom antingen gynnas af en beſynnerlig lycka eller äro mindre ſamvetsgranne hvad medel de bruka til ſtora värfs utförande, förtjena namn af Stora Män? af Cancellie-Råd. Hr. *A. Schönberg*, d. 13. Dec. 1777; anonymt Svar på den frågan: Hvad värde ſeder kunna hafva, när de icke äro blandade med belefvenhet? d. 5. Dec. 1778; Svar på frågan: Hvad Qvinno-könets upfoſtran har verkat och kan verka på de almänna ſederna i Samhällen? af Lagmannen Hr. *Fredr. Mozelius*, belönt med ſtora Priſet d. 5. Dec. 1778; Stycken af Tacitus, öfverſatte och tid efter annan inlemnade af Hofmarſk. Hr. *S. A. Piper*. Uti EMBLEMATIKEN: Förſök til Deviſer på Spel-penningar för hvar och en af de Kongl. Perſonerna, och Inſcriptioner öfver Arſenalen, Kongl. Slotts-flyglarna och Banken, af Capit. Hr. *And. Gedda*, belönte med ſtora Priſet d. 30. Nov. 1775; Förſök uti ſamma ämne af Hr. Comminiſt. *A. Lanærus*, belönte med Accesſit, ſ. d. Uti SPRÅK-LÄRAN: om Danſke Konungen Eric Ericſons tilnamn Menved, af Cancellie-Rådet Hr. *Joh. Ihre*, inſänd d. 13. Dec. 1777. MINNEN öfver afledne Ledamöter, neml. R. R. Gr. *Clas Ekeblad*, Cancellie-Råd. *C. R. Berch* och Hof-Cancell. *O. v. Dalin*, det förſta af H. Exc. R. R. Hr. Gr. *A. J. v. Höpken*, d. 14. Febr. 1777, det andra af Cancellie-Råd. *E. af Sotberg*, d. 5. Dec. 1778, det tredje uti et på vers hållet Tal af Juſtit. Cancelleren Hr. *J. W. Liljeſtråle*, d. 3. Maji 1780. Främſt är en Förteckning öfver K. Academiens Pris-ämnen för åren 1774 — 1778.

bebådar redan, at frågan blifvit befvarad med nekande. Skälen därtil äro lätte at finna, då man allenaft betänker hvad fom förftås med öde, nemligen en följd af oundvikliga händelfer. Det är omöjeligt, det ftrider emot et ändeligt väfendes natur at fe fådana förut. Men om det vore möjeligt, och menniſkan ägde denna förmögenhet: hvad ſkulle hända? Summan af det onda i verlden är ftörre än fumman af det goda: hennes förutfeende blefve fåledes mera fyſſelfatt af olyckliga än af lyckliga föremål. Olyckan blefve ännu därtil genom ſjelfva förutfeendet fördubblad. At förutſe en händelfe, då den rör en ſjelf, är det famma fom at känna den förut. Blotta föreſtällningen af en enda olycka är ju i ſtånd at förtaga intrycket af hundrade nöjen: ännu mera, om vi på en gång förutſåge hela följden af våra talrika olyckor. Men ſkulle icke likaledes förutfeendet af et nöje genom förfmaken fördubbla detfamma och förfvaga känſlan af en närvarande eller föreſtällningen om en tilkommande plåga? Om detta ſkulle medgifvas för någon gång, gäller det dock ej om förutfeendet af alla lifvets plågor, fom desutom icke allenaft til antalet, utan ock til ftyrkan öfverträffa våra nöjen. Deſſa förlora ock verkeligen genom förutfeendet: deras ofta uprepade förfmak förtär deras liflighet, afmattar deras ftyrka, och beröfvar ofs tillika det oräkneliga antalet af nöjen, fom hoppet och inbildningen gifva ofs. Förutfeendet omfattar blott de verkeliga nöjen; hoppet alla möjeliga. Förutfeendet måſte åtnöja ſig med fådane fom finnas; inbildningen alftrar nya hvarje timma och minut, mera lifliga och fulkomliga än de förra: des herravälde ſträcker ſig öfver Naturens gränſor. "Inbildning och Hopp! Välgörande Guda-barn! välſignad vare eder magt öfver de dödeligas hjertan! I vänden bort våra ögon från de an-

nalkande olyckor; I hållen tilbaka vår förtviflan under plågornas raseri; I följen oss genom lifvet; I stigen ned med oss i grafven. Stor sak om I bedragen oss, då I gören oss lyckliga". Se här til slut en tafla, som bör ställa oss fulkomligen tilfreds öfver en egenskap, den vår natur icke kunnat antaga: "Dödlige! lär at vara lydig och nöjd: det ena är din skyldighet, det andra din sällhet. Dit lif är såsom et skepp i tidens ocean, och du känner ej des kosa. I et beständigt mörker sväfvar du hit och dit mellan tusende klippor. Några visas dig förut vid förnuftets ljus, och dessa äger du frihet at undvika; de andra kan du ej undvika; men de visas dig ej förr, än i det ögonblick, då du stöter. Tvenne skickelige lögnare, Inbildningen och Hoppet, äro gifne dig til följeslagare: de förtjusa din själ med de gladaste berättelser om de länders nöjen och behag, dit du kanske aldrig skal anlända, och de göra dig lycklig ännu på brädden af dit olycks-djup. Stundom nära at försmägta af din resas besvär, landar du i det samma til en täck och fruktbar ö, där du njuter så mycket större nöje at hämta hvila och förfriskning, som det aldeles var oförmodadt".

2. *Beskrifning på en gammal Penning, som förvaras uti Mynt-Samlingen vid Universitetet i Lund.*

Hr. *Sv. Lagerbring*, Cancellie-Råd och Prof. uti Hist. vid K. Acad. i Lund, författare af denna beskrifning, som åtföljes af en figur, hvars blotta åsyn vitnar om penningens höga ålder, anförer til en början, huru vid öftra sjökanten af Skåne, hvarest den år 1729 på Säteriet Gersnäs ägor blifvit funnen, många märken efter långväga besök visa sig. På sand-

ſandfälten vid Raflunda träffas ofta Romerſka Mynt af *Adrianus*, *Antoninerne* och flere af ſamma århundrade efter Chriſtus. Man har ock nyligen funnit mynt af *Julius Nepos* och några Byzantinſka, äfven Anglo-Saxoniſka i myckenhet. Det närvarande är ganſka otydligt och ofatt, icke ovärdigt den Byzantinſka ſmaken efter *Heraclius*, hvilken af flere orſaker däruppå igenfökes. En granſkad jämförelſe af den orediga ſkriften med åtſkilliga andra Conſtantinopolitanſka mynt från den barbariſka medeltiden, jämte viſſa hiſtoriſka upgifter, föranleda at hänföra denne penning til Kejſar *Alexius Comnenus*, och at lämpa figurerne, beſtående uti et oformligt krönt, förmodligen barn-huſvud ſamt på frånſidan et kors på et altare m. m., til Prinſeſſan *Anna Comnenas* födelſe. För öfrigt giſſas, at den ſåſom en heders-ſkänk blifvit gifven åt någon af våra Nordiſka Höfdingar, ſom tjent i Myklagård (Conſtantinopel), och ſom fört denna ſkänk med ſig til fäderneslandet.

3. *Svar på K. Vitterh. Academiens fråga:* I hvad mon Runſtenarne uplyſa forntidens Hiſtoria?

Af Hr. *Jonas Appelblad*, Lagman, ſom därföre van ſtora Priſet d. 29. Nov. 1781. Under den förflutna antiquariſka tiden, då våre Hiſtorieſkrifvares förnämſta diktan och traktan gick däruppå ut, at kunna få Sverige bebygdt kort efter Syndafloden och med det ſamma til en fruktſam ſtammoder för alla de folkſlag ſom många hundrade år förr Chriſti födelſe ifrån ſtora Scythien utgingo och öfverſvämmade betydande delar af verlden, blefvo äfven Runſtenarne tvungne at afgifva bevis. De fleſte af deſſa moſslupna ſten-krönikor innehålla ej annat än nakna, okända

da och obetydliga namn, om hvilka, då knapt någon enda Runſtens egenteliga ålder är bekant, på Hiſtoriens vägnar ingen ting är at ſäga: de få öfrige angå reſor och uttog, verkeliga eller inbillade, och äro ſåledes egenteligen de ſom til ſin hiſtoriſka nytta böra uptagas och utredas. Desutom hafva våre äldre Häfdatecknare föga annat af värde med Runſtenarna ſökt uplyſa och bevisa, än deſſa flyttningar, hvilka ock utgöra en ſå betydande del af gamla Hiſtorien, at hon med deras beſtånd eller förfall måſte få et helt olika ſkaplynne. Af *Tröſkel-ſtenen* i veſtra dörren af gamla Upſala Kyrka, på hvilken ingen läſlig ſkrift, men allenaſt en båt, ſkepp eller ſkuta finnes uthuggen, har man gjort et märke efter någon Gud eller landſens Ättfader af Japhets ſtam, ſom utgått ur Noe ark och nedſlagit ſina bopålar i våra Nordiſka länder. Men hvarföre kan den icke lika ſå väl vara en åminnelſe af en Skut-ſkeppare, ſom troget fört offer-ved, m. m. til templet, och därigenom förtjent ſig denna minnesvård? På en annan ſten, aftagen i Bautil under N:o 138, har man af orden *arkum mani* gjort arka-män, d. ä. män ſom voro i arken, efter hvilka denna ſten ſkal blifvit upreſt. Men *arkum mani* betyder rent af en arg och elak karl, och kan ſnarare anſes för et infall af Runa-riſtaren, ſom tyckt, at minnesvården var något för ſtor och vacker för en i hans tanke elak menniſka. Mera ſtyrka och uplyſning vinner icke den föregifna Japhetſka inflyttningen til Norden af Runſtenarna. Hvad nu vidare de många och ſtora uttogen beträffar, ſom Götherne, ſå väl långt förr ſom kort efter Chriſti tid, til aflägſna delar af verlden ſkola företagit ſig, har man i ſynnerhet ſökt beſtyrka denna ſak med *Fjuckeby-ſtenen* i Ärentuna ſocken, icke långt ifrån Gamla Upſala, *Landeryd-ſtenen* vid

Lin-

Linköping, *Grönſtad-ſtenen* vid Eſkilstuna, och *Tjula-ſtenen* i Södermanland. I ſtället för *knari* (farkoſt) på förſta ſtenen har Peringſköld läſt *hari* (krigshär), m. m. och på det ſättet af Skepparen *Aki*, ſom ſtyrde ſit fartyg til Grekiſka Hafvet, fått en Nordiſk Härförare, den han ſluteligen uphöjer til Konung öfver Herulerna, förblandande honom med *Ochon*. På Landeryd-ſtenen finner man at en *Thialfa* varit med en *Göthe*, förmodeligen på et krigstog; men at i denne Göthe få igen Homeri *Dardanus* och Herodoti *Targitaum*, förvandlad til *Thorgóthe*, ſom upbygde Troja, eller Thraciſke Konungen *Dromichaites*, förvandlad til *Drómgóthe*, och uti *Thialfa* hans Amiral m. m. tilkommer allenaſt en ſå driſtig giſſare ſom Peringſköld var. Grönſtad-ſtenen är, enligt gamla läſningen, upreſt åt Thorſten *fauri maiſi*, ſom förklaras *Mæſiæ farare;* men dels borde där då, efter analogien med *Grikfara*, *Jorſalfara* o. ſ. v. ſtå *Maiſifara;* och dels har detta ſtälle af tiden varit utnött och ſvårläſt, ſå at man, utom antiquariſk fördom, ſnarare bordt läſa *faduri ſin*, och af det öfverblefna *iſi* göra *Jeſus*, hvilket antingen allena eller med tilläggning af *Gud*, ſåſom *iſi kud*, plägar utgöra den vanliga förbönen för de döda. På Tiula-ſtenen nämnes en *Spiutr*, ſom varit *Viſi Toila*, hvaraf Peringſköld, ſom anſer denne ſten för et herculiſkt bevis til de Göthiſka utfärderna, gör ſig en Härförare ſom åtföljt *Totilas*, den ſtridbare Öſtgöthernes Konung uti Italien. Men genom en mindre bokſtäfvernes förändring kan ju af *Toila* blifva *Tuila*, och *Spiutr* ſåledes en art Befälhafvare på *Tiulaås*, en Vikingaborg i Södermanland. Lika ſå uſla äro de beviſen, ſom dragas af viſſa utländſka orters namn, hvilka Antiquarierne på Runſtenarna trott ſig hafva ſett. Således har man af *Terebina*, *Galmar-*

na

na (rättare läft: *Kalmarna*) och *Sutuma* på *Årja-ſtenen* i Åkers ſocken och Södermanland, gjort *Tyrus*, *Galileiſka* Hafvet och *Sodom*, hvareft Göthen Amvits ſöner och bröder varit Vårdhållare (*Vardi*). Men en förnuftig läſare och uttydare finner här ej annat än *Kalmar*, hvarcft Amvits ſöner och bröder *vordo dråpne*, (*vardi terebina*, eller ſom det på andra ſtenar ſkrifves, *trebina*): ſå at Sodom med des vårdhållarſkap för andra gången upgår i rök. På *Jomakils-ſtenen* har en *Juruntr* oförſkyldt blifvit en vida bereſt Theſſaliæ farare, emedan man anſedt Runa-riſtaren *Teſalfrs* namn ſåſom något hörande til Jurunters förrättningar. Ännu värre hänger det ihop med *Aſfara* eller *Aſiæ-fararen* på *Gredby-ſtenen*, ty Hr. *Appelblad*, ſom, för bättre öfvertygelſe, ſjelf reſte til ſtället, at betrakta denna ſten, blef til ſin ſtora förundran ej minſta tecken varſe til de runor, ſom ordet *Aſfara* utgöra borde. Denne runſten kunde ſåledes blifva et artigt exempel at anföra, i fall någon ville ſkrifva en afhandling *de fraudibus literatis*. Men hvad ſkal man ſäga om de Grekiſka reſorna, ſom ſå ofta på Runſtenar förekomma? *Han for til Girka, han var a Griklanti, vard taudr i Girkium*, med flera ſådana uttryck, äro talande bevis, at något land af det namnet blifvit af våra förfäder beſökt. Men hvar det landet låg, hvad de där uträttat, vid hvad tid deſſa reſor började, m. m. därom lemna oſs Runſtenarne i fulkomligt mörker. Det är tvärt om Hiſtorien, ſom här måſte uplyſa dem. At detta Grekland ſkulle vara det gamla *Hellas*, ſåſom Peringſköld velat, förfaller af ſig ſjelft, ſå vida inga Runſtenar, ej heller något hiſtoriſkt vitnesbörd om några ſå kallade *Grik-fari*, (då man allenaſt ſkiljer de utländſka Götherna ifrån de Svenſka, hvilkas förblandning gjort ſå många öfverflödiga capitel i vår gamla Hiſtoria)

ria) beviſligen öfverſtiger det 11:te århundrade. Däremot är det oſtridigt, at Öſtra Kejſaredömet i 11:te och 12:te århundraden kallades Grekland: hvadan ock des Regenter, ſom af Sturleſon på et ſtälle kallas *Miklagards Kejſari*, nämnas på et annat för *Grikia-Kungur*; Miklagard beſkrifves ſåſom i Grekland liggande, des invånare kallas Greker och Ægæiſka Hafvet det Grekiſka Hafvet, dit förenämde *Åki* ſtyrde ſin *knari*. *Harald Hårdråde*, ſom vid medlet af 11:te århundrade gjorde den förſta bekanta andakts-reſa ifrån Norden til Jeruſalem, och antog den förſta veterliga krigstjenſt vid Öſtra Kejſerliga Hären ſamt blef Höfding öfver Väringarna (Kejſerliga Lifvakten), banade öſtra vägen, likaſom *Scopti*, hvilken i ſlutet af ſamma århundrade med trettio ſkepp ſeglade genom Niorvaſund in i Medelhafvet, aldraförſt gjorde den veſtra vägen til bemälte orter bekant för flere efterkommande Nordiſke både Väringar och Pelegrimer. Och ſådane hafva de ſå kallade Grikfari gemenligen varit. Men ſom ſtenarne äro för många i mon af deras antal, hvilke antingen af vidſkepelſe eller at antaga krigstjenſt gjort deſſa reſor, och äfven ſpråket föranleder, at en del torde öfverſtiga det 11:te århundrade, då beſöken i Jeruſalem och Conſtantinopel förſt började ſke; måſte väl något annat land, under namn af Grekland, förr och vid ſamma tid af våra förfäder blifvit beſökt. Framl. Cancellie-Rådet *Ihre* har uti en Academiſk Afhandling om de Nordiſka folkens reſor til Grekland med goda ſkäl ådagalagt, at Grekland förr 11:te århundrade varit til bemärkelſen ſå vidſträckt, at det gått med ſina gränſor til öſtra ſidan af Balthiſka Hafvet, räknadt ifrån Finſka Viken til Weixelſtrömmen, ſå at en ſtor del af Europeiſka Ryſsland, neml. ſöder om Ladoga-ſjön, jämte Eſtland, Curland och Preuſſen därunder begrepos. Imedlertid är man dock lika oſäker til hvilken af deſſa trak-

trakter den reſande ſig begaf; och ſamma oſäkerhet möter, då på Runſtenarna blott och bart nämnes *Auſtr* eller *Viſtr*, Öſtra eller Veſtra vägen, där den och den for i härnad, blef dräpen, m. m. utan at man vet, i hvilket af de många därunder begripna länder ſådant ſkett. Således kunna Runſtenarne, uti denna bevis-och uplyſnings-vägen, allesammans, utan ringaſte affaknad för Svenſka Hiſtorien, umbäras. Den enda nytta de kunna göra, är philologiſk: de lära oſs, at våre Göthiſka förfäder haft ſina egna bokſtäfver, ſom knapt utom Runſtenarna ſkulle vara kände; de viſa oſs beſkaffenheten af forntidens ſpråk, at det varit rent, ſinrikt och kärnfullt; de äro ock de enda öfriga vedermälen af förfädernes ritning och ſtenhuggare-konſt, m. m. och förtjente fördenſkul at å nyo och med urſkilning öfverſes, innan de af tiden mera nötas eller förſtöras: hvarigenom äfven gamla Hiſtorien blefve renſad ifrån de många felaktiga tilſatſer, ſom oriktige runſtens-läſningar henne tilſkyndat.

(*Fortſättn. från deles*)

ÖFVERSÄTTNING af ANACREON *).

1. *Ode.*

JAG ſjunga vil om Trojas krig,
Jag *Cadmi* öden vil beſkrifva;
Men mina ſträngar ſvika mig
Och endaſt kärleks-toner gifva.

JAG

*) Härmed får jag det nöjet at öfverlemna vårt Svenſka Almänna denne muntraſte Grekiſke Poet öfverſatt ifrån Original-ſpråket af Hof-Junkaren och K. Societ. Hr.

JAG ſpänner nya ſenor på,
I annat ſkick min harpa bringar,
Jag börjar *Herculs* ſtorverk ſlå;
Men harpan endaſt kärlek klingar.

FARVÄL, du Hjeltars hela tropp!
Jag från det höga upſåt träder,
At ſjunga dina ſegrars lopp:
Min harpa endaſt kärlek qväder.

Guſt. Paykull, ſom tillåter mig efter hand här införa denna Öfverſättning, den enda i ſit ſlag, ſom vi på vårt ſpråk ännu äge. Den förſta Oden allena är utaf främmande hand, och finnes uti Sälſkapets Utile Dulci trycta Handlingar, hvarutur den ſå mycket heldre blifvit länt, ſom man därmed ſparat en onyttig möda at öfverſätta denſamma, när det ändå ej kunnat göras bättre. En del af deſſa Oder hafva väl förut och ſtrövis i et af våra Dag-blad varit ſedde; men här blifva de nu alle, och efter ſin ordning i Originalet, tilſammman tryckte. Några äro ſnarare imiterade än öfverſatte, i ſynnerhet de ſom alt för mycket ſkilja ſig från vårt tidehvarfs ſeder.

Anacreon, född i ſtaden Teos i Jonien, florerade under *Cambyſes* eller omkring 530 år förr Chr. Föd., tilbringande ſin meſta tid i *Polycratis* Hof på Ön Samos. Han upnådde en ålder af mer än 80 år, offrande beſtändigt åt Bacchus och Kärleken. Deſſe utgöra ock enda ämnet för denne läckre och ljuflige Skaldens qväden: han ſer i hela Naturen, i alla menſkliga förrättningar, intet annat än hvad med Kärlek och Vin kan förenas. Han förſätter ſina läſare uti en ny verld, där ſnille, hjerta och hvarje ſinne icke ſyſſelſättas af annat än lätta, glada och behagliga föremål . . . . Men det är tid at låta den vackra Öfverſättningen beviſa detta.

2. *Ode.*

NATUREN i et ſtadgadt ſkick
Förſvar åt ſina foſter gifvit:
Et Lejon grymma tänder fick;
Med hofvar Häſten väpnad blifvit.

HON Haren gaf et haſtigt lopp,
Och ſtarka horn åt Oxen ſkänkte;
Hon lyfte Foglen vingad op,
Och Fiſken trygg i djupet ſänkte.

ÅT Mannen, djurens öfverdrott,
Hon gaf et ſkarpt och driſtigt ſnille:
Hvad lycklig öfverblifven lott
Mån' tro hon qvinnan dela ville?

Jo ſkönhet och et ömt behag,
Hvars blick de ſtörſta hjeltar fäller,
Som ſtiftar alla hjertan lag,
Och mer än alla vapen gäller.

3. *Ode.*

DÅ redan nattens dyſtra Kung
Sin valmog kring Naturen tömde,
Och goſſen, eldad, yr och ung,
Om bara vin och flickor drömde,
Och gubben, alfvarſam och tung,
Sin möda och ſin ålder glömde,
Förtjuſt af ſömnens ljufva magt:
Då detta ſkedde, ſom jag ſagt,
Jag oförmodadt *Aſtrild* hörde
På kammar-dörren häftigt ſlå.
Af harm, at han min hvila ſtörde,
Jag ropade: Hvem bullrar ſå?

Ach

Ach öpna! hördes *Aſtrild* ſvara,
Mot regn och ſtormar mig bevara.
Du ej en goſſe rädas bör,
Som nattens mörker vilſe för
Och ſnart af köld kan hända dör.
Hvem ſkulle ſig då ej förbarma?
Jag tände lampan, nöjd och ſnar,
At öpna dörren för den arma.
Jag ſåg at det en goſſe var;
Men denne goſſe vingar bar,
Och förde koger, pil och båga.
Dock utan at min fruktan fråga,
Jag torkade des våta hår
Och honom för en braſa ledde.
Men ach, hvad lön välgerning får!
Hvad nya qval jag mig beredde!
Knapt *Aſtrild* varmen fått igen,
Förr än han falſka bågen ſpände
Och ſade: Pröfvom nu, min vän!
Om regnet ſkadar ſenan än.
Strax jag i hjertat pilen kände;
Och *Aſtrild* ſåg min plågas höjd
Och hoppade, af ilſka nöjd,
Och log, och ropte: Önſka lycka!
Min båge icke ſkadad är,
Mig fler bekymmer icke trycka;
Men du et fåradt hjerta bär.

4. *Ode.*

PÅ ſpäda myrten-qviſtars blad,
Där blommor kring mit läger ſpricka,
Vil jag förnöjd och fri och glad
Af *Bacchi* ljufva ſafter dricka.

RE'N *Aſtrild* från Cytherens Hof
Sin flygt til deſſa parker ſträcker,
Han manar mig til *Fröjas* lof
Och mig den glada bägarn räcker.

FÖRGÄNGLIGHET är menſkjans lott,
Som hjulet hvälfvas våra öden,
Och ſnart ſkal litet aſka blott
Af oſs bli öfrigt efter döden.

NÄR jag för altid ſomnat af,
Hvad båtar då at offer njuta?
Hvad båtar på min kalla graf
At vin och balſam fåfängt gjuta?

NEJ, medan än jag är vid lif,
Må heldre vin i glaſen rinna.
Mig friſka blomſter-kranſar gif,
Och kalla hit min älſkarinna.

FÖRR, Kärlek! än för nöjet kall
Jag går at dväljas bland de döda,
Förr än jag Lethen ſmaka ſkal,
Vil jag förſkingra lifvets möda.

5. *Ode.*

MÅ Cytherens blommor paras
Med de ſkatter *Bacchus* fan!
Må ej roſen-kranſar ſparas!
Drickom, ſkämtom med hvaran!

ROSEN, vårens mäſterſtycke,
Roſen blomſtrens drottning är,
Roſen vinner Gudars tycke,
Bacchi hjeſſa roſor bär.

KÄR-

Kärleks-Guden icke nekar
At i *Fröjas* glada ſpår,
Och Behagens yra lekar
Roſenkröna ſina hår.

Krön mig, *Bacchus!* ſkal jag ſpela
I dit tempel dit beröm
Och din muntra dyrkan dela
Med en flicka, ſkön och öm.

Anacreontisk Ode *).

Ach *Doris!* vakta dig at klandra,
Om med et ömt och villadt bröſt
Jag ofta ſungit har för andra,
Förr än jag helgat dig min röſt.

Jag vet du företrädet äger,
Och ſtörre rätt til dyrkan har;
Och kärleken mig ofta ſäger,
At jag för ſent din boja tar.

Men ſe hvad lag Naturen lyder,
Den ſamma ſom mitt hjerta lydt;
At roſen aldrig fältet pryder,
Förr'n hundra ſmärre blommor flytt.

Hon haſtar ej vid vårens möte,
At breda ut ſin ſkönhets magt;
Det är i ſommarns ljufva ſköte,
Som vi förtjuſas af des pragt.

*) Original.

ANECDOTER och INFALL.

Då den bekante *Rouſſeau* ifrån Geneve hade läſt Hr. *d'Arnauds Epreuves du ſentiment*, ſade han: "Andre Författare ſkrifva med deras penna eller med ſnillet, men Hr. *d'Arnaud* ſkrifver med ſit hjerta.

De Voltaire ſade om Caracktererna uti ſin *Orphelin de la Chine*: "Jag ſkulle gjort mina Tartarer mera Tartariſka, om Franſoſerne vore mindre Franſyſke."

Samme vidtberömde Scribent ſade ofta til ſina förläggare: "Tryck ej få många volumer af mig: man går ej med ſå ſtort bylte til efterverlden".

Dutlos var ibland hufvudmännerne för en Sect, ſom hade ſammanſvurit ſig emot Poeſien, under föregifvande, at vers icke dugde til annat, än at ſkämma tankar. När han var tvungen at berömma en vers, ſade han: "Det är vackert ſom proſa".

En Engelſk Actrice ſade en dag, ſedan hon ſpelt en karls rol: "Sannerligen har icke halfva Parterren tagit mig för en karl". "Hvad gör det til ſaken, ſvarade en annan, om andra hälften vet motſatſen".

FABLER.

Åſnan ſom ville bli knähund *).

En Åſna ſer en knähund ſmekas
Och lyftas i ſin herres barm.
I ſtället, med en ſvartſjuk harm
At honom ſamma förmon nekas,

Han

*) Utur ſamma ännu otryckta Flock, ſom den om Flugan och Myran i Förſta Stycket.

Han för en Häſt ſin klagan för
Och ſvär at kärran öfvergifva.
Han med gevalt vil knähund blifva
Och göra lycka förr'n han dör.

Du gamla dåre! Häſten ſvarar,
Du tror dig då nog fin och lätt
At kunna bäras på det ſätt,
Och djerfhet med din dumhet parar.
Håll inne med et barnſligt ſkri!
Vid våra år, hvem careſſeras?
Blott den ſom ej kan eſtimeras,
Förtryter at ej klappad bli.

Men åſnan känner ingen åra
At likna med en knähunds lott.
I herrngåln han nog länge gått,
At denna heders-poſt begära.
Han tar ſig re'n en knähunds ſkick,
Och när han herrn på fältet råkar,
Sin grofva kropp med möda bråkar
At ſynas lika ſnäll och qvick.

Hans fukter husbond' ändtlig tvinga
At vända ſina ögon dit.
Straxt tror ſig åſnan favorit,
När han kan herrn til löje bringa.
I ſtöd af et ſå prägtigt namn,
Hvars rätt han vil til fullo öfva,
Han tror ej mera krus behöfva,
At kaſta ſig i husbond's famn.

Men herrn på ryggen honom plaggar,
At på hans uptåg göra ſlut.
Ur barmen knähund' ruſar ut
Och fötter, ben och öron naggar.

Man en och hvar det öde ſpår,
Som utan gåfvor at behaga
Vil favoriters ſtälle taga
Och leker narr med gråa hår.

Huggormen och Blod-Iglen *).

Vi ſtinga bägge, ſade en gång Hugg-ormen til Blod-Iglen, vi ſtinga begge; och imedlertid, jag vet icke hvarföre, ſöker man dig mycket, och hela verlden flyr mig eller ſöker at döda mig.

Du vet icke hvarföre, min vän? ſvarade den andre. Vi ſtinga begge, det är altför ſant; men mit ſtyng gifver den ſjuke helſan, och dit döden åt den friſkaſte.

Äfven ſå mycken och icke mindre ſkilnad är det imellan en billig Granſkare och en Häcklare.

BREF
ifrån en vitter Svenſk Reſande, af Konungens Suite, til ſin Vän i Stockholm.

Man har ibland Nyheterna uti föregående Stycke (ſid. 94) meddelt den vittre Läſaren et af deſſa Bref, dateradt *Rom d. 31. ſiſtl. December.* Ehuru de gemenligen äro ſkrifne under mångfaldiga andra göromål juſt vid poſternes afgång, lära de dock finnas där-

*) Af Hr. *Yriate*, ny Spanſk Fabeldiktare. *Eſpr. des Journ.* Dec. 1783.

därigenom endaſt hafva blifvit ſå mycket kortare och icke mindre tjenliga til det bruk, ſom man Författaren ovetande trott ſig kunna göra af dem, medelſt utdrag för denna förſta äfven åt Konſterna och därmed förbundna Vetenſkaper egnade Tidſkrift.

Rom, d. 21. Jan. 1784.

"Bland de artigaſte ſaker jag ſett, ſedan jag ſiſt ſkref dig til, äro *Titi Thermer*, ſamt de i de underjordiſka hvalfven där befintelige antique målningar, beſtående dels i lätta och täcka arabeſquer, dels ock i figurer meſt af Danſeuſer; hvilka utviſa den correctaſte teckning: och hvad färgorna angår, lär man efter ſå mångfaldiga ſekler hafva ſvårt at dömma om dem. Jag ſåg likväl där röd färg på ſomliga ſtällen ſom bibehållit en färdeles liflighet, och likaſå förgyllningar. Näſt deſſa, både på Antiquiteternes och Konſternes vägnar artiga ſaker, kan jag räkna *Raphaels Målningar* i Farneſinan, ſom jag ock ſett för et par dagar ſedan. Du har om dem både i *Magnans* Bok *), och ännu mer i *de la Landes* Reſebeſkriſning utförlig underrättelſe. Coloriten är ej deras brillante ſida; ty de hafva måſt reſtaureras och därvid mycket lidit; men teckning och compoſition vitna om *l'homme de genie*. Det år ock i Farneſinan, ſom den ryktbara *Venus Callipige* eller *aux belles feſſes* **) förvaras, hvars anſigte dock är reſtaureradt. Ställningen i det hon vrider hufvudet öfver högra axeln, gör den bekanta dubbla coup d'œilen möjelig. Hon är ej ſå vacker ſom *Venus de Medicis*,".

Neapel, d. 3. Febr. 1784.

"Natten imellan d. 30. och 31. Januarii ankommo vi ändteligen hit til Neapel. Vägen hit är ganſka in-

 teres-

*) *La Ville de Rome ou Déſcription abrégée de cette ſuperbe Ville*, 4. Voll. in fol. med 425 Plancher, til förſta delen länte utur *Winkelmans* Monumenti inediti. Hr. *Magnan*, Franciſcaner-Munk i Rom, utgaf detta arbete förſt i 8, men utan andra Plancher än Planerne af de 14 Qvarteren i Rom (Rione di Roma), och blott i affigt at vägleda främlingar ſom ankommo dit under det heliga året 1775. Upl. in fol. utkom därſtädes 1778.

**) Jämf. Styck. 1. ſid. 10. af närvarande Arbete.

tereſſant. Den går igenom Pontiniſka träſken. Det är den gamla *Via Appia*, reparerad af *Trajanus* och *Theodoric*. Träſken, där fordom legat 23 ſtäder, hafva nu mera utſeende af en ſjö eller måſſe. Påfvens förſök hafva åtminſtone åſtadkommit en god och beqväm väg för reſande, om de icke ännu gjort tilfylleſt at uttappa vattnet. För *Cethegus* och *Theodoric* gick ſaken an i gamla dagar, faſt Naturen tagit ſin rätt tilbaka, ſedan canaler förfallit och vattuledningar vuxit igen. *Terracina*, Volſcernes fordna *Anxur*, ſom ligger vid ändan af träſken, har en pittoreſque belägenhet på höga berg, imellan hvilka och vilda hafvet tätt nedanföre, landsvägen framgår. Här äro vackra ruiner både från Romerſka och Göthiſka tiden, i ſynnerhet efter *Theodorics* Slott på berget, hvars hvälfda ſubſtructioner, förſedde med runda och fyrkantiga torn, ännu ſtå qvar. För *Ciceros* Graf nära vid Mola di Gaëta, Capua m. m. kan jag mindre göra redo, ty där foro vi fram i mörkret. Landet, ehuru couperadt med berg, är ganſka vackert. Vid Terracina växte ymnigt pomeranſer och citroner, och ſedan på flera ſtällen Träden ſtå planterade i åkrarna. Det ſer härligt ut för en Svenſk i Januarii månad, helſt det var ſå varmt under våra reſe-dagar, at vi ej tålte ſurtout. Men ſedan vi hitkommit, har bladet vändt om, och är här ännu en Svenſkar värdig köld, ſom invånarne finna ovanlig. Sedan jag var i Stockholm har jag ej ſett någon ſtad hafva vackrare belägenhet än *Neapel*. Du känner den nogſamt, och huru han ſåſom en amphitheater, på berg i form af en häſt-ſko, inneſluter en vidſträckt Golfe. Des varierade utſigter af bergaktiga land-ſpetſar och hafvet ſamt ön Capri äro oänd ligen intereſſanta. Gubben *Veſuvius* ligger midt för våra fönſter. Han kaſtar nu endaſt en rök, hvilken, i anſeende til höjden, liknar et moln hvilande på des topp. Jag hoppas endera dagen få aflägga honom beſök, hvilket ej blir med kort utan perſonligen".

"Folkmängden är otrolig och ſkal ſtiga til 340,000 menniſkor. Mycken yppighet utmärker de förnäma och en lika grad af uſelhet le bas peuple, ſom du vet kallas Lazaroni, och gå ſom lik i ſlarfvor; men ſjunga ock ſkrika lika muntert. Tiggare utgöra här, och näſtan ån mer på landet häromkring, ſtora ſkockar. Spectaklerne äro präktige, faſt muſiken mindre frappante än jag trott. På Theatren

tren S. Carlo, den ſtörſte i verlden på hvilken man ſpelar, upföres nu Operan *Venus* och *Adonis*, af den bekante *Pugnani*, ſom är föga omtyckt".

"Ehuru ſtaden är ſtort och ſkönt bygd, förtjenar han i det affeendet mindre upmärkſamhet för den ſom kommer från Rom. Men landet omkring lär vara ſå mycket intereſſantare, hvilket jag dock hittils ej fått beſe".

Dårſammaſt. d. 17. *Febr.* 1784.

"Sedan jag ſiſt ſkref, har jag med mycket nöje ſett *Pompeja*. Konungen med hela des Suite gjorde den reſan i Torsdags. Grefven och Grefvinnan *Rewentlau*, en Tyſk Grefvinna *Stollberg* och Milady *Forſter*, et förnämt Engelſkt fruntimmer ſom reſer härſtädes, voro med af partiet. En närmare beſkrifning ſparar jag til mina ſmå Anteckningar, ſom ej kunna på denna reſa hinna mer än at ébaucheras; men hvad jag där ſåg, och ſom du til ſit ſubſtantie'a innehåll redan inhämtat af *Björnſtåhl* och andre Reſebeſkrifvare, gör at jag upriktigt regretterar den ringa drift hvarmed gräfningarna nu fortſättas, då knapt några och 30 perſoner om dagen därmed äro ſyſſelſatte. En annan omſtändighet, ſom väl hade gjort Muſeum i Portici mindre rikt, men Pompeja oändeligen intereſſantare, är, om man låtit alla antiquiteter, ſom där blifvit fundna, qvarblifva på ſina ſtällen: altaren med deras offer-redſkap i templen; hårnålar och hals-band i toilette-kamrarna; köks-batterier i köken; condenſeradt vin i källrarna; hjelmar och harneſk i place d'armes, o. ſ. v. Då hade man där lefvat ſåſom i en annan verld, och ej funnit tomma murarna, hvilka dock enſamma äro intereſſanta genom de täcka målningar a merändels på en gul eller röd botten, af lifligaſte färg, med lätta liſtverk, arabeſquer, figurer, djur, m. m. Marmortrappor och moſaik-golf pryda öfveralt de ſmå rummen i denna efter alt utſeende obetydliga ſtad, hvaraf man kan dömma om den almänt rådande ſmaken för prakt och yppighet i den tiden, då denne ſtad betäcktes med aſka".

"En icke mindre intereſſant tour gjordes i förrgår åt *Puzzuolo* och Solfatara. Det förra ſtället, ſom nu är en mor ſit fordna flor obetydlig ſtad, förvarar, ſom du vet, vedermälen af ſin då varande prakt uti Serapis Tempel, Auguſti Tempel, en Amphitheater och en vacker Piédeſtal

til

til en Tiberii ſtatue. *Serapis Tempel* är både på praktens och flere phyſiſke omſtändigheters vägnar det märkvärdigaſte. Golf och colonner äro af dyrbar marmor; men ſom en del af deſſa äro upfrätta högt uppå ſtammarna af en ſort ſnäckor, ſå är det tydligt at de någon tid ſtått under vatten; då de likväl hvarken ſå lära gjort vid templets byggande, ej heller nu göra det, utan tvärtom äro flera alnar öfver vattu-brynet. *Solfatara* är ej annat än en utbrunnen Volcan. Des crater är nu en af en krans af berg innefattad ſlätt eller plan, hvilken, äfven ſå väl ſom klipporna däromkring, genom många öpningar framſläpper rök med ſtark ſvafvelſtank och ſådan värma, at man ej kan hålla handen där nedre. När man ſlår en ſten mot marken, dånar det ſom en långt mumlande åſka: jorden gungar; och man öfvertygas, at en lika bräcklig ſkorpa ſom iſen på en ſjö här ſkiljer en ifrån en afgrund af eld, ſom likſom längtar efter utbrott och ſent eller bittida torde blifva et lika farligt batterie mot Neapel på veſtra ſidan, ſom *Veſuvius* på den öſtra. Denne ſenare hedersmannen är för ſnö otilgänglig. Han är ſå tyſt och ſtilla, at jag ſnart glömt at han exiſterar. Den rök, ſom ſtiger up af hans ſpets, förblandas ofta med moln eller dimma. *In ſumma*: han är nu icke mera än et vanligt berg".

EPIGRAMMER *).

Öfver en Medicus ſom blef Präſt.

Utur *Boileau.*

Du ſäger, Doctor *Matts*, ſom förr ſå ſtor i orden
Förgjorde mera folk än både krig och päſt,
Har nu från Medicus förvandlat ſig til Präſt,
Och dagligt hjelper folk til jorden.
Du ſer däraf, at Doctor *Matts* är klok,
Han byter ſtånd, men ej en nyttig födekrok.

Oſ-

*) Utur *Våra Förſök* Vol. III.

Öfver en Slagtare ſom blef Advocat.

Utur *Hollberg.*

Tänk! at vår gamla Slagtar *Per*
Til Advocat förbytter är.
Man mäſtarn kan på verket känna.
Som fordom at förgöra lif
Han bar i mun en blodig knif,
Bär han där nu en bläckig penna.

Vers,

ſungen uti et vittert Sälſkap omkring en Punſch-bål.

Bröder! ſen I *Pindi* källa?
Vi ofs nu kring henne ſtälla.
Det var bara vatten, ſägen I:
Bröder, haſleri!
Gubben *Flaccus* det betygar nog,
At *Homer* til vapen aldrig tog,
Förr'n han ſig fått pläga:
Ingen lärer ſäga,
Man kan det af vatten bli.

Nyheter.

Stockholm. I ſlutet af näſtförflutne år utkommo härſtädes från Koppar-präſſen *Tre Sonater för Claver, med accompagnement af en Violin*, componerade af Herr *Ol. Åhlſtröm*, Reviſor i K. Krigs-Collegio, och dedicerade til Commerce-Rådet och Riddaren Herr Ba-

Baron *Patrik Alſtrömer:* det förſta muſicaliſka arbete, ſom man med viſshet vet här i Riket vara graveradt och utgifvet. Författarens compoſition recommenderar ſig genom en ren och flytande muſicaliſk ſtil, mycken munterhet i Allegro och en behaglig ömhet i Adagio. Älſkare af Clavers-muſik lära längta efter flere förſök från ſamma ſkickeliga hand, men hafva mycket ſkäl at önſka det Not-ſtilen måtte blifva bättre graverad i det följande verk, än i detta, där i ſynnerhet det ſiſta Preſto faller ſig rätt obehagligt för ögat, äfven ſom man här och där i de andre Sonaterne finner orätta noter.

GÖTHEBORG. Här har nyligen af trycket utkommit en på Theatern härſtädes upförd *Prologue på Hans Maj:ts Konung GUSTAF III:s Födelſe-Dag*, författad af Hr. *Sven Briſman*. Et litet artigt Theater-ſtycke ifrån en landsort. *Götha-Älf* beklagar ſig öfver den tyſtnad och ödſlighet ſom råder på förenämde dag omkring hennes ſtränder, och at hon på en tid icke hört något om GUSTAF. *Norrſjön* (en något ovanlig perſon) underrättad om orſaken til des bekymmer, ſäger ſig väl af Öſtanvädret hafva hört, at GUSTAF för någon tid ſedan hugnat Finnar och Ryſſar med ſit beſök; men hvar Han nu är, vet han icke. Dock tror han helt viſt, at någon af de öfriga Vädren, hvilka han lofvar ſammankalla, härom måtte kunna lemna någon uplyſning; "ty hvar Han, är, ſäger han, kan Han ej annat än väcka förundran och ſyſſelſätta Ryktet". *Bore*, ſom kommer ifrån den isklädda Polen och Lappland, och *Zephiren*, ſom öfverfarit Europas veſtra ſtränder, veta ingen ting om GUSTAF. Men *Sunnan*, ſom beſökt de ſödra, och i ſynnerhet Italien, beſkrifver förſt den jämmer hvilken jordbäfningen där åſtadkommit, och til-

tillägger ſedan denna vackra ſtroph, ſom innebär den efterlängtade nyheten:

Men Himlen hårda ödet liſar,
Den ſkrämda hopen andas får;
Sig Nordens *Titus* bland dem viſar,
Och glädjen följer i Des ſpår.
Italiens folk til GUSTAF ſtrömma,
De vid Des blick ſin nöd förglömma,
Han alla hjertan glada gör.
Han helſa, ſällhet, nöjen ſkördar
Ibland et folk ſom Honom vördar
Och ſom Han til förundran rör.

PARIS. Man talar redan om äreminnens upreſande för Herrar *Montgolfier*, *Charles* och *Robert*, hvilkas upfinning och lyckliga förſök at reſa i luften ännu almänt ſyſſelſätta ſamqvämernes upmärkſamhet och förundran härſtädes. Herr *Charles* njuter imedlertid utomordenteliga ärebetygelſer. Han har nyl. befunnit ſig på en bal, hvareſt öfver 50 unga fruntimmer kyſte honom. En af dem ſöng en viſa för honom, hvarutur följande artiga ſtroph förtjenar anföras. Man erinre ſig, at de luftreſande Herrarne mycket priſat en viſs känſla af lyckſalighet, ſom endaſt i den öfra luften kan njutas. Strophen lyder ſå här:

Mais vous, qui du vaſte empyrée
Oſez meſurer la hauteur,
Qui dans votre ſphère éthérée
Avez reſpiré le bonheur;
Avez-vous vû ſur votre route
Tant d'attraits et tant de beaux yeux?
Convenez donc, quoiqu'il en coute,
Que la terre vaut bien les cieux.

—Fru *St. Huberti*, förſta Sångerſka vid Operan, har med Publikens almänna bifall nyligen blifvit *krönt*. Hon hade ſpelt Didos ſvåra och höga rol. Detta är en heder, ſom

ſom förut icke händt någon Skådeſpelerſka på någon Theater i Paris, och näppeligen torde ock någon ſå väl hafva förtjent det. Fru St. Huberti förbinder med den förträffligaſte declamation och den lifligaſte action, alt hvad man hos den odödliga *Clairon* fant ſå fulkomligt och icke nog kunde beundra.

RÅTTELSER.

St. 2. ſid. 59. rad. 9. nedifrån, läs: *Sverkrars.*
St. 3. (uti en del exemplar).
ſid. 82. rad. 1. läs: *divitem.*
— 87. — 19. läs: lifvet.
— 94. — 9. läs: ty du har den.
— — — 25. och
— 95. — 22. comma i ſtället för ſemicolon.
St. 4. ſid. 98. rad. 5. nedifrån, läs: hennes.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Femte Stycket. Majus 1784.

SAGA *).

Två Jungfru-Svalor, ſlägtets prydnad,
I ſamma näſte bodde hop.
Om deras vänſkap, tro och lydnad
I ſkogen gjordes mycket rop.
Med kyſſar de hvarannan väckte,
Och kyſſar hela dagen räckte,
Med kyſſar togo de god natt,
En kyſs på mat, en kyſs på dricka,
Mit lilla gryn, min föta flicka
Och mera dylikt vänſkaps-ſpratt.

Man hörde aldrig fåfängt ſqvitter
Från deras rena näbbar gå;
Et himla-verk, et andligt qvitter
Var det ſom hogen lekte på.
I ſkogen kom et ſätt at tala:
"Mit barn bli ärbar ſom en Svala."
Det förſta ungen var ſå ſtor,
At han på ſkalet börja' picka
Och ut ſit lilla hufvud ſticka,
Fick han den läxan af ſin mor.

*) Utur de länge ſedan utgångna och nu ſå rara *Vitterhets-Arbeten utgifne af et Samhälle i Stockholm*, Andra Upl., Tom. I. Stockh. 1759. Därutur, Tom. II., är ock det ſå högt värderade ſkalde-ſtycke, hvarmed jag började denna Samling. Begge af Hans Ex-

En unger Vippſtjert, ſom man ſade
I elakt ſälſkap nöje tog,
En ganſka näsvis fägring hade,
Hvarmed han honors dygd bedrog.
Af ſyndig åtrå til ſin näſta,
Beſlöt han deſſa helgon fräſta.
Hur ſnart är ungdom ej förförd?
Han ſina ſkalke-later tvingar
I helig upſyn, ſlaka vingar,
Och låſs at vara häftigt rörd.

"Ach! huru väl Ers Nåder pipa!
Förlåt at jag den frihet tar,
At fäga hur er ſång kan gripa
Alt hvad ſom näbb och fjäder har.
I aftons den en hop bevekte,
Som uti deſſa björkar lekte,
At bjuda er på en concert:
Två Näktergalar, fyra Starar;
En Steglits för muſiken ſvarar,
Och jag ſlår takten med min ſtjert."

"En Turtur-dufva, ſom det ljudes,
Lär kuttra uti näſta träd,
Och alla ſkogens helgon bjudes,
At äntlig mangrant vara med.
En menlös ſång kan under göra,
Och någon flygtig fogel röra
At öfverge ſit raſeri.
Betänk, I kunde mången frälſa!"
Om ofs förlänes lif och helſa,
Fick han til ſvars, ſå komma vi.

En

cellence, Riks-Rådet, m. m. Herr Grefve *Guſt. Phil. Creutz.*

En loflig nit hos flickan gifves
Hvar gång hon tänker pryda ſig.
Af ſamma nit en Svala drifves:
Hon är ſå händig, ſnäll och vig,
At fjädren uti ordning pilla
Och därmed hela dagen ſpilla.
Ja, tiden blef dem nu ſå kort,
At när de börja' på at knåpa
På deras ſvarta ſammets-kåpa,
Så glömde de ſin andakt bort.

När ingen fins ſom kan berömma,
Är fägring juſt en lappris ſak.
Mån tro då deſſe vänner glömma,
At höja up hvarandras ſmak?
Det hvita bröſtet ſom du hyſer,
Långt mer än ſjelfva ſolen lyſer;
Så ſkreko de, och lade til:
Men ſkäms du ej, din lilla ſtålla!
Ach, nå förlåte dig, din fjålla,
Hur du kan bry en när du vil!

Så talte de; men hvad ſom tänktes,
Det är väl det man icke vet:
Jag giſſar dock, at hugen ſänktes
Ned til Herr Vippſtjerts färdighet.
Men redan de i luften ſegla
Och flitigt ſig på vägen ſpegla
I alla bäckar ſom där fans.
Re'n hinna de den ſtämda eken,
Där nyſs Herr Vippſtjert främſt i leken
Har öpnat balen med en dans.

Men ach bevars väl, ſad' den ena,
Hur ſyndigt ſådant nöje är!

Hvad lär ej onda verlden mena,
Den andra ſkrek, at ſe mig här!
Kom väſs at Vippſtjert vil oſs narra!
Bevare oſs! jag börjar darra:
Vi torde oſs betänka än.
Lät ſe, man kan en utväg finna.
När Svalan börjar ſig beſinna,
Fins ingen utväg mer igen.

HON nu Herr Vippſtjert dugtigt bannar:
"Min ſjäl! I bjuder artigt til,
Som för oſs bland ſå många hannar,
At göra med oſs hvad I vil.
Men vet det anſtår ej en hona:
Här efter lär I oſs förſkona
För edert ſälſkap och beſök.
Jag far tilbaka på min heder!"
Et löfte ſom, likt flickors eder,
Förſvan i vädret ſom en rök.

EN Svala har ej elakt ſinne:
Får hon en tår i ögnaſigt,
Förſvinna ſtraxt utur des minne
Båd' hat och brott och dygd och pligt.
Ach! om jag lärt för könet gråta
Och altid på des grymhet låta,
Jag vunne mer än mången tror.
En ſmula lögn kan göra under.
Mån Vippſtjert glömde deſſa funder,
Som viſte dem på ſina klor?

HAN ſig til marken nederkaſtar,
Och ſå med tårar ytrar ſig:
"Hur grymt, hur grymt hon ſig förhaſtar!
Nyfs ſom er ankomſt bådas mig,

Man

Man ſådan fröjd i hopen ſporde,
At hvar et ſedigt luftſprång gjorde.
Jag vid den röda fläcken ſvär,
Som ſitter under Frökens haka,
At jag vil aldrig fluga ſmaka,
Om icke ſaken ſådan är."

"Ach lät vår bön er öfvertala,
At menlöſt röra eder kropp!
En Svala altid blir en Svala,
Faſt hon med andakt tar et hopp.
Betänk om I en ſkörbjugg föder,
Som eder fägring platt föröder,
Och eder helighet förtär"?
Ja, ſvara de, det kan ſå vara:
Mit hjerta löper ingen fara,
Faſt än min klo i danſen är.

När hönan förſta ſteget klifver,
Så följer andra foten med.
Hon ſig åt nöjet öfvergifver
Och ſvirrar uti hvarje träd.
Herr Vippſtjert inga konſtgrep glömmer:
Han deras lätta dans berömmer;
Et ärbart tycke ſnart bedrar:
Han ſuckar uppå ſuckar gjuter.
Af deſſa tecken Svalan fluter,
At hennes fägring verkat har.

Den ena Svalan ſad': Min föta,
Tänk Vippſtjert ömhet för mig har!
Hur ſkal man denna fara möta?
Den andra ſad': Du vilſe far.
Min nådigaſte vän beſinna,
Vi många dygder hos dig finna,

Men mina fjädrar glänſa mer.
Jag rodnar för at uppenbara,
At Vippſtjert faſtnat i min ſnara;
Hans kärlek jag med faſa ſer.

SNART börjas mellan dem en träta,
Med ſöta ord och bitter ſjäl:
De deras fel och briſter mäta;
De mena blott hvarannan väl.
Se'n yfves deras tofs och fjäder,
Sin harm de ſnart för alla väder
Och luftens fälſkap gjuta ut.
Far väl med ſång! far väl med qvitter!
Men ach! jag ej beſkrifva gitter,
Hvad detta tog för ömkligt ſlut.

DEM ſnart en ilſken ande griper
Och fraggan genom näbben går,
Den ena vän den andra kniper,
Så hvar en blodig vinge får.
Så långt ſom Svalor kunna minnas,
Kan ej ſå mordiſk drabbning finnas.
Men *Pan*, ſom ömkan med dem har
Och höglig' denna ſkam förtryter,
I tvenne qvinnor dem förbyter,
Men lemnar fordna kynnet qvar.

TIL ſtraff för detta ſkalke-ſtycke,
Förvandlas Vippſtjert i en Sprätt.
Han hyſer än ſit djerfva tycke,
Förſkapar ſig på tuſen ſätt.
Han drifver gäck med könets ära:
Hans ſogla-urſprung kan man lära

Utaf

Utaf hans yſtra flygtighet.
Hans flog-eld på hvart altar brinner,
Och täcka könet därvid vinner
En haſtig ro och lång förtret.

VÅREN,

Skalde-dikt af Kleiſt *).

Öfverſättning.

Helgade ſkuggor, emottagen mig! I höga och löfrika hvalf, invigde för alfvarſamma tankar, inneſluten mig, och ingifven mig en ſång til den förnyade Naturens lof! . . . Och I leende ängar, fulle af forlande, i hundrade bugter ſynen förvillande bäckar! och I blomſterrike, af daggen ännu fuktade dalar! med vällukten af eder vil jag andas förnöjelſe. På eder, I höjder! från hvilka en balſamiſk ånga upgår, vil jag ſtiga up, och på gyllende ſträngar ſjunga om den glädje, ſom ler åt mig på alla ſidor från den lyckſaliga bygden. Morgon-rodnan ſkal höra min ſång, och aftonen ſkal höra min ſång.

Nyſs ſänkte ſig Våren ifrån himmelen. Han kom på en roſenfärgad ſky, och hade en gördel omkring

*) En af Tyſklands bäſte Skalder och käckaſte Krigsmän, född i Pommern 1716, biviſtade ſåſom Preusſiſk Major ſlaget vid Kunersdorf 1759, där han ſåſom hjelte ſtupade. *Der Frühling*, ſom här införes öfverſatt, är almänt anſedd för hans mäſterſtycke, men författad på en vers-art och uti en ſtil, hvars förmoner icke torde ſaknas uti denna obundna Öfverſättning länt, på några få drag när, utur *Sv. Magazinet* för 1766.

ſig af unga blomſter. Des gudomlige andedrägt kändes genom hela Naturen: ſnön halkade utför bergen, ſtrömmarne ſtego öfver ſina bräddar, ſkyarne flöto ſönder i regn, ängen gaf vågor och landtmannen förſkräcktes. . . . Han andades än en gång: och töcknet och molnen flydde, en gladare himmel återſkänktes jorden, hon drack åter in de flödande vattnen, och ſtrömmarne vältrade ſig på nytt inom ſina fäfrika ſtränder. Den vikande vintren kom ej fällan om nätterna igen, och ſkakade ifrån ſina vingar rimfroſt och ſnöſmål. Stundom ropade han på de vilda ſtormar, ſom kommo med hvinande läten ifrån Nordens klyftor, härjade i ſkogen och uprörde hafvets afgrund. . . . Men ännu en gång gaf Våren ifrån ſig den alt uplifvande andedrägten: och luften blef mildare; en tapet, hopväfd med driſtig och fri hand af blomſter, växter och brodd, utbreddes öfver dalar och höjder. Nu började boken kaſta ſkugga, och föta ſånger upfylde redan den mörknande lunden. Solen beſkådade vattnet, och vattnet gaf gniſtror. Lukter flöto i luften; och herdens pipa upväckte det ſofvande echo.

I, hvilkas bedragna hjerſan, lika vintrens kulna nätter, ej beſökas af någon ſtråle af glädje! ſucken ej längre bort edert lif, i tvekan och oluſt. Må den trälande ärelyſtnan, den brinnande hämden, girigheten och den bleka afunden gräma ſig ihjäl: I ären ſkapade til glädje, och qval ſkymfar dygden och oſkulden. Njuten idel välluſt! för eder är välluften! den kännes och höres i luften, den grönſkar och forfar i dalen. . . . Och I Vårens egne vänner! I blomſtrande ſkönheter! flyn från ſtädernas förgylda häkten och den ſtängda luften! Kommen! echo väntar at deltaga uti eder glädje, och veſtan at ſpela uti edra kruſiga lockar, medan I danſen i dalen, vandren i lunden, eller

eller ſittande vid bäcken plocken violer för at ſätta dem fram uti et oſkyldigt bröſt.

Här, hvareſt det höga och med evigt grönſkande tallar beväxta berget betäcker til hälften, med ſin ſkugga, den blåa ſtrömmen, här vil jag ſätta mig i det gröna. . . . Ach! hvilken leende glädje uplifvar rundt omkring mig hela landet! Stilla byar, fredliga hjordar och höjder och ſkogar: hvar ſkal mit förtjuſta, mit förvillade öga hvila ſig? Där kanſke på den grönſkande brodden, ſom uti alt mera ſmala tegar, och mellan brokiga renar, förlorar ſig i det vida fältet? Eller där vid dammen, zirad omkring med häckar af törne och ſlån. . . . Men i haſt ryckes mit öga bort af det alsvåldiga hafvet, en mörkblå afgrund af danſande vågor. På des blanka yta nedkaſtar den ſtrålande ſolen en himmel full af ſtjernor, och vattnets jättar tumla ſig med nytt lif på den omäteliga rymden. . . .

Kom, du landets Skaldmö! och ſe hagen full af mörka häſtar. De kaſta up hufvudet, ſtampa och gnägga af glädje, och tall-ſkogen gnäggar tilbaka. Fläckiga kor vada, med den förutgående mumlande juren, öfver et buſkigt moraſt nedan om ägarens hemviſt. Dit leder en gång af aſpar och pilar, och på en annan ſida höjer ſig et vinberg, beſatt med rankor och käppar. En del af marken är omgifven med glans, en annan med flor: ſkyarne fly på himmelen, och man ſer af deras ſkugga, huru de ſkynda öfver hvarandra. Lärkan ſtiger i luften, ſer under ſig lyckliga dalar, ſväfvar däruppå och ſjunger ſtolt. Klangen af hennes drillande ſång förnöjer den plöjande åkermannen. Han lyfs mot himmelen, lutar ſig åter öfver den gräfvande plogen och upkaſtar bruna vågor på jorden, medan han förföljes af kråkor och ſkator. Så

kommer ſädesmannen, ſteg för ſteg, och utgjuter et gyllende regn efter honom. . . . Ach, om ändå den idoge landtbon utſtrödde ſäden för ſig ſjelf! om han ändå finge ſläcka ſin törſt af egna drufvor! om ej qviſtar med ſaftiga frukter förgäfves böjde ſig til hans mun! Men det frätande kriget, i hvars följe hungren och det grymma ſtröfveriet raſa, gör ej fällan både arbete och hopp til intet. Likt haglet, ſom ſlungas af ſtormen, bryter det ſönder den axet födande halmen, rycker up ranka och käpp, antänder byar och ſkogar för ro. . . . Men hvar är jag? Blixtar af vapen möta mig ifrån de aflägſe bergen; ſkyar af eld vältra ſig utur öpna metall-gap, och dundra och kaſta viggar omkring: kroffade menniſkor falla på fältet. Himmelens allſeende öga ſvepar ſig härvid i det blåa mörkret, och ſkyr grymheten. . . . Se den blomſtrande ynglingen! Han lutar ſit hufvud emot ſin ſtallbroder, motar med handen det frufande blodet, och håller den flyende ſjälen tilbaka: han hoppas at än en gång få ſe ſin brud, och darrande ſkörda af hennes läppar lönen för ſin långvariga trohet. Men et ſvärd kommer och dräper honom aldeles. . . . Hon lär flyta bort i tårar; och hvem vet, om icke hos henne utſläckes en efterverldens lärare, en helig ſkald!

I, åt hvilka fria folkſlag förtrott jordens ſtyrelſe och ſkatter! ach, I mörden ju dem med deras egna vapen? Men, I Menniſko-fäder! åſtunden I lyckligare barn, ſå köpen dem utan at ſpilla förſtfödt blod. . . . Hören mig, I Förſtar! at ock Gud hörer eder! Gifver ſkördemannen ſin ſkära och plöjaren ſin häſt tilbaka. Hiſſen edra ſegel mot öſtan, och bärgen rikedomar från hafvets öar. Planteren träſkolar af menniſkor. Sätten dem kloka vårdare. Belönen med heder dem ſom vid nattens lampa uplyſa verl-

verlden. Söken efter i kojan, om icke, vida skild ifrån de storas tröskklar, en vis där lefver sig sjelf; men skänken I honom folket til domare. Han dräpe lasten, som trotsar i palatset, och skydde den gråtande oskulden!

Men kom, min Skaldmö! och lät oss betrakta landtmannens boning i dalen, och hans hushållsaktiga lefnad. Här refer sig ingen Pariſk marmor i pelare, eller lutar sig i en kämpares ställning. Här lyder ej et vida afskildt vatten konstens mägtiga kallelse. Et träd, hvarunder hans farfader lefvat trenne åldrar, kastar här sin skugga öfver et hus, omslingadt af vinrankor och skyddadt af häckar och stängsel af törne. Där inne ser jag en dam, och däruti en annan himmel samt huru skyar vältra sig, medan den rätta spänner utöfver mit hufvud sit omäteliga djup. Hönan står vid brädden och skriker med rest fjäder, och lockar på de nyss utkläckte ankungarne; men de fly denna främmande moders röst, plaska öfver hela dammen och snattra i säfven. På en annan sida hväsa de långhalsiga gässen, i det de med flaxande vingar jaga ifrån sig den lurfviga hunden: och nu börja deras gulhåriga barn sin lek, gömma hufvudet i vattnet och hänga i jämnvigt på fötterna. . . . Men där borta kommer en liten beskäftig flicka löpandes, med en gran korg på armen, och förföljes af hönsen som nu taga stora steg. Hon stannar, låss kasta åt dem, gjuter sedan hastigt öfver dem et korn-regn, och ser med et sjelfsvåldigt öga efter sig, huru de äta och hackas. Där åter ligger och lurar i sin grop den hvita kaninen, och vänder sina röda ögon. Men här kommer den gula dufvan trädande utur sit slag: hon kraffar sig i nacken med den röda foten, pelar sig i bröstet med sin lilla näbb, plockar sig äfven under vingen,

och

och få ſkyndar hon ſig til ſin älſkare, ſom väntar henne på taket, är ſvarſjuk, vänder ſig af ondſka omkring och träter. Dock ſnarligen bevekes han af den ſköna ſmek; han träder henne närmare och kuttrar. Här flöfas då många kyſſar bort, och nu lyfta de nöjda up vingarna, och ſuſa öfver trägården. Men jag följer dig, ömma dufvo-par! ehvart du mig förer, jag följer dig. . . . Huru prålar icke nu den blomſtrande trägården, och huru ſött luktar det icke ifrån löfhyddan! Huru leker icke den glada veſtan i de många molnen af blommor, dem han förer med ſig mot himmelen och regnar ſedan med dem tilbaka! Här har den vågſamme ſkepparen aldrig planterat Morernes vilda växter, och fällſynta tiſtlar ſticka ſig ej fram för fönſtren. Blott det nyttiga vackra förnöjer landtbon, och til öfverflöd en virad krans. Den långa och täta haſſel-gången viſar ofvan en himmel med löpande ſkyar, och långt borta et landſkap, där holmar och vikar och buſkiga dälder, omgifna med berg ſom yfvas af grönſkande ſkogar, med hvarannan omväxla. Mit öga öfverfar ännu en gång denna tjuſande ſkådeban, och måſte lemna denſamma. Det närmare drager mig til ſig. . . . Se tulpanen! O, hvem har fyllt dit öpnade ſköt med alla ſolens färgor? Jag ſkulle kalla dig blomſtrens drottning, om ej den ſköna roſen prunkade med kärlekens egen färg, och ſatt på en hög med törnen befäſt thron, och gaf en oupphörlig vällukt ifrån ſig. Redan ler åt mig utur knoppen denna meſt firade af Floras döttrar. Här tränger äfven maj-blomman ſina ſilfverklockor fram mellan bladen, och där räcker mig den blåa hyacinten en ſkål full af ſvalkande lukt. Omkring den höga violen flyter en balſamiſk ånga, medan gyllende ſtrålar förblinda ögat. Men natt-violen låter gerna de ſtoltare blommor dofta ifrån ſig all deras lukt: han

göm-

gömmer ſin varſamt och hoppas om aftonen ſkämma ut hela dagen. En bild af ſtora ſjälar, hvilka ej, ſåſom de klenmodige hjeltar, behöfva ſporras af myckenhetens förundran, utan dygdige för dygdens egen ſkuld, utur deras ſtilla ſkugga utbreda godhet ſåſom en lukt. Se dit bort, huru påfoglen bröſtar ſig vid den brokiga blomſter-fängen! Den bruna auricola, med ſit glänſande ſtoft, tindrar där ſåſom en krets af ſtjernor: af afund träder han därutmed, och utbreder den gröna med regnbågar tecknade ſtjerten, och vänder på ſin färgſkiftande hals. Fjärilarne, fulle af välluſt och oviſſe i valet, ſladdra ibland blomſtren, och ſkynda, på målade vingar, åter til blomman af de kersbärstelningar ſom gårdsbrukaren ſiſt ympade i afſågade ſlån-ſtammar, hvilka nu förundra ſig öfver de barn, ſom utur dem upväxa. . . . Huſtrun i huſet, denna ljuſlighetens afbild, ſitter imedlertid i en hydda af vinrankor och planterar växter och blomſter på en linne-duk. Glädjen ler utur hennes ögon. Et barn, Gratiernes gunſtling, hindrar henne genom ſit ſmek, och hänger med ſina ſmå armar omkring hennes hals, medan et annat ligger och leker i väpplingen och ſtammar fram ſina förſta tankar. (*Det öfriga hårnåſt*).

PIGMALION.

Öfverſättning *),
utur St. Lamberts Pieces fugitives.

Apollos foſterſon och gynnad af de ſköna
Pigmalion delade ſin dag
Imellan Konſternas och Kärlekens behag,

Som

*) I anledning af upgiften uti Sv. Parnaſſen, Tredje Stycket, ſid. 96.

Som täflade at deras älſkling löna.
Förd utaf ſnillets guda-blick
Hans hand åt hårda marmorn länte
En Fröjas välluſtfulla ſkick.
Den hvilken Paphos dyrkan fick,
Kan hända mindre det förtjente.
Artiſtens bildnings-kraft et urval honom gaf
Bland flera ſkönas tal, för dem hans hjerta brunnit.
Hvad ögat ſtyckevis tilbedjansvärdigt funnit,
Han här tilſammans bildar af.
Sjelf kär uti ſit mäſterſtycke:
"Hvad ljuflig ſamling! ropar han,
"Hvad harmonie! Hur väl jag träffat *Doris* tycke,
"Och *Egles* vackra barm, och *Daphnes* altför-mycke,
"Som ej med ord uttryckas kan!
"Och denna fina växt, ſom jag hos *Chloe* fan"!
Hans ſyn kring hvarje täckhet irrar,
Af ingen fäſt, af alla rörd:
Hvar ſtund, hvart ögonblick til bildens fötter förd
Han ſmickrad och förtjuſt ſig glömmer, ſig förvirrar.
Förgäfves bjuder han ſin galna luſta krig,
At än et underverk af hand och ſnille yrka;
Hans ſnille ſaknar drift, och handen utan ſtyrka
Åt flöga ſtålet vägrar ſig.
Han ſtoden lemnat har: det måſte åter njutas
Det tjuſningsfulla tidsfördrif,
Som fängſlar mer och mer. "Ach! ropar han om lif
"I denna marmor kunde gjutas,
"Hur nöjd jag den mit offer bar!
"Uti et bröſt, där än ej kärlek var,
"Jag fick de förſta känſlor nära,
"Hon ſkulle nöjets konſt af mig allena lära,
"Hon ſkulle älſka, älſka mig!
"Mig från hvars hand, mig från hvars låga
"Des fällhets urſprung ledde ſig.

"Okun-

"Okunnig uti alt hon ſkulle endaſt fråga,
"I alt at kunnig bli, ſit hjerta och min blick.
"Med lifvet utaf mig hon lifvets njutning ſick.
"Din fackla, ömme Kärlek! ſkaka
"Utöfver denna bild: lät honom nöjet ſmaka
"Af dagen och et ömt begär.
"En ſkönhet verlden gif, ſom verlden ännu felar,
"Och du et hjerta ſkyldig är".
Et famntag häruppå han marmorn hänryckt delar. . .
Hvad! finner han ej där ſit eget verk igen?
Hvad rörelſe? . . . Han ſer, han häpnar, tvekar än,
Och rädſlan öfver glädjen vinner.
Men ſnart, vid ſyn utaf en barm
Som börjar häfva ſig, hans hela väſen brinner,
Han ſträcker darrande ſin arm
Och under fingren där en liflig mjukhet finner.
Sin mun til ſtodens mun han dubbelt eldad för.
"O himmel! ropar han, hon mina kyſſar möter"!
Den välluſt hennes väſen rör,
Med lifvets ſtråle re'n i hennes ögon ſtöter,
Hon dagen och ſin älſkling ſer.
Sin nya varelſe hon blott af nöjet känner,
Som i hvar åder rörs, ſom hvarje lifskraft ſpänner
Och lemnar rum för ingen ſanſning mer
Än den at lefva och at ömma.
Des förſta känſla kärlek var:
Hvart ſinnes bruk, hvar flägt hon drar,
Ur denna källa välluſt tömma.
Des minſta rörelſe betkär
Åt älſkarn någon gunſt, åt henne någon lycka.
I Gudar! ropar han, min ſällhet rågad är:
"Jag priſar eder nåd, och intet mer begär,
"Se'n i min famn jag får en ſkönhet trycka,
"Som bildad utaf mig och lifvad utaf er,
"Min dubbla kärlek har och mig ſit hjerta ger.

STJERN-

STJERNHJELMS BALLETTER.

Detta namnkunniga Snilles alſter utgöra en vigtig period uti Svenſka Skalde-konſtens Hiſtoria. Hans *Hercules*, ſom altid blifver hans mäſterſtycke, och hvaruti, under den gamla fablen om en yngling, ſtadd på ſkilje-vägen imellan dygden och laſten och tvekande hvad väg han bör följa, den ſenares bedrägliga och den förras ſanna och varaktiga nöjen på et ganſka lifligt ſätt föreſtällas, är ock tämligen almänt bekant. Men en ſådan Skalds öfriga arbeten, böra de förblifva i det mörker, hvarmed tiden dem öfverhöljt? Månne de icke ſkulle äga rätt, at för en ſtund fäſta åtminſtone den vettgiriges upmärkſamhet? Jag vågar tro, at hans ſå kallade *Balletter* det förtjena. De äro trenne til antalet: och då Svenſka Vitterhetens tilſtånd både i äldre och nyare tider i detta Arbete bör viſas, vil jag förſöka at om dem gifva något begrep. De äro en art ſkådeſpel, ſom man velat likna vid Operor, för at gifva Sverige denna dramatiſka nyhet, innan den ännu kändes i Frankrike. Men olikheten är nog ſynbar, ehuru både dans och ſång och diktade gudomligheter däruti förekomma. Det beſynnerliga uti deſſa ſpectakel beſtår däruti, at de förena dans och tal, ſtundom äfven ſång, likaſom en Opera förenar ſång och action. Perſonerne tala eller ſjunga på vers danſande, utan at någon ordenteligen ſammanbunden handling därunder äger rum. De äro dock icke utan ſit intereſſe, ehuru jag, för at viſa det, torde behöfva utbedja mig mine Läſares tålamod.

Den *förſta* af deſſe Balletter kallas *Den fångne Cupido*, och danſades til Enke-Drottningens *Maria Eleonoras* ära på Stockholms Slott d. 1. Nov. 1649. Verſerne äro orimmade, och af allehanda uti den gam-

la

la Grekiſka och Latinſka Poeſien brukliga arter, dem *Stjernhjelm* uti vårt ſpråk ville uplifva. Spectaklet beſtår af tretton inträden, och innehållet däraf är detta. *Cupido* öpnar Balletten, ſkrytande af ſin ſtora magt:

Min ſpiras magt och välde
Sig ſträcker öfver hela
Det ſtora runda: Jorden,
Och Hafvet, ſjelfva Himlen
Erkänna mig ſin Herre;
De ſtore Gudars Konung
Och alla Kungars Konung,
Alt böjer ſig och ärar
Min thron och dyra krona m. m.

Däruppå inträder *Diana*, priſande för ſina Nymfer frihetens lyckſalighet. De finna, ſom de ſäga, bäſta rådet vara,

At vi Jungfrur rymma *Cupido* platſen,
Han är illr och arg ſom en hök ibland de
Menlöſa dufvor.

Venus upmuntrar ſin ſon, ſom redan ſegrat öfver de mägtigare Gudarna, at icke miſſtro ſina pilars kraft äfven emot *Diana*. *Cupido* lofvar, at icke återvända förr än han dämpat denna Gudinnas högmod.

Ängſlan i bröſtet,
Jämmer i hjertat,
Gråt i din ögon,
Skal du beſinna.
Så ſkal en böja
Halſen å dem ſom
Gabba *Cupido*.

Men nu beklagar ſig hela verldens Herrſkap öfver *Cupidos* tyranni. *Apollo*, ſom ſlutat ſin dagsreſa öfver himmelen, kommer at hvila hos *Diana*. Hon blifver nyfiken at veta, af hvad träd han tagit den vackra kranſen, hvarmed han bekrönt ſig. Apollo be-

rättar då äfventyret med *Daphne*, huru hon blef förvandlad i Lager, och huru han, til en kär hugkomſt af denna älſkade Nymph, bär lagrens löf, dem han äfven helgat til Skalders och ſegrande Krigs-hjeltars ärelön. Han tillägger:

Och ſi! den tid ſkal komma,
At *Daphnes* växt ſkal gro
Där ingen hade väntat,
Långt nordan öfver haf.
Där kommer en Hjeltinna
Til våld och regement:
Des like jag *Apollo*
Än aldrig hafver ſett;
Des like mina ſtrålar
Än aldrig hafva rört;
Den Gudar och Gudinnor
Enhälligt hålla kär.
Hon, hon ſkal mig til ära
Och *Daphnes* kyſkhets pris
Med lorbärs-träd beplanta
Den fagre Mälarns ſtrand, m. m.

Cupido finner härvid tilfälle at verkſtälla ſit upſåt emot *Diana*. Men juſt i det ſamma han ſpänner ſin båga, blifver *Diana* honom varſe och fattar honom i armen, ropande ſin broder *Apollo* til hjelp. De taga utaf honom båga, pilar och koger ſamt ſtäcka hans vingar, ſå at *Cupido* måſte erkänna ſig för *Dianas* fånge. Men på hans bön, at ej lemnas aldeles värnlös, gifver hon honom en ſköld med ſilfver-fält uti, ſom tillika ſkal påminna honom hans plikt at hädanefter lefva mera oſkyldigt. Ryktet utropar *Dianas* ſeger öfver den lille alsvåldige Guden, huru hon

Brutit af hans ſkadliga ſkäktor
Och bågan i hundrade ſtycken.
Hans bloſs och brinnande fackel
Har hon ſläckt, ſlitit banden i ſönder.
Han är tamd och vingarne ſtäckte.

Hela

Hela verlden fröjdar ſig öfver ſegren. *Cupido*, ſedan han i ſin ſkölds ſilfver-fält låtit måla *Dianas* bild, med biſkrift: *Dianas fånge*, ſkryter nu af ſin fångenſkap likaſom förut af ſin magt, ſägande:

Jag bekänner mig hafva gjort et lyckligt
Byte: eld och band äro ſläckt' och ſlitne;
Ära, dygd och blygd i mit unga hjerta
Plantad i ſtälle.

Tvenne Satyrer blifva varſe *Cupido* afväpnad och allena. De taga ifrån honom ſkölden, förargade, at en ſkägglös goſſe vil gå på frieri. Men *Bacchus* hämnar ſin vän, återtager ſkölden och förjagar de näsviſa Bockemän (ſå kallas Satyrerna), om hvilka han ſäger:

Men jag månd' betala dem
Rått för illa ſudit.
Jag har deras bocke-ſkägg
Med min hand ſå kämmat,
At den ſtörſte del däraf
Lådde qvar vid kammen.

Venus, hjerteligen förtretad öfver ſin ſons öde, ſom icke allenaſt blifvit fången utan ock förtjuſt af *Diana*, hennes affvurna fiende, låter genom Nymphen *Doris* ſtjäla utaf honom den älſkade ſkölden. *Cupido* förtviflad rafar. *Venus* råkar däröfver i nytt bekymmer, men blifver tröſtad af *Æſculapius*, hvars hjelp hon anropar. Han gifver *Cupido* et vatten blandadt med vin at dricka, hvarigenom den lilla ſjelfsvåldingen återfår bruket af ſina ſinnen, och gifver ſig uti *Pallas* vård, ſom begär nåd för honom hos *Diana*.

Jag vil föra'n i min ſkola,
Jag vil göra'n vis och klok.
Dygd och ära ſkal han lära,
Ty han ſöker mit beſkärm.

Pallas förklarar ſig nöjd, at han älſkar henne och kallar ſig hennes tjenare, allenaſt han blifver inom ſina ſkrankor, och icke kommer, ſäger hon,

Med något liſmeri, mig at förföra
Af ärans ban. Om han ſig det fördriſtar,
Så blifver jag dock den jag är; men aldrig
Skal han min gunſt och nåde mera njuta.

Den *andre* Balletten bär namn af *Freds-Afvel*, och danſades på Stockholms Slott å Drottning *Chriſtinas* Födelſe-dag, d. 8. Dec. 1649. Innehållet är en ſtrid mellan Freden och Kriget ſamt ömſe ſidors vänner om företrädet, hvilken afdömmes af *Pallas* til Fredens fördel. Affigten är at priſa Drottningen öfver den nyligen ſlutna Weſtphaliſka Freden, hvilken, ſom det uti Ingreſſen heter, hon *aflat*. *Mars* börjar Balletten med deſſa förfärliga ord:

Jag ſkal dundra ſå himmel och jord ſkola ſkälfva ſom
aſp-löf . . .

Men förfärens icke, mine Läſare. Vi ſkole lemna detta vådliga fält, och lika varſamt nalkas den

Tredje och ſiſta Balletten, ſom kallas, dock med et latinſkt namn; *Den triumpherande Parnaſſen*. Den blef danſad på Stockholms Slott til et fröjdefullt Nyårs ingång d. 1. Januarii 1651. Den viſar uti trenne Öpningar: 1) De Muſers eller Vis-Gudinnors uphof och tilväxande Rike; 2) bemälte Muſers underlag och förödelſe förorſakad af krig och ofredliga tider; 3) deras uprättelſe igen förmedelſt Svea Drottnings ſeger, freds-fördrag och lyckliga kröning. Denne Ballet är rimmad, det vil ſäga, ſämre än de bägge andre; ty *Stjernhjelms* ſnille böjde ſig ej med lika fördel under rimmets ok. Dock torde man äfven vilja ſe, huru en *Stjernhjelm* rimmade. Jag vil anföra et och annat exempel. En fattig Poet ſjunger i andra Öpningen:

Rik-

Rikdom finner alftäds nöje;
Fattigdom gör en til löje.
Phoebe! har du en Patron,
Satt blir du på gyllen thron.
Lärd äftu och kallas ädel,
Om du äft en man af medel;
Har du inga, vet din lag:
Narr blir du få väl ſom jag.

Och en Philoſoph mot ſlutet af ſamma Öpning:

I verlden går'et fort ſå til,
Man vände ſig hvart hän man vil,
Den ſtarkaſt är, han äter andra;
Den ſvagaſt är, han måſte vandra;
Den fromaſt är, Hundhufvud' bär
Och är utaf det ſlaget
Som måſt' betala laget.
För den rika måſte vika
Lärdom, konſt och ſkicklighet;
Ingen vis är i pris
Hos den ſom ſjelfver intet vet.

Uti denne Ballet är annars mycket ſpectakel, omväxlingar, perſpectiver, maſchiner, ſå at den i deſſa ſtycken nog liknar en Opera.

TIL DE SKÖNA DAMER
och
alla manhaftiga Riddare.
Cartel til et Riddar-ſpel
af *Stjernhjelm.*

Ibland de få af denne Skaldens tryckta arbeten, ſom hittils icke blifvit nämda, äro tvänne ſå kallade Uptåg, en art Riddar-ſpel, ſom upfördes vid Drottning *Chriſtinas* Krönings-feſt 1650, det ena d. 24. Oct. under namn af *Lyckſalighetens Åreprägt*, det

andra den 11. påföljande Nov. under namn af *De igenfundna Dygder*. Cartelet til det förra är för ſin tid ſå vackert, at jag däraf, ſåſom et verkeligt vältalighets-ſtycke, vågar göra en ſärſkild Artikel, för at ſedan icke mera ſyſſelſätta mina Läſare med *Stjernhielm*. Det lyder ſåledes:

"Sedan man ſtörſte delen af ſine blomſtrande år hafver användt i krigs-väſende, och til at ſöka och eftertrakta den pris och ära, ſom manhaftige tappre Hjeltar altid i verlden, ſå väl nu ſom i fordne tider, hafve ſatt ſig til et mål af ſit högſta goda och lyckſalighet, en god del af verlden igenomvandrat och allehanda lycka och olycka hafver mött och utſtått: ſå måſte man å ändalykten röna och förfara, at den vinſt och de victorier, ſom en ſå högt priſar, dock icke annat äre än en bedräglig inbildning, medan deras lorenkranſar icke längre gröniskas, än röſten och ljudet af deras ros och rykte varar."

"Sammaledes ſedan mången ung Cavaljer en lång tid hafver lefvat under Amors ſtränge lag ſå förblindad, at han hafver älſkat och kär hållit ſine egne band och kedjor, däruti han hafver legat bunden och förfäſslad; ja ock mång år ſtridt för den fåfänge galne meningen, at et ungt hjerta icke kunde lefva i någon fulkomlig fällhet utan i bojor förhäftadt af en öfverträfflig ſkönhet, uppå hvilkens vink och ögnelat hans lycka och olycka i lif och död ſkulle hänga: måſte och kan på ſiſtone, där han vil gripa til förnuftet och ſlita banden ifrån ſin ögon, utan hinder ſkåda och ſe, at denne falſke inbillade Gudens ſmekeri icke är annat än ſtrick och ſnaror til at invickla och fälla et tappert hjerta uti en neſlig ſjelf ſins förgätenhet. Ty detta de ſkönas regemente och v lde ſträcker ſig icke utan öfver veklige blöde gemöter, i hvilka ingen manlighet är til at emotſtå *Cupidos* bloſs och brännande vapen; utan ſedan de en gång äre brag'e und r oket, aldrig mer fatta någon tanka til at ſätta ſig i ſin förra fribet."

"Men nu hafve vi, ſåſom de ſom aldrig hafva ſatt ſin hug til ſådane bedräglige phantaſier, funnit at den ſanſkyldige ſjälens nöjaktighet och högſta goda, alle Potentaters lyckſalighet, Riken och Regementers fällhet och välfärd endaſt och allena beſtår uti menniſkones innerlige nöje och frid-

fridſamhet. Hvilken underſtödd med ſämja och endrägtighet verkar, at en dödlig menniſka blifver Gudom lik. Och är denne, genom hvilken ſjälen förer ſpiran och regementet öfver affecterne, det är, hugſens blinde bångſamme retningar, upäggelſer och anlopp. Hvilke, där de med förnuft icke blefve ſtyrde och tämde oundvikeligen blifve rebelliſk, ſätta ſig up emot ſin drottning och herrſkarinna Själen, den de fånga och ſätta af ſätet, ſtörtandes därmed ſjälen i ytterſta vånda och fördärf. Denne är den genom hvilken de mägtige på jorden blifva krönte med ära, och Riken komma i förkofring, flor och ſtörre beröm, än igenom hundrade victorier utſpridde och ſporde uti alla fyra verldenes ändar. Denne är den, ſom förmedelſt ſämja och endrägtighet, ſom ſagdt är, ſtyrker, ſtöder, uppehåller och evigt bevarar Stater och Republiker: hvilko förutan de plötſligen måſte falla och ſtörta uti en evig ouprättelig undergång."

"Men ſi! hvad är til at förundra? Denne ſanning finner uti denne tiden ſine fiender och vederſakare: hvilke intagne af deras oſtyrlige förvillade paſſioner, och förförde anten af *Martis* äregirige drifter, eller af Fru *Veneris* bedräglige löfleri förtjufte, underſtå ſig träda i kamp och ſkranker emot dem ſom den ſanne rättſkyldige Lyckſaligeten förfäkta. Utaf hvilken ohörlige inſolence och öfvermod vi billigt bevekte, nu på denna ſtund och ort, enkannerligen af den vidt flygande *Fama* om denne högpriſlige Krönings-ſolennitet och ſamqvämd kungjorde inför E. K. M:t, Stormägtigſte Drottning, erſkine och för E. K. M:ts fötter vår querel nederlägge, underdånligen bedjandes, E. K. M:t täcktes uti vår rättfärdige ſak, uti hvilken vi oſs förtröſte at ſjelfva *Juſtitia* varder oſs biſtånd görandes, bete ſig, ſom hon är, en rättrådig ſkiljesman och domare."

"Under hvilkens höge beſkärm vi til den gudomlige triumpherande Lyckſalighetens beſkydd och förſvar äre beredde at upſätta lif och blod, alfvarligen härmed manandes och förmanandes hvar och en adelig tapper Riddersman, ſom vederdelen behagar maintenera; at han ſig på platſen ville här ſtälla; där vi honom, efter hans behag, med ſtäkande och bräckande, i ſkämt och alfvar vele med manlighet möta och begegna, ſåledes och i ſå måtto, at han ſkal i verket rö-

na och befinna, at en ſanning och rättfärdig ſak blifver förſäktad af

Eudemon och hans manhaftige kamrater *Philander* och *Doriſel.*"

ÖFVERSÄTTNING af ANACREON *).

6. *Ode.*

VÄNNER! kunna vi i dag
Våra bröſt åt glädjen neka,
Vid de tjuſande behag,
Som för alla ſinnen leka
I vårt älſkansvärda lag?
Krönte utaf blomſter-kranſar,
Sen den unga *Dionée*
Uti *Bacchi* fria danſar
Åt den yrhet utbrott ge,
Som des ålder föker dölja;
Sen, med rankan i ſin hand,
Hur hon hoppande ibland,
Tyckes hjertats känſlor följa,
Än des alt för ljuſa brand
I en ſakta ſväfning hölja.
Hören, hur en ny *Orphée*,
Lyrans ljud med röſten parar!
Vänner! ſjelfva *Cytherée*
Oſs ſin blida nåd förklarar;
Kärleken och *Bacchus* le,
Alt mot vår förtjuſning ſvarar.

7. *Ode.*

*) Se det föregående uti Fjerde Stycket, ſid. 112 och följ.

7. *Ode.*

EN vacker dag, då *Frójas* ſon
En ſtjelk af hyacint i kogret endaſt förde,
Jag trodde, det var tid, at om min frihet måa,
Fly undan för en Gud ſom jämt mit lugn förſtörde.
Jag öfver berg och ſlätter lopp;
Men Guden tätt i ſpåren följde.
Ach hur förgäfves var mit hopp!
En huggorm ſig i gräſet döljde,
Jag ſårades, och känſlan re'n
Uti mit dufna hjerta ſläcktes,
Och ögat, ſom af ſkuggor täcktes,
Ej mera tålte dagens ſken.
Til ſlut *Cupidos* ömkan väcktes;
Det var allena han, ſom åter ſlöt min gråf
Och ſlaxande emot min panna
Mig lif och ſtyrka återgaf,
Och ſade: Oförvägne, ſtanna!
Hvarföre vil du fly at vara *Aſtrilds* ſlaf?

8. *Ode.*

EN morgon, då bland lek och löjen
Jag hela natten bägarn ſkött,
Blef jag af bordets läckra nöjen
Ifrån mit muntra ſällſkap trött.

EJ ſömnen förr mit öga ſläckte,
Än ſtrax de lätta drömmars här
Uti mit öpna hjerta väckte
Förnyad ſällhet och begär.

MIG tycktes, at bland hundra ſköna
Jag til Cytheren flyttad var,
Där kärleken, at mig belöna,
I allas bröſt ſin låga bar.

JAG hundra goſſars afund tände,
Som följde i de ſkönas ſpår
Och i ſin harm et nöje kände
At ſmäda mina hvita hår.

MEN ſnart, at mig ur glädjen rycka,
Min fällhet ooh min dröm förſvan,
Ach! kärlek! återgif min lycka!
Gif at jag åter ſomna kan!

BREF
ifrån en vitter Svenſk Reſande, til ſin Vän i Stockholm *).

Neapel, d. 24. Febr. 1784.

"Jag har i förra veckan ſett ſtörre delen af märkvärdigheterna kring *Bajæ* och *Miſenum*, beſökt *Tritolis Bad*, *Sibyllas Grotta*, *Averniſka Sjön*, *Acheron* och *Eliſeiſka Fälten*. Det är mera curieuſt för at rätta de höga begrep man utom förfarenhet fäſter vid deſſa vördiga namn, än för det man antingen vinner uplyſning, eller något utmärkt nöje därigenom."

"I lördags var jag i Konungens Suite på *Veſuvius*. Det var den vackraſte dag vi haft. Du vet, at man vid Portici eller Reſina begynner upfarten: den ſker på mulåſnor halfvägs eller tre Italienſka mil. Sedan måſte man gå til fots upföre den återſtående berg-ſpetſen, ſom är väl brant, och beſtår förſt af idel aſka, men ſedermera af bara pimpſten. Det är två timmars promenad; men jag ſom är van at klättra i berg, kom up på 5 fjerdedelar. Fatiguen är ſtark, och måſte man låta hjelpa ſig af karlar, ſom gå förut med hängſlen öfver axlarna, hvilka man fattar uti och ſåledes ſläpar ſig up, medan aſkan, ſom går öfver ſkorna, faller ned för hvart ſteg man tar. När man är uppe vid crateren, inbillar man ſig viſſerligen at man ſer et helfvete. Des mynning, ſom är tuſende famnar i omkrets, är kantad med ſvafvel och ſalmiak. Röken ſom upſtiger och

*) Fortſättning ifrån Fjerde Stycket, ſid. 120 och följ.

och fyller detta ofanteliga ſvalg, hindrar ej allenaſt at ſe bottnen utan ock det meſta af inre väggarne, hvilka jag dock, vid rökens ſkingring af någon väderpuſt, aldeles fant vara beſkaffade ſom Virgilius beſkrifver Cyclopernes *immania antra exeſa caminis*. Men det förſkräckligaſte är det brakande arbetet och bullret, ſom raſar i deſſa underjordiſka boningar, och ſom för örat förenar dånet af et ſtormande haf med den förfärligaſte åſka. Om aftonen ſedan vi kommit hem, ſågo vi berget brinna ſkof-tals: det var liksom en illumination för de många ſälſynta gäſterna; men elden var ej ſtörre än ſåſom en ſtor rökig fackla, och ſyntes ej mer än några ſecunder i ſönder".

Neapel d. 2. Mars 1784.

"Jag ſtår nu på reſan til Caſerta, dit Konungen i dag ärnar begifva ſig och ſom ligger ej långt ifrån Capua, ſåledes på återvägen til Rom. Vårt viſtande lärer där blifva omkring 8 dagar. Detta är dock ej det förſta ſteget jag i Herrans namn gör på min hemreſa, ſedan jag i Konungens ſälſkap i förrgår återkom från *Peſtum*, hvilket var min vändnings-punkt. Ehuru du kan formera dig et näſtan lika fulkomligt begrep efter gravurer om des väl conſerverade ruiner, ſom jag efter egna ögons vitnesbörd, tilſtår jag at reſan var högſt intereſſant. Det härliga landet eller rättare climatet (ty odlingen är nog vårdslöſad) bidrager därtil icke ringa. Vår-blommor betäckte marken, foglar qvittrade, ſolen värmde, hjordarne gingo i bet, buſkar och ſpäda träd voro utſlagne, utom de evigt grönſkande olive-träden, lundar af pomerans-träd och andra, ſom icke om vintren förlora ſina löf. Vägarne dammade, ſom utgjorde vår enda olägenhet. Gröna och pittoreſque berg infattade vår horizont, hvilkas til en del ſnöbetäckta toppar voro höljde af moln-ſkyar. Borgar och ſmå ſtäder lågo ömſom i dälderne under våra fötter, och på berg-ſpetſarna i granſkap med himmelen. Denna beſkrifning är icke öfverdrifven, ehuru den ej inſtämmer med den man kan göra om Sverige den 29. Februarii. Ändå längtar jag, Gud ſke lof! hem och har därtil ganſka väl grundade ſkäl. Ty Naturen har altid med en rättvis hand ſå utbytt förmoner och olägenheter, at de hålla hvarandra jämvigten och med olika vilkor verka en jämn delning af lycka, ſå länder ſom menniſkor imellan".

Ca-

Caſerta d. 9. Mars.

"Jag har varit här ſedan i Tisdags afton i förra veckan, och kan ej neka, at det är intereſſant at hafva ſett detta Italiens ypperſta Slott, hvilket du i *de la Landes Deſcription de l'Italie* i anledning af Architecten *Vanvitellis* ritningar *) funnit ſå noga beſkrifvet, at jag kunde inſkränka mig vid en renvoie til hans arbete, om jag ambitionnerade at icke ſkrifva annat än det ſom vore nytt".

"Slottet begynte byggas år 1752 af nu varande Konungen i Spanien, och kom under tak 1774, hvarom en inſcription på den façaden, ſom vänder ſig åt Neapel, innehåller vitnesbörd. Det utgör en ofantelig rectangel, 731 fot lång, 570 bred och 106 hög, indeld i 4 borg-gårdar. Med entreſols och attique äro 5 våningar, ſom kunna bebos, när de en gång hinna göras färdiga. Trappan är et mäſterſtycke: de 100 trappſteg, hvaraf den beſtår, äro hvardera 18 fot långa och af et ſtycke; murarne, ſom omgifva trappan, beklädde med de dyrbaraſte marmor-arter, och trappan krönt med dubbla hvalf, hvaraf det underſta är perceradt och det öfra decoreradt med en vacker målning. Den ofvan om trappan belägne veſtibulen är åttkantig, prydd med 24 prägtiga colonner af marmor, 3 och 3 ſtälde omkring de med pilaſtrer prydde 8 maſſive pelare ſom afdela veſtibulen i lika många öpna bågar, mellan hvilka och yttre muren regerar rundt omkring en majeſtätiſk portique. För at ej förlora mig i min architectoniſka beſkrifning, går jag genaſt til boſqueten, ſom ligger ſtraxt utanför Slottet, ſamt ſträcker ſig norr ut öfver en Svenſk fjerdings-väg til en hög bergs-kedja. Utföre det berget, ſom ligger midt fram för Slottet, är en artificiel caſcade inrättad, ſom faller viſt 100 Svenſka alnar. Detta vatten ledes genom en nedanföre anlagd ſuite af basſiner ſluteligen uti en dam af goda 700 alnars längd och 50 i bredd, där Konungen ibland roar ſig at fiſka truiter. Deſſa fiſkar, ſvanar och ankor plaſka här om hvarandra och ſamlas åt hvad ſida man vil genom utkaſtadt bröd. Flere dammar äro äfven

*) De äro uti 16 plancher, ſtor fol., utgifne med Beſkrifning under titel af: *Diſegni del Real Palazzo di Caſerta.* Kopparſtyckena föreſtälla Slottet ſamt Trägården ſådane ſom de blifva, då de äro färdiga, hvaruti ännu felar ganſka mycket.

ven inrättade; men vattu-konſterne i almänhet ännu icke i ordning. Poſqueten är ock hvarken färdig eller ſärdeles ſtädad, men intereſſant genom en mängd yillebråd, ſåſom rågetter och harar, ſom här gå helt ſpaka; och promenaderne redan ganſka vackra genom den ljufligaſte värma och foglarnes ſång. Jag har nämt et artificielt vattufall utföre et berg: des vatten ledes genom den ſå kallade Acquedotto Carolino, ſom blef färdig 1759, öfver 24 Italienſka mil, genom grottor flera hundrade famnar, uthuggna i hällebergen, och på hvalf-bryggor öfver dälderna, ifrån käll-ådror i den dälden där Romarne blefvo af Samariterne inſpärrade. Det äro de berykade *Furcæ Caudinæ* *). Den ſtörſta hvalfbryggan är 1618 fot lång och 178 hög, bygd på 3 ranger af arcader. Jag har ſett denna majeſtätiſka bygnad; det är et verkeligen Romerſkt arbete, ſom har den äran at vida öfverträffa Aqua Julia, ſom i fordna dagar här framlopp och förſedde Capua med godt vatten".

"I morgon bittida ſker reſan til Rom igen, dit jag nu kommer helt hemmaſtadd".

NY-

*) Öfver dem är uti Caſerta och 1778 utgifven en Beſkrifning på 26 ſidd. in fol. med 5 ſtora kopparſtick under titel af: *Le Forche Caudine illuſtrate.* Då Konungen i Neapel förl. år förärade Ärke-Biſkopen Hr Doctor *Mennander* den originale Editionen med de bättre aftryck af Gravurerne öfver Målningarne och Bronzerne fundne uti Herculanum och Pompeji, 8 Tomer in fol., och Hennes Maj:ts Drottningens af Neapel Confeſſeur Biſkopen af Tiene på befallning föranſtaltade om detta Verks affändning, medföljde, utom några andra af Biſkopen ſända lärda arbeten, äfven förſtnämde Bok, hvars ſällſynthet kan finnas af de af Auctoren på inra ſidan af titel-bladet tecknade rader: *Archi-Epiſcopo Upſalienſi Illuſtriſſimo Doctiſſimoque de Furculis Caudinis Diſſertationem eamque ob exemplarium paucitatem in ipſa Italia rariſſimam & inter pretioſiora cimelia adnumeratam, ut Antonio Gurtlero Tyenenſium Epiſcopo Patrono de ſe deque ſtudiis ſuis opt. merito rem gratam faceret, Franciſcus Daniel Auctor obſervantiæ teſtem D. D.*

NYHETER.

ROM. Uti förl. April, då Hans Maj:t Konungen af Sverige hedrade Samhället *Pro fide propaganda* härſtädes med des Höga Beſök öfverlemnades til Hans Maj:t en Lof-ſkrift, med alla nedannämde uti Congregationens tryckeri befinteliga ſtilar, af det innehåll, ſom de kände ſpråken utviſa, beſtående af 25 blad. Det förſta föreſtäller öfverſt, uti en imaginerad Medaillon, på ena ſidan Konungens Bröſtbild och Namn, och på den andra Konungen til häſt efter antique coſtume och med en åtföljande vapendragare. Öfver läſes: *Alter Ulyſſes*, och under uti exerguen: *Qui mores hominum multorum vidit et urbes.* Medaillonen är ritad af *Gismondius* och graverad af *Dom. Cunego* 1784. Under denſamma ſtår följande inſcription:

Regi. GUSTAVO.
Regis. Federici. Filio.
Svecis. Gothis. Vandalis.
Imperanti.
Præſides. Et. Alumni. Collegii.
Chriſtiano. Nomini. Propagando.
Quod.
Linguarum. Experimenta. Publicantibus.
Indulgentiſſime. Adfuerit.
Iterumque.
Ad. Officinæ. Librariæ. Cognitionem.
Lyceo. Succeſſerit.
Honoris. Ergo.
Literarum. Formarum. Omnigenarum.
Specimen.
Læti. Libentes.
Dedicant.
Ut. Argumentum. Sit. Romanæ. Solicitudinis.
De. Recta. Orbis. Inſtitutione.
Ne. Usquam Gentibus. Deſint.
Quæ. Lingua. Sua. Utiliter. Legant.

Orden

Orden, hvilka här på så många språk läsas, lyda således

I Latinen:

Amplius haud memores *Alarici* Roma furorem,
Res fato versas nunc meliore vides.
Nam te GUSTAVI recreat præsentia; gaude
Quod te nunc tanti Principis ornet amor.

I Svenskan:

Om Rom har Kungar sett ur Nordens kalla Rike,
Som krossat all des pragt och gutit forsar blod,
Det ser ur samma land i dag Augusti like,
Ge vittra konster lif och snillen eld och mod *).

I Franſyſkan:

Rome vit *Alaric* devaſter ſes rivages,
Elle voit aujourd'hui GUSTAVE, ami des arts,
Pere de ſes ſujets et modele des ſages
Des rayons de ſa gloire orner le champ de Mars.

I Tyſkan:

Als *Alaricus* einſt in wilden Flammen daherzog,
Bebte im Tode vor ihm der Weltüberwinderin Rom:
Jezt wenn GUSTAF in reizender Anmuth ſich zu ihr wendet,
Lächelt die ſtolze verjüngt, undt alle Dichter mit ihr.

I Italienſkan:

Roma fra l'armi un di vide *Alarico*
Tutta del Tebro devaſtar la riva:
Vede or GUSTAVO queſti inerme e amico
Con la preſenza ſua l'orna e ravviva.

Deſſa och de öfriga språken ſtå i följande ordning: 1. Latin; 2. Svenſka; 3. Ethiopiſka eller Abyſſinſka; 4. Engelſka; 5. Arabiſka; 6. Armeniſka; 7. Barmaniſka; 8. Braminſka; 9. Bulgariſka; 10. Chaldeiſka; 11. Colchiſka (Iberiſka andeliga ſpråket); 12. Coptiſka eller Egyptiſka; 13. Curdiſtanſka; 14. Dalmatiſka; 15. Epirotiſka; 16. Etruſciſka; 17. Fran-

*) Denne vers är af K. Exp. Secret. Hr. *Gudm. Adlerbeth.*

Franſyſka; 18. Tyſka; 19. Grekiſka; 20. Hebreiſka; 21. Irländſka; 22. Spanſka; 23. Holländſka; 24. Ungerſka; 25. Illyriſka; 26. Iberiſka eller Georgiſka; 27. Italienſka; 28. Portugiſiſka; 29. Malabariſka eller Samſcretanſka; 30. Detſamma med den Chaldeiſka Eſtranghelo; 31. Maraſtiſka; 32. Perſiſka; 33. Pålſka; 34. Rabbinſka; 35. Ryſka; 36. Rutheniſka; 37. Samaritanſka; 38. Serviſka; 39. Chineſiſka; 40. Syriſka; 41. Tartariſka; 42. Tibetanſka; 43. Tunkineſiſka; 44. Turkiſka; och 45. Walachiſka. Siſta bladet innehåller åter en Latinſk ſten-ſkrift ſå lydande:

Abſolutum. Eſt.
Specimen. Hoc. Idiomatum. Et. Characterum.
Exoticorum.
Quo. Plauderetur. Felici. Adventui.
GUSTAVI III. Sveciæ. Regis.
Typis. Sacræ. Congregationis.
De. Propaganda. Fide.
Menſe. Martio. Anni. CIↃIↃCCLXXXIIII.
PIO. Sexto. Pont. Max.
Catholicam. Eccleſiam. Moderante.
Qui.
Multis. Annis. Vivat. Floreat. Imperet.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Sjette Stycket. Junius 1784.

SKALDE-BREF
til Hans Excellence, Riks-Rådet m. m. Herr Grefve CREUTZ vid des återkomſt til Sverige.

PÅ landet uti ſtillhet gömd
Långt ifrån Stockholm och de Stora,
Nöjd, ſyſlolös och fri och glömd
Och af ſin ſtjerna ofta dömd
At tiden rimmande förlora:
Se ſådan lefver ungefär
Den varelſe ſom ſkrifver detta,
Som af Ers Excellence begär
At Purpurns möda och beſvär
Et ögonblick åſido ſätta,
At jag må ſedan få med rätta
Det ögonblick ſom ledigt är.

JAG ej min glädje längre döljer,
Då Sverge återfinner Er;
Då Ni . . . men hvad? jag redan ſer
At ledſnaden Ert öga höljer.
Re'n det förfärliga paquet
Hvars blotta åſyn jäſpning våller,
Där Ni en dammig graf beredt
För hundra Gratulanters joller,
Som aldrig ſjelf Ni genomſett

Och uti hundra Dagblad tryckes,
Re'n det paquetet, ſäger jag,
Utur ſin dyſtra gömma ryckes;
Ach för mit bref hvad gruflig lag!
Hur hårdt min egenkärlek tryckes!

NÅD! Nåd! jag icke ämnat har
At blott til Excellencens ära
Ur ſmickrets neſliga förvar
En ſkatt af vanligt offer bära;
Men må min Sångmö tilſtånd få
För Auctoren af Camillas
At några ſlag på harpan ſlå!
Ach måtte Ni des toner gilla!
Må Ni ifrån Apollos Slott,
Där lyftad op på ſnillets vingar
Ni re'n odödligheten nått
Och granſkningen til vördnad bringar;
Må Ni från denna fälla lott
En enda blick af bifall dela
Til den Er deſſa verſer ger!
Som älſkar at på lyran ſpela
Och ſig på Pindens väg beger,
Men fruktar at om ſtråten fela
Och höjden långt ifrån ſig ſer.

KNAPT ryktet förr Er ankomſt bådat
Til *Birgers* ålderſtegna ſtad,
Än jag åt denna nyhet glad
I tankan Eder redan ſkådat.
Den vördnad i mit hjerta bor
Jag Eder genaſt tyda ville,
Men ach! hur blef min undran ſtor?
Lik elden af Ert eget ſnille

Som

Som ej af tid och gränsor vet,
Ni redan långt från Stockholm haftat
Och Er med blixtens skyndsamhet
I djupet utaf Finland kastat.

Re'n muntrade af Eder röst
De vackra konster gladt förklara
Den tacksamhet som ädla bröst
För snillets höga värn bevara;
Och Sanningen, som fri och stark
Vid Thronen ej sin fackla mister,
Berömmer GUSTAF som Monark
Och *Creutz* som Premier Ministet.

Det utan tvifvel vågadt är
At dessa guda-röster tyda,
Då ämnet högre ton begär
Än harpans klena strängar lyda;
Med skäl jag äfven frukta bör
At mindre gilladt offer bära,
Då det til Snillen endast hör
At värdigt fira Eder ära:
Men örnen simmande i skyn
Den späda ungen ej förskräcker,
Som emot jordens låga bryn
Sin första flygt ur näftet sträcker.
Se då min Sångmö häpen gå
At inför Er sin tilgift söka.
Ach måtte hon Ert vitsord få
At ej kring Pinden fåfängt spöka,
Och at en dag til lagren nå!

Gust. Paykull.

VÅREN,

Skalde-dikt af Kleiſt.

Slutet *).

ACH, trefalt fälla folk! ſom ej beſväras af någon ſorg, ſom ingen afund, ingen högfärd fräſtar. Dit lif flyter fram ſtilla, likt en klar bäck, ſom rinner bort imellan blomſter. Lät andre, dragne af elefanter, fara i ſegervagn och ſkådas af den undrande hopen upſtigen på tak och i träden; lät andre lefvande och med förtjuſning ſe ſig i marmor eller koppar, och omgifvas af knäfallande trälar: den är allena Himmelens gunſtling, ſom vida ifrån dårars buller ſomnar vid bäckens ſorl, där vaknar och ſjunger. För honom målar ſolen öſtern med purpur, för honom doftar ängen, för honom ſpelar näktergalen. Ångren följer honom aldrig genom den vågiga ſäden, ej ibland hjordarna i dalen, ej til vinrankan. Med arbete kryddar han ſin mat, hans blod är lätt ſom luften, och hans ſömn flyger bort med natten, förjagad af den förſta morgon-ſlägt. . .

Ach om det ock vore mig förundt, at hos eder, I ljuſlige marker! och uti edra lekande ſkuggor, utmed en pratſam bäck, få hädanefter lefva mig ſjelf, och en gång få kaſta åt en i haſt förbi ſuſande vind alt qval och all nedrig ſorg! Ach om *Doris* ändå finge, i deſſa ſkuggor, torka bort tårarna af mina kinder; och vänners ſamtal förſötma mit lidande; och talande döde lära mig; ſamt vishetens djupa källor ſtilla min andas törſt efter kunſkap! Då unnade jag gerna demant- och guld-berg åt Mogol, och då ſkulle gerna krigs-kämpar få hugga ſig ſtoder, höga ſom klip-

*) Se det föregående i Femte Stycket, ſid. 135 och följ.

klippan: jag ſkulle aldrig afundas dem. Du källa til all lyckſalighet, Himmel! du haf af kärlek, at dock dit utflöd en gång gjorde mig otörſtig! Skal då mit lif, ſom en blomma, förqväfd af ogräs, aldeles förtvina? Nej, du gör dit verk lyckſaligt. Det ſtilla hoppet hviſkar angenämt för mit hjerta om tröſt och hugnad; gryningen flyr för morgonrodnan, framtidens mörka förlåt drages up, och jag ſer helt andra framträden af ting, och okända landſkaper. Jag ſer dig, himmelſka *Doris!* du kommer fram utur roſenbuſkar, hit uti min ſkugga, full med glans och majeſtätliga retelſer. På ſamma ſätt, ſom du, kommer dygden gående, och ſå ſer ſjelfva behagligheten ut. Du ſjunger til din cithra, och *Phoebus* bryter haſtigt fram utur tjocka molnen; ſtormarne tiga, Olympen hörer til. Sångens bild låter ljufligt i de aflägſe bergen, och en veſtan förer den åter til mig. Och äfven du, min redlige *Gleim* *)! ſtiger neder från höjden af berget Hæmus, med Anacreons lyra i hand, och ſpelar välluſt. Himmelens portar öpna ſig härvid, och *Frôja*, och *Aſtrild*, och Täckhets-Nympherne, ſänka ſig hit neder fulla af glans. De föras til oſs, utur den blåa luften, på blänkande ſkyar, och ſjunga vid dit ſpel. Stjerne-hvalfvet ſkallar af den höga concerten. Kom ſnart i denna min ängd, kom, bär glädjen til mig, och förſköna deſſa trakter, du ljufva par! du Himmelens milda gåfva! Kom, tröſta mit lif! Men huru? Vaknar jag utur en dröm? Hvar äro de himmelſke bilderne? och hvilken ljuflig irring har dårat mina vakande ſinnen? Han flyr bort, och jag ſuckar: Förmycket, förmycket begärdt af ödet, under lifvets framfart! Här är, i ſtället för verkligheten, hoppet. Det verkligas bild

*) Tyſkarnes välluſtigaſte Skald.

gör mig lycklig, men ſjelft lärer det aldrig glädja mit hjerta.

Men hvarföre plågas af framtiden? Bort, I fåfänga bekymmer! låt mig njuta den välluft, ſom Himmelen nu förlänar. Jag vil förfölja det glada landets folk i deras mörka lundar, och ſjunga med näktergalen, och förluſta mig, vid et qvillande vattufall, af det ſuſande veſtanvädret. I täta löfhyddor! flätade af Naturens egna händer, och I enſliga gångar! ſom uplyſen tankan, och I villſamma parker! fulle af hänryckande behag: varen I af mig helſade! Hvilken helig ryſning, hvilken ljuflig ömhet intager hela ſjälen, då man vandrar i eder ſkugga, under ſtändiga löfſkjul, ſom röras af ſtrykande vindar, och hvarunder en ſynbar ſvalka går i gröna vågor! Skiftevis tittar ſolen in och förgyller löfven, medan lukter af häckens blomma flyta i denna ljufva ſkymning och veftas emot mig af väſtanvädret. I en grönſkande grotta, gjord af kruſiga buſkar, ſitter herden midt ibland blomſtren, blåſer på ſin gälla pipa, håller up och hörer huru hans qväde ſkallar högt imellan bokträden, ſedan ſvagt, och ändteligen ſtannar af. Han blåſer å nyo och håller åter up igen. Ner under honom klifva getterna i branta ſtenklippor, och bita på buſkarna. Med lätta ſprång ſkymtar, imellan löfvet, en hjord af fläckiga hindar och af hjortar med greniga horn: de ſätta öfver gropar och vatten, och moraſten ſakna ſpåret efter den flygande tyngden. Retade af våren til brunſt löpa de raſka fålar genom ſkogen, med utflagna manar, ſå at marken darrar och dånar däraf. Deras greniga ådror ligga ſtinna på länden, deras ſvanſar reſa ſig up, de ſnyſa välluft och hetta, ſtörta ſig utför åbrädden, och bryta vattnets fors för at ſvalka ſig. Sedan fly de öfver dalen, up-

på

på höga berg, och skåda vida öfver den lägre skogen, neder på fältet, och gnägga utföre från skyarna. Nu skyndar och tjuren förbi, som röker om nosen af brånad, kastar up jord med hornen, och rustar i et töcken af dam; en annan tumlar i djupa holor, och mumlar döft ut; en annan störtar ifrån klippans höjd. . . . Där borta faller utur den klufna klippan, och med et hiskeligt dön, en flod neder i den buskrika dalen, rifver med sig i farten stycken af berg, och frusar imellan de blottade rötterne af undergräfda trän, som luta och svigta öfver det gåsande skummet. Skogens grönskande hvalf dåna vid vattnets fall, och klaga. Vid detta buller studsa vildjuren och hasta undan; och foglar, som nalkas dit, lemna genast en park, där de hindras i sin sång, för at söka sig stillare orter. Där uptäcka de för sina makar känslan af de kära plågor och täfla uti sång med hvarandra på bokens qvistar. Dit vil ock jag smyga, och lyssna på deras glädje, och se huru de smeka hvarandra. Flyt sakta, du orolige bäck! och var stilla i löfven, du suckande vestan! neken mig ej sötman af deras kärliga qvitter. Slån gällt! I som bon i de lummiga träden, och lären mig eder sång. De slå, och symphoniske toner flyga ifrån ekar och törnen genom alla hvalfven i den vida och skuggrika salen. Hela negden blir en sång. Bofinken och hämplingen pipa gällt utur alens grenar, medan en här af brokiga steglitser hoppa uti buskarna, och titta på de blommande tistlar. Deras sång är så glad som de sjelfve. Grönsiskan, skyld under löfven, qväder för sin sköna om sit lidande; och i almen sitter domherren och spelar den grofva stämman. Den lilla foglen, som är bara röst, näktergalen allena viker, af ärelystnad, i ensliga rum, i skogens dystraste vrår, dessa sorgens ständiga hemvist, dit nattens skuggor sy-

nas hafva trängt ſig tilhopa, då de utur luften och från fälten måſt draga ſig undan för morgonrodnan. Denna ſkräckliga öken gör han dock, genom ſin ſång, til ſkogens luftigaſte ſtälle. Där vattnar et mörkt träſk det omkring växande videt, på hvars qviſtar han vaggar ſig, lockar gällt, kirrar och hvirflar, och fyller vida öknen med ſin ſång. Så klinga hela chorer af ſträngar. Men nu qväder han helt ſakta, och drillar tuſende ömma läten; ſå gör han åter höga ſlag. Men ej ſällan, då makan lockats af förvett i en löfvad bur, genom den grymma fogelfångarens konſt, ſom legat på lur i haſſeln, då tyſtna de ſånger ſom voro ſå fulla af glädje. Han flyger orolig omkring, och ropar i alla klyfter, i ſkogar och ſnar efter ſit lifs hugnad, ſuckar ouphörligen och qvider, tils han af ängſlan faller halfdöd ned utmed en häck, där han ſkrider och ſvigtar på benen, och lutar ſit hufvud ned mot marken. Hans klagoſång förnyas alla nätter, och han ſynes med hvar ſuck likaſom puſta lifvet ifrån ſig. Höjder och lundar, rörde til medlidande, ſvara med et ömt och bedröfligt genläte.

Men hvad är det ſom ljuder från denna ek, ſom murken och bar ej mera kan ſkygga någon fogel? Dåras jag af inbildningens lek? Se! haſtigt flaxar en dufva up utur et hol, där någon gren ſutit, och hvarifrån det dofva ljudet kom. Med utbredda vingar ſkrider hon utföre åt dalen, nickar och plockar i ſkuggan, och ſer ſig förſigtigt omkring med ſina torra ſträn i munnen. Hvem lärer qviſtarnas åbor konſten at hvälfva ſina näſten och at göra dem ſäkra för rof och förvett, medan de ſjelfve njuta de föta bekymren? Hvilken förborgad flägt fyller deras hjertan med kär lek? Genom dig är alt godt, du oändeliga, underbara Väfende, verldens Regent och Fader! Du är

lika

lika så härlig i foglen, som hoppar här på buſken, som i himmelens fäſte; i den krypande maſken, som i den flammande Cheruben. Haf utan botten och gräns! utur dig uprinner alt, men du ſjelf har intet tillopp. Stjernornas eld-haf äro ſvaga återſken af det ljus i hvilket du lefver. . . . Du hotar ſtormvädren, och de tyſtna; du rörer bergen och de röka. Haf-vets rytande, då det blottar ſjelfva botten-djupets ſand mellan klippor af vatten ſom reſa ſig mot ſkyn, är din härlighets loffång. Dundret, med lågor be-vingadt, förkunnar med hotande röſt dina höga dater. Af vördnad bäfva ſkogarna, och återſkalla dit lof. I tuſende harmoniſka toner, ſom endaſt tanken för-nimmer, utbreda härar af ſtjernor din ſtora magt och nåd, från den ena polen til den andra. Men hvem räknar myckenheten af dina under, och genomträn-ger dina djup, o Skapare! Förtron eder åt vädrets vingar, eller faren på blixtens pilar genom Gudom-lighetens tindrande rymder, och vandren, I ändelige andar! genom alla verldsbygnadens åldrar: I ſkolen til ſlut ej vara en hårsmån närmare alltings Uphof, än vid eder utflygt. Tyſtnen därföre, mine bäfvande ſträngar! ſå priſen I värdigare Herren . . .

Men en flod af ljuflig lukt, ſom det ſuſande veſtanvädret förer mig förbi från de närmaſte ängar, drager mig nu til dem. Där vil jag, vid den fäfrika ſtranden, och hvilande i et ſköte af blomſter, ſupa den uti mig med ſtarka andetag. Kommen hit! min *Spalding* och min *Hirzel* *), I vishetens vänner! ſom gjorden, at ſiſta vintren grönſkade för mig, och från hvilkas läppar förnöjelſe flöt neder i mit bröſt, kommen och läggen eder hos mig, och gören denna negd til

*) Den förre en philoſophiſk Predikant i Berlin, och den ſenare en vitter Läkare i Sveits.

en himmelsk boning. Låtom oss beundra blomstrens gestalt, deras fägring och älskog, och prydde med dem, förakta den nedrige i purpurn. Sjungen om dygdens behag; och vare edert tal til mig, såsom ångan af friska rosor. Här är Täckhets-Nymphernes lust-plats; här vandrar förnöjelsen oftörd genom trägårdar, anlagde af Naturens egen hand; och här strömmar välluften in på oss, liksom i klara floder. Kringströdde skogar af blomster förhöja den gröna, af väpling hopväfda grunden. Et haf af vällukt svallar osynligt öfver fältet i stora vältrande vågor, förde af ljumma vestan-vindar, och hela denna brokiga ängd uplifvas af tusende invånare. Där vadar den högbente storken i det vassiga träsket och ser snålt efter föda; medan vipan far och skriker öfver hufvudet på den sysslolöse gossen, som nalkas hennes bo: hon börjar då löpa förut, som hade hon glömt at flyga, och retar honom genom sit hoppande at följa efter, tils hon fört honom väl ut på fältet. Strödde härar af bi susa genom luften, falla ned på väpling och blommande buskar, och hänga lysande uppå dem, likasom daggen, då den förgylles af månans sken. Sedan skynda de åter til til staden, som landtmannen bygt dem af korgar i et hörn af en hage. En bild af rätta visa, som draga från hemorten, för at genomvandra menniska-länder, där vinna lärdom och komma tilbaka i sit glada lugn, med godt byte, för at låta oss smaka vishetens honung. En sjö med flyende vågor brusar midt på denna vackra mark, och därutur upstiger en holme, omgifven af träd och häckar, hvilken, likasom lösrifven från den öfriga marken, synes simma emot vågorna. I den behagligaste oordning omväxla där med hvarandra häggen med sina snöhvita blommor, vild-aplen, hasslen och den låga enen. Af välluft kyssa de unga blomstren hvar-

an-

andra och andas imellan ſig en ſöt lukt. Det blommande hagtornet vid ſtranden lutar ſig öfver vatnet och yfves, och ſkådar med förundran ſin hvita och röda pragt i den klara vågen. O härliga ſkådeban! du ſom målar glädjen uti ſjälens innerſta, ach at värman, ſom, ſedan vintren flytt, ej ännu blandats med någon kyla eller regn, ej måtte beröfva dig, fälten och trägårdarna, ſom längta efter förfriſkning, eder glans, eller förminſka landtmannens hopp! Och du, nådige Himmel! vederqvick jorden och utſkudda ofvan ifrån din godhet öfver henne . . . .

Han kommer, den önſkade välſignelſen, han kommer redan i molnen! Där vältrar han ſig fram, för at gjuta ſig öfver oſs i floder. Redan ſtryker veſtanvädret förut, ſuſar i löfven, och gör hvirflar i brodden. Solen ſkyndar bakom förlåten af deſſa bomullslika dunſter, och ſå efter hand dör himmelens glans ut: ſkugga och natt löpa öfver höjder och dalar. Kruſad af växande cirklar förråder vatnets ſpegel det ej än ſynbara regnet. Men nu faller det ſtridare, och knapt ſkyddar mig alens tält för den forſande ſkuren. Den lätta och glada flock, ſom nyfs upfylde luften med ſin ſång, tiger och ſöker buſkarnas hägn. Hjordarna ſkocka ſig i ring under dalens lindar. Fält, höjder och luft äro öde; ſvalor allena ſväfva i hopar i regnet, och ſkåda i dammen. De ögonlock, ſom nu betäcka verldens öga, dunſterne lyfta ſig åter haſtigt. Himla-rymden dagas på nytt, och man ſer hängande haf nedſtiga i klara droppar och aldeles förſvinna utur luften. De blomſterrika fälten le, och alt gläder ſig, ſom flöte himmelen ſjelf neder på jorden. Dock redan komma nya moln ſeglande veſtan ifrån, och hämma ljuſet. De utgjuta ſjöar, och jorden ſuger utur dem, ſåſom utur bröſt. . . .

Ändte-

Ändteligen hafva ock de uttömt ſina ſköten; och et gyllende regn af ſtrålar fyller åter luften. Bergens gröna hufvud-bonad, full af ſkyarnas utſäde, ſpelar glittrande mot ſolen. En regnbåge omgjordar himmelen och ſpeglar ſig i hafvet. Hela marken ſer likſom yngre ut, full af glans och behag, och möter leende mina blickar. Doppa i morgonrodnans färgor din fjäder, och måla mig detta landſkap, du i hvars odödliga ſång *) Ar-flodens ſtränder dofta förfriſkning och lyſa för mina ögon; du, ſom gjort Alperna, deſſa himmelens pelare, til dina egna äreſtoder. . . . Huru blixtrar icke nu den mångfärgade ängen af de demant-like dropparne! Huru angenämt regna de ned ifrån de blommande trädens kronor! Alla växter äro förfriſkade och andas en dubbel vällukt ifrån ſig. Hela luften är ånga. De vatnade ſtjelkar uphöja nu glade ſina hufvuden och ſynas priſa Himmelens välgerningar.

Grönſken nu! I ljuflige marker! I ängar och ſkuggrike ſkogar, grönſken! Varen folkets glädje! Tjenen alt framgent min oſkuld til beſkärm, när ondſka och ſtolthet drifva mig utur ſlott och ſtäder. Ännu ofta må veſtanvädret ifrån eder, genom blomſter och löf, andas åt mit hjerta hvila och hugſvalelſe. Låten mig alt mera, af eder ſkönhet betagen, ära verldsbygnadens Fader, ſom utbreder öfver eder ſin välſignelſe, i ſolens ſtrålar, i dagg och regn; och låten mig, upfyld af en helig ryſning, förtälja hans lof de ſvarande ſtjernorna. Och när efter hans beſlut, mit lifs-mål nalkas, då vare mig hos eder den ſiſta hvilan förunnad!

SA-

*) *Die Alpen* af Haller.

SAGA *).

Vid brädden af en flod, hvars klara böljor rinna
Förbi en täck och enslig skog,
En Herde råkte sin Herdinna.
Han var en Celadon . . . alt nog.
Han trodde, se'n man skänkt sit hjerta,
At ingen ting kan bjudas mer.
Han några klago-viser ger,
Som han med tårar stänkt, som vittna om hans smärta:
Han viste ej, at mången skönhet vil
Se nöjet som et rof, men aldrig som en gåfva;
At munnen ofta nekar til
Hvad ögats matta blickar lofva.
Han tordes ej *Climenes* arm
Med et förmätet finger röra;
Han tordes ej de blommors frid förstöra
Som vårdslöst prydde hennes barm.
Herdinnan, brydd, de vackra ögon sänkte
På böljan som var tyst och klar —
Kanske hon mindre blygsamt tänkte,
Än Herdens önskan blygsam var —
Se! sade hon, då vestans fläktar susa,
Står säfven stolt och rak, ehuru den är svag:
Om vädret skulle häftigt brusa,
Den villigt böjde sig och lydde magtens lag.

Om dylikt äfventyr mig ödet ville ge,
Så törs jag väl min mening ej förklara;
Men finge Vattu-Nymphren le,
Det skull' ej åt min blyghet vara.

Gu-

*) Af en i förtid afliden lycklig Svensk Skald, om hvilken mera vid tilfälle af des nyl. utgifna *Neri*, en Comisk Hjelte-dikt. Sagan har ännu aldrig varit tryckt.

GUSTAF DEN FÖRSTES ÄRESTOD
på Riddarhus-Torget i Stockholm.

Midsommars afton eller den 23. i denne månad är en af Sveriges högtidliga dagar. På den dagen, 1523, höll K. GUSTAF I. sit segerrika intog i Stockholm, sedan han befriat både denne Hufvudstad och hela Riket ifrån Danska oket, och kort förut blifvit vald til Sveriges Konung; på den dagen, 1743, valdes eller förklarades ock hans ättling, K. ADOPH FREDRIC, til Thronföljare i Sverige, begynnande en ny gren af den välsignade Vasa-stammen; och på samma dag, för tio år sedan (1774), aftäcktes den Äreſtod, som Riddarskapet och Adelen, enligt sit beslut på Riksdagen 1760, på Riddarhus-Torget åt honom låtit upresa.

Denna Äreſtod, den första som blifvit guten i Sverige, modellerades af Directeuren vid K. Svenska Målare-Academien samt Riddaren af Svenska Nordstjerne- och Franska St. Michaels-Orden, Hr. *Pet. Larcheveque*, och göts i Bronze *) af Hr. Öfver-Directeuren vid Styck-gjuteriet samt Riddaren af K. Vasa-Orden Hr. *Gerh. Meyer*, begge ypperlige mästare, hvar i sin konst. Den är til fot, i colossal storlek (11 fot hög utom piédestalen), och föreställer Konungen stigande utur Riddarhuset, midt framför hvilket stoden ock står, samt vändande ansigtet mot det Kongl. Slottet och Stor-Kyrkan, til et tecken, at han utur Riddarskapets och Adelens stånd upstigit på Svenska Thronen. Han är klädd i den då för tiden bruklige Hof- eller Burgundiske drägten, med vid

*) Gjutningen skedde i Stockholm d. 28. Apr. 1770. Metallen skänktes af Kronan, och består af de Canoner, hvilka som trophéer länge legat på Beridare-banan, tagne af Rikets fiender år 1700. Det använda quantum utgjorde 62 skeppund.

vid fotſid mantel, men tillika lager krans på hufvudet och ſpiran i högra handen, det förra emedan han med ſegrande vapen frälſt ſit Fädernesland ifrån Danſka öfvervåldet, det ſenare emedan han blef Konung i det Rike han ſåledes räddat. Ställningen är ädel, anſeendet högt, intrycket ſtarkt på hvarje Svenſkt hjerta. I detta färdiga ſkick upſattes Äreſtoden på ſin fot den 13. Dec. 1773, men tils vidare öfvertäckt. Foten är rund och af grön Svenſk marmor, på hvars framſida läſes följande af Hofmarſkalken m. m. Hr. Bar. *Chriſtof. Manderſtröm* upgifna inſcription inom en lager-och olive-krans:

GUSTAVO. ERICI.
Patriæ. Libertatis. Religionis.
Vindici.
Ex. Nobili. Cive. Opt. Regi.
Poſt. Bina. Secula.
Poſ. Ordo. Equeſtris.
MDCCLXXIII.

På andra ſidan eller den ſom vetter åt Riddarhuſet, ſynes en ſtor Vaſe, eller den Ättens vapen, hvarifrån Hjelten härſtammade. Omkring ſtoden är et järn-galler i fyrkant *).

Aftäckningen ſkedde, ſom förr ſagdt är, Midſommars afton 1774, helt bittida om morgonen. Vid middags - tiden öfverlemnade Riddarhus - Directionen, anförd af Hans Exc. Riks-Rådet, m. m. Hr. Grefve *Axel Ferſen*, til Hans Maj:t Konungen, en ſtor Guld-Medalj, ſom Ridderſkapet och Adelen til åminnelſe af denna högtidlighet låtit ſlå, föreſtällande å ena ſidan

*) Riddarhuſets koſtnad ſteg til mer än 200,000 Dal. K:mt. Modelleringen koſtade 75,000, Gjutningen 36,000, Ciſeleringen 25,000, Marmorn til piedeſtalen 12,000, ſtodens Upſättning 11,000, Järngallret 9000, m. m. alt Dal. K:mt.

ſidan Konungens Bröſt-bild med vanlig omſkrift, och å den andra hela Äreſtoden, ſådan ſom den här blifvit beſkrifven, och hvarvid inſcriptionen på piédeſtalen äfven finnes nytjad til öfver- och under-ſkrift på ſjelfva penningen. Om eftermiddagen kl. 6 upfördes på Riddarhuſet en fullſtämmig Concert, beſtående af den Muſik, ſom Kongl. Capellmäſtaren och Directeuren *Ferdinand Zellbell* componerat til en Opera-Ballet af Cancellie-Rådet m. m. Hr. Grefve *Guſt. Fredr. Gyllenborg*, kallad *Svea Högtid eller Fria Konſternas Vördnads-offer åt Dygderna* *), och förſt ämnad at denna dag upföras på Kongl. Theatren, men hvilket för H. K. H. Hertigens af Södermanland ſå nära föreſtående Biläger, ej kunde medhinnas **). Arierne uti denna lilla Opera blefvo likväl ſungne på Riddarhuſet, och böra, til denne Artikels prydnad och fullſtändighet, i ſynnerhet viſſa uti tredje Scenen, här ingalunda ſaknas. I denna Scen öfverlemna Fria Konſterna ſit offer åt Dygderna, det är, Konung GUSTAF I:s Äreſtod framviſes, hvilken betraktas af Dygderna med förtjuſning, medan Svenſka Folket, ſom upfyller ſidorna af Theatren, ſjunger följande ſtyken.

Chor af Svenſka Folket.

SVERGE! ſom af *Vaſas* mod
Frälſtes ur Tyrannens händer,
Se dit folk från alla länder
Kring din Hjeltes Äreſtod!
Du i dag och evigt vördar
Den ſom grundat har din Thron:
Frukten af hans möda ſkördar
Frihet och Religion.

En

*) Tryckt i Stockholm hos *J. G. Lange*, 1774, 24 ſidd. i 4.

**) Hela denna berättelſe är ſammandragen utur den *Hiſt. och Pol. Mercurius*, Del. 4. N:o 56. Stockh. 1774, 8.

En af Folket.

Så reflig *Vaſas* Afbild höjes,
Och oſs i ſtorhet öfvergår;
Så Guda-likt hans minne röjes,
Så öfver oſs hans ära rår.
Så faſt en hård metall bevarar,
Mot tidens våld, hans dyra Bild;
Så äran, ſom hans Namn förklarar,
Är från förgängligheten ſkild.

En annan.

Stockholm! ſira dina torg:
Lyckligt är dit öde ſkiftadt.
Priſa *Vaſa*! ſom har ſtiftat
Frid och glädje i din Borg.
Där ſig Svea ſett med faſa
Härjad, ödad, dränkt i blod,
Lyſer nu en Bild af *Vaſa*,
Hämde-gudens Äreſtod.

En annan.

Af *Vaſas* Bild, dit blickar ſändas
Ifrån en tackſam foſterbygd,
Hvem känner ej i hjertat tändas
En guda-gniſta af hans dygd?
Där ſkal hvar Svenſk ſin ifver väpna
Mot utländſkt ok och tyranni,
Och trälen ſtanna där och häpna
Och vörda Svea frälſt och fri.

Så rörande äro ſnillets alſter helgade åt dygden! Här bör jag därföre intaga denna Aria uti Förſta Scenen, äfven til muſiken förträfflig. *Apollo* ſjunger:

Af flygtig eld när ſnillet brinner,
Det ſväfvar, fladdrar och förſvinner:
Lågan, ſom ej värma ger,
Har en tid, men aldrig mer.

MEN när Dygden Snillet föder,
Tiden ej des kraft förröder:
Lågan af en himmelsk art
Stiger högt och lyser klart.

Til beslut och at likſom kröna denne Artikel, tjena följande rader utur Andra Scenen:

FÖRGÄFVES Hjeltars vandel ſprider
En dygd, med deras lif ifrån ſin klarhet ſkild,
Om Snillets magt ej vårdar deras bild,
Til efterſyn för alla tider.

ANECDOTER och INFALL.

Den käcke General *Laudon*, ſom förvärfvat ſig ſå mycken ära i ſpetſen för de Öſterrikiſke Tropparne, gaf et i vår tid rart exempel af en Laconiſk ſkrif-art, då han, ſlagen af Konungen i Preuſſen, för det han, på ſin Fältmarſkalks order, hade ändrat ſtällning, ſkref til denne ſenare: "Jag har den äran berätta, det jag blifvit ſlagen i den ſtällning, ſom Eder Excellence befalt mig taga. Förblifver m. m." En Spartan ſkulle icke på et ädlare ſätt, ej heller med mera korthet hafva gjort beſked om ſit nederlag.

Man tadlade ifrigt *Henriaden* uti en klok och vitter mans närvaro. Man gjorde ock felen uti detta odödliga arbete ſtörre än de i ſjelfva verket äro. Ledſen vid alt detta gräl ſade omſider denne förnuftige åhörare til den oblide häcklaren: "Min Herre! där ingen ting är at tadla, är gemenligen ingen ting at beundra. Gud bevare oſs för et fulkomligt Poem."

Man

Man frågade uti et ſtort ſälſkap den lärde *Dacier*, hvilken ſom var vackrare, Homerus eller Virgilius. *Fontenelle* ſvarade i förväg: "Homerus är tvåtuſende år vackrare".

La Mothe trodde ſig urſäkta hårdheten uti åtſkilliga ſina verſer, i det han ſade: "En Poet är icke en flöjt".

MEDEA.

Knapt äger den Tragiſke Theatren et ämne, där Kärleken viſar ſig mera gruſlig, än uti Medea. Skalderne hafva ock, alt ifrån *Euripidis* tid, likaſom täflat om at därutaf draga fördel. En Moder, af naturen dygdig, mördar ſina barn, för at hämna ſig på en trolös maka, ſom ſedan han förtjuſt hennes hjerta och förfört henne til en brottſlig flygt ifrån föräldrar och fädernesland, förſkjuter henne och kaſtar ſig uti en ny älſkarinnas armar. Hvilket djup för Skaldens både ſnille och känſlor! Imedlertid har dock detta ämne icke gjort någon beſynnerlig lycka på Theatren. Man hatar den trolöſe *Jaſon*, men man ömmar icke för *Medea*: hennes hämd är altför faſlig, och hennes trolldoms-konſter förderſva intereſſet. At förena deſſa ſtridigheter, ſå at en rätt tragiſk verkan däraf må upkomma, ſynes vara något vådligt: och torde man ej utan ſkäl kunna påſtå, at detta ämne ej väl ſkickar ſig för Theatren.

Imedlertid äge vi nu äfven en Svenſk *Medea*, en Opera i tre Acter af Hr. *Lidner*, tryckt i Stockholm hos *J. G. Lange* 1784, 62 ſidd. i 8. Huru

behandlar då Hr. *L.* detta ämne? Låtom oss följa honom på spåren: vi skole icke ångra vår möda; vi skole, til belöning, äga det nöjet at anmärka en del af de många rätt sköna ställen, som däruti förekomma.

Första Akten. Theatern föreställer hafs-stranden vid Corinth, där en prägtig plats är tilredd för de luftbarheter, som anstållas vid *Jasons* Bröllop med *Creusa*, dotter af den Corintiske Konungen *Creon*, hvars Slott synes i fonden. I sjön ligger *Acasts* (en Thessalisk Konung) krigs-flotta.

Medea, Prinsessa af Colchis, förskjuten af *Jason*, Prins af Thessalien, beklagar sit öde för *Rhodope*, sin förtrogna, och beslutar at hämnas.

Min kärlek utan like varit:
Min hämd skal utan like bli.

Så sluter sig redan första Scenen. Men månne likväl åskådaren hunnit blifva nog rörd af hennes lidande, för at vilja följa henne uti detta grufliga upsåt? . . Här kommer en Scen af luftbarheter, hörande til *Jasons* Biläger med *Creusa*. En Chor af Sjöfolk sjunger:

Nöjsamt sin tid en Sjöman fördrifver,
Hoppet med honom på hafs-vågen går.
Om han förföljd af stormarna blifver,
Glömmes all fara när stranden han når.
Kärleken honom belöningen gifver:
Skönhet med tjusande blickar där står.

Men et hiskeligt oväder gör et ömkligt slut på hela denna glädje. En del af *Acasts* flotta blifver därunder förstörd. Detta är dock blott et föresprel til *Medeas* hämd. Hon träffar nu *Jason*, föreställer honom på et rörande sätt hans förgätenhet icke allenast af de tjenster och den obeskrifliga kärlek hon visat honom,

nom, utan ock af hennes magt och hans egen ära:

Hör! segerlyftne Prins! du Hjelte-namnet bär,
Hör! äran rodnande dig frågar,
Om otack Hjeltar värdig är?

Med et ord, hon söker återkalla honom i sina armar. *Jason* röres; men ach! säger han,

hvart vil du fly? Du våra öden känner.

Medea svarar med denna vackra tanke:

Är icke här det vida haf?
Blott tvenne ömma bröst af lika kärlek brinna,
De nog en vrå på jorden finna,
Som rymma kan åt dem en koja och en graf.

Jason vil ej en gång unna henne den tröften at behålla de begge barnen. Han ber henne fly, men förlåta en faders smärta, som ej vil se, huru hon af dem tager afsked. Han tillägger:

Medea! . . . ach! beklaga *Jasons* hjerta.

Hon svarar, i det hon går, så enkelt, men så eftertryckligt:

Ja! jag beklagar det, barbar!

Åter några bröllops-festiviteter uti en stor sal i Slottet.

Andra Akten. *Medea*, uti en trägård vid *Creons* Slott om natten, efterspinner med harm *Creusas* lycksalighet vid dessa stunder, en lyckshalighet den hon så lätt kunnat förhindra! Men i det stället uptänker hon ännu en utväg at återvinna *Jason*. Hon låter Drömmar föra honom til sig i trägården. De sjunga därunder bland annat följande stroph:

Sit lugn den aldrig återfår,
Som med en trogen skönhet bryter:
Om tusen band han sedan knyter,
Skal ångren flyga i hans spår.

Flyga! et rikt uttryck på detta ſtälle, ſom ſäger mer än det ſynes ſäga. Men vidare. Theatern förändrad föreſtäller nu alt hvad ſom föregick i Colchis där *Medea* förſta gången ſåg *Jaſon*, blef kär i honom, hjelpte honom at eröfra det gyllende ſkinnet, m. m. och ſlutligen med honom gick om bord. Straxt däruppå förändras Theatren til en ödemark, där *Medea* viſas uti ſin nu varande förtviflan. Alt detta är en dröm, men ſom utföres af perſonnifierade Drömmar, af hvilka en äfven föreſtäller *Jaſon*, medan den egentelige *Jaſon* under altſammans ligger på en gräspark och ſofver. Rimligheten af denna upfinning lemnas i ſit värde; men jag kan ej låta den Drömmen fara ſom ſjunger:

Ej älſkaren ſå lycklig är,
Då Hymen redan facklan bär,
Då ſin gudomlighet han äger;
Som då, när oviſs och förſagd,
Han til des knän af hoppet lagd
För förſta gång: *Jag älſkar!* ſäger
Och ſer på hennes kinders ſnö,
Hur morgonrodnan där uprinner.
Hon tala vil, men orden dö;
Ty kärlek re'n på läppen brinner.
Et halffödt ach! hon puſta hinner:
Des älſkling vil ej höra mer . . .
Men ſtraxt et känſlors rus förſvinner,
Som Kärlek aldrig återger.

Jaſon vaknar uprörd och förſkräckt. Drömmen har ej tjent at återbringa honom. *Medea* har ej annat öfrigt än ſin magt at hämnas. Du har begått det värſta brott, ſäger hon, ſom är at bedraga et menlöſt hjerta:

Men darra! I bedragarns ſpår
Med viggen väpnad hämden går.

Hon påkallar Furierna. Jorden ſkakas: åſkan hörs: Furierne upkomma och föra henne bort. Theatren för-

förändras til Orcus. *Hecate* gifver henne en purpur-mantel, hvaruti en afgrunds-eld ligger förborgad. Den bör skänkas åt *Creusa*. Men nu förändras Theatren til Junos Tempel. *Rhodope* inkommer med *Medeas* Söner. Åt henne lemnas purpur-mantlen at frambära til *Creusa*. *Medea*, ensam med sina söner, röres af deras oskuld, och kan ej utföra sit grymma beslut at i deras bröst genombåra *Jasons* hjerta.

Tredje Akten. *Jason* och *Acast*, som kommit med sin flotta at försvara *Jason* mot *Medeas* raseri, mötas uti en allée vid *Creons* Slott. *Acast* tror at *Jason* försont sig med *Medea*, hvars trolldoms-konst förstört en del af hans flotta, och hotar hämnas.

Prins! fruktan endast mig til namnet kunnig är,
svarar *Jason:* och däruppå börjas et blodigt slag imellan Thessalierne och Corinthierne. Et Fruntimmer sjunger förut:

Yngling! om du skulle brinna
För en utvald Grekisk Mö,
Gif först prof på mod at dö,
Se'n försök des hjerta vinna!
Gör dig värd en tåreflod,
Om vi dig på platsen finna.
Håll dig tappert! genom mod
Kan du blott vår ömhet väcka.
Lagren re'n vi mot dig sträcka;
Men den hand du vil oss räcka,
Färga i vår oväns blod.

Corinthierne öfvervinnas. Deras stad intages med storm. En Chor af Thessalier sjunger:

Ramlen, I murar! förstörens I vallar!
Den krigslystne kämpen bestiger er borg;
Och hjelten, som äran til seger-tåg kallar,
Hjelmsmidd nu yfves på blodiga torg.

I blänkande panſar
Och ſegrande lanſar
Speglar ſig ſolen, hon gläds åt ſin pragt.
Är mod uti hjertat, har armen ock magt.

Slutteligen förenas dock begge partierne at låta hämden drabba *Medea*, ſåſom rätta uphofvet til detta blodiga upträde. Vi komme nu åter til henne med ſina ſöner uti Junos Tempel. *Rhodope* berättar henne med häpnad förſtörelſen i Corinth, *Creuſas* och *Jaſons* plågor, ſom återbegär ſina barn. Hvad? ſäger Medea,

Hvad? ſina? . . . *Hecate* jag nu Medea är.
Hvad? ſina? . . . Ruſta ut din hela afgrunds-ſkara!
Men ſäg, *Rhodope*! är väl hans vånda ſtor?
Jag ville til hans qval et hungrigt vitne vara,
En plågo-anda bli, uti hans hjerta fara,
En enda ådra där ej ſpara. . . .

Med en mordiſk ifver igenkänner hon nu hans bild uti barnen, och befaller *Rhodope* fly. Men ännu är någon moders-känſla qvar.

Nej! nej! jag måſte *Jaſon* ſe:
Det mig en dubbel ſtyrka gifver.
Då vid hans knän hans ſöner le,
Då i hvars blick förtjuſt han blifver,
Då re'n hans armar öpnat ſig
At dem i faders-ſkötet taga:
Då är det tid at dolken draga,
Då är det tid at hämnas mig.

Des ifver lågar åter up under en bön hon gör til Juno. *Jaſons* plågor och död är henne icke nog:

Jag ſkal et trolöſt bröſt imellan korpar ſkifta,
Ikring moras hans ſtoft en ſtormig midnatt hvifta. . .

Et förfärligt uttryck! Imedlertid ligger hennes yngſte ſon på knä vid altaret.

ME-

Medea.
Hvad gör du?
Sonen,
Ber.
Medea.
För hvem?
Sonen.
För Jaſon.
Medea
(*ſom fattar uti dem begge och ſläpar dem efter ſig*)
Blod!

Theatren förändras til borg-gården af Slottet. *Jaſon*, urſinnig af ſina plågor, får ſe *Medea*, vil mörda henne, men far haſtigt tilbaka förſkräckt af en lågande drake, ſom ſväfvar imellan dem öfver Theatren. *Medea*, efter et bittert löje öfver hans feghet och hans nya bröllop, viſar honom ſina barn.

Är det dit blod, barbar?

Barnen utſträcka ſina armar emot den uprörde fadren.

Gån! fallen i hans ſköt!

ropar i det ſamma *Medea*, blottar en dolk och ſticker ihjäl dem.

Men aldrig ſkal hans anda
Sit ſvarta gift, ſit qval i edra ſjälar blanda.

Jaſon faller mot en pelare, och *Medea* kaſtar ſig på en ur ſkyn kommande vagn och förſvinner, ſedan hon med et nedkaſtadt bloſs itändt Slottet och ſtaden, och ſett *Jaſon* kaſta ſig i elden och kroſſas af en ramlande mur.

Man ſer ſåledes at Hr. *L.*, långt ifrån at mildra faſan af detta ſpectakel, utan behof och med flit ökat denſamma, i det han låter *Medea* mörda ſina barn midt för åſkådarens ögon. "En enda rad, ſäger han, ſom är mägtig at präſſa tårar, betyder oändeli-

gen mer än alla reglor i Ariſtoteles". Men om inga tårar präſſas? om blott afſky upväckes? . . . . Jag tviflar, ſå framt denna Opera ſkulle kunna upföras, at åſkådaren, efter en ſådan ſcen, ſkulle röras af de annars ſå ſköna verſer ſom *Medea* debiterar i det hon förſvinner:

Häftiga Kärlek! den låga, du ſprider,
Är mägtig til dygder, är mägtig til brott.
Älſkande Hjertan! Tilkommande Tider!
Rädden mit minne och gråten min lott!

TIL
HENNES MAJ:T DROTTNINGEN,
om morgonen den 22. Julii 1779.

DROTTNINGHOLM! din prakt förtjuſar:
Alt en glättig känſla har,
Skyn är mörkblå, hög ock klar,
Böljan glittrar, veſtan ſuſar,
Blomman rodnar, friſk och ſval,
Trädet ſkuggrikt ſig utſträcker
Och bland gleſa löf betäcker
Göken ſom i toppen gal.

MORGON-SOLEN präktigt glimmar,
Skogen dagas långt ifrån,
Och på vattnet Amphion
Med ſin gyldne lyra ſimmar
Under trumſlag, blixt och ſkott,
Folkets röſter ſig förena:
För SOPHIA MAGDALENA
Andas hjertat ömt och godt.

I ſit

I sit skjul, med trumf i näfven,
Sitter vakt-soldaten stolt:
Och uti sin gula kolt
Står slup-roddarn framvid stäfven,
Prisar dagen som han kan.
Gummorna i måltids-tälten,
Med castruller, kärl och bälten,
Dansa partals mot hvaran.

Arbets-karlen vid sit timmer,
Med et dammigt öfvertåg,
Står och suckar vid sin såg,
Tils af skotten han förnimmer,
At det är hans Drottnings Fest.
Sista skillingen i pungen
För hans Drottning och för Kungen
Klingar i hans slitna väst.

Lopöns gubbar, in til barnen,
Qvickna vid trompetens klang;
Ända neder från *de Lang*
Intil mölnarn op åt qvarnen
Hurrar folket friskt och käckt.
För vår Drottning Magdalena
Blifva våra suckar rena
Til vår sista ande-drägt *).

Bref

*) Jag söker flere flags läsares nöje. Flere flags snillen måste därtil bidraga. Jag har skyndat mig at nytja denna kärkomna tribut af Hr. Hof-Secreteraren *Bellman*, och i vist affeende felat emot ordningen. Men omväxling är min hufvud-regel, och min ursäkt.

BREF
ifrån en vitter Svenſk Reſande, til ſin Vän i Stockholm.

Sedan man af Hr. Riks-Antiquarien *Adlerbeths* Hr. Ceremonie-Mäſtaren *Fredenheim* tilſkrifne Bref, gifvit Läſaren åtſkilliga utdrag i de näſt föregående Månader; får man nu här öfverlemna de öfriga, i ſamma affeende benäget meddelta utdrag, tillika med et Bihang utur et äldre Bref, alla rörande. Italien, ſom Konungen med ſin Suite nu mera lemnat.

Rom d. 31. *Martii* 1784.

"Jag har ſedan ſiſt näſtan dagligen varit ſyſſelſatt, at ſe Palatſer, hvaraf jag nu genomlupit de förnämſta. Du kan ej föreſtälla dig hvad pragt här är förſamlad; och säger jag ej för mycket, at *Palazzo Borgheſe*, *Colonna* och *Doria*, hvilket ſiſta beſtår af tre ſtora ſammanſlagna hus, äro värdige at bebos af de ſtörſta Konungar. Här äro ſuiter af 10 til 12 eller flere ſtora ſaloner, möblerade på det dyrbaraſte med vaſer och ſtora bord af hård ſtenart, ſåſom Porphyr verd eller blanc et noir antique, Albâtre fleuri &c. Statuer och Buſter af en oväntad mängd och fägring, men framför alt Taflor til tuſendetals, merändels af de ſtörſte Mäſtare och hvilka man knapt får tid at ögna, mindre at examinera. *Villa Borgheſe* och *Villa Albani* har jag ſett om igen med fördubblad förnöjelſe. De äro ibland de Romerſka Malmgårdarna de erkändt prägtigaſte, och om den förre brillerar mera genom 4 de förnämſte antique Originalſtatuer, ſom intagit et rum i Konſternes Hiſtoria, jag menar Gladiatorn, Hermaphroditen, Silenus ſom håller Bacchus i famnen och Centauren öfvervunnen af Kärleken *), få innefluter den ſenare et ſtörre antal af antiquer af alla ſlag och jämväl i den utſöktaſte ſmak. Prakten viſar ſig på bägge ſidor i ſin högſta grad. Murar eller väggar äro beklädde med moſaik eller de dyrbaraſte marmor-arter; golfven ofta likaſå: Platfonds målade af erkända mäſtare, Colonner af Porhpyr, Jaune antique m. m. Förgyllningar lönar ej mödan at omtala i ſådana rum".

"Trä-

*) Jfr. Sv. Parnaſſen St. 1. ſid. 9 och följ.

"Trägårdarne äro i almänhet mindre intereſſante än jag väntat. De äro meſt i den regelbundna Franſka ſmaken, med vackra häckar och allér. Cypreſſer, Lagrar, Myrten, vild Lavendel och andra för et Svenſkt öga okända träd upfylla dem. Deſſa ſom nu ſtå i blomma, ſå väl ſom Päron- och Perſike-träden, göra promenaderna angenäma, men det är ej konſtens utan climatets merit. Vattu-konſter, ſom annars äro ſå präktiga här, i landet, äro i trägårdarna mera negligerade än jag trott".

Dårſammaſt. den 7. April 1784.

"I går var jag vid *Tivoli*, äfven ſom i torsdags vid *Fraſcati*. Som du efter beſkrifningar bättre känner deſſa ſtällen, ſkal jag ej vara mångordig. *Fraſcati* utmärker ſig genom prägtiga Villor och Trägårdar, en angenäm belägenhet och vidſträckt utſigt. En ſtor ruin på et berg kallas Scuola di Cicerone, och tros vara Tuſculanernes födſlorum. *Tivoli*, det gamla Tibur, brillerar med vidſträckta ruiner af Villa Adriani, ſom intaga 7 Ital. mil i omkrets, ſit Sibyllæ Tempel och ſit Vattufall ſtrax därnedanföre, ſom i Svenſka bergboars ögon icke är ſå ovanligt. På den phyſiſka ſidan är omkretſen af Tivoli märkvärdig genom en ſvafvelaktig ſjö ſom petrificerar alla kroppar eller incruſterar dem med Tartarus. En annan liten göl, ſom ſkal vara öfver 100 alnar djup, är beſtrödd med ſmå flott-holmar. Vattnet är litet ljumt, porlar ſom det ſkulle koka, luktar och ſmakar ſvafvel. Hela nejden häromkring är upfyld af ſtark ſvafvel-ånga, liknande ſlanken af ruttna ägg. Jorden är mycket bördig, ſom vanligt är, där volcaniſke ämnen äro blandade i mullen".

Venedig den 5. Maji 1784.

"Under det korta viſtandet i *Parma*, fick jag dock nog rådrum at ſe några förträffliga taflor af *Correggio* och *Parmeſan*. En af Corregio är kanſke den vackraſte jag någonſin ſett. Den ſitter i Målare-Academien och föreſtäller en Madonna med barnet Jeſus, ſamt vid des fötter St. Hieronymus och Maria Magdalena. Denna ſenare figuren är kanſke det ſkönaſte penſeln kan framalſtra. . . . Men målningar böra beſes och icke beſkrifvas *)".

"I

*) Alla *Correggios* på denna ſin födelſe-ort befintelige Mål-

"I söndags kom jag til *Venedig*. Denne ſtad är en ny verld. Han är nog känd af beſkrifningar; men ögat fattar helt annorlunda än inbildningen. Vi gingo på ſlup Brenta-ſtrömmen utföre ifrån Padua til Fuſina, ſom är 20 Ital. mil, genom en trägård, omgifven af rika palatſer och landthus. Där öpnar ſig vida hafvet, ur hvars ſköte Venedig upreſer ſina murar ſom tyckes flyta på vatten-ytan. En otalig mängd båtar och gondoler hvimlar ſom myrſtackar kring ſtranden: deras ſnabba och täta fart, imellan, emot och förbi hvarandra, utgör ett förundransvärdt och obeſkrifligt ſkådeſpel. Här äro gatorna canaler, gondolerne åkdon, maſque hvardags-drägten, rörelſen otrolig, ſederna i alt originale, och en utländning finner något nytt vid hvart ſteg. St Marci Torg och den nu påſtående marknaden är det rikaſte man kan ſe: man tränges där ſåſom på en talrik aſſemblée i en liten ſal".

"*St. Marci* Kyrka och Palats har jag ſett. De äro äfven originale. Pragt fattas icke, men ſmaken är beſynnerlig. Om regeringens rum äger du underrättelſer i alla böcker, äfven ſom rörande de mångfaldige mäſterſtycken af Paolo Veroneſe, Tiziano, Tintoretto och Palma, m. fl. ſom här finnas".

Bihang
til föregående Bref.

Florens den 29. Nov. 1783.

"Sedan förl. måndags middag äre vi uti Florens. Jag märker, at jag är uti Italiens Athen, och at både ögon och öron här hafva full ſyſla. De förra finna i det ovärderliga *Galeriet* ſit nöje, jag vil ej ſäga ämne til förundran; et Galerie, hvars tvenne långſidor äro omkring 212 ſteg långa, och där bredevid 20 färſkilde Salar eller Cabinetter, där marmor, förgyllningar och ſiden-tapeter omgifva dig och äro värdiga möbler af rum, ſom herbergera både den nya och gamla verldens dråpligaſte mäſterſtycken. Jag har med en förtjuſning, blandad af välluſt och vördnad, nalkats *Venus de Medicis* *) i ſin tribune där hon regerar ſåſom en Drottning

ningar graveras nu därſtädes af en berömd Franſyſk Kopparſtickare *Ravenet*, och äro åtſkillige däraf redan färdige.

*) Se Sv. Parnaſſen St. I. ſid. 11.

ning öfver 4 henne värdiga ſtatuer, och en mängd taflor af Raphaël, Michael Angelo, Corregio, Sarto m. fl. Men jag har ock med upbyggelſe och inſtruction ſett den antique Myntſamling af 15,000 Medaljer; antique Stenar til antalet 4000; och de gamla Bronzer, ſom här i en otrolig mängd förvaras och gifva en tämligen handgriplig id e om de gamle Etruſcers och Romares Mythologie, ſeder och lefnads-ſätt".

"Hvad öronens nöje beträffar, ſå bör jag ock explicera mig. Italiens förſte Soprano, och efter all liknelſe verldens förſte Sångare, *Marcheſi* har alla aftnar låtit höra ſig på ſtora Theatren. At beſkrifva en röſt, vet du är omöjeligt; men en étendue af 3 octaver; en ſtyrka ſom på et otvunget och angenämt ſätt upfyller hela Theatren; en drill ſnabbare än Canarie-foglens; och all konſtens rikedom af maner, äro idéer ſom man bör ſamla i den föreſtällning man gör ſig om honom. Lägg härtil en ålder af några och 20 år, en ſkön figur och artigt ſpel. Nu är likväl detta förbi, ty i går ſlöts ſpectaklet och alla almänna nöjen för Adventets ſkuld".

NYHETER.

STOCKHOLM. Hr. Profeſſor *Masrelier* har nyligen här hemma börjat ſtadfäſta det loford han vunnit, ſåſom en uti gamla Compoſitionen ſärdeles bevandrad Hiſtorie-Målare *). Hans nyaſte arbeten beſtå uti tvenne Taflor, ſamt en Fris och et Utkaſt, alla utmärkte af den ſäkraſte tekning, och, hvar i ſin art, at anſe ſåſom något hittils ovanligt i Svenſka Målare-konſten.

Taflorna föreſtälla: 1) Sanningen, ſom nedſtiger af himmelen, åtföljd af Segren, uplyſt af Dagen och beledſagad af Tiden: hon dicterar för Hiſtorien. 2) Apollo utdelande kranſar åt Muſerne; Gratierne föra Gudens lyra. Deſſa tvenne Taflor, där figurerne äro hvita och grunden blå, tilhöra Hans Exc. Riks-Rådet m. m. Hr. Grefve *Creutz*, ſom ſjelf upgifvit denna nya art af Målning.

Fri-

*) Jfr. Sv. Parnaſſen, St. I. ſid. 13.

Friſen, uti Etruſciſk ſtil, 35 alnar lång och 7½ tum bred, exeqverad i en ſtor ſal hos Hr. Bruks-Patronen *Peyl* härſtädes, är deld i 5 ſtora och 3 ſmå afdelningar. De förre föreſtälla *Minervas* hiſtoria: 1) Hennes Födelſe: hon kommer helt väpnad utur *Jupiters* hjerta. 2) Jättarnas Nederlag, hvartil denna Gudinna bidrog; jorden dricker ſina barns blod; Gudarne fly til Egypten; Konſterne ſätta ſig där ned. 3) Tviſten om Athens Namngifvande; Konſterne florera i Grekland. 4) *Minervas* åtſkilliga Dyrkan. 5) Gudinnan hvilar ſig ibland Muſerne, ſom berätta henne *Pieri* döttrars äfventyr. De tre ſmå afdelningarne föreſtälla: 1) Snillets välde: *Prometheus* röfvar elden af himmelen. 2) Muſikens magt: *Orpheus* återförer ſin ſaknade *Eurydice*. 3) Det Höga uti Poeſien: *Virgilius* läſer ſin Æneis för *Auguſtus*, ſom blifver rörd, och för *Octavia*, ſom ſvimmar då hon hör det bekanta ſtället om *Marcellus*.

Utkaſtet afſkildrar *Alceſtes* Död; hon aflider uti ſin Gemåls *Admeti* armar, i det hon föreſtäller honom deras barn. Artiſten har ſökt återkalla och draga fördel af Grekernes coſtumer, för at rikta ſin ſammanſättning.

RÄTTELSER.

St. 4. ſid. 115. rad. 3. läs: frukta bör.
— 118. — 2. nedifrån, läs: i ſtallet.
— 126. — 9. läs: i et följande.
St. 5. ſid. 152. rad. 13.—16. läs:
Sen den dyrkade *Glycere*,
Uti Bacchi fria danſar,
Sina eldiga begär
Under låtſad andakt dölja.
— 153. rad. 15. läs:
Han återryckte mig ur denna öpna graf.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Sjunde Stycket. Julius 1784.

ODE
Öfver Motgång *).

Hur länge skal stormen då räcka?
När råkas den önskade strand?
Förgäfves man låter mig sträcka
Ur djupet en simmande hand.
Dig, magtlösa flit! til en spegel,
Man far mig i sömnen förbi.
Man hör ej den usligas skri
För vinden i segel.

Förgäfves från himmelens fäste
Ger solen båd' värma och sken,
Det röker ur molnenas näste
Och himlen får aldrig bli ren.
Den störste blir skymd af de stora,
De skymmas af nedriga små.
Til höjden med sanningen gå,
Det är sig förlora.

Hur Himlen vår menlöshet hägnar,
Jag hvarken förstår eller ser.
Det ser jag, i hafvet det regnar,
Då jorden om dropparna ber.

N För-

*) Denna bekanta, redan tryckta Ode, utmärkt af sina starka tankar och bilder, bör icke saknas i denna Samling.

Förgäfves den torftiga myra
Uphöjer båd' ſuckar och knot;
Hon trampas af vandrarens fot,
Då knottet får yra.

Den tomt jag mig hunnit förvärfva,
Lär aldrig då blifva bebygd.
Man kan ſig med laſter förderfva,
Men ej göra lycka med dygd.
Min oſkuld, min ſvett och min möda
Är endaſt ogångbara mynt:
Den med denna ſamling begynt,
Blir rik bland de döda.

Det ödet at gynnas och ratas
Blott kommer af ſlump och natur.
Om lärkan af menſkja ſkal matas,
Så måſte hon ſjunga i bur.
För nöjet at kunna förtrycka,
Man ſkonar en krypande ſlaf,
Förgyller hans tiggare-ſtaf
Och kallar det lycka.

För mig må dock verlden fritt ſtoja
I kedjor af plågande pragt,
Om endaſt en tarfvelig koja
Mig gömde för nöd och förakt.
Jag hunnit i lifvet at lära
Hvad ſällhet och elände gör.
Den dygd ſom i uſelhet dör,
Ej lefver af ära.

Jag vil henne dock icke lemna,
Ej hata den verld ſom mig qväl.
Hvad Himlen mig ändtlig må ämna,
Så vil han dock ſäkert mig väl.

Jag har mina pligter at fylla,
Och väntar faſt mera min lott;
När tiden kan göra dem godt,
Som vrede förſkylla.

OL. BERGKLINT.

LAND-QVÄDEN.

Denna ſlags Vitterhet ſynes hafva förlorat ſig i den belefvade verldens tycke. Icke under: enfald och natur, ſom utgöra des behag, fordra enkla och oſkyldiga känſlor. Lands-bygdens oförfalſkade nöjen äro matta för dem, ſom vant ſig at njuta med biträde af Konſten. Deras ſnart uttömda känſlo-krafter fordra ſtarka, ſammanſatta och evigt förändrade retelſer för at väckas utur ſin domning. Men Konſten uttömmer ſig, och måſte ofta gifva ledſnaden rum. Naturen däremot är oändeligen rik, men ſparſam; förnöjande, men ej förvillande. Hjertat, af ſig ſjelft nog öpet för des behag, njuter ſtilla och därföre måttligen. Denna njutning är altid ny, altid lika ljuf; ty hon vederqvicker allenaſt känſlorna, hon mattar dem ej Lycklig den träl af fyſlor och verld, ſom förſtår at njuta en vacker ſommar-dag på landet, och ſom unnas njuta denſamma: hvilken ljuflig, hvilken förfriſkande omväxling för hans ſinne och krafter! Det är nödigt, at vi ofta återgå til Naturen: vi blifve vanartade barn, ju mera vi afvike ifrån denna ömma moder. Denna afvikning föder förakt för landsbygden, des invånare och ſeder, föraktet föder känſlolöshet, känſlolösheten förtryck. . . . . Men jag ärnar ej med en bjudande philoſophie öfvertyga om landt-lefnadens förmon: jag vil roa dem af mina Lä-

fare, ſom äga känſla för Naturens behag, och kanſke locka dem, ſom ännu ej förlorat denſamma. Följande trenne Land-qväden, af de ſtörſte mäſtare, ſkola denna gången tjena min affigt.

Daphne;
af Geſſner.

Daphne var ſkön och fattig. Hon var fromt upfödd af en mor, ſom hon i förtid förlorade. Nu var hon i *Mycons* tjenſt. Han odlade en rik borgares af Mitylene landt-egendom, och *Daphne* vaktade hans hjord. En gång gick hon med tårar i ögonen til ſin mors graf, utgöt där en ſkål vatten, och hängde kranſar på buſkarna, ſom hon däröfver planterat. Sedan ſatte hon ſig bredvid grafven, och gret och ſade:

Huru oſkattbar är mig åtanken af din dygd, din fromhet, älſkade moder! du har räddat min oſkuld. Om jag någonſin ſkulle förgäta de förmaningar, ſom du med en ſtilla glädje mig gaf, och ſönk döende uti min famn; om jag någonſin ſkulle förgäta, huru dygdig du var: o! måtte de gode Gudarne då äfven förgäta mig! måtte jag dö i elände och din ſkugga undfly mig! Älſkade! du har räddat min oſkuld. Alt hvad mig rör, vil jag berätta för din ſkugga: ty hvem har jag, för den jag mera tryggt kan öpna mit hjerta? *Nicias*, Mycons herre, hvars hjord jag vallar, beſökte ſin egendom at ſe höſtens lekar. Han ſåg vänligt på mig: han priſade min hjord, den jag ſå väl ſkötte; ſade, at jag var en föt flicka, och gaf mig ſkänker. Gudar! huru enfaldig jag var! men hvad vete vi på landet? Huru god, tänkte jag, är icke vår husbonde! Gudarne välſigne honom! Jag vil bedja dem för honom: det är alt hvad jag kan. Lycklige de rike, och af Gudarna älſkade; men de förtjena

det,

det, om de äro så gode! Detta tänkte jag, och tålde, at han flöt min hand uti sin, och rodnade och tordes icke se up, då han stack en guld-ring på mit finger. Se, på denna lilla sten, det barnet med vingar, det skal göra dig lycklig, sade han, och klappade mina rodnande kinder! Han är ju som en far emot dig! sade jag til mig sjelf: huru förtjenar du så mycken nåd af en så rik och mägtig Herre! Men ach, enfaldiga barn, hur var jag bedragen! I dag bittida fant han mig i trägården. Han tog mig vänligt under kinden: Hämta mig, sade han, friska blomster, at jag må fägna mig af deras lukt där borta i mirten-hyddan. Beställsam och glad utsökte jag de vackraste, och skyndade mig til hyddan. Du är lätt som en zephir, sade han, och skönare än blomstrens Gudinna; och i det samma — Gudar! Gudar! jag bäfvar ännu i hvarje led — han ryckte mig up i sin famn, tryckte mig intil sit bröst, och alla de förföriska löften och alt det förtjusande smicker, som Kärleken ingifver, flöt ifrån hans läppar. Jag gret, jag darrade, frestelsen begynte nalkas: ach! jag var i det ögonblicket icke mera dit oskyldiga barn. Men, tänkte jag, om din fromma moder fått se dig tåla et sådant omfamnande! Vid denne tanke ryckte jag mig utur hans famn och flydde. Nu kommer jag, huldaste! jag kommer til din graf at gråta. Ach, at jag, unga värnlösa! så tidigt förlorade dig! Jag är en späd planta, som saknar den staf, vid hvilken hon länte sig. Denna skål vatten gjuter jag åt din dygdiga skugga; tag dessa kransar, tag mina tårar! Måtte de tränga ned til dit stoft! Och hör, vördade moder! för dit stoft, som hvilar under denna med tårar bestänkta blomma, för din heliga skugga uprepar jag detta löfte. Dygd och oskuld och Gudarnas fruktan skola vara mit lifs sällhet. Är jag fattig, men glad och förnöjd, och ingen ting gör,

ſom icke dit milda leende ſkulle gillat: då blifver jag, ſom du var, älſkad af Gudar och menniſkor; och då dör jag en gång leende och med glädje-tårar i ögonen, ſom du dog.

Och nu gick *Daphne*. En ljuf känſla af dygd genomträngde henne, och lyſte uti hennes tårfulla ögon. Hon var ſkön ſom en vår-dag, då et ſtilla regn faller och ſolen ſkiner. Glad vände hon om til ſin ſyſla, då *Nicias* gick henne til mötes. Min vän! ſade han, och tårar flöto utför hans kinder; jag har hört dig på din mors graf: frukta icke, dygdiga flicka! Tack vare Gudarna, tack vare din dygd, du har räddat mig ifrån det brottet, at hafva förfört din oſkuld! Förlåt, kyſka flicka! förlåt, och frukta ingen ny förbrytelſe af mig: äfven min dygd har nu ſegrat. Var from, var dygdig, men var ock lycklig. Den löfrika ängen vid din mors graf, och hälften af hjorden ſom du vaktat, vare din. Måtte en värdigare make, dygdig ſom du, göra dit lifs väl! Gråt icke, vackra barn! Tag den ſkänk, ſom mit redliga hjerta dig gifver, och låt mig framgent förja för din lycka; det ſkulle annars för all tid qvälja mig, at jag förolämpat ſå mycken dygd. Förgät, förgät min förbrytelſe! Du har, ſom en mild Gudomlighet, räddat mig ifrån förderf.

Det faſta Beſlutet;

af den ſamme.

Hvart irrar min fårade fot genom törnen och buſkars trängſel? Himmel! hvilken ryſningsfull hänryckning! Kala tallar och mosſiga ekar upſtiga utur de vilda ſnaren, och hvälfva en dyſter ſkugga omkring mig. Hvilken natt, hvilken ängſlan, I mörka grenar!

nar! skudden I öfver mig! Ach! här vil jag sätta mig vid den iholiga ekens stam, den et nät af murgrön omvicklar; här, hvareft ingen menniſko-fot ännu framträngt, hvareft intet ſälſkap finner mig, om ej den enſame foglen, eller det ſorlande biet, ſom där borta i ſtammen drager honung, eller en veſtan, ſom född i öknen ännu ingen barm ſmekt: här vil jag ſätta mig ned. Eller du, klagande bäck! hvart flyr du mellan de undergräfda rötterna, och den ſvigtande ſtarren? Jag vil följa dina vågor; til äfventyrs förer du mig til ännu ödſligare trakter. Himmel! hvilken utſigt öpnar ſig för mig! Här ſtår jag på brädden af en ſtupande klippa, och ſer under mig den djupa dalen. Här vil jag ſätta mig på den lösrifna klyftan, där bäcken ſtörtar ſig ned i den mörka tallſkogen och bullrar ſåſom et aflägſe thordön. Nakna buſkar hänga utför klippan, ſåſom håren öfver den folkſkygge *Timons* panna, ſom ännu ingen flicka kyſt. Jag vil ſtiga ned i dalen och med et glädje-hatande mod fara vill utmed flodens vågor, ſom med ſit döfva ſorl föröka denna ödſlighet. Välkommen enſliga dal! och du flod! och du ſvarta ſkog! På dig, ſandiga ſtrand! vil jag nu vandra, ſåſom en ökenbo vil jag nu dväljas i dina ſkuggor, du ſorgliga lund! Far nu väl, Kärlek! din pil ſkal icke träffa mig här: här affvär jag dit välde, i denna enſliga trakt vil jag vara vis. Farväl, mörkhåriga flicka! med de ſvarta, blixtrande ögon, ſom tändt mit oförvarade hjerta; farväl! ännu i går hoppade du glad, i din hvita ſommar-drägt, omkring mig, likaſom vågorna hoppa här i ſol-ſtrålen. Och du, hvitletta ſköna! farväl! dina matta blickar . . . ach! altför hårdt har du fängſlat mit hjerta! och din ſvällande barm . . . ach! jag fruktar, at jag här uti mina enſliga, ängſliga betraktelſer ofta måſte ſe honom, och ſucka. Farväl, majeſtätiſka *Melinda!* med dit trygga

anseende, lik Pallas, och din stolta gång; och du, lilla *Chloe!* som yster hoppade up til mina läppar, och kyste mig: hit vil jag nu fly, och uti alfvarsamma betraktelser lägra mig under dessa tallar, och bele Kärleken; uti mörka löf-gångar vil jag vandra, och . . . Men . . . Himmel! hvad röjer jag i sanden här vid floden? jag bäfvar, ach . . . en flickas fjät . . . Huru små, huru nätta de fötter som dem tryckt! . . . Alfvarsamma betraktelser! melancholiska lynne! hvar ären I? . . . Huru skön var hennes gång! . . . Ach, förföriska! jag skyndar, jag flyger i dina spår! O, om jag finner dig, i mina armar vil jag trycka dig, intil mit bröst, intil min mun! Fly icke, mit barn! vil jag säga, eller fly som rosen flyr, då zephiren kysser henne: hon böjer sig undan för honom, och kommer leende tilbaka til hans kyssar.

Den gynnande Stormen;

af Metastasio.

Hvarför så sträng, min *Themir?* Blott et ord,
Et ande-drag om kärlek, dig förtretar.
Nå väl! då dig min ömma stämma retar,
At röra dig af Himlen icke gjord,
Hon tystna må . . . Men se hvad moln sig skocka!
Hör vädrens gny! en storm ofs bådad är.
Om du din hjord i säkerhet begär,
At med min flöjt til hyddan honom locka
Du ser mig här . . . Du åt min fruktan ler!
Men skyndom ofs at by och hemvist söka.
Sin våldsamhet de hätska vädren öka,
Den gula skörd i fåren böja ner
Och stoft och dam i höga hvirflar drifva!

Det

Det döfva ſus i ſkogens mörka hägn,
De ſvarta moln ſom briſta ner i regn,
De långa rop förſkräckta foglar gifva
Som hit och dit i väntans oro fly,
Och Floras barn ſom ſina hufvu'n ſänka:
Alt föreſpår . . . Hvad blixtar, himmel! blänka!
Hvad dunderſlag af ſky ſom förs mot ſky!
Mån verldens ſlut förhanden är? . . . Du löper!
Det är för ſent. Hvarthän, min *Themir!* Hör!
Följ mig! din hund oſs til grotta för.
Du blekna ſyns! . . . du tror för dyrt du köper
Det hägn dig bjuds! Var trygg, du där af mig
Skal ej et ord om kärlek höra talas.
Du dolda rum, ſom ofta ſett hugſvalas
Två kära bröſt ſom råkats uti dig,
Ach! du ſkal nu en lika häftig låga
Se bunden, qväfd, med idel hårdhet lönt.
Hvad älſkare dock mindre billigt rönt . . .
Men *Themir!* nej, jag ärnar icke våga
Hvad tid och ort . . . Dock, ville du . . . ach! när,
När finner jag en mera lycklig timma?
Men hvad? förſtrödd, förſkräckt, beredd at ſvimma,
Och likſom rädd af mig at lemnas här,
Du förs min hand at uti ångſten fatta.
Kän, *Themir!* dig: ej uti tvång beſtår
Den magt ſom drar at följa dina ſpår.
Jag lemna dig? En Gud ſig ſkulle ſkatta
Säll i mit rum. Men denna fälla lott
Är fruktans verk. Ach *Themir!* låt mig dömma,
At jag den har af känſlor mera ömma . . .
Hvad? jag då ej din ſtränghet rätt förſtått?
Det ej förakt, det endaſt blygſel varit,
Som vält den köld jag ſett emot mig rå?
Du ſvarar ej, o grymma! är det ſå
Du löna bör den trohet du förfarit?

Men hvad? en ſuck! . . . en rodnad! . . . och du ler,
Min *Themir!* . . . nog, jag bör ej mera fråga.
Du kära ſtorm, ſom ändade min plåga,
Fördubbla dig, min ſkönſta dag jag ſer.

SISKAN och SVALAN.

Fabel *).

UTI en lund en Siſka bodde,
Som var utaf en heders ſlägt
Och hölt ſig ſnygg och gran i drägt,
På henne tuſen foglar glodde.
Men tänk! at flickan var ſå ſtor,
At alla nödga's hemligt ſucka;
Den minſta Sparf ſom djerfdes mucka,
Blef dödad ſtraxt af hennes klor.

EN artig Bofink ville fräſta:
Han hade reſt och verlden ſett,
Och trodde med ſin drägt och vett
Den ſkönas ſinne kunna fäſta.
Alt fåfängt; Siſkan var ſå dryg,
Den lilla kropp ſå häftigt pöſte,
Deſs näbb ſå mycket ovett öſte,
At Finken ſtod helt flat och blyg.

VAR det I på er reſa lärde,
Skrek hon; för hvilken tar man mig?
Ach ſe hvad han inbillar ſig!
Juſt ſom en Siſka af mit värde

Ej

*) Utur *Våra Förſök*, Tom. III. Fablen är af Hr. Cancellie-Rådet Grefve *Gyllenborg*.

Ej nånſin ſett en ſådan ſnärt:
Trå den ſom förr ſå löjligt hörde!
Hon ſe'n föraktligt halſen rörde
Och ſlog en knut uppå ſin ſtjert.

En lika ofärd flera händer:
Vid hårdhet ledſnar något hvar,
Man afſked från den ſköna tar
Och ſig til ſyſter Svala vänder.
Som Siſkan detta högt förtröt,
Och ville ſkaran återdraga,
Beſlöt hon mera mildhet taga,
Och mången ſuck för vädren göt.

Hvar Boſink bjudes in: än värre,
Hon krummar ſig för hvem ſom kom:
När minſta Mygga flyger om,
Så ropar hon: Min lilla Herre!
Sitt vackert ner på denna ſtör.
Tvi den ſom något ofant ſäger,
Jag alla deſſa björkar äger,
Med hvarje bo, ſom därtil hör:
De ge mig ſe'n en vacker ränta,
Och denna ek har jag at vänta,
När morbror Stare en gång dör.
Alt fåfängt, ingen ville höra;
Til Svalan altid reſan bar:
Men där ſka tro et ſqvitter var,
De gäck och ſpe af Siſkan göra.

Se, Flickor! hur med foglar ſker.
I kunnen ſaken bättre färga;
Men hvem af eder törs väl ſvärja,
At aldrig ſådant händer er?

NERI,

Comiſk Hjelte-dikt *).

af Författaren til Boråſiaden **).

Et nytt ſkalde-ſtycke, åtminſtone i Almänhetens händer, tryckt i Stockholm och Kongl. Tryckeriet, på 14 ſidor i 4:to, 1784. Se här, utan vidare förberedelſe, des början:

Om vapen ſjunger jag och om den raſka Man,
Som ämne för ſit mod vid Mälarns ſtränder fan;
Som uti lyckans ſtorm ſit ſegel viſte ſtyra:
Han modigt ſlog en kärng, förſigtigt flydde fyra.

Du muntra Skaldemö! ſom då dit nöje har,
När du en Romerſk drägt uppå en apa drar;
Som utaf litet tvål kan väder-bollar driſva,
Som växa, vidga ſig och ſtraxt til intet bliſva:
Gudinna! ſtatt mig bi och mig en ſjäder gif,
Som blott med några drag utmärker eld och lif.

I Svears Hufvudſtad, där hundra ſlot ſig höja,
Som trenne ſeklers ſmak med olik prydnad röja;
Bland ſtoj och politik och vagnars jämna gny,
Som ſtundom ge oſs ſömn och ſtundom hvilan bry:
Där le'de *Neri* ock, den *Neri* ſom jag qväder.
Han hade fått til arfs af konſtförſarne fäder
Båd' girighet och mynt. Det glädde ſlägtens håg,
När ålderdomens fel man re'n hos goſſen ſåg.

Det-

*) Är utgifven under titel af *Neri*, *Poëme Héroïque*. Hvarföre deſſa Franſyſka titlar på Svenſka Vitterhetsarbeten? Desutom hade det bordt heta: *Poëme Héroï-Comique*.

**) *Ol. Rudbeck*, Canceliiſt i K. Riks-Archivet, lycklig Skald, ſärdeles i Comiſka ſaker, hvilket den almänt kände Boråſiaden, hans förnämſta arbete, nogſamt intygar. Dog i Stockholm d. 23. Mart. 1777, i ſin bäſta ålder.

Detta är vid pass fjerdedelen af *Första Sången*, och nu vet Läsaren på hvad väg han är: låtom oss därföre gå vidare. Vår Girige (ty en sådan är vår Hjelte), som vid manna-åren lärde

mot pant åt mången nödställd vän
Så klokt, at han led mest, om han fick sit igen,

gör en dag en bön til Girigheten, sin gudomlighet. Vid hvad altar? Vid penninge-kistan. Han berömmer sig af sin lydnad emot denna Gudinna, sin hårdhet emot nödlidande, sit förakt för folkets omdöme; ty säger han,

lägg en fruktlös dygd på vigtskål mot min skatt,
Få se, hvem bäst har valt och hvem tar skuggan fatt.

Men ty värr! tilfällen til rika fångster äro rara, och han har många fluga medbröder. Han ber fördenskul sin Gudinna göra honom skicklig, at med örnasyn finna alla vägar som leda til vinst. Trollet visar sig. Des målning och caracter är mästerlig.

Inunder skarfvig drägt hon gyldne skatter döljde,
Dem *Neri* helt förtjust med lystna ögon följde:
Han smikrar sig med hopp — förmätit öfverdåd!
Nej, Trollet ger ej mynt, men endast goda råd.

Neris begär var ej nog kringsväfvande: det borde ej inskränkas inom stadens staket: en landt-egendom borde köpas. Hvilken utsigt!

Håll landtman' för en träl, som du bör aldrig spara;
Lät ingen ting så täckt, så rart och fredadt vara,
At du vid myntets klang ej skiljes lätt därvid;
Gör sjön på fiskar tom, hugg alla skogar nid:
Sist när du vändt til mynt alt hvad som mynt kan blifva,
Kan du en ödes-plats åt sista köparn gifva.
Så skal du väldig, rik, förutan vågspel bli,
Och smyga lagens hämd och Hamans grift förbi.

Neri är ej sen at ställa et så lysande förslag i verket. Han inkräktar en sådan egendom vid Mälarns strand.

Som

Som då en krokodil, där Nilens bölja rinner,
I vattnens blanka fält ej ymnogt byte finner,
Han ſkiftar element och på den närmſta ſtrand
Afvaktar nya rof med glupſk och fraggig tand.

Häruppå följer nu ſtraxt *Andra Sången*, ſom ſåledes börjas:

Til denna glada ort den brydde *Neri* haſtar,
Och på ſin köpta jord et plundrings-öga kaſtar:
Han lundar, källor, fält nu fått uti ſin vård,
Sjelf mer än böljan kall, och mer än eken hård.
Han ſer en ſtolt allé, och ſtraxt i tankan rinner,
At här han ämne nog til gröfſta virke finner;
Han hör en tjäder-lek, den borde ödas ut,
Om det ej föll ſå dyrt at få gevär och krut:
Hans djupa hushålls-vett kring hundra ämnen vankar,
Och med en väntad ſkatt procenta i'en hans tankar.

Förträffligt! Natten, ſom kallar honom til ſängs, oroar detta glada hopp med en dröm, ſom viſar honom ſju magra nöt vadande up til bringan uti hans bäſta äng. Han ſpritter up, kallar ſömnen et afgrunds ſtraff: Så ſnart jag nödgas ſofva, ſäger han,

Blir ingen ting förtjent, men altid något miſt.

Med en knylig käpp beväpnad, ſkyndar han til ängen och finner,

At til en ſjunde-del hans grymma dröm var ſan.

Beſten är redan på flykten, då — hvad händer? —

Då väpnad med en ſtör och med förtviflad ifver
Den gamla *Buſila* fram utur en ſkogs-park bröt,
At tygla kämpens mod och ſtrida för ſit nöt.

Neri ſtudſar väl något litet vid denna förfärliga trollgummas möte;

Men vreden gifver mod, och *Neri* plär ej bäfva,
När det ej gäller mynt: han korſar ſig, går på:
Den hurtigt faller an, plär oftaſt lagren ſå.

Skal-

Skalden anropar här med en högtidlighet, ſom ej litet föröker löjeligheten, ſin Sångmös biſtånd, innan han vågar beſkrifva en ſådan ſtrid. Hennes lyckliga närvaro röjer ſig ſtraxt:

Knapt ſmälde några ſlag, förr'n vapnen kaſtas ned
Och armens ſtyrka röns på fordna kämpars ſed:
Hat, ilſka och förakt i bådas ögon tändas,
Än grå, än röda hår til jorden hoptals ſändas;
Han all den förmon har, ſom manlig ſtyrka ger;
Men hon var kärng och arg . . . Här kan ej ſägas mer.

Neri ſegrar dock til ſlut äfven öfver denne fiende, ſom med et gälljudt ſkri förkunnar ſit fall och hans ära.

Tredje och ſiſta *Sången* har åter en ingreſs, ſom bör anföras.

At ſig vid lyckans gunſt och ſmicker-löften trygga
Det är at vilja ſlott på fruſna böljan bygga:
At fåſta hennes hjul, hvad dödlig hoppas kan?
Hon mången gunſtling haft, men tar ſig aldrig man.
Bäſt hon åt *Neris* mod en dyrköpt ſeger gifver
Hon lagren i en blink ifrån hans hjeſſa rifver:
Hon lik et ſkogs-rå är, ſom fager upſyn har,
Men blir et grufligt troll ſå ſnart hon flykten tar.

Fjerde raden af denne ſtroph är et af de naiva drag ſom caracteriſera denne Författares comiſka penna. Minnet behåller dem ſåſom ordſpråk. Tre andra kärngar ruſa fram, vid *Buſslas* ſkrik, ifrån färſkilda håll, och anfalla kämpen. I en ſådan belägenhet

Hvad råd? At ſkyndſamt fly, at fly ſom vädret fort;
Så gjorde *Neri* nu, ſå både *Cæſar* gjort.

Enligt detta rådiga beſlut är *Neri* redan uti en tjock och mörk ſkog.

Bland fallna träd och toppar
Bland tufvor, buſkar, grus han kryper, löper, hoppar.

Han

Han fruktans bleka troll på ſina axlar för,
Som med ſin giſſel ſlår och vägen öpen gör.

Skön bild, ſkönt uttryck! faſt det ej har nyhetens fulla behag. Sluteligen träffar *Neri* en grotta, där han tyckes böra vara fri. Men han var dock ej gömd för en fiende af annat ſlag, en himmelſk ſkönhet,

Som var Gudinnor lik, til växt, til gång och ſeder.
Af hennes lätta fot knapt blomman trycktes neder.
Med gyllne koger prydd och bågan i ſin hand,
Des majeſtät gaf lag, des fägring ömma band.

Hennes tal var dock, åtminſtone denna gången, föga förledande:

Jag är, ſad' hon, den Nymph, ſom ſkyddar deſſa dalar:
Vik, uſling! från min ſyn och mina gröna ſalar;
För dina ögonkaſt, ſom tyckas ſluka alt,
Flyr nöjet härifrån och alt blir ödt och kallt.
Låt den ſom hjerta fått och lärt at ädelt ömma,
Från verldens ſtormar fly och ſig i ſtillhet gömma, m. m.
Men inom Stockholms krets, ſom är af vildjur full
Långt mer än denna ſkog, ligg, drake! på dit gull.

Nog elakt och bittert ſagdt af en Nymph! Skäligen fruktar hon dock, at detta ej kunde förſlå til at ſkrämma en *Neri*. I det fallet hotar hon honom med allehanda för en girig meſt gruſliga olyckor, och ſlutar med detta drag, hvarutom intet värre tilſtånd ſynes kunna tänkas:

Min hämd ſkal ſtändigt bli vid dina öden ſäſt,
At du ſkal ömkad bli af dem du plundrat meſt.

Hon förſvinner. Och *Neri?* . . .

Sin gård han genaſt ſäljer
Och ſit fordna rum ſin fordna lefnad väljer.

Skada, för den ſköna verſificationens och detaljernes ſkuld, at fablen ej är mera intereſſant, mera rik, och cataſtrophen mera förnöjande!

ÖFVER-

ÖFVERSÄTTNING af ANACREON.

9. *Ode.* *Dialog.*

Vandringsmannen.

Du lilla täcka Dufva, säg,
Från hvilken ort du flygten vänder?
Och hvilka angenäma länder
De ljufva rökverk födt som spridas kring din väg?
Hvem söker du i dessa lunder?

Dufvan.

Ifrån *Anacreon* jag kärleks-verser bär
Til den förtjusande *Glycere*,
Som blifvit hela bygdens under
Och allas hjertan fängsla plär.
Jag förr til sjelfva *Cypris* hörde,
Och fästes vid Gudinnans span,
Til des *Anacreon* för henne harpan förde
Och mig som en belöning van.
At se'n min frihet återgifva,
Har han förgäfves löfte gjort,
Min frihet saknar jag ej stort,
Och vil för altid fånge blifva.
Hvad? skulle jag med stort besvär,
Bland mina rädda syskrars troppar,
På bergen leta några bär
Och sucka uti trädens toppar?
Nej, hos *Anacreon* jag lider ingen nöd,
I glädje hvarje dag förswinner,
Vi äte begge samma bröd,
Och samma vin för begge rinner;
Och när af *Bacchus* så befalls,
I mina sinnens ljufva yra,

Jag flaxar kring min herres hals,
Och ſomnar ſedan på hans lyra.
Men vandringsman! jag afſked tar,
At til min förra koſa vända,
Jag redan nog berättat har,
Och altför mycket torde hända.

10. *Ode.*

En yngling böd mig här om dagen
At köpa Kärleks-Gudens bild,
Som tycktes formad af Behagen,
Och leende och fri och mild.

Förtjust at denna ſkatten äga,
Jag honom ſtrax des värde gaf;
"Håll! ſade han, jag förſt bör ſäga,
"Hvad du befara kan häraf.

"Om detta barn får husrum vinna,
"Du måſte lyda ſjelf des lag
"Och af en ſtändig låga brinna.
"Så mycket bättre, ſade jag.

Kom då at väl mit hjerta tända,
Du lilla Gud ſom kogret för!
I harmen kunde eljeſt hända,
At jag din graf i braſan gör.

11. *Ode.*

Jag ren af alla flickor hör:
"*Anacreon!* du gammal blifver,
"Du ſom en gubbe lefva bör;
"Se hvilken dom dig ſpeglen gifver!

"Se

"SE! pannan plöjes utaf år,
"Des ſkrynklor oſs din ålder tyda.
"Hvar äro deſſa mörka hår,
"Som fordom fågs din hjeſsa pryda?

JAG ingen aktning gifvit har,
Om tiden hunnit dem förſtöra,
Ell' om ännu de äro qvar,
Och hvad kan det min ſällhet röra?

DET vet jag blott, ju mera när
At lifvets dag i döden ſluta,
Ju mera glad och yr och kär
Bör man ſin ſiſta afton njuta.

12. *Ode.*

SÄG mig, du bullerſamma Svala,
Hvars gälla ſkri min ro förſtör,
Hur ſkal en älſkare betala
Det ſtoj du ſå i otid gör?

SKAL jag din ena vinge ſtäcka?
Och ſom *Teré* exempel gaf
At tyſtnaden må evigt räcka,
Skal jag din tunga klippa af?

HVARFÖRE plåga ſå mit öra,
Då ännu dagen fjerran är?
Och mina glada drömmar ſtöra,
Och undanrycka mig *Glycere*?

POETERS ÖDEN.

OM fattigdom är fyfter med vett, hafva Poeterne ingen vanheder af fit fälfkap. Armod följde deras ftamfader få troget, at den fom utgjort efterverldens under, var i fin tid föga mer anfedd än våre Mat-Poeter. Den förträfflige *Homerus* var ock i fjelfva verket en vife-gubbe, fom gick ur gård och i gård, upläfte fina verfer, och trodde fig vara hederligen betald med en måltid mat. Han lofvade invånarne i ftaden Cumæ, at til himmels-höjd uplyfta denne fläcken, med förbehåll, at få derföre föda til dödsftunden. Men handlen ftod ej de förfigtigare an, bland hvilka en Magiftrats-perfon flog up fin vältalighet, och gjorde *Homerus* brödlös i ögnablicket med et ftäteligt infall. Om vi det göre, fade han, blir ingen ände på blinda och furögda, fom vi få ofs på halfen. Bättre kännare var ej folket på den tiden af Vitterhets-prof. Olika lön fick en *Pope* af Engelfka Parlamentet, nemligen 200,000 Livres för öfverfättningen af Homeri Ilias. Denne tillika med en *Ronfard*, *Benferade* och *Desportes*, famt en *Holberg* och *Voltaire* i nyare tider, utgöra kanfke hela antalet af rika Poeter: de öfrige hafva bergat fig, fom de kunnat. *Desportes* med fina 10,000 plåtars årliga räntor, var en klippa, på hvilken 10,000 Poeter ftött, fade *Balfac*. Ho känner icke *Plautus* och *Terentius*? Den förre, fom roade hela Rom, blef af en Bagare, fom födde honom, vräkt ner i en mjölqvarn. Den fenare hade den nåden at upvakta ftora Herrar, och göra en *Furius*, *Lælius*, *Africanus* fälfkap, få länge tils han råkade i ftörfta fattigdom. *Virgilius* ägde förmodligen tak öfver hufvudet; men inga palatfer och ftora rikedomar, fom några påftå. *Tibullus* var i början rik; men fom det ömade honom mindre

at

at taga en ſtöt i ſin hushållning, än ſe tårar i de ſkönas ögon, var ej underligt, at han dog medellös. Han gör denna bekännelſe här och där, och ſkriftar ſig tydeligen nog, då han önſkar, at alt hvad ädla ſtenar och guld i verlden fins, heldre måtte ſjunka ner i afgrunden, än någon flicka fälla en tår för des, ehuru nödiga, reſor. Om *Statius* vitnar *Juvenalis*, at ſedan han roat hela ſtaden med ſin Hjeltedikt, hvilken offenteligen upläſtes, har han ſvultit hemma. *Martialis* bodde tre trappor up och gjordes gammal i det öfverjordiſka väderſtrecket. Bland Italienare lärer ingen varit olyckligare här i verlden, än *Taſſo*, ſom anhåller i en Sonnet til ſin katt, at få låna des ögon om nätterna, emedan han hade intet råd til at köpa ljus. De nye Romare tilämnade honom en hedersdag, likaſom *Petrarcha* för honom, men *Taſſo* hade det miſsödet at dö dagen förut. *Camoens*, en dråpelig Skald hos Portugiſerne, dog i et hoſpital. Om *Malherbe* ytrar ſig en ämbets-bror vid ſlutet af grafſkriften ſålunda:

Han dog i fattigdom, jag lefver ſom han dog.

Triſtan, en Franſos, öfverlemnade til *Quinaut*, ſin gamle trotjenare, den poetiſke anden, innan han afled; men kunde ej, ſom Propheten *Elias*, afſtå honom kåppråcken: orſaken var, at han hade ingen. Denne möbel är ej gemen i våra klädkamrar, ſade *Regnier;* och *Boileau* ſatyriſerar öfver en Poet, ſom hvarken ägde lintyg om ſommaren, eller kappråck om vintren. Huru vil en Skald äga möbler? Han har icke en gång kammar, om *Benſerade* ſäger ſant, olik i detta mål *Amphion*, ſom föng ſå upbyggeligen, at hela ſtäder och fäſtningar af des undergörande ſtämmor upkommo. *Chapelle* påſtår, at Poeter hafva hvarken ſparlakan på ſängen, eller nattmöſſor

på hufvudet, utan en krans i deras ſtälle: uſel hufvudbonad i köld, och föga bättre om ſommaren, ſå vida *Rouſſeau* betygar, at åſkan ofta rört deras helgade lagrar. Skal jag förgäta den lärde Häften, ſom blifvit af alla Poeter riden? Denne hufvud-fienden til alla rikedomar bär ſine förfarne ryttare genaſte vägen til hoſpitalet. Men nog ſpråkadt om poetiſka fattigdomen: följer om Poeter, ſom druckit. Bland dem får jag nämna en *Baudius* i Leyden, ſom aldrig gjorde lyckligare verſer, än då han var blixtrande drucken. Hans jambiſke fötter haltade likväl icke det ringaſte. Däremot fick han icke fram et ord, ehuru han beredt ſig, på faſtande mage; hvarföre han äfventyrade i Stockholm uti Drottning Chriſtinas tid. Icke var *Taubman* nykter, då han gjorde den mäſterlige verſen: *Sta pes, ſta mi pes* m. m. i hviken han ſå lyckligen efterapat naturen, om det kan kallas naturligt, at ragla hit och dit. Om *Runii* påkörare vet hela den Svenſka verlden at tala, äfvenſå om flere. *Anacreon* drack heldre, än ſamlade ſkatter: hvarföre han ock dog af en drufve-kärne, ſom faſtnat i halſen på honom. Ömhet för könet, jämte den ſatyriſke anden, ſom ſå obegripeligen förenar ſig hos många, äro tredje och fjerde ſkären, på hvilka Poeter råkat at ſtöta. *Ovidius* blef landsflygtig för bekantſkap med Kejſar *Auguſti* dotter. *Camoens* och *Taſſo* blefvo för dylika ſkäl olycklige. *Dante* tänkte och ſkref olika med det ſegrande partiet i Florens: hans hus plundrades och han förviſtes ur landet.

Iris

Iris och des Herde lågo
Vid en bäck uti en dal,
Där de tvenne ſparfvar ſågo
Hålla bröllop i en al.
Uti kärlek täfla båda:
Men den ſtunden var ſå kort ...
Iris fick i blinken ſkåda,
Hur den ena ſnält flög bort.
Se, ſad' *Iris*, tvi den ſkammen!
Falſka ſparf, ſom undanſmög!
Jag vil våga alla lammen,
At det hannen var ſom flög.

HANS CARVEL.

Saga *).

Hans Carvel, redan ſexti år,
En ung och vacker huſtru tager.
Som afunden i ärans ſpår
Sin afſkyvärda ſkapnad drager;
Som fruktan ouphörligt gnager
Den girige, ehvart han går:
En evig oro föreſtår
Hans Carvel, ſom vid ſexti år
En ung och vacker huſtru tager.

*) Endaſt hufvud-idéen är ur *La Fontaine*, ſom ſjelf tagit den ur *Rabelais*; men planen och detaljen äro af Svenſke Författaren. En äldre Svenſk Skald, *Sam. Triewald*, har af ſamma ämne gjort en Saga på ſit vis, ſom finnes tryckt i des *Låreſpån uti Svenſka Skalde-Konſten*, ſid. 86 och följ., Stockh. 1756, 8.

KNAPT ſjorton dagar hade gått
För *Hans* at Hymens nöjen ſmaka,
(Des toma nöjen, åldrens lott)
Och ſjorton nätter för hans maka
At ledas vid och enſam vaka,
Förr'n han braſt ut: O hvilken tok,
"Som nånſin vördar Hymens lagar!
"Mer den, ſom lifvets ſiſta dagar
"Förbittrar under detta ok!
"Meſt den, ſom är ſå litet klok,
"At ta en huſtru ſom behagar!

JAG redan i mit företal
Fru *Carvels* fägring bordt berömma;
Men, Läſare! af männers qval
Kan du til fruars ſkönhet dömma.
Så ſnart en mjeltſjuk man du vet,
Som altid puſtar, altid klagar,
Och håller dagligt ſträng diet;
Du ſluta kan med ſäkerhet,
Han har en huſtru ſom behagar:
Likſå då fruns behaglighet
Man öfver alt i ſtaden priſar,
Det ſtrax en mjeltſjuk man beviſar,
Som håller dagligt ſträng diet.

HVAD nu til Madam *Carvels* ära
Om des humeur man ſäga kan,
Är, at med ſtyrka för ſin man
Hon yrkat Tolerancens lära.
Faſt ej af Reformerta Tron,
Hon likväl altid ſoutenerat,
At Himmelen predeſtinerat
De ſvaga kärilens paſſion.

I ſtöd

I ſtöd hvaraf, ehuru gerna
De ville dygdens vägar gå,
Om det dock hände dem ändå
At blifva ledde därifrå,
Man bör tilegna deras ſtjerna
Et fel, hvarför de icke rå.

Hans börjar at en ſats förbanna,
Som gjorde könets dygd ſå klen,
Förfärlig för hans egen panna,
Så väl ſom pannor i gemen.
Om ſtjernor verka på de ſköna
Til deras dygder eller brott;
Och man ſen längre tid fått röna,
At ſtjernor ſällan verka godt:
Begrep han, at Fru *Carvels* lott
Helt ſäkert blef at honom kröna.
Därföre *Hans* med hand och fot
Beſtridde ſtjernornas bedrifter,
Och ſkrek: "Din lära är emot
"En *Kolmodins* och *Kempis* ſkrifter,
"Och förde mig förutan knot
"Med horn til mina fäders grifter.

Historien vet ej på hvad ſätt
Fru *Carvel* vederlade detta;
Men hvad jag ſäkert kan berätta,
Hvad Läſaren ock giſſar lätt,
Så af Fru *Carvels* egna grunder,
Som af Herr *Carvels* citation;
Är, at han var et lärdoms under,
Och hon en gudelig perſon.
Ja, ofta man hos henne ſporde
En ſådan andakt, ſådan nit,
At ingen henne hindra torde,
Om ej en Präſt, ſom ſtundom gjorde

Fru *Carvel* en och an' viſit;
Men ſedan han ock kommit dit,
Ej ſjelfva *Hans* dem ſtöra borde.
Sen hon med honom helt allen
Sin andakt hunnit at förrätta,
Hon ſtundom med en Stabs-Capten
For ut at ſina ſinnen lätta.

JAG hatar, likt mit tänkeſätt,
Kannſtöparen, ſom evigt drifver
Monarkers plikt och folkens rätt,
Och verldens tre regeringsſätt,
Och lagar för nationer ſkrifver,
Intil den dag man honom gifver
En plats i någon Kämnärs-Rätt.
På ſamma grund, med mera ifver,
Jag hatar ock frondeurerne,
Som djerft och ſträft mot Thronen ryta,
Om inga nåde-gåfvor byta
Frondeurerne til ſmickrare.
Dock påſtår jag, at lagen felar,
Som i ſå många claſſer delar
Det gröfre könet, karlarne;
Jag vil blott dela dem i tre:
Förſt männerne til våra ſköna,
Se'n dem, ſom deſſa männer kröna,
Se'n dem, ſom männerna bele.

JAG låter Läſarn öfverväga
I hvilken claſs Herr *Hans* bör ſtå;
Som ock hvad ſkäl han kunde äga,
At frukta för de andra två.
Kort ſagdt: at huſtruns nöjen hindra
I plågor all hans tid förgick,
Tils ödet en gång ville lindra
Hans plågor för et ögnablick.

MOR-

MORPHEUS öfver jorden tömde
Vid midnatts-ſtunden glömſkans flod,
Då *Hans* bredvid ſin huſtru drömde,
At Satan för hans ögon ſtod
Och höll en koſtelig klenod,
En ring, ſom *Carvel* värdig dömde
Et finger af et kungligt blod.
Ödmjukaſt vågar *Hans* begära
Herr Satans namn och caracter;
Ödmjukaſt har Herr Fan den ära,
At ſtiga fram och ſitta ner;
Ödmjukaſt han om urſäkt ber,
At långa horn och lappſkor bära *):
"Tag, ſade Satan, denna ring,
"Hvars värde ej beſtår i glitter:
"Er huſtru vågar ingen ting,
"När han uppå ert finger ſitter;
"Er förra fruktan och förtret
"I lugn och ſäkerhet han vänder;
"Omöjligt är, at något händer
"Med mindre ni det ſamma vet.
"Bär den, Herr *Hans*, han ſkal er frälſa
"Från alt hvad eljeſt kunde ſke:
"Släpp honom ej, ſlit den med helſa,
"Gör det til min åminnelſe.
För förſta gången *Carvel* tyckte,
At Hymens ok var drägligt nog:
Med tackſamhet han ringen tog,
Och längt på fingret honom tryckte:
"Stor tack, Herr Satan, bäſta vän,
"För en ſå rar och nyttig gåfva:
"Gud löne er en gång igen!
"Jag på min redlighet kan lofva,

"Sen

*) Ej allenaſt pöbeln, utan ock *Taſſo* målar Satan med horn och ludna fötter.

"Sen genom er frikoſtighet
"Alt mit bekymmer nu är öfver,
"At viſa er min tackſamhet
"Ehvar och när ni mig behöfver.

KNAPT detta ſamtal ſlutadt var,
Förr'n Satan från hans ſyn förſvinner,
Och *Carvel* vaknade och finner,
At fingret ſatt — ni vet väl hvar.

N. L. S.

DANIEL FEHRMAN,
Svenſk Medaljör.

Kongl. Medaljören *Daniel Fehrman* föddes i Stockholm den 12. Januarii 1710. Hans Fader, ſom ſkref ſig *Fährman*, var Färgare, och härſtammade ifrån Seifhennersdorf vid Böhmiſka gränſen, hvarifrån Farfadren, ſom idkade lärfts-handel, inkom til Sverige år 1680. Modren, dotter af General-Superintendenten, då varande Paſtoren vid Tyſka Förſamlingen i Stockholm, *Meyer*, blef med denne ſin ſon och 5 andre omyndige barn förſatt i enko-ſtånd år 1719.

Altifrån ſpäda åren hade *Fehrman* viſat en ſynnerlig böjelſe för teckning. Man fant därföre godt at däruti gifva honom en läromäſtare, och valet föll lyckligt vis på en af den tidens bäſte Tecknare, Fortifications-Lieutenanten *Torſell*. Hos honom gjorde den unge *Fehrman* vackra framſteg intil år 1726, då han kom uti den namnkunnige mannens ſkola, ſom ſedan blef hans fader på konſtens vägnar, jag menar Hof-

Hof-Intendenten och Kongl. Medaljören *Hedlinger*. 1732 gjorde han med denne ſin mäſtare en liten reſa til Danmark, och 1735 en til Ryſsland, där han förblef intil Julii 1737. Han hade då vunnit den färdighet i konſten, at han til det meſta anlade den ſtora Medaljen ſom *Hedlinger* förfärdigade öfver Kejſarinnan *Anna*, och kom nu åter til Sverige, om ej med mycken klingande, dock med en mera dyrbar vinſt, et märkeligen förkofradt ſnille.

Fehrman var nu i ſtånd at förvalta ſin mäſtares ſyſsla vid Kongl. Myntet, hvilket förſta gången pröfvades år 1739, då *Hedlinger* åter på någon tid utreſte. Men ännu mera viſade ſig, år 1745, då *Hedlinger* reſte til ſit fädernesland Sveits, at där ſedan förblifva, både hvad förtroende och kärlek mäſtaren ſjelf för honom hyſte, ſom ock hvad en upmärkſam Öfverhet af honom ſig förväntade: *Hedlinger* öfverlemnade då, med Konungens och Des Kammar-Collegii bifall, ſin ſyſla jämte 1000 Daler Silfver-mynt af ſin lön til denne ſin älſkade lärjunge. Med denna knappa inkomſt förrättade han ſyſſan til år 1760, då han ändteligen ſökte Extra-Medaljörs lön, dock utan ſin mäſtares rubbning: hvilket honom äfven beviljades. Samma år fick han Konungens fullmagt at vara Des Medaljör, med nådig förſäkran at efter *Heldingers* död, ſom timade 1771, få tilträda alla därmed förknippade förmoner: en väl förtjent ynneſt för en man, ſom redan i femton år denna beſtällning med all ſkicklighet upfylt. I början af år 1764 hände honom den olyckan, at han blef rörd af ſlag i ſin venſtra ſida, och därigenom utur ſtånd ſatt at vidare förrätta ſin ſyſla. I detta tilſtånd tilbragte han hela 17 åren, hvarunder han likväl hade den hugnaden, dels at ſe en älſkad ſon, nu varande Kongl. Medaljören, Hr.

C. G.

C. G. Fehrman, vid 18 års ålder kunna föreſtå hans tjenſt, dels at med erhållet afſked i början af Junii 1780 icke allenaſt för egen perſon bibehållas vid hela lönen på lifstid, utan ock förſäkras om des fortvarande för ſonen efter ſin död, hvilken inträffade kort däruppå, eller d. 8 Junii 1780, då han upnått en ålder af något mer än 70 år *).

Hans arbeten ſtiga til et antal af 30 Medaljer och 80 Jettoner, ſå Konglige ſom private, utom de renoverade, och äfven en hop Kongl. och private Sigiller, ſamt Modelleringar i vax och Porträter: hvilket alt lemnar de ojäfaktigaſte bevis af et ſnille dånadt för ſin konſt; äfven ſom hans arbeten äro fördelaktigt kände utom Sverige, hvareſt de med begärlighet ſökas af Samlare och Artiſter **). En af hans Medaljer, och ſom tillika hedrar hans hjerta, bör här enkom anföras. Den föreſtäller på ena ſidan hans hufvud, och på den andra en nedgående ſol och en upgående måne, med öfverſkrift: *Lucem dat ſidus amicum*, och nederſt: *Joh. Carol. Hedlinger Mag. Opt.* Huru ſkönt uttrycker icke denne medalj, graverad vid ſyſſans emottagande efter Hedlinger, en lika beſkedlig ſom värdig och älſkad lärjunges erkänſamhet!

Han

*) Han ligger begrafven i St. Clara Kyrka. Var ſedan 1745, gift med *Maria Catharina Schade*, med hvilken han hade 4 barn, af hvilka 3:ne ännu lefva, neml. ſonen *Carl Guſtaf*, och tvenne döttrar.

**) Några de bäſta af hans Medaljer vil jag, efter inhämtad underrättelſe, här anmärka: den öfver K. *Fredrics* Död, 1751; K. *Adolf Fredrics* och Dr. *Loviſa Ulricas* Krönings-Medaljer; den öfver Stål-Fabriken på Drotningholm; en annan öfver Band-Fabriken dårſammaſtädes; den öfver vår nu regerande nådigſte Konungs Förmälning; ſamt den öfver H. K. H. Prinſeſſan *Sophia Albertinas* Födelſe: hvilka til en del kunna ſättas i bredd med en Hedlingers. Men hans Jettoner äga dock i almänhet företrädet för hans Medaljer.

Han ägde alla de moraliſka egenſkaper, ſom pryda en ſan förtjenſt, och tvinga afunden til tyſtnad: han var ſaktmodig, höflig mot a la och arbetſam, upriktig och vänfaſt. Deſſa vackra egenſkaper, förente med en behaglig växt, et gladt och intagande anſigte, tilvunno honom i ungdomen hans mäſtares vänſkap och i följden flere anſedde perſoners beſkydd, hvaribland i ſynnerhet böra nämnas Deras Excellencer, Riks-Råderne och Grefvarne *Teſſin*, *Höpken*, *Palmſtjerna* och *Ekeblad*, ſamt då varande Öfver-Intendenten Baron *Hårleman*, ſom alle hedrade honom med utmärkt ynneſt och vänſkap.

En mäſtare igenkännes ofta uti ſina lärjungar. *Daniel Fehrmans* hafva varit: Directeuren Hr. *C. J. Wickman*, Medaljör vid Bankens Stämpel-verk; Profeſſoren ſamt K. Medaljören och Riddaren Hr. *G. Ljungberger*, och ſonen, K. Medaljören Hr. *C. G. Fehrman*, ſom förvarat ſin Faders minne genom en liten Medalj, den han tillika uptett ſåſom prof vid ſin intagning uti K. Målare- och Bildhuggare-Academien. På denne Medalj föreſtälles å ena ſidan den ſaknade Artiſtens hufvud i antique ſtil, med öfverſkrift: *Daniel Fehrman Holmenſis*; och på den andra en antique lampa med öfverſkrift: *Fulgor absque fumo.*

ÖFVER ET GIFTERMÅL.

HVAD är et Giftermål? Perpetuelt arrende,
Där mången flöt contract, förrän han godſet kände;
Men ſe'n det ſlutit är, ſå måſte han ſtå karl,
Faſt godſet ſämre fans, än förſt det roſadt var.

Ty

Ty råder jag dig til, du ej förmycket haſtar.
Dock, är det vackert bruk, få må du väl flå til,
Du finner altid den, ſom hälften bruka vil
Och gerna lemnar dig alt hvad det af ſig kaſtar *).

NYHETER.

UPSALA. *Förſök i Skalde-Konſten*, et litet Häfte af 58 ſidor i 8. ſom här i år utkommit. Det meſta beſtår uti Imitationer af *Boileau*, *Dorat* och *La Fontaine*. Däruppå följa några Originaler, hvilka ſlutas med en *Ode öfver Själens Odödlighet*. Författaren onämd. Den beſkedliga titel han ſatt på deſſa ſina ſnille-foſter friar honom ifrån Granſkarens ſtränghet. Mognare frukter, hade han kunnat lemna: det vitnar nyſnämde Ode. Hvad han behagat kalla Epigrammer, är af en helt egen art. Se här imedlertid den bäſta:

Jag tviflar, at i gamla dar
Det vackra könet han i kärlek excellera:
Nej, i vår tid det mycket mera
Den ſanna ſmaken hunnit har.
Det ſkulle ej Adonis högt värdera,
Men anſe Hercules ſom en förſvarlig karl.

*) Uti en handſkrifven Samling har jag funnit denna lilla ſkämte-dikt, tilegnad *Carl Eld*, hvars Brud- och Graf-ſkrifter, utgifne i Stockholm 1721, under titel af *Myrten och Cypreſſer*, allena äro mig bekante.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Åttonde Stycket. Auguſtus 1784.

ODE

Öfver Medborgarens Pligter.

Du drift, ſom höga ſjälar dyrka,
Odödlighet och loffång värd,
Som främjar mer et rikes ſtyrka
Än Tyranniets lejda ſvärd!
Du Nit för Foſterlandets ära!
Det är blott du ſom kan beſkära
Et folkſlags trefnad, ſällhet, magt.
Med dig Athen ſig ej förfärar
För Perſiſka Monarkens härar,
Och för hans vapens mängd och pragt.

Hvad! ſkulle Medborgsmannen glömma
Sin pligt, ſin ära, och ſit kall,
Och ej för foſterlandet ömma,
Och ſe ſin ſällhet vid des fall?
Hvad! känſlolös och utan ſtyrka,
Bör han den lägſta feghet yrka?
Han del uti deſs medgång tar,
När lyckan det med ſällhet kröner;
Men när det ſtormens anfall röner,
Han häpen ur des ſköte far!

Må qval och ſamvets-agg förfölja
Hvar enda veklighetens ſlaf!
Må hat, förakt och glömſka hölja
Des lif, des minne och des graf!

I Hjeltar! tapperhetens bröder!
Er åſyn ljus och glädje föder,
Som fylla tidens rymder op.
De namn, ſom dygd och mandom para,
Skal minnet i ſit ſköt förvara
Igenom alla ſeklers lopp.

NÄR foſterlandet är i fara,
Den rätta Medborgsmannens mod
Ej ſvagt, ej vaklande kan vara;
Han offrar villigt lif och blod.
Ej mängden honom kan förſkräcka;
Man må emot hans hjerta räcka
Canoners gap och hväſta ſvärd:
Han aldrig flyr, men altid ſtrider,
Han död och plågor manligt lider,
Förtjenta landsmäns tårar värd.

Ej endaſt under krigets fana
Är han om foſterlandet mån,
Han gagnar det på fredens bana;
Ty tapperhet är dygdens ſon.
I idoghet och enkla ſeder
Des efterdöme och des heder,
Des prydnad uti uplyſt vett,
I alt des väl han eftertraktar.
Han ſtolt det tungomål föraktar,
Som träldomen åt ſlafven gett.

O Sverge! må dig Himlen ſkänka
Din fordna dygd i fädrens blod!
Må *Oxenſtjernors* ſnillen blänka
Och *Hornars* och *Banerers* mod!
Ach! må ſoldaten, tänd af ära,
De tunga vapnen härdad bära,

Och

Och vekligheten ge förakt!
Må lagen redligheten ſkydda,
Och kring den trefna landtmans hydda
Emot förtrycket hålla vakt!

Må Skalderne ur dvalan träda
Och op til ärans högder gå,
Om fädrens hjelte-bragder qvädа,
Och åſkans ſlag på lyran ſlå;
Om Sverges fordna ſegrar dundra,
At ynglingen ſkal dem beundra
Och bli förtjuſt vid ſnillets röſt;
I allas blod en låga väcka
Som vekligheten kan förſkräcka,
Men ſom ſkal elda Hjeltens bröſt!

Må Könet med de dygder blänka,
Som ſlifta goda ſeders lag,
Och helſt et värdigt hjerta ſkänka
Åt krigarns manliga behag!
En mor må förr ſit barn förglömma,
Än utaf veklig känſla ömma!
Spartanſka modrens ära värd:
Hon blott den ſon förlorad gråtit,
Som ſig på flygten drifva låtit;
Ej den ſom föll för Thebens ſvärd.

Då ſkal du, Foſterland! ej bäfva,
När än en gång på dina fält
Din oväns djerfva fanor ſväfva,
Och när hans åſka knallar gällt.
Den Svenſka hären ſtolt ſkal våga
At emot trefald ſtyrka tåga,

Och bryta dubbla leder ner.
Då ſkal oſs Himlen ſeger unna,
Och ryktet än en gång förkunna
At Sverge äran dyrkan ger.

G. A.

K. Sv. VITTERHETS ACADEMIENS HANDLINGAR.

Fjerde Delen.

Fortſättning *).

4. *Hiſtoriſk Afhandling om Svenſka Sjö-Magten i äldre tider och i ſynnerhet under Konung Eric XIV.*

Af Hr. *Jac. Tengſtröm*, Mag. Docens (nu Theol. Adjunct) vid K. Academien i Åbo, ſom därföre erhöll det utſatta ſtora Priſet d. 29 Nov. 1781. En vigtig afhandling, ſom utgör mer än tredjedelen af denne Del, och ſom viſſerligen förtjente et ännu fullſtändigare ſammandrag, än det nog vidlyftiga jag här vågar lemna. §. 1. Nordens invånare hafva redan i äldſta tider varit beryktade Sjömän. Därtil tycktes ſjelfva Naturen genom belägenheten af deras Land dem hafva ämnat. En medfödd krigs-lyſtnad, ſom i ländernes då varande oupodlade ſkick näſtan blott ſjöledes kunde tilfredsſtällas; hog för utflyttningar och ſtändigt ombyte af bonings-platſer; ſamt den lätta utväg til rof ſom handels-fartens utbredande til Norden ſedermera gaf, fullbordade at redan i äldre dagar göra Sverige til en betydelig Sjömagt. Genom Chriſtendomens införande minſkades de otaliga härnadsfär-

*) Se det föregående i Fjerde Stycket, ſid. 101 och följ.

färderna, och Nordens inbyggare afvandes ifrån deras ſtändiga ſjölefnad. Under Unions-tiden råkade ſå väl ſjömagten, ſom många andra delar af Svenſka Riks-kroppen, i ytterſta vanmagt och förfall; tils den ſtore *Guſtaf Waſa* åter uphjelpte denſamma, ſå at den under hans ſon och närmaſte efterträdare K. *Eric XIV* i haſt nådde en höjd, ſom d n aldrig tilförene och kanſke föga ſedermera innehaft. Deſſe äro hufvud-dragen til den tafla öfver Sveriges Sjömagt, ſom i det följande utförligare framlägges. §. 2. I de gamla Sagorna finnas ſpår, at våre förfäder redan i djupaſte hedendomen haft ſamma tycke för ſjö-väſendet, ſom deras efterkommande. *Göre* och *Gylfe*, af Fornioterſka ätten, kallades Sjö-Konungar för deras många och ſtändiga krigs-tåg til ſjös. Under *Odens* vördade regering måſte hogen för ſjö-väſendet ingalunda hafva aftagit, ſå vida han under ſit långväga tåg emot Norden, ſå til ſjös ſom lands, väl kunde hinna vänja ſig vid ſjö-färder. Styrkan af deſſa tiders flottor kan väl ej med viſshet upges; men det vet man, at de ſå kallade *ledingar*, ſom af Upſala Konungar vid almänna angelägenheter upbjödos öfver hela Riket, ſtego ofta til flere hundrade ſegel. Alla vid ſjön belägna landſkap voro indelte i viſſa ſkepps- och hamn-lag, ſom voro förbundna at altid hålla tilreds et viſt antal fartyg til landets förſvar. Endaſt af Upland borde en flotta af 83 ſegel utgöras. §. 3. I ſamma mon ſom Chriſtna Läran utbredde menſkligare tänkeſätt i Norden, aftogo de vidſträckte och ſå förfärlige Vikings-färderne, och de få korståg, ſom ſedan företogos emot hedningarna och til deras omvändelſe, ville föga däremot betyda: kloſters och kyrkors upbyggande och riktande utgjorde Regeringens förnämſta omſorg. Därigenom råkade ſjömagten i det förfall, at fiendtelige flottor utan motſtånd härjade i

hjertat af Riket, såsom då Ryssar och Estländare i *Knut Ericsſons* tid obehindradt trängde sig in i Mälaren och förstörde Sigtuna. Det lilla lif, som *Birger Jarl* och *Torkel Knutsſon* återgåfvo Svenska sjömagten, förlorades snart genom vidskeplige Regenters fel, obekymrade om alt hvad som icke rörde kyrkor och kloster. §. 4. Om Svenska Sjömagtens tillstånd under Unions-tiden är nog sagdt med hvad redan i 1. §. blifvit anmärkt: uslare kunde den ej vara. Den repade sig något litet under *Carl Knutsſon* och *Sturarna*, och nytjades med framgång vid mer än et tillfälle; men *Chriſtiern Tyran* bragte Unions-förderfvet i Sverige til sin höjd, så i detta som i alt annat. §. 5. Således bestod Svenska Flottan vid K. *Gustaf I:s* tilträde til Regeringen icke af annat, *än en hop skårje-båter och annat prackeri, dår hvarken hjelp eller tröst medföljde*, som Konungen sjelf yttrar sig i det märkvärdiga Brefvet til Rikets Almoge af d. 30 Dec. 1542. Men innan kort bragte han den i det stånd, at han icke allenast hämmade *Norrbys* sjöröfverier ifrån Gottland, utan ock därmed tuktade de öfvermodige Lybeckarne, emot hvilka vans en hufvudträffning vid Bornholm, hvarest Svenske Amiralen *Måns Svensſon Some* inlade et utmärkt beröm, och bidrog hufvudsakligast med sit Amiral-skepp Store Krafvelen til den då erhållna vigtiga seger. Några år förr Konungens död gjorde Flottan, under den käcke Amiralen *Jacob Bagges* befäl, en god tjenst emot Ryssarnes ströfverier. År 1558, eller kort efter freds-slutet med Ryssland, steg den i Stockholm befinteliga Örlogs-flottan til 23 skepp, utom dem som vid samma tid kunde ligga vid skepps-gården i Calmar, och följande året voro 6 til antalet. §. 6. Nu kommer det vackraste tidskiftet af Svenska Sjö-Historien, K. Eric XIV:s åtta-åriga regerings-tid. Hans syn-

ſynnerliga vård om Svenſka Sjömagten och des tillväxt dröjde ej länge at viſa ſig. Förſta frukten däraf rönte Lybeck och andre ſjö-ſtäder, ſom mot hans förbud med ſina ſkepp beſökte Ryſka hamnar, med förbigående af Revel, hvars handel därigenom förſvagades. Inemot 40 handels-fartyg, meſtadelen Lybeck tilhörige, blefvo inom et år upbragte af *Hans Larsſon* (*Björnram*), ſom med några mindre ſkepp och galerer til den ändan kryſſade i Finſka Viken. Detta förbittrade Lybeck och väckte Pålens och Danmarks afund. Et gemenſamt bemödande, at hindra Svenſka flaggan ifrån herraväldet i Öſterſjön, fants både nyttigt och nödigt. §. 7. Följande året, 1563, blef ſåledes ganſka märkvärdigt för vår Sjömagt. Amiralen *Jacob Bagge* utlopp med en flotta af 12 Örlogsſkepp i ſlutet af Maji, och vant kort därefter, under Bornholm, en fulkomlig ſeger öfver den jämngoda Danſka flottan, hvars trenne ſtörſta ſkepp tillika eröfrades. Mindre fördelaktigt aflopp träffningen under Öland d. 11. Sept., där dock *Baggen* med 18 ſkepp manligen förſvarade ſig emot den näſtan dubbelt talrikare Danſka och Lybſka flottan. Imedlertid fortſattes ſkepps-byggnaden med all drift på flera ſtällen i Riket, ſå at Konungen, endaſt vid ſkepps-gården i Stockholm, mot ſlutet af detta år, hade en flotta af 65 ſkepp, ſkutor och fetalje-fartyg med inberäknade. §. 8. År 1564 lopp den ut 35 ſkepp ſtark, men ſkingrades af en ſtorm under Öland, och uthärdade i detta tilſtånd, d. 30 Maji, et ſkarpt anfall af den Danſka och Lybſka, beſtående af 28 ſkepp, ſom dock ej kunde ſkryta af annan fördel, än at Svenſka Amiral-ſkeppet, tillika med den käcke *Baggen*, måſte gifva ſig i des våld. Men denna förluſt erſattes rikeligen af den nye Amiralen *Clas Chriſtersſon Horn*, hvilken i ſjö-ſlaget d. 12. och 13. Aug., äfven vid

Öland, dugtigt besegrade den fiendtliga flottan, eröfrade 3 stora skepp, med 600 mans besättning, och dref Danske Amiralen *Trolle* för hela det året ur Svenska farvattnen. På Tyska och Narviska redderna hade imedlertid omkring 20 dels handels-dels örlogsskepp blifvit ifrån fienden upbragte, hvilka, tillika med den öfriga flottan och de nya skepp, hvarpå oförtrutet å hvarfven arbetades, blefvo tilredde til örlogs för nästa år. §. 9. Detta år, 1569, blef ock för den Svenska Sjömagten det ärofullaste. Konungen sjelf hade hela vintren och våren öfver så oförtrutet beförjt om des tilväxt och i stånd sättande, at han med skäl kunde säga, *det han så godt som allene hade arbetet och hulpet til at utruste sin skipps-flotte.* I god tid om våren utlopp Amiral *Horn* med 50 goda örlogsskepp, hvarmed han til en början genast under Rügen förstörde 4 fiendens skepp, som där legat öfver vintren til at oroa Svenska Handelen, och tvang desutom två andra Danska och två Lybska skepp, at på redden af Gripsvald lemna sig i Pommerske Hertigens våld, hvarigenom 60 Svenske handels-skepp fingo fri luft at löpa hemåt ifrån åtskilliga Pommerska hamnar. Stolt öfver denna framgång gick han med flottan ända in i Öresund, satte Köpenhamn i förskräckelse och tog en ansenlig tull af 250 där ankommande Holländska spannemåls-skepp. Efter et lika oförmodadt besök på redden för Lybeck träffade han ändteligen d. 4 Junii, imellan Femern och Vismar, den fiendteliga flottan, den han åter öfvervant och tvingade at draga sig tilbaka in åt Öresund, sedan des Amiral *Trolle* blifvit så illa fårad, at han kort därefter afled. *Horn* spelade imedlertid allestädes mästare uti Österssjön, landsteg och plundrade hvar han åtkom, och fick snart äfven en förstärkning af åtskilliga Finska skepp, så at han med förnyad styrka, d. 7 Julii, kun-

kunde mellan Bornholm och Rügen angripa den under *Otto Rud* åter utgångna förenta flottan, hvilken han efter vanan öfvervant, och hvilken sedan hela detta år blef osynlig i Österſjön. *Horn* blef vid hemkomſten, likt Roms hjeltar, i Stockholm emottagen i triumph, och jämte Höfvitsmän och beſättning rikeligen belönt. §. 10. Som fienderne imedlertid intet freds-förſlag velat höra, utſändes flottan under ſamma Amiral följande vår, för den gången den anſenligaſte under K. *Erics* regering, beſtående af 68 örlogs-ſkepp, utom åtſkilliga mindre fartyg. Men ſom ingen fiende alt intil Julii månad i Österſjön viſade ſig, lopp hon då in i Svenſka ſkären med de handels-ſkepp, öfver 200 til antalet, ſom under denna kryſsning blifvit upbragte. Men då hon kort därpå åter utgick, träffades omſider, d. 26 Julii, vid Öland den fiendteliga flottan, 36 ſkepp ſtark, ſom efter et tappert motſtånd måſte taga flykten åt Gottland, där hon til ſtörre delen i en ſtorm förgicks. Detta var, under K *Erics* regering, målet för Svenſka flottans framgång, hvars både lycka och anſeende tycktes följa den tappre *Horn*, ſom dog i Sept. detta år. §. 11. Efter hans död, och då den gamle *Baggen* ännu ſatt fången i Danmark, hade Svenſka ſjömagten föga någon ſkickelig Anförare mera at tilgå, hvilket jämte de invärtes oroligheterna, föranledde af Konungens olyckliga finnes-ſtällning, gjorde utgången af 1567 års ſjötog näſtan aldeles fruktlös. §. 12. Följande året ſkedde väl ännu någon utruſtning, ſom på redden af Revel dels eröfrade des förjagade 12 ifrån Danzig utredde kapare-fartyg; men vidare finnes ej ſpår til någon vigtig förrättning med en Flotta, ſom efter K. *Erics* tid ännu länge hade kunnat beherſka alla tilgränſande haf, om den blifvit rätt vårdad, och ej af de följande Konungarna, alt intil *Guſtaf Adolfs* tid, lem-

nad at aldeles förfalla. §. 13. Nu några til Svenska Sjö-magtens närmare kännedom ländande uplysningar. I äldſta tider bygdes ſkeppen ſå ſmå, at de kunde ſläpas, ja äfven bäras på axlarna, långa ſtycken öfver land. Med tiden bygdes de ſtörre, och förde Långſkeppen, ſom hade 23 til 25 alnars längd, ifrån 80 til 120 mans beſättning. Således och då man alt mera fant fördelen af ſtora ſkepp, växte ſtorleken efter hand, ända intil ſtora Krafvelen i Guſtaf I:s tid, ſom förde 1000 ſoldater, utom 300 båtsmän och i ſjö-ſlaget emot Lybſka flottan under Bornholm 1535 näſtan enſamt emotſtod och ſkingrade hela fiendteliga öfvermagten. Men detta var en aldeles ovanlig ſtorlek. I K. *Eric XIV:s* tid förde de ſtörre ſkeppen ifrån 600 til 150 man och ifrån 100 til 50 canoner, de mindre ifrån 100 til 50 man ſamt några och 20 canoner. §. 14. Våre förfäder, annars ſå litet hugade för prål, voro ganſka måne om af hafva prägtiga vapen. Denna ſmak ſträckte ſig ſluteligen äfven til deras flottor. De hade dem målade öfver vattugången med åtſkilliga färgor och äfven förgylde. Til och med tackel och ſegel ſkulle vara vackra ock lyſande. Det präktigaſte ſkepp i forntiden lär förmodligen varit det, på hvilket Norſke Prinſen *Helge* reſte at fria vid Danſka Hofvet: ſeglen voro gullſtickade, maſterne förgylde, och ſjelfva togverket purpurfärgadt. I anſeende til den fördel höjden förer med ſig, bygdes krigs-ſkeppen mycket höga, och för ſamma orſak började man ock upföra höga bygnader för och akter, kallade *kaſtelle*r. Men deſſa måſte ſedermera vika, då canoner började brukas til ſjös: ſkeppen fingo då högre ſidor och flera däck, på hvilka man med mera beqvämlighet kunde ſtälla canonerna, än förut på de höga caſtellerna. §. 15. Fordom var man lika beväpnad til ſjös ſom til lands, emedan

ſtrids-

ſtrids-ſättet var enahanda. Dock plägade man därjämte förſe ſkeppen med ſtenar, ſå ſtora at de bequämligen kunde kaſtas in på fiendens fartyg, dels at ſkada manſkapet, dels ock, om möjeligt var, at bringa ſkeppen i ſank. Sedan man beſtigit fiendens ſkepp, hvartil, i fall de voro högre, brukades grofva och tunga ſtockar, ſom lades in på ſidan af dem och bragte dem til lutning, hade man ſtora klubbor til hands, för at därmed i haſt nedſlå den öfverblefna beſättningen. Skjut-gevär finnas ej varit brukade på Svenſka ſkepp förr 1464. Men mot ſlutet af detta århundrade blefvo de nog almänna, då *Sten Sture*s Kraſvel förde 300 ſkerpentiner. På K. *Eric XIV:s* flotta räknades til ſlut 2500 ſkytt eller canoner. §. 16. Under den gamla Vikings-tiden var omſorgen om fartygens mat-förråd föga beſvärlig, emedan, efter den tidens Folk-rätt i Norden, Vikingarne hade full rättigher at på främmande ſtrand utan betalning uttaga alt hvad de til ſit uppehälle behöfde. Efter Chriſtendomens införande ålades almogen i detta afſeende en utſkyld, under namn af *ſkeppsviſt*, och tilſades då hvarje hamnelag, ſå ſnart et ſjötåg ſkulle ſke, ſå väl om ſkepps och folks, ſom om fe aljers anſkaffande. Med tiden utruſtades ſjömagten på kronans bekoſtnad, ſom förſörjde ſit ſjö-folk dels af den ordentliga räntan och kyrko-tionden, dels af utomordentliga gärder och utſkrifningar. §. 17. Flottans utredning ålåg, ſom förut är ſagdt, Svenſka almogen ſåſom en ovilkorlig ſkyldighet. Det ankom på Konungens behag, at upbjuda leding och utſätta huru länge det tilämnade tåget ſkulle påſtå. Härom ſkulle han låta tilſäga almogen vid Kyndel-tinget. Sju nätter förr utfärds-dagen ſkulle manſkapet ifrån hvarje för den gången utnämndt hamnelag vara ſamladt på ſina ſkepp at afbida vinden. Dröjde den i 2 veckors tid, kunde de

ſak-

saklöst fara hem igen. När flottan ej var upbuden til någon leding, betaltes i det stället en skatt, kallad *ledungs-lama*. Mot slutet af K. *Gustaf I:s* regering underhölls sjömagten hel och hållen på Kronans bekostnad: en inrättning, som af hans son och efterträdare sedan bibehölls. §. 18. Så snart en yngling i äldre tider uppnått 18 til 20 år, var han sjelfskrifven til krigstjenst. Besättningarne för flottan uttogos efter vissa hvarf inom hamnelaget. Hvar och en hemmans-ägare, som sådde en full åtting, var skyldig at utlara, när ordningen kom til honom. Men denna skyldighet var lätt; man gick villigt och äfven obuden om bord, på en tid då Svenska folkets hog ej lekte på annat än sjö-och här-tog. Den förnämste mannen på en flotta kallades *Vikinga-vård* och var den tidens Amiral. Därnäst var Styrmanssyslan så betydande, at *Olof Tryggwason* sjelf beklädde densamma på sit skepp. I träffningar hade *Stamgömmaren* eller *Stafuboen* den vigtigaste posten: han skulle försvara framstammen och tilhålla manskapet at äfven göra sin skyldighet, så at fienden ej fick tränga sig om bord, hvarföre ock härtil altid valdes den kunnigaste och tappraste af hela besättningen. De tjente utan all annan lön än den andel de kunde få uti bytet, som dock stundom var så betydande, at de efter några sjötåg kunde sitta rätt rika och välmående. Vid K. *Gustaf I:s* tilträde til regeringen var Nationen så afvand ifrån sjö-väsendet, at han med ytterste möda kunde upbringa dugliga besättningar för sina örlogs-skepp. Sedermera underhölts för en viss årlig lön et bestämdt antal sjö-kunnigt folk, som var pligtigt at vid påfordran tjena som båtsmän: brissen upfyldes genom värfningar. Den som förde högsta befälet på flottan, kallades *Öfverste-Amiral*. Alla de högre syslorna besattes af Konungen, men ej på

läng-

längre tid än til ſlutet af hvart ſjö-tåg. Utom den vanliga ſolden, fick ſjö-folket en viſs andel af det eröfrade bytet. §. 19. Efter Visby Sjö-Rätt, namnkunnig däraf, at den tjent en ſtor del af Europa i äldre tider til efterlefnad, ſtraffades miſ dådare til ſjös ganſka hårdt, ofta til lifvet. Vid ſmå förſeelſer kunde ſtraffet undgås, om man hant ſöka friſtad i framſtammen. Den grofhet, ſom ännu i K. *Guſtaf I:s* och *Eric XIV:s* tid herſkade i ſeder och tänkeſätt, medgaf ej mycken mildhet eller artighet emot dem af fienden, ſom voro olycklige nog at falla i våra ſjömäns händer. De ſom togos på kapare-ſkepp, blefvo ſtraxt utan ſkonsmål huggne öfver bord. Fångar af andra ſkepp, kaſtades under däcket och höllos där altid nederläſte. När K. *Eric* med kall blod kunde ſkrifva til en ſin Amiral: *Vi hade faſt heldre ſett, at J hade latit göre af med de gemene fånger, efter här äre altför många af det Jälſkap tilförene*, kan man nog, utan vidare bevis, föreſtälla ſig, huru föga menſklighet eller medlidande man lär brukat emot deſſa olyckliga. §. 20. Krigs-konſten i äldre tider var ej bunden til viſſa reglor: alt kom an på hvar och en ſärſkild anförares mandom, driftighet och liſt. Til ſjös lade man ſtraxt om bord med ſin fiende och ſtridde ſedan på ſamma ſätt och med lika vapen ſom til lands. Efter hand antogos dock viſſa krigs-bruk, enlige med de gam'a Nordiſka folkens hugſtora och hjeltemodlga tänkeſätt, ſåſom: at ej oförvarandes anfalla ſin fiende; at ej med öfverlägſen ſtyrka anfalla en ſvagare, o. ſ. v. Stundom afgjordes ock ſaken anförarne imellan genom envige eller *Holmgång* på närmaſte ſtrand, för at undvika all vidare blods-utgjutelſe. När en drabbning ſkulle angå, fäſtades gemenligen ſkeppen tilhopa, ſå at de lågo i en rad med framſtammarne mot fienden, ſeglen gigades tilſammans och ba-

neret

neret upſtäldes högſt i framſtammen. Striden började med ſten och pilar, tils man kunde komma til äntrings och at beſtiga fiendens ſkepp, hvarpå förnämſta omtanken ſyftade. Man högg då det ena fiendteliga ſkeppet efter det andra löſt ur raden, tils alla måſt duka under och ſegren ſåledes var vunnen. Sällan ſkildes man åt, innan fienden var i grund förſtörd, om ej någon gång anförarne, af aktning för hvarandras tapperhet, desförinnan uphörde med ſtriden och ingingo vänſkap och foſterbrödra-lag I medel-tiden brukades mycket, at genom brännare anfalla och itända fiendens ſkepp, hvilket ännu i K. *Eric XIV:s* tid ej var aldeles bortglömdt, ehuru man påfunnit at genom fyrkulor och andre koſt-eldar vinna ſamma ändamål. På ſiſtnämde tid upſtäldes flottan i ſlag-ordning på det ſättet, at 3 ſkepp altid förordnades tilſamman, af hvilka det ſtörſta gick främſt och de två andre höllo ſig vindvart om hufvud-ſkeppet, för at kunna vara detſamma til hjelp, när det kom i handgemäng med fienden. Slag-ordningen var ſåledes ej inrättad i half-måne med flyglarna framåt, ſom *Róding* *) orimligen giſſat; hvarföre han ock ſjelf ſlutligen nödgas anſe ſom troligare, at ſkeppen äfven då förtiden, när det bar til ſlags, hållit ſig i rät linie. §. 21. Til ſignaler på ſina krigs-ſkepp nytjade våre äldſte förfäder ſanor, uphiſſade flaggor och ſköldar af åtſkilliga färgor, ſamt et föränderligt blåſande i ludrar. En hvit ſköld betydde fred och vänſkap; en röd däremot var gerna et viſt krigs-tecken. Sedan ſkjut-gevär började brukas til ſjös, blef det vanligt at gifva ſignaler genom et viſt antal canon-ſkott. När Amiralen ſköt Svenſk löſen, voro alla ſkeppen pligtiga at följa honom. Blått och gult, kors-

*) Uti *K. Vitterh. Acad. Handlingar*, Del. 1. ſid. 232.

korsvis fördeldt, var färgen på Kongl. Maj:ts sjötecken ock känne-fänikor, på hvilka skulle gifvas noga akt under drabbningar, at man ej måtte skada egna skepp. At stryka segel, när man ej såg någon utväg at värja sig, var almänt; äfven som at sticka up sina hattar, när man bad fienden om qvarter. §. 22. Vikingarne funno hamn och vinter-qvarter för sina små skepp i alla vikar. I nödfall kunde de updragas på land, hvareft de ock federmera, och då ledingsskeppen började utgå ordenteligen ifrån hvarje landsort, af Hamn-fogden höllos i förvar uti de til den ändan vid stranden npreste skjul och bygnader. När skeppen blefvo större, måste viffa och säkra hamnar utsökas til vinter-läger. Under K. *Erics* tid nytjades Stockholms hamn såsom den säkraste för de stora skeppen, som altid fingo befallning, at om höstarna i slutet af September månad där inlöpa. De mindre skeppen förlades, för osäkerhetens skuld emot Danska sidan, i Calmar, och af lika orsak i anseende til Ryssland, i Åbo, Viborg och Helsingfors. Man förstod ock, at så förlägga krigs-skeppen, at de i nödfall kunde tjena til värn och förskansning emot fiendteliga anfall. Om et sådant befäst vinterläge för sin örlogsflotta föranstaltade K. *Gustaf I.* vid Helsingfors, efter sit år 1555 slutade fälttog emot Ryssarne. Han ställde dem som en stad i fyrkant, med rymliga gator imellan skeppen. Utan omkring väcktes isen i en lång sträcka af 14 alnars bredd, sjöfolket förfägs med tilräckligt underhåll, och landt-troppar lades utom des vid sjökanten i borg-läger för at, vid befaradt anfall, vara så mycket närmare til hands. §. 23. Knapt hade en Nordisk Prins eller annan förnäm yngling upnått sina 18 eller 20 år, förrän han skaffade sig skepp och folk, gaf sig ut til hafs, och tilbragte hela somrarna i sjö-och här-färder. Våre Sjö-kungar voro stun-

dom

dom så kära i sina skepp, at de lågo på dem både sommar och vinter; hvarföre de ock plägade berömma sig däraf, at de aldrig sufvo under sotad ås *). Sådant var fordomdags det förſta och näſtan enda inträde på ärans ban. En yngling, som däruti ej ville följa sin samtids smak, var säker at blifva et mål för almänhetens förakt och åtlöje. Sjelfva det vackra könet deltog i dessa mandoms-öfningar, och anförde ej sällan talrika flottor af härnads-skepp. Vikings-tågen sträckte sig vida omkring: i söder ända ned til Medelhafvet, där man gemenligen gjorde de rikaſte priſer; i norr til Island, Grönland, ja äfven de nordliga delarna af America, som kallades *Vinland*. Häraf kunde ej annat hända, än at de Nordiſke inbyggarne skulle vinna en utmärkt både kunskap och insigt i sjö-väſendet, samt sluteligen blifva mäſtare af alla haf, och deras flottor en skräck för de aflägsnaſte folkslag. I de sjö-krig, som fördes under K. *Guſtaf I:s* och *Eric XIV:s* tid, röjde Svenſke båtsmannen, at han ännu hvarken i mandom eller skicklighet vanslägtats ifrån sina stridbara och sjökunniga förfäder. Den brist på dugliga sjömän, hvaröfver K. *Guſtaf* i början af sin regering måſte klaga, var mot slutet däraf så afhulpen, at hans son och efterträdare kunde med inrikes båtsfolk til ſtörre delen, i det påföljande kriget, bemanna sina ſtora och många örlogs-skepp. "Gånge denna gamla Nordiſka dugsamheten i ſtändigt arf til våre senaſte efterkommande, och må de aldrig behöfva klaga, at veklighet och tidens dårskaper bortskämt det manliga Svenſka lynnet hos våra sjömän"!

(*Slutet om deſſa Handl. framdeles*).

ÖFVER-

*) Man hade nemligen denna tiden öfveralt ej andra hus än rökſtugor.

Öfversättning af Anacreon.

13. *Ode.*

Atis uti raseri,
Tjust af en Gudinnas bojor,
Fylde med sit gälla skri,
Phrygiens skogar, slott och kojor.

Claros källa, som man sagt,
Aldrig af en dödlig smakas,
Förr än, genom Gudars magt,
Hans förstånd och sinnen skakas.

Annorlunda väljer jag,
Doris ensam skal mig styra,
Och jag vil, jag vil i dag,
Blott af vin och kärlek yra.

14. *Ode.*

Jag vil, jag altid älska vil.
Ach, huru blef jag ej bedragen,
Då af förmätna hopp betagen,
Jag fordom nekade därtil!

Med kogret och med bågan väpnad,
Mig *Asprild* manade til strid,
Men för hans styrka utan häpnad,
Jag intet bleknade därvid.

Beklädd med sköld och hjelm och pansar
Och som en ny Achilles djerf,
I hopp at vinna segers-kransar,
Jag yrade til mit förderf.

ET ſkott ur Gudens båga losſadt
Förſkräckelſe i hjertat bar,
Mit hela mod vardt genaſt kroſſadt,
Och endaſt flykten öfrig var.

MEN Guden, road af min ſmärta,
Sit hela koger tömde ut,
Och ſtörtade ſig ſjelf til ſlut
Med blixtens fart uti mit hjerta.

JAG ſedan fåfängt hjelp begär
Och mod och ſtyrka återkallar,
Hvad båta murar, torn och vallar,
När fienden i ſtaden är?

15. Ode.

EN Croeſi ſkatter, hof, och pragt
Ännu min åtrå aldrig tände,
Och til Monarkers vida magt
Jag aldrig minſta afund kände.

FÖRNÖJD i ſtillhet med min lott
Jag mig i nöjets armar ſluter,
Och all min åtrå fäſtes blott
Vid ögnablicket ſom jag njuter.

ACH! hvilken kan ſit ödes lag
Ur tidens dolda ſkiften vefva?
Så förjom endaſt för i dag;
I dag! i dag! är tid at lefva.

I dag jag ej ſkal glömma bort,
At Bachus bör mit hus regera;
Kanſke en ſjukdom innan kort
Förbjuder mig at dricka mera.

16. Ode.

16. Ode.

Må gerna andra ſkalder präla
Med Trojas fall och Thebens krig,
Jag endaſt vil i ſtillhet måla
De nederlag ſom drabbat mig.

Men aldrig än jag flykten tagit
För Neſſi djerfva föners här,
Phalanger mig ej eller ſlagit,
Och hafvet ej mit byte bär.

Hvem bör då draga ſeger-ſkrudar?
Hvem har då altid ſtört min ro?
Ach! det är tuſen kärleks-gudar,
Som i de ſkönas ögon bo.

17. Ode.

Du! ſom uti Vulcani lära
Är ſå förfaren och berömd,
Lät nu Bellona blifva glömd,
Och viſa ej Achillis ära.
Hvad gå mig vapne bragder an?
Nej, gack at mig en bägar göra,
Så vid, ſå djup, du nånſin kan.
Men må han ej til prydnad föra,
Det ljuſa ſtjerne-hvalfvets här!
Må ej Orion ſynas där!
Hvad kunde Plejades mig röra?
Nej bilda endaſt drufvans bär,
Och Bachus, med ſin krönta hjeſſa,
Och Kärleks-guden och Glycere,
Som vinets ljufva ſafter präſſa.

18. Ode.

O du! som ger metallen lag,
Hvars vilja hårda järnet lyder,
Som lifvar alt med dit behag
Och alt med smak och snille pryder,
Kom hasta til min hjelp i dag!
Kom en pocal at mig bereda,
Och uttöm hela konstens magt,
At blotta åsyn af des pragt,
Må til et lagom rus förleda.
Gravera där den fälla tid,
Då landets nöjen åter nalkas,
Och Vestan, lekande och blid,
I Floras unga sköte skalkas.
Gravera sedan, bredevid,
En utsökt flock af några vänner,
Som i en stilla sälskaps-ro,
Då dagens Förste fältet bränner,
I almens lugna skugga bo.
Men skona ögat, jag dig beder,
För grymma hjeltars öfvermod
Och Thraciernas vilda seder
Och altar färgade i blod.
Nej, heldre gå at mig förnöja
Med all den skönhet Paphos har,
Och bilda Bacchus, vinets far,
Och Hymen dansande med Fröja.
Klädd i Behagens rika skrud
Må tjusta ögat Zephis röja!
Och gå at sist din teckning höja
Med snillets eller hjertats Gud.

19. Ode.

19. *Ode.*

Man hör de fordna häfder tala,
Hur Gudars allmagt så bedref,
At *Progne* byttes i en svala,
Och *Tantals* dotter klippa blef.
Hvi kan jag ej min önskan vinna,
At ock förvandlas? - - Ach *Corinna*!
Hvi kan jag ej den slöja bli,
Som afundsfull din fägring döljer;
Det sälla bad, där yr och fri
Du Fröjas skatter vårdslöst sköljer;
Den spegel, uti hvars förvar
Din skönhet lyser alla dar?
Som pärla, skulle jag förföka
At än din prydnad mera öka;
Som blomster-bädd, ta dig emot;
Som skärp, det späda lifvet trycka;
Som sko - det skulle bli min lycka
At trampas utaf Gracers fot.

20. *Ode.*

Naturen den befallning gaf,
At himmel, jord, och luft och haf
Och hela verlden skulle dricka.
Säg då, min Vän! hur kommer til,
At du mig ensam törsta vil,
Och intet vin-buteljen skicka?

21. *Ode.*

Ach skynda, älskansvärda flicka!
Och mig af Bacchi nectar bär!
Bär hit, jag skal i botten dricka,
En häftig låga mig förtär.

FLYG at med blomſter-kranſar täcka
Min hjeſſa ſom är re'n i brand.
Hvad? ſkulle då din lätta hand
Den yra Aſtrilds eldar ſläcka?

NEJ, ſe hur blommans glada pragt
Förviſsnas re'n af mina lågor:
Hur kan jag dölja hjertats plågor?
Hur kan jag fly Cytherens magt?

22. *Ode.*

SE denna gamla mörka lind,
Som ſå behaglig ſkugga delar!
Hör huru veſtans ſvala vind
Ibland de täta löfven ſpelar!
Bathyllus! här, här är det tid,
At ſtilla i det gröna hvila.
Hör denna källa bredevid
Bland blommor genom fältet ila!
Hör henne med et ſagta dån
Til ſig den brydda älſkarn kalla,
Och genom ſömnens Gud befalla
At långſamt ſkiljas härifrån!

23. *Ode.*

OM guld och ſkatter lifvet ökte,
Jag ſkulle ifrigt efterſtå
At ſtora rikedomar få;
När ſedan döden mig beſökte,
Jag ſkulle ſäga, tag och gå.
Men ach! at mig från Lethen köpa,
Som dödlig fåfängt jag begär.
Hvi ſkulle tiden då förlöpa,

I ſorg,

I ſorg, i oro, och beſvär?
Den tiden ſom ſå flygtig är.
Hvad kunde verldens ſkatter båta,
När jag ändå ſkal alt förlåta?
Nej bättre båtar mig i dag
At ſjunga, ſpela, danſa, dricka,
Och ſmaka kärlekens behag
I famnen af en vacker flicka.

24. *Ode.*

Då jag min dom i födſeln fått
At haſtigt mäta lifvets bana,
Och det förflutna kännes blott,
Och ingen dödlig än förmått
At tidens dolda ſkiften ſpana:
Så flykten bort, I ſorgers här!
Jag ej med er vil ha at göra;
Imellan Bacchus och Glycere,
Skal dödens lia mig förſtöra.

25. *Ode.*

När jag den djupa bägarn tömmer,
Farväl med oro och beſvär!
Hvad båtar at jag nöjet glömmer
Och lifvet i bekymmer tär?

Snart ſkal jag ſtörtas til de döda,
Och fåfängt om förſkoning ber:
Hvi ſkal jag då i ſorger öda
Den lilla tid mig lyckan ger?

Nej, om min pligt jag bättre dömmer,
Til fällhet blott jag danad är.
När jag den djupa bägarn tömmer,
Farväl med oro och beſvär!

26. *Ode.*

DÅ Bacchus bor i huſet inne,
Beſvären fly för nöjets lag,
Jag trampar alt uti mit ſinne,
Och Croeſus mindre är än jag.

JAG murgrön om min hjeſſa vrider,
På lyran ömma toner ſlår!
Må andra ſöka Martis ſtrider,
Men jag til glada bägarn går.

SLÅ vinet in, och drickom alla!
Det är ju mycket ſämre tänkt,
At utaf törſt förſmägtad falla,
Än falla litet vinbeſkänkt.

27. *Ode.*

DÅ Jofurs älſkansvärda ſon,
Som lif och eld åt ſjälen gifver,
Och ſom bekymren fjärran drifver,
Då Bacchus, med et ord, om mina nöjen mån,
Sig til mit glada tjäll begifver,
Jag ſaknar inga lyckans lån.
Han mig ſin ljufva nectar räcker
Och ſina muntra danſar lär,
Och Fröja, ſom tilſtädes är,
Uti mit bröſt begären väcker.

MUSIKENS VERKAN.

Anecdot.

ETt ungt Fruntimmer från Venedig, äfven ſå öm ſom vacker, fick, dagen förrän hon ſkulle vigas med en förnäm Herre, händelſevis höra den namnkunnige Violiſten

ſten *Stradella* från Neapel ſpela. Hon blef däraf intagen på det ömmaſte, hvilket hon bekände för honom. Han tyckte om henne, och kärleken inſmög ſig i begges hjertan. Förtjuſte af hvarandra flydde deſſe älſkande ſamma natt til Rom. Flickans tilämnade brudgum, ſom blef underrättad härom, haſtade ſig efter, i tanka at mörda den ſom bortröfvat henne. Då han lyckligen var framkommen til Rom, gick han in uti en kyrka för at göra ſin bön; ty han var gudfruktig. Af en händeſſe var vid detta tilfälle muſik i kyrkan, hvarvid en viol i ſynnerhet upväckte almän förundran. Den unge mannen hörde därpå med upmärkſamhet, han blef rörd, hans raſeri och ſvartſjuka förſvunno, och muſiken var knapt ſlutad, förrän han trängde ſig igenom folkhopen och ſkyndade up i orcheſtern, där han ganſka ifrigt tog Violiſten i famn, i det han ropade: *bravo*! *braviſſimo*! Men huru beſtört blef han ej, då han fick veta, at den ſom han omfamnade, var juſt den ſamme, ſom hade bortförd hans fäſtmö! Han blef en ſtund helt ſtum och orörlig af förundran. Raſeriet ville ändteligen öfverila honom; men nöjet återtog ſit välde. Han gaf Violiſten förlåtelſe, och afſtod äfven til honom ſin fäſtmö.

Afton-Qväde *).

I ſkygd af deffa moln, betraktom Floras gårdar,
Hur ſkönſta höjder ſly, hur mörka grifte-vårdar
På ſvarta kullar ſtå;
Där, under ufvars gråt, mullvador, ormar, mårdar
Ur ſina kamrar gå.

*) Meddelt af et Snille, hvars egna maner at måla Naturen lätt förråder ſig. Qvädet är helt nytt.

KRING källan är et qvalm, - - - - knapt rör ſig mygg
och myra,
När mot des dunkla djup *Timantes*, i ſin yra,
Beſpeglar månans klot.
På grenen af en alm *Alexis* hängt ſin lyra,
Och ſlumrat vid des fot.

SMÅ ſpäda vatten-ſorl, ſom ned i moſſan ſpela
Och uti ränlars ſprång kring fältet ſig fördela,
Gör' ögats ſömn ſå ſöt,
Åt döden likſom käns hvar droppa blod förſtela
I ſjelfva helſans ſköt.

EN ljum och kylig bläſt imellan löfven ſuſar,
Som under trädens ruſk den gröna böljan kruſar
Kring roddarns blanka år'.
Mot klippan, vid et plump dit ſtrömmen inåt fruſar,
Den glupſka gäddan ſlår.

DÄR ligger Jägarn trött, med hatten under öra;
Vid böſſan mot hans arm, at minſta buller höra,
Sig hunden lagt i ring.
Och Fiſkarn nyſs begynt ſin not i vaſſen ſnöra,
Och plaſka ſtranden kring.

PÅ trägårds-ſängens brant, ſom ned åt viken drager,
Den trifne åbon ſyns, vid månans klara dager,
Med vatten-kannan fyld;
Hans täppa blir ſå grön, hvar planta friſk och ſager,
Förſilfrad och förgyld.

VID hennes ſvala ſken nu vatten-kannan glimmar,
Kring om hvars blanka pip en roſig ſkugga ſtrimmar
Af löfvens mörka fläkt,
Där maſken på hvart blad ſin fina ſpånad limmar,
I nät och trådar ſträckt.

VIN-

Vinrankans dufna prål åt muren vil ſig luta,
Tulpanens ſkrumpna blad ſig mer och mer tilſluta,
Vid regnets gleſa ſkur.
Längſt ut åt ängens rymd den ſiſta gången tuta,
Vallhjonet i ſin lur.

Bofinken tyſt och gömd ſin gröna dörr tiltäpper,
I rågſkyln någon gång den ſvarta fogeln knäpper,
Vid ſyrſans fräna ljud.
Helt låg ſyns ſvalans flygt, när *Pan* des vingar ſläpper
Til regnets förebud.

Ur gräſet ſkymtar fram ringblomman och blåſippan,
Juſt där ſäds-ärlan ſprang, den ſkogens nippertippan,
I ſina ſvarta tripp.
Hör ſparfvens ſpäda qval! och ungarna på klippan,
Kip kip, kyp kyp, kip kipp.

Kring Nattens majeſtät ſig alt i dvala ſänker.
Mot rodnan af et moln en ſorglig urna blänker
Uppå en ättehög.
Bland drakar där på gods, bland gyldne bloſs och ſkänker
Sig *Plutos* ſkugga ſmög.

Nu råder nattens frid och ögat vil ſig ſluta.
Lägg bort din pipa, *Pan! Alexis*, tag din luta,
Och ſjung i ſkogens hvalf!
Cycloper, Fauner, tyſt! — hållt, gaſtar! op at tjuta
Vid ſtorm och jorda-ſkalf.

Bjud *Eol* vid dit ſpel at vädrens kas förvilla!
Bjud tyſtnad op i ſkyn! — bjud *Neptun* ſitta ſtilla
Och *Thetis* hålla mund!
Befall at klippans ſpets må tyſta floder ſpilla
På denna dyra ſtund.

Til-

TILLÅT Najaden ej vid grumlet ſig få löja,
Bryt Cupidonens arm, ſom brottas om des ſlöja
Och uprör flod och älf;
Må ſunnanvädret knapt den minſta ilning röja:
Apollo ſpelar ſjelf.

Arachne! fäll din nål och lätt din ränning ſtanna;
Kan du dit ömma bröſt mot lutans våld bemanna,
Din ſpole återtag!
Vulcan! lägg fläggan ner, håll handen för din panna —
Men nu . . . nu ſomna' jag.

URSÄKT TIL CHLOE *).

Utur Metaſtaſio.

Förlåt mig, *Chloe!* jag begriper ej denna din obilliga köld. Hvad har jag ſagt? Hvaruti har jag felat? Jag ſade, at jag älſkar dig, och jag kallade dig min enda ſkatt! och detta anſer du för en ſå ſvår förbrytelſe! Om det är et brott at älſka dig, ſå är väl den enſam oſkyldig, ſom ej ſett dig. Kan du, min *Chloe!* finna en, ſom ſett dig och ej ſuckar, ſom talt med dig och ej tilbeder; ſå har du väl då orſak at förifra dig på mig. Men hvarföre uptändas mot mig allena, då ſå många äro brottſlige? Var då tilfreds, min Herdinna! och börja ſnart at åter blifva vacker. Du tror ej, hvad detta ſtränga utſeende miſskläder dig! Du tror det ej, min *Chloe!* men kom och ſpegla dig i denna källa. Är det icke ſant? - - - Känner du igen dig?

*) Originalet är på vers. Det hade länt mödan at likaſå öfverſättas, och hade då med mera rätt tilhört Svenſka Parnaſſen. Men i denna fläta drägt inſänd, ſyntes mig *Metaſtaſio* ännu behaga.

dig? Dessa mörka ögon, denna hopdragna panna, denna hotande upsyn förringar ju ej litet din skönhet? Nej, min *Chloe!* du har bättre utvägar at hämnas på mig. Om jag gjort dig en så stor oförrätt, då jag kallat dig mit enda goda, och sagt, jag älskar dig; så gör mig samma oförrätt tilbaka. Jag skal förlåta dig det; ja, jag skal anse för hela min sällhet at tåla det af dig. — Men du ler? - - - ach, et leende som hänrycker mig! Spegla dig åter, min *Chloe!* Ser du hvad detta sköna drag ökade din fägring? Tänk, hvad en öm känsla ännu skulle kunna tillägga! En leende mun är redan en prydnad för et ansigte; men de ögon, där ömheten framlyser, åstadkomma förtjusning. Se dig ännu en gång i detta klara vatten, men i det lynne som en oskyldig kärlek ålägger dig; du skal få ännu tusende behagligher. Ach! måtte aldrig mer någon obillig vrede fördunkla din skönhet!

Den sömnlösa Natten.

Det redan midnatt slår - - - - ej någon ro mig gifves,
Jag såfängt sömnens hjelp begär,
Han ej uti det öga trifves
Som utaf tårar fuktadt är.
Nu hvilar slafven sjelf, ej oket djuren lastar,
Alt somnat har, Naturen sjelf är stum,
Allena månans sken, som hon från höjden kastar,
Mig vaken finna plär uti mit hvilorum.
Vid denna tysta stund jag stämt et troget möte
Med mina sorger och mit qval:
Nu samlas de uti mit sköte
Och föda känslor utan tal - - - -
Men du, som ämnet är för alla mina tårar,
Som vet at framför alt du är mit föremål,
At kärlek ingen väntan tål,
At minsta fruktan hjertat sårar, At

At alt mit väl, mit lugn, min önskan det är du,
At alt förutan dig jag anser blott som plåga,
Du torde likafullt i denna stund mig fråga:
Hvarför jag synes rörd, hvarför jag gråter nu?
Ach säg! har du ej nånsin pröfvat
Hur mägtig känslan är? Har aldrig nånsin händt,
At någon saknad dig bedröfvat?
Har du ej någon önskan känt?
För at beständigt plågad vara.
En önskan är ju nog utaf,
Och den som Himlens hand et blödigt hjerta gaf,
Den plär ock ödet sällan spara.
Du äger altför mycket godt
At icke äfven känna smärta:
Lägg handen på dit egit hjerta,
Bekän at ömhet blef din lott.
Om jag det hjertat icke kände,
Min plåga vore mindre stor;
Men samma ögons eld, som all min låga tände,
Den vittnar äfven väl hvad i dit inre bor.
Hur kan du fråga då, hvaraf mit sinne ängslas?
Är det et fel at vara svag?
Ja, när man blott af skönhet fängslas;
Men - - - när man älskar såsom jag,
När man åt dygden ger sin dyrkan,
Då lastar jag med skäl den styrkan
Som qväfva kan Naturens lag.
Nej, gråt, mit öga, gråt! hvar stund, hvar natt, hvar dag!
Du bör et skyldigt offer gifva
Åt den som all din välluft gör.
Om hennes bild min sömn förstör,
Hur kan jag denna bild fördrifva?
Han skal mig följa tils jag dör.
Förr lär jag ingen hvila smaka;
Ty blott i hennes famn den hvilan smakas bör,
Och där - - - där vil jag gerna vaka.

Nyheter.

Lund. Uti et här utkommande Veckoblad, kalladt *Nytt och Gammalt*, för innevarande år, har jag gjort et fynd, som meddelas til deras tjenst, hvilka gerna skulle råka en vacker Latinsk vers, af Svensk hand, i denna Vitterhets-Samling. Det är en *Elegia in Obitum Arvidi Brag* (Secreterare vid Öst-Indiska Compagniet i Götheborg), undertecknad af *Joh. Lundblad*, och som fäst min upmärksamhet genom den så fulkomligen Ovidianska anda och stil som däruti råder. Den lyder således:

Semper amate mihi, jam cari nominis umbra,
Siderei, Bragi, portio facte Chori!
Si quid adhuc superes, teneri si nomen amici
Est aliquid posthac, ut fuit ante, tibi;
Da veniam lacrimis sævoque ignosce dolori.
Quem non in proprio funere flere juvat?
Te moriente, meæ moritur pars optima vitæ,
Et tumulo videor condere membra tuo.
Promisi mihi longa tuæ commercia vitæ.
Te sine nil nostræ gaudia mentis erant.
Absenti præsens erat alter. Littera crebra
Mittitur, heu, olim non reditura mihi!
Illud amicitiæ dulce, at jam flebile, nomen
Re tibi pro vili, Parca siniſtra, jacet.
Non decus ingenii, non gratia profuit oris,
Non animi integritas, non bene nota fides.
Omnia sic avidi rapit inclementia fati,
Quosque cupis salvos, hos cava busta ferunt.
Scilicet hæc capiti tam caro debita cura!
Manibus hæc Bragi debita justa mei!
Triste tamen mœsti demtum est solamen amori,
Accipere & solita reddere voce, vale.
Nec licuit media labentia lumina morte
Atque oculos molli composuisse manu;
Nec mandare aliquid prius, aut audire suprema:
Fulminis ut subiti vulnera nostra forent.
Te frustra quæro: tua sola recurrit imago,
Atque tuos visus nocte dieque refert.

Jam

Jam teneri nati ſubeunt juſtique dolores,
Interitum patris dum ſine matre gemunt:
Dum patrem lugent, quærenda eſt altera mater;
Dum lugent matrem, quis pater alter erit?
O! utinam viduis poſſim perſolvere natis,
Quod tibi pro meritis debeo, care, tuis.
Officii ſaltim teſtes privatus habebo,
Et pretium ſeri grande doloris erunt.
Quæ deerunt, coram peraget, labentibus annis,
Quæ ſpatium vitæ finiet hora mihi.
Interea, Bragi, placidis lætare ſub umbris,
Dum lapis hæc triſtis triſtia dicta citat:
Bragius ſic ſitus eſt, priſci candoris imago,
Quem voluit Pallas Mercuriusque ſuum.
Lite cadunt ambo. Deus arbiter aſſerit aſtris
Quas habuit mentis nobilioris opes.
Oſsa tulit cumulus. Virtutem quæris ademtam?
Hæc licet in juveni germine culta viget.

RÄTTELSER.

St. 5. ſid. 157. rad. 11. läs: Samnitarne.
St. 6. ſid. 162. rad. 11. läs: Camilla.
— 167. — 7. läs: bergets höjd.
— 176. — 10. läs: *Sveas Högtid.*
— — — 22. läs: ſtycken.
— 192. — 6. läs: *Jupiters* hjerna.
St. 7. ſid. 201. rad. 7. nedifrån, läs: låt mig drömma.
— 202. i noten, läs: Fablen är af H. Exc. RiksR. m. m. Hr. Grefve *Creutz.*

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Nionde Stycket. September 1784.

Nil non mortale tenemus.
Ovid.

HÖGSTA lott i verlden
Är ju bara färden:
Här på jorden fins ej lyckan.
Se på grafvens väggar
Och des murkna läggar:
Spiran kännes ej från kryckan.
Låt en yppig ſlaf
Uppå luftars haf
Prunka i förgylde ſlupar;
Rik må vinna rang
Genom guldets klang:
Croeſus jämte *Irus* ſtupar.

FÅFÄNGT lyckan kröner
Ärans purpur-föner:
Döden ſtoppar dem i jorden.
Näfva mull begrafver
CARLAR och GUSTAVER,
Faſt de ägde hela Norden.
Slipper ſkönhet dö?
Nej, af vintrens ſnö
Ros och näſla lika höljas.
Skyddas lärdoms-ljus?
Nej, i ſamma grus
Maevius och *Maro* döljas.

Döden lian vänder
Ock til dygdens fränder;
Oſkuld äfven måſte falla.
Menſkjor likſom djuren,
Alſter af Naturen,
Evig natt ſkal gömma alla.
Uſle verldens barn,
I ſom flyktigt ſkarn
Med ſå mycken omſorg ſöken!
Hvad gör all er magt?
Välluſt, guld och pragt
Äro endaſt lyckans ſpöken.

Snäl må ramar ſuga
Och ſin guldhög ruga,
Han ſkal dö och ſkatten tagas.
Mån ofs höghet gläder,
När vi mellan bräder
Under maſke-tänder gnagas?
Säll då den, ſom nöjd
Litet har med fröjd!
Bäſt är lagom ſtämpel bära.
Ty med alt beſvär
Mörka griften är
Medelpunkten af vår ära.

NATTEN;
af Geſsner *).

Stilla Natt! Huru angenämt öfverraſkar du mig här! här vid moſslupna ſtenen. Jag ſåg ännu *Phoebus*, huru

*) För den ſom med känſla läſt originalet, är detta en öfverſättning; för den ſom icke känner originalet, är detta et original, om det allenaſt upväcker hälften det

huru han förlorade ſig där bakom bergen. Han log ſiſta gången genom den lätta dimman, ſom, lik et gyllende flor, ſimmade omkring aflägſna vinberg, lundar och fält. Hela Naturen ſtrade, i ſkenet af den purpur ſom lågade ifrån molnen, gudens aftåg; foglarne gåfvo honom deras ſiſta ſång, och ſökte parade ſina näſten; herden ſökte ſin hydda i dalen, och bläſte ſit afton-qväde, då jag här ſå ljuft inſomnade.

Är det du, *Philomela*! med din ömma ſång, eller en lyſtrande ſkogs-gud, eller en rädd nymph, praſslande mellan löfven, ſom väckt mig?

Hvilka lugna behag omgifva mig! Huru ſött ſlumrar negden omkring mig! Hvilken hänryckning! hvilken ljuſſig yrſel genomſtrömmar mit ſvallande hjerta!

Rädd ſväfvar min blick genom den ſvarta ſkogen, hvilar vid ljuſa ſtällen, dem månen ſtrör mellan de ſladdrande löfven, här på en moſsig ſtam, där på et vinkande gräs eller en bäfvande gren, i det djupa mörkret. Ofta ilar han ſkrämd tilbaka, ſkrämd af bugtiga ſtammars bedrägliga figurer, eller af en i mörkret ruſkande gren, eller af ſvarta ſkuggor; eller far han öfver vågorna, ſom hoppa likt irrbloſs på den ſvarta bäcken, ſom ſtörtar mig forlande förbi, medan *Luna* *) far öfver de glänſande ſkogs-topparna, dragen af ſnabbfotade rådjur eller af drakar med ſuſande vingar och ſlingrande lif.

Huru ſött doften I omkring mig, I blomſter! och du viol, ſom blott i den ſtilla nattens famn öpnar

 dig

nöje ſom dicterat detſamma på Svenſka. Detta ſköna ſtycke, fullt af de läckraſte behag, men icke gjordt för dem, hvilkas altför låa eller altför konſtlade känſlor måſte ſkakas för at bevekas, har icke förr varit öfverſatt på Svenſka, hvarföre jag ſkyndat mig at därmed rikta vår Literatur.

*) *Diana* ſåſom Måne.

dig och ſtrör balſam-lukter! Huru ſött doften I där i det mörka! Oſynlige, utan den brokiga pragten af färgor, förråder eder den välluft ſom jag nu andas. I vaggen Zephirer, ſom ſlumra i edra veka ſköten, ſedan de hela dagen ſpelat ſig trötte omkring eder; och när de vakna, finna de daggen ſamlad omkring ſig, i bladens ſkålar.

Men hvilket ſakta ſqvitter, hvilken ſträf ſång ljuder ifrån den ſidländta ängen? Små löf-grodor ſitta på bladen och ſjunga ſin löfvande ſång, blandad med deras gröfre ſtämmor, ſom ſitta på fallna träd-ſtammar i det nära vattnet, eller hvila i ſäfven, eller uplyfta ſina gröna hufvuden utur träſket, och ſjunga emot månen: ſå glade vid ſit heſa ſkri ſom näktergalen vid ſina känſlofulla qväden. Så ler och ſjunger en eländig Poet för ſin Mæcenas, ſå tjuſt ſom hans ſvaga hjerna förmår, då han, i et ljufligt hopp, ſer det ſilfver-krönta bordet och den länge ſaknade vin-flaſkan, och tycker ſig med ſin matta ſång icke ringare än *Haller* och *Kleiſt* med deras gudomliga qväden.

Där bortom ängen höjer ſig ſmåningom den buſkrike kullen, hvareſt under reſliga ekar månſkenet och de ſvarta ſkuggorna hoppa om hvarandra. Där ilar den forlande bäcken: jag hör, jag hör hans forl; han ſtörtar emot moſslupna ſtenar, och ſkyndar ſkummande i dalen, och kyſſer med hoppande vågor ſtrandens blommor.

Där är det, ſom jag fordom, på gräsrika ſtranden, i mån-ſkenet, fant den ſkönaſte mö. Hon låg där, bäddad i blomſter, i en lätt drägt, lätt ſom de tunnaſte moln, i hvilka månen ſtundom genomſkinande höljer ſig. En luta hvilade i det veka ſkötet och på den ſpäda armen, medan den lekande handen lockade toner utur de klart klingande ſträngarna; toner,

ner, ſom tjuſade mer, än hela *Philomelas* rörande qväde.

Hon ſöng; hela negden firade hennes ſång, näktergalen lyſsnade ſtum, kärleken ſtod på lur i en buſke, lutande ſig hänryckt emot ſin båge. Jag är nöjets Gud, ſade han; men denna förtjusning, denna välluſt, likna, vid Styx! blott några få de lyckſaligaſte ögonblick jag njutit, ſå länge jag Kärleken är.

Luna befalde ſina drakar icke ſorla med vingarna: upmärkſam lutar hon ſig öfver ſidan af ſin vagn, och ſuckar, den kyſka Gudinnan!

Flickan ſöng ej mera. Redan hade echo från närmaſte til fjärmaſte klippor tre gånger förtjuſt uprepat den ſiſta tonen; Naturen firade ännu, med en tyſt vördnad, ſången, och ännu ſatt näktergalen ſtum i den löfrika grenen. Då trädde jag fram til den ſköna. Himmelſka Mö! Gudinna! ſtammade jag, och tryckte darrande hennes hand, och ſuckade. Flickan fälde häpen ſina blickar, rodnade och log; jag ſönk magtlös bredvid henne; afbrutna ord och darrande läppar målade henne min outſägeliga förtjusning.

Min bäfvande venſtra hand ſpelte, på det lätt beklädda ſkötet, med hennes ſpäda händer förrädiſka ſpel, medan den andre armen, ſmekt af fladdrande lockar, lindade ſig omkring den hvita halſen.

Min hand ſönk på hennes barm: då ſuckade den ſköna. Jag kände det: då ſåg hon matt neder, och tog darrande min hand af den ſvällande barmen: jag lemnade blygt hennes barm, och den vinkande ſegren.

Flicka! flicka! hvad känner jag! Snart, fruktar jag, har du bundit mig flyktige med eviga bojor.

Men, Gudar! hvad ſer jag, där på det ſkumma fältet! Lågor hoppa mot lågor; de jaga hvarandra;

nu danſa de i ring; nu fly de, ſom blixten, öfver ſkogar och höjder ſin kos.

I ären Gudar! Den fromme landtmannen bäfvar för eder, och den öfverdådige lärde kallar eder, med en hädiſk ton, antända dunſter. Milda gudomligheter ären I, ſom välgörande vifen eder om natten: I fören den irrande älſkaren til den otåligt väntande flickan; eller I lyſen dem begge vägen, då de ſöka hemliga ſnar; eller I leden ſpejande förrädare vilſe, och lemnen dem väntande i puſſen.

Men, hvar ären I, flyktiga gudomligheter! Förſvundne för mina ögon, och jag ſer kring hela den mörka ängden intet ljus mera: blott där hänger, ſom en liten lampa, en maſk i gräſet, dyſter ſom den flocknande lampan i den alfvarſamme lärdes cabinet, ſom inſomnat öfver folianter, medan hans maka ſofver oförförjd i den ödſliga ägta ſängen. Sångmö! du kan ſäga mig, hvarför en maſk har et ljus i ſin ſtjert, och hvaraf det upkom. *Jupiter* älſkade en gång, ſåſom han ofta gjorde, en ſkön dödlig mö, och *Juno* förföljde honom ouphörligen med ſin urmodiga ſvartſjuka, okänd ibland våra fruars mildare ſeder, ſom med et ha mlöſt leende taga ſig en ljufvare hämd, när herrn ſmyger förbi ſin hus-gudinna, och ſvalkar ſin brand i den yngre tjenſtmöns armar. Med bittert mod och genomträngande blickar förföljde hon hvarje hans ſteg. En gång, vid mån-ſkenet, fant hon honom, i et trätt ſnar, ſåſom fjäril fladdrande kring barmen och i kläd-fållarna på en ung dödlig ſkönhet. Med gäfande galla beſkådade hon länge från et moln den underbara ſcenen. Annars älſka fjärilar blott fjärilar; underligt, at en vingad maſk brinner för en flicka: ſå talade hon, med et vredt löje, då plötſligen *Jupiter* blef Jupiter och flöt den häpna flickan

i ſina

i ſina armar. Hvad hån förut var, ſkal du blifva, ſade *Juno* förbittrad; och ſtraxt blef flickan, til ägta fängens hämd, en krypande maſk. Utur den beſtörte *Jupiters* omfamnande kröp hon up på en bruten lilje-ſtjelk, och för at ſtifta en evig åminnelſe af ſkymfen, har *Juno* förviſt en ſtråle af afton-ſtjernan i hennes lif, hvilken outſläckligen fortplantar ſig genom hela detta maſk-ſlägte.

Nu ſimma, på ſtjernbeſtrödda himmelen, ſmå moln fram: deras rand är et glänſande ſilfver. På deras öfra yta leka ſmå kärleks-gudar: de låta en dagg falla, at förfriſka roſen, ſom i morgon ſkal blomſtra på det unga bröſtet, och vinrankan. Ach! huru ofta tjena icke begge deſſa ſluga gudar!

Men nu blekna molnen! Hvarföre döljer du dig, *Luna*, i det dunkla floret? Kan du, kyſka! ej fördraga de ſmå, lättſinnige gudarnes ſpel uppå molnen? Eller har en Satyr ropat til dig *Endymion?*

Uplys min väg, ſtilla Gudinna! Jag vil lemna lunden, och beſöka kullen, där trånga rankor omſkyga den ſlingrande bäcken, och på hvars rygg löfhyddan ſtår, hvareſt upkrupna rankor omfamna hvarandra, behängda med drufvor i höga hvalfvet; hvareſt jag ofta, i ſvala ſkuggan, hvilande mot gröna väggen, vid roſenkrönta pocalen och i glada vänners lagföng viſor, dem *Hagedorn* och *Gleim* med Glädjen och Kärleks-gudarna diktat.

Där träder hon fram, den höghvälfda hyddan! En lätt rysning blandar ſig med mörkret, ſom hvilar under hennes hvalf! ty *Bacchus* har tagit hyddan i ſit beſkydd.

Ofta hör man här, i ſtilla natten, med ryſande rädſla, dryckes-viſor och den fulla bägarens ſilfver-ton.

Den villade vandraren hörer det, han ſer dit: hans forſkande öga finner intet, bäfvande drager han ſig tilbaka, och går full af vördnad förbi.

Emottag mig, mörka hydda! Huru ſtolt hvälfva ſig rankorna med drufvor behängda! Huru angenämt hoppa bladen i mån-ſkenet!

Hvad är det ſom ſuſar ſå ſött genom löfvet, och hoppar ifrån drufva til drufva? Små Zephirer och — tron Skaldemön! — tilkommande Vänners atomer: tjenſtvillige Zephirer bära dem på balſamiſka vingar, de fladdra med Kärleks-gudar, och ſamla ſig på drufvornas rygg, och ſkalkas och leka, och jaga hvarandra uti den doftande drufvans labyrint, och ſamla ſig ſedan trötta i vinbladets ſköt, eller bada i roſens dagg, eller ſlumra på neglikor, och le, då de upvaknande ſe, at en ung flicka plockat dem tillika med blomman och ſatt i ſit bröſt.

I Vänner, ſom nu liggen långt härifrån i den tröga ſlummern, ach! voren I här! Hade lampans ſken utur hyddan på långt håll emottagit mig! Hade jag på långt håll hört eder ſång! Huru hade jag ſkyndat i edra armar och drucken af fröjd blandat min ſtämma uti choren!

Men — hvad hör jag? Et gladt ſkämt, et muntert ſkratt nalkas upföre kullen. Til äfventyrs är det *Lyæus*, med hela ſit glada följe!

Dock nej! o glädje! Jag ſer eder, I Bröder! I ſtigen upföre kullen! Up! krönom oſs med vinblad! ſättom oſs i ring uti hyddan! Hvem upſtämmer en glad dryckes-viſa? Hon ſkal återſkalla genom den nära lunden, och klyftor ſjunga henne för klyftor.

Faunen, ſom ſofver i grottan, hörer den, och vaknar. Han lyſs förundrad, hoppar up, ſjunger efter, och öpnar ſin lägel. *Pho-*

Phoebus, då han i ſin gyllende vagn, bortom berget, far up, finner oſs ännu. Ach! ropar han, få glad var jag aldrig, få länge jag Phoebus är! Då drager han moln tilſammans, och regnar en hel ängſlig dag.

Samuel Triewald,

en Svenſk Boileau.

Holſtenſka Stats-Rådet *Sam. Triewald* har vunnit namn af Svenſk Skald, och i ſynnerhet Satir-ſkrifvare, genom några ſtrödda ſkalde-ſtycken, ſom tilſammans utgifne i Stockholm 1765, under titel af *Låre-ſpån uti Sverſka Skalde-Konſten*, utgöra et litet band af vid paſs 9 ark i 8:vo. Det meſta beſtår af en hop föga eller fällan lyckliga Öfverſättningar; men då han är original och ſatyriſerar, ſärdeles emot uſla poeter, ſkulle man icke utan orättvisa kunna neka honom et rum ibland Svenſke Skalder. Detta ſynes han dock få litet hafva efterſträfvat, at man faſt mera med ſkäl kan lämpa hit *Juvenalis* bekanta *facit indignatio verſum*; ty hans verſar röja en ſå ägta harm emot ſamtidens (han ſkref under K. Carl XII:s tid) rimſnideri, at den väl allena kunnat framalſtra dem. Ockſå torde man väl kunna vara Satir-ſkrifvare utan de ſtora, de egenteliga ſkalde-gåfvorna —

Men Läſaren längtar utan tvifvel redan, at ſe *Triewald* i kaſt med ſina fiender. Se här til en början några ſtällen utur hans *Satir emot våra dumma Poeter*, den han ſåledes börjar:

När en Skald begynner yra
Raſa'n mer än andra fyra,

Som ſtäng's in i dåre-hus:
Ty när han har fått et rus
Ur den puſſen ſom de ſkälla
Aganippe, Pindi källa,
Ser han alt med microſcop,
Liknar väl et öle-ſtop
Vid et ſtyck-fat fullt til laggen
Af den guda-drick och daggen,
Nectar och Ambroſia,
Som de aldrig ſmakat ha.

Detta orimliga bruk af ſkalde-ſpråket förtryter honom på det högſta. Rimmaren ſynes ej tro, at ſolen väl kan gå up, utan Phoebus och hans häſtar ſkola vara med.

Bonden ſäger kort, ſom jag,
Det är morgon, det blir dag:
Men Poeten måſte gala;
Ty ſom annat folk at tala,
Jämt, naturligt, klart och rent,
Tyckes honom för gement.

Af deſſa narrar gifvas flera ſlag. Deras beſkrifning är icke ledſam:

En kan inga ord fördraga,
Han ej tar ur gammal Saga,
Bär ſtäds en vanvördnad ſtor
För det ſpråk han lärt af mor.
En har Greſka ålderdomen
Stadigt uti narre-gommen,
Och förnuft ſamt vett til trots
Slänger kring med *Atropos*,
Zevs, *Matuta*, *Sphinx*, *Megaera*
Mulciber, *Cyclop*, *Chimära*,
Ord ſom Jonas, Matts och Jan
Ména ſku fördrifva ſan.

Med et ord, poetiſkt och naturligt ſynes dem vara ſtridiga ſaker.

Alt är högt, hvad ſådan diktar:
Hjeltar kallas alla knektar;

Dör

Dör en lusig Caporal,
Liknas han vid *Hannibal* —

Om förlåtelse! Jag har glömt at varna Läsarens läckerhet: *Triwalds* taflor äro fulla utaf sådana drag; och den jämförelse han sedan gör mellan *Amaryllis* och en hökar-bod, för at göra narr af vissa Poeters sed at uphöja sina Dulcinéers nog måttliga behag på hela den vackra Naturens bekostnad, är äfven så osnygg, som det han tadlar, är grimligt. Beslutet är just i *Boileaus* stil:

Så undre ingen mer, om sådan dårskap väller,
At dumma *Mops* hvar skald för narr och tokar håller;
Dock, som han sjelf ej rim och verser skrifva vet;
Står ock den satsen fast, hvar tok är ej poet.

Med ännu större fördel visar sig *Triwald* uti en annan Satir, med öfverskrift: *Om dem, som inbilla sig vara Poeter.* Han tvekar, om han längre skal sköta Skalde-konsten, som nu blifvit så gemen, at man, henne til förakt,

mer vers på trycket fer,
Än höften gula blan af träna skakar ner.

Hvaruppå han fortfar:

Det hålles för en skymf i rim ej pennan föra,
Sig sjelfver hufvudbråk och andra ledsnad göra;
Dock stoden bygges ej af oförfaren hand,
Som fria skal ens namn från tidens skarpa tand.
Den ord med andra ord förmår tilsamman rimma
Och många rader kan med tvång tilhopa limma,
Den heter ej en Skald, hvar tok det göra kan,
Se'n rim registret först är bläddradt at och an,
At med et sammanljud vid ändan orden svara,
Det är et ringa mästk, förstånd bör kärnan vara.
Et infall täckt och nätt, det gifver märg och must;
Rim ör ät, men förstånd kan själen gifva lust.

Han

Han låter en rimkopplare utfordra ſig, at dikta i kapp. Man kan tänka, hvem ſom van; men verſen bar ock ſyn för ſaga:

Af ord en myckenhet, af ſaker intet grand,
Och i hans öfverflöd man ſtörſta armod fan.

Sinrikt och väl ſagdt! Och ſå går det, när man utan naturlig ſkicklighet, och utan kännedom af de äldre och nyare mönſter i konſten vågar åſtad. Men hvad bry de ſig om ſådant, ſom drifva poeſie likaſom handtverkaren ſit handtverk, ſom qväda vid hvarje brudfäng, vid hvarje graf: de qväda ej för hederns ſkuld, det är hungren ſom lär dem at rimma. De äro väl ock ſå urſinnige, at ſammantrycka ſina uſelheter och ſåledes "ſin egen ſkymf på nytt ur glömſkan rycka", ſom *Triewald* därom rätteligen yttrar ſig.

Dock mången dummer tok för boken pengar gaf,
Af orſak, at en narr ſin like håller af.

Man kommer härvid ihog *Boileaus:*

Un ſot trouve toujours un plus ſot qui l'admire.

Trievald fortfar:

Är någon uti ſta'n, ſom ſäges vara riker,
Görs af en hungrig Skald han ſtraxt *Mæcenas* liker;
Faſt han alt ſit förſtånd i penning-pungen bär,
Ej vet, hvad Skalde-konſt, hvad vett, hvad lärdom är.

Och längre ned:

Dock vil jag hvad han gör ej mer än billigt rata,
När hungren rimma lär, ſå tala korp och ſkata;
Men böjs Poeten ſjelf inunder Aſtrilds ok,
Utaf en enkel narr blir då en dubbel tok.
När han ſin *Phili*s vil upvakta med en viſa,
Då finnas ord ej nog des värde til at priſa,
Från lilja, ros, rubin han prakt och fägring ſtjäl,
Hvarmed hon prydas ſkal: dock lika med hvad ſkäl.

Et

Et ſkeland' öga nämns demant, en ſol, en ſtjerna,
Hon kallas himlens prål, en himmel-ſlägtand' tärna,
En Venus, guda-bild, kyſkhetens dyra ſkatt,
Faſt utom brude-ſäng hon haft många roſam natt.

Och til ſlut i ſamma teckning:

Snart Skalden klageſång med Echo ynkligt gnäller,
Snart talar han med berg, trän, ſkogar, lundar, källor:
Faſt maga, mun och tand ſin tjenſt, ſom vanligt, gör,
Han dock med helſam kropp i alla viſor dör.

Men det ſom meſt retat vår Satyrici ifver, är at den, ſom ſvagt ſköter en nedrig pipa, vil fylla trompeten, d. ä. höja ſig til den Epiſka Poeſiens värdighet; eller ſom han ſjelf denne tanke artigt utförer:

Dock ſkulle jag därpå ej nånſin något tala,
Om den ej ſjunga lärt, ſig nöja vil at gala,
Om han ſig kände ſjelf, viſt' blifva vid ſin drift,
Samt endaſt viſor ſkref, ell' brud och grafve-ſkrift.
Men alt mit tålamod jag näſtan måſte glömma,
När med oſkuren fjä'r en ſådan vil berömma
Vår ſtore CAROLS namn och hvad hans arm har gjort:
Då drifver harmen ſjelf min tröga penna fort.
En *Alexanders* bild bör en *Apelles* måla,
Auguſti ros kan ej en bönås-penna tåla;
Man til en hjeltes pris ſå lätt ej verſer gör,
Som han ur mark och ſält ſin ſtarka ovän kör.

Detta är til äfventyrs ſagdt ſom et infall eller et ſmicker, men är en förträfflig ſanning, hvilket goda Hjelte-dikters ſällſynthet nog beviſar. Efter *Triewalds* omdöme, går dock *Rudens* Lof-dikt öfver K. CARL XII. ſå up emot ſit höga ämne, at han ſäger til Konungen:

Du Konung, han Poet, ſå ſvårt at dömma ſtår,
Om han mer ros af dig, ell' du af honom får.

Han ſjelf tror ſig ännu icke äga nog ſtyrka, at våga Konungens beröm, vil därföre förblifva vid Satiren.

Det-

Detta ſtälle förtjenar at helt och hållet här införas. Det är väl något långt; men det har den meriten at ſluta denna Satir, och omväxlingen blifver ſå mycket angenämare.

Som ovän' du i fält, ſkal odygd jag förfölja:
Den ſig i dygdens hamn ſkenheligt ſöker dölja,
Af mina verſer ſkall ſtäds ſanning blifva ſagdt,
Och på et troget blad, hvad hjertat menar, lagdt.
Likſom man bien ſer af blomſter honung draga,
Skal jag af verldens flärd och tokhet ſkämtan taga,
Som menlös i ſig ſjelf för odygd bäſker blir,
När utan larf och ſmink man hennes leda ſir.
Jag ſkal en lycklig bof ej roſa öfver alla,
En riker ſpelare et dygdigt hjerta kalla;
Min ſjär ſkal oförſkräckt af ſanning ledder bli
Och endaſt åt förtjenſt och dygden loford ge.
"Den ſanning qväda vil, berede ſig at röna,
"Hur ogunſt och beſvär plä' konſt och verſer löna":
Så varna' mig en vän och lade det därtil:
"Dit löje hindrar ej, at verlden ju far vill"!
Dock alting, ſom det går, må hädanefter gånga:
Jag vet, af rim och vers omvändas icke många;
Så länge verlden vil ſå mycket löjligt te,
Får åt det ögat ſer ju munnen lof at le.
Åt andras dårſkap en med tårar kindren ſköljer,
Med piſkan uti hand odygden vred förföljer;
Med ſpe, med loſligt ſkämt, med löje och förakt
Skal tvärtemot om alt min mening blifva ſagdt.

Han tröttnade likväl vid denna lönlöſa beſtällning, och ſamma harm ſom ſatt honom den ſatyriſka pennan i handen, tvingar honom ſedan at vilja kaſta denſamma. Han yttrar detta uti et litet ſkaldeſtycke med följande öfverſkrift utur *Martialis*: *Quid mihi vobiscum eſt, o Phoebe novemque Sorores!* Början är denna:

Du galna ſkalde-drift, jag vil dig mer ej höra,
Jag til et ſynda-ſtraff mig tror dig hafva fått.
Skal jag mer obetänkt min hjerna helt förſtöra,
När en olydig vers ſkal tvingas i ſit mått?

Med

Med möda och besvär först orden sammanleta,
Sen koppla dem ihop, som ej af sämja veta?

Men här komma åter några mustiga saker, hvarom jag vil förekomma den kräsmagade Läsaren:

Jag vil ej mer ur Hippocrenen dricka,
Där Pegasus så ofta stallat i,
Och när jag stadigt måste si,
At vurmar näsan däri sticka;
När hvarje läse-tok nu läppjar därutaf
Och af Poet vil namnet föra,
När han med döda rim lärt stamma vid en graf,
Ell' med en brude-skrift förtjent en måltid mat:
Så måste jag af honom höra:
God dag, Herr kamerat!

Har, Pegase! du glömt at mera vara tvär?
Du plägat näpsa förr den dig kom altför när;
Nu måste du fast mer än någon skjutsmärr lida,
När hvarje läse-tok vil i din sadel rida.

I nio Skaldemör! hur ha'n I ändrat er,
När I som jungfrur förr, nu skökor er beter?
Då blott en Guda-ätt fick lof med er at leka,
Nu låten I er ock af plumpa händer smeka.

Och Apollo? Likaså gemen. Har nu, frågas här,
Har nu din luta sig förvändt i nyckel-giga?

Han finner således icke mera mödan värdt at sträfva efter den odödliga lagren; ty

Hvem kan de kransar väl nu mera skatta, sköna,
När ock med lager-blad man pär en skinka kröna?

Och desutom hvad båtar Apollos dyrkan?

Den tiden är ej mer, då dygd och skicklighet
I ljufligt hjonelag sig fick med lyckan para;
Och mot en san förtjenst fägs genast lönen svara?
Då var det mödan värdt at hata en Poet

Un-

Under så lyckliga omständigheter alstrades en *Maro*, en *Horatius*. Men hvar är nu en man sådan som *Maecenas*?

Fast nedrig girighet, ej råder i dens bröst,
Som lärt sin största hug til det, som högt är, vända;
Så syns det likväl svårt i nöd förutan ända
Rätt bruka sit förstånd, och det en mager tröst,
För den som fattig är, i evigt minne sväfva;
Hvem vil af hunger dö, at se'n i skrifter lefva?

Sådant finner han Skaldernes alternativ för sin tid. Och jag fruktar, at det så altid varit. De lycklige, som hvarken dödt af hunger eller i efterverldens minne, hafva i alla tider och länder varit så få, at de knapt något undantag göra. Men hvad följer däraf annat, än at Skalde-konsten är en skön, men icke nödvändig konst, och at endast de största snillen hafva rätt at däråt öfverlemna sig? — Men vidare.

Man efter pungens tyngd förtjensten endast skattar,
Med vrång och spefull min åt dygd och bokvett skrattar,
Samt med än större skäl åt all poetisk dikt;
Ty den visst mycket hårdt hans hårda öde tvingar,
Som andra ej til hofs än lärdoms-gåfvor bringar.

Beslutet:

Ty svär jag nu också, *Minerva*, vid din drift!
At framgent aldrig mer halftorra lagrar plocka m. m.

Men ännu alfvarsammare afsked af Parnassen tager vår Auctor uti följande skaldestycke:

Jag ger dig rätt, *Apollo*, fan
Med alla dina lager-blan
Och alla blomster på Parnassen!
Hvad båtar dig at dyrka väl,
När man därvid måst svälta hjäl?
Din konst den fyller aldrig cassen.
Uppå dit berg, det så bekant,
Man aldrig någon grufva fant.

De

De ſkaldemör, ſom jag det tycker,
Om de had' haft en brude-ſkatt,
Had' dem en man väl tagit fatt;
Men nu dem åldrig mödom trycker.
Förbannad vara fritt den ſtund,
Då jag ej lydde far mins mund —

Fadren, en god ärlig borgare i Stockolm, vil lära ſonen en ſäkrare födkrok: *Lär ſäljen pfeffer oder tuch*, *Petra en an mit maſs und alen*, o. ſ. v. *Triewald* öfvergaf ock i god tid Skalde-konſten, men vardt ej des rikare. Född 1688, blef han, efter väl anlagda ſtudier och trenne års utrikes reſor genom Preuſſen, Hannover, Holland och England, på ſit 25:te år Gouvernements-Secreterare af Hertigdömerne Bremen och Verden, och då deſſa förlorades, år 1718 Regiſtrator vid Utrikes-Expeditionen, 1720 förſte Legations-Secreterare vid Brunsvigſka Congreſſen, och kort däruppå Secreterare vid förenämde Expedition. År 1723 blef han adlad, och vid ſamma tid inveklad i Hertigens af Hollſten öden, hvars tjenſt han antog, och hvarföre han, vid Hertigens förändrade omſtändigheter, måſte lemna Sverige och blifva et offer för ſin kärlek til ſamme Prins, hvilken han börjat älſka ſåſom Svenſk Thronföljare. Han dog i Kiel 1743, meſt af ſorg öfver ſin herres förluſt, ſom dödt fyra år förut, och på hvilken all hans timliga välfärd berodde. Han hade ſåledes ſjelf rönt lyckans och hoflefvernets fåfänga framför et roſamt och ſtilla landtlefverne, hvilket han få mycket uphöjer uti et af ſina ſkalde-ſtycken, där han ibland annat ſäger om roſen i jämförelſe med purpurn:

Jag ej des fagra prål mot någon purpur byter;
Af purpurn ofta blod, af roſen dagg-en flyter.

Innan jag ſlutar, måſte jag nämna något mera om *Triewalds* Öfverſättningar, ſom ej äro alle at förakta.

De kunna näſtan anſes ſom originaler, där han valt och öfverſatt efter ſit lynne. De förnämſte äro *Boileaus 5:te* och *8:de Satirer*, *Hans Carvels Ring* och *Enke-Tröſtaren* (la Matrone d'Epheſe) utur La Fontaine, ſamt *Juvenalis 3:dje* och *Boileaus 1:ſta Satir*, hvilka han ſammanſlagit i en och i det meſta blott imiterat. Jag kan ej afhålla mig, at anföra följande ſtälle utur den ſiſtnämda. Några ſmärre af hans lyckliga öfverſättningar ſkola meddelas en annan gång. Han talar om Staden och des konſtlade lefnads-ſätt:

Hvad ſkull' jag göra där? jag kan ej ſtämpla, ljuga,
Stor-ſkryta och bedra, min rygg för ſkälmar buga,
Med ſkrymtan kyſſa kärt en meſt förhatlig hand;
Det vil, det gör jag ej, faſt jag det göra kan.
Mit fria mod kan ej förtryck och orätt tåla,
Med ſmink och fagert ſken odygdens leda måla,
Hvad ej i hjertat är på tungan låta bo:
Jag kallar oxar få, otäcka ſuggan ſo.
Jag hafver aldrig lärt de ſvek, de orden hala,
Hvarmed oſkyldig mö ſig låter öfvertala,
At ſom oſkurit lam, med blygſel, fruktan, hopp,
Sig låta utaf mig lön-trappan ſläpa op.
Skal vid förnäma bord jag ſöka ſtälle finna,
När blott med ſmickreri jag får den nåden vinna;
För uſelt ſtycke bröd, det tvång til galla gör,
Med undran ſvälja ner den dårſkap jag där hör?
Skal jag förnedra mig, at vinna herrens öra,
Med kammartjenare förtroligt brorſkap göra,
Och ſkymfligt, på det frun må mutor taga mot,
Förſt kyſſa uppå knä en fräck hof-ſkökas fot?
Nej, nej, förr vil jag bort til mörka öknen vandra,
En klyfta ſöka up, at obekant af andra
Ur källor läſka törſt, ta bröd af bark och rot
Och döden oförſkräckt med tålamod emot.
Säll den, ſom långt från ſta'n en liten boning ärfvat,
Hvarpå ej häftar ſkuld, den orätt ej förvärfvat,
Där med ſin Gud förnöjd och ſom en ärlig man
I dyrbar ſamvets-ro ſin åker plöja kan, m. m.

Döm-

Dömme nu Läsaren sjelf, om icke *Triewald* såsom Poet är rätt skildrad i följande verser, hvarmed Fru *Nordenflycht* låter *Stjernhjelm* uppå Parnassen helsa honom:

Muntre *Triewald*! skalders heder,
Nordens Boileau, bland vårt tal
Hos den Franske sätt dig neder,
Du som kärnan skilt från skal;
Du, hvars tankar genombryta,
Dårskaps bålverk, vanans mur;
Du, hvars rim så smakligt flyta,
Röja styrka, eld, natur:
Djupt du ser, för sanning strider;
Skarpsint, kärnrik är din skrift;
Om där konsten något lider,
Glömmes det för snillets drift;
Lik en ljungeld infall stråla,
All din målning har behag;
Liflighet och likhet pråla
I de starka pensel-drag.

FRU WILSON,

eller Förmonerne af en gammalmodig dygd, kallad *Försigtighet*.

Ny *Engelsk Anecdot*.

En betydande Köpman i London, som vi vilje dölja under namnet *Wilson*, hade gift sig med et fruntimmer, som var mycket rikt, men ännu mera älskansvärdt af sin dygd. De lefde i några år lyckligt tillsammans, utan annan saknad, än den, at icke hafva några barn. Mannen, som fant sig dag från dag rikare, önskade hjerteligen at en gång få en arfvinge, och som tiden snarare förminskade än ökte detta hopp, förföll han efter hand uti en kallsinnighet, som slutteligen förvandlades til afsky, för sin hustru.

Denna förvandling förſänkte henne uti den bittraſte ſorg; men hon var af naturen ſå mild, at hon ej beklagade ſig utan genom tårar: och äfven det ſällan, och blott då hennes mans hårdhet och elaka bemötande ſatte henne utur ſtånd at kunna hålla dem tilbaka.

Det är en ſats af några gifte philoſopher, at en huſtrus tårar äro et ſäkert medel at jaga medömkan utur mannens hjerta. I detta affeende blifver ſåledes Herr *Wilſon* philoſoph: han hade ſkaffat ſig en liten landtgård, ſom låg icke långt ifrån ſtaden, och dit började han vanligen alla aftnar begifva ſig enſam, för at undfly hvad han kallade ſin huſtrus *förföljelſer*.

Hon tilbragte et helt år i denna grymma belägenhet, utan at beklaga ſig, ſåg ſällan ſin man, om icke hans ärender någon gång förde honom hem, och delade icke mera hans ſäng. Mot ſlutet af detta tidſkifte började *Wilſons* upförande blifva något artigare, han beſökte ſin huſtru oftare, och talade äfven ömt och vänligt med henne.

En morgon då han tagit et förbindande affked af henne, för at tilbringa dagen på ſin landtgård, gick hon at beſöka en vän ſom bodde vid andra ändan af ſtaden; och då hon, i hemvägen, uppehöll ſig i en ſilkesbod vid en aflägſe gata nära St. James, ſåg hon *Wilſon* gå öfver gatan och klappa på en port midt däremot; en betjent öpnade, och porten ſlöts ſtraxt til, utan at något ord talades. Som detta ſätt at gå in, jämte det, at hon icke viſte ſin man äga någon bekantſkap på denna gata, gjorde henne något beſtört, frågade hon ſilkes-handlerſkan, om hon kände den Herrn, ſom bodde i det huſet. "Ni ſåg honom, min Fru, ſvarade denna qvinna. Han heter *Roberts*; man ſäger, at han är ganſka rik. Hans fru" ...

Vid

Vid deſſa ord ſkiftar Fru *Wilſon* färg, faller henne i talet: "Hans fru! jag trodde at . . . Gif mig et glas vatten . . . jag är mycket trött, jag fruktar ſvimma af vanmagt". Den goda krämare-damen gick ſjelf at hämta vatten, hvilket, jämte litet hjorthorns-ſpiritus ſom hon hade til hands, gjorde efter utſeende Fru *Wilſon* tämligen ſtilla. Hon beſåg då ſilket ſom hon ville köpa, och ſedan hon ſkickat efter vagn, ſade hon til krämerſkan: "Ni är förſkräckt öfver at ſe mig ſå blek; men jag har gått en lång väg, och jag hade ſäkert ſvimmat, om jag ej kommit at uppehålla mig i eder bod . . . Men ni talte om den Herrn, ſom vi nyſs ſågo . . . Jag ville känna honom, tycker mig; men ni ſäger, at han heter *Roberts*. Är han gift"? "Ganſka lyckligt, ſvarade krämerſkan: han önſkade högeligen at hafva barn, och til hans ſtora förnöjelſe har hans fru nyſs gifvit honom et, ſom i afton ſkal döpas; det är, ſäger man, den vackraſte goſſe i verlden."

I ſamma ögnablick, och likaſom lyckan hade velat ſpara henne den andra doſis af hjorthorns-ſpiritus, ankom den åſtundade vagnen. Fru *Wilſon* ſteg fort därin, ſedan hon ſtammat fram några ord til urſäkt för den oro hon förorſakat ſilkes-handlerſkan. Låtom oſs lemna henne på ſin hemväg uti en ångeſt, den man bättre kan föreſtälla ſig än beſkrifva.

Läſaren har ſett, at Herr *Wilſon* hade en malmgård, dit man trodde at han alla aftnar begaf ſig allena, ſedan han ledſnat vid ſin huſtru; men i ſjelfva verket var det i detta hus vid St. James ſom han då beſtändigt infant ſig. Han hade verkeligen hyrt malmgården, men för en annan orſak, än den at undfly ſin huſtru. Se här anledningen därtil.

En dag då han ſpatſerade ſyſſellös i Kongl. Djurgården, ſåg han et ungt fruntimmer ſittande allena på en gräsbänk. Hon var ſnyggt, faſt enfaldigt, klädd, och utſeendet gaf tilkänna en perſon öfver den almänna hopen. Han nalkades henne, utan at blifva ſedd, och ſåg på hennes anſigte, jämte oſkuldens och ſkönhetens förtjuſande drag, den djupaſte ängſlan målad. Han ſtannade en ſtund för at betrakta henne; men då hon ändteligen blef honom varſe, ſteg hon haſtigt up, med en ſlags förvirring, och ville gå. Fruktan at förlora henne gaf Herr *Wilſon* mod at gå henne närmare. Han bad om urſäkt för det han oroade hennes enſlighet, och ſköt ſkulden på hennes makalöſa ſkönhet och det melancoliſka utſeende ſom retat hans nyfikenhet.

En vis man har anmärkt, at en qvinnas hjerta aldrig är ſå fullt af ömma känſlor, at icke någon vrå är öfrig för ſmickret; och då desutom *Wilſon* var en vacker karl och framſtälde ſig med behag, lät den ſköna damen ſnart öfvertala ſig at återtaga ſin plats och tillåta at han ſatte ſig bredevid henne. *Wilſon*, ſom var verkligen rörd, gjorde henne tuſende aktnings och vänſkaps betygelſer, och beſvor henne at ſäga honom, om han med ſin egendom eller tjenſt kunde något bidraga til hennes lycka, och bedyrade at han ej ville lemna henne förr än han blifvit underrättad om orſaken til hennes ſorg.

Häruppå följde en liten tyſtnad, och efter en djup ſuck, beledſagad af en flod af tårar, ytrade ſig den obekanta ſåledes: "Om ni är, min Herre, det ni ſynes vara, ſå tackar jag Himlen för det jag träffat er. Jag är en olycklig enka efter en Officerare ſom blef borta i ſlaget vid Dettingen. Han var icke mer än Lieutenant, och hans ſyſla utgjorde hela hans egen-

dom.

dom. Jag gifte mig med honom emot min mors vilja, i hvars misgunst jag därigenom råkade. Nu då jag för altid förlorat honom, vil jag ej beskrifva er, huru mycket jag älskade honom, fastän det är mig omöjligt at glömma honom. Vid min återkomst til England (ty jag följde honom beständigt), erhölt jag, fast med någon möda, en Subaltern-enkas pension och tog mit qvarter i Chelsea".

"Härifrån skref jag til min mor, för at underrätta henne om den förlust jag lidit och om min fattigdom, samt bedja henne förlåta min olydnad; men det grymma svar jag fick, stadgade hos mig det fasta beslut, at icke mera oroa henne, ehvad mig hända kunde".

"Jag lefde af min lilla pension med all möjelig hushållning, då en gammal Officerare, som hade varit min mans vän, blef mig varse i kyrkan: han gjorde mig et besök, och jag har länge haft denne välgörare at tacka för en pension af 20 pund Sterling om året, som han qvartals-vis betalt mig. Som jag altid undfått dessa qvartaler på vis dag, och jag hvarken sett eller hört något af honom, fastän betalningsdagen var i går, gick jag bekymrad ut i dag bittida ifrån Chelsea, för at söka honom i Pall-Mall, där han bor. Men huru skal jag säga er, min Herre, den tidning jag där fick? . . . Denne vän, denne ädle och oegennyttige vän blef dödad i går uti en duell på Hyde-Parc".

Här stannade hon, för at gifva en tåre-flod luft, hvarefter hon så fortfor: "Jag har varit så förstörd af detta slag, at jag icke vetat hvart jag skolat vända mig. Det är af en slump snarare än med flit, som jag finner mig här. Om jag här träffat en välgörare — och visserligen, min Herre, behöfver jag det —

ſkal jag anſe denne dag ſåſom den lyckligaſte i hela min lefnad".

Således fullföljde enkan hiſtorien om ſina öden, ſom var ſan til hvar bokſtaf, och hon gjorde det på et ſå förbindande och rörande ſätt, at *Wilſon* inom deſſa få minuter blef kär för et helt ſekel. Han tackade för godt förtroende, och ſvor at aldrig öfvergifva henne. Han utbad ſig den förmonen at få följa henne hem, hvartil hon gerna ſamtyckte. Hon gick med honom ut genom Buckinghams-porten, där man lät komma en vagn, ſom förde dem til Chelſea. *Wilſon* ſpiſade där med henne, och hyrde ſig rum i ſamma hus, lät kalla ſig *Roberts* och gaf ſig an för ungkarl. Det är om detta qvarter, ſom blifvit taladt i början af denna hiſtoria: där hade han, genom en frikoſtighet utan gränſor, och genom de trägnaſte upvaktningar, inom få veckors tid triumpherat öfver den vackra enkans heder.

Om dygdiga enkor vilja oveldigt betrakta denna fruns belägenhet, bekymrad öfver ſin iråkade fattigdom, bunden af erkänſamheten, förföljd af en vacker karl, lära de tilſtå, at i en verld af inemot ſex tuſende års ålder, det icke är omöjeligt, at et ſådant exempel af bräcklighet gifvits, äfven hos en ung och vacker enka.

Verkan af denna nära förbindelſe började ſynas på damens figur, en omſtändighet, ſom mycket ökade *Wilſons* lycka. Han beſlöt at herbergera henne i ſtaden, och valde til den ändan det huſet nära St. James, hvareſt Fru *Wilſon* hade ſett honom ingå, och hvareſt hans mätreſs, ſom hölts i granſkapet för hans huſtru, vid denna tiden låg i barnſäng.

Vi vilje nu återkomma til Fru *Wilſon*, ſom vi lemnat på hemvägen uti en hyrvagn, et mål för alla

alla ſvartſjukans och förtviflans pilar. Lyckligt vis förente hon med en ſtark kropps-ſtällning mycken ſinnes rådighet och ſtyrka: men hela den påföljande natten tilbragte hon uti et tilſtånd föga ſkildt ifrån raſeri.

Hennes man återkom om morgonen, och ſom han var glad och icke miſstänkte ſig vara röjd, viſade han ſin huſtru mera tilgifvenhet än vanligen. Hon emottog honom med ſin vanliga ömhet, och då hon hörde, at hans ärender ſkulle qvarhålla honom några timmar hemma, beſlöt hon, ehvad det måtte koſta henne, at ſtraxt göra et beſök hos hans mätreſs, och där förblifva tils han ſjelf ſkulle komma. Hon ſkickade fördenſkul efter en vagn, och ſedan hon klädt ſig ganſka nätt och antagit det tjenligaſte anletes ſkick hon kunde, for hon af til huſet hvarom här talas. Hon frågade vid porten, om Herr *Roberts* var hemma. Man ſade nej, men at han ſkulle återkomma til middagen. Hon frågade, om frun mådde ſå väl, at hon kunde taga emot ſälſkap, tilläggande, at ſom hon kom långt ifrån och hade nödigt at råka Herr *Roberts*, ſkulle det ſägna henne at afbida honom i hans frus kammare. Betjenten ſpringer up, och kommer ſtraxt igen för at ſäga henne å ſin matmoders vägnar, at hon vore välkommen.

I detta ögonblick, oaktadt det beſlut hon fattat, tappade Fru *Wilſon* alt ſit mod och följde betjenten med darrande knän och et anſigte blekare än döden. Hon gick in i den kammare där frun var, utan at påminna ſig orſaken hvarföre hon kom; men åſynen af ſå mycken ſkönhet och den täcka drägt hvaruti den viſade ſig, påminte henne hela hennes belägenhet, och lemnade henne icke mera ſtyrka än at kaſta ſig på en ſtol, hvarifrån hon ſtraxt föll ſvimmande på golfvet.

Hela huſet kom härvid i rörelſe, hvar och en bemödade ſig at hjelpa den främmande; men aldrameſt frun ſjelf, ſom ägde mycken menniſko-kärlek, och kände kanſke ännu andra rörelſer. Inom få minuter började Fru *Wilſon*, genom den hjelp man gaf henne, at komma ſig före. Förſt ſåg hon omkring ſig med någon häpnad, innan hon erinrade ſig hvar hon var; men då hon fant ſig uti ſin medtäflerikas armar, ſom med ömhet frågade henne huru hon mådde, kände hon ſig färdig at andra gången falla i ſvimning. Hon ſamlade då alt ſit mod, och fant tillika en lättning uti en ymnig gråt, ſom kom henne til hjelp, ſå at hon, då husfolket var utgånget, kunde på följande ſätt förklara ſig:

"Min Fru! jag är verkeligen en olycklig qvinna, och fallen för deſſa ſvagheter, men jag ſkal icke länge vara en orſak til oro i detta hus. Ni är et förträffeligt fruntimmer, och ni förtjenar at hafva den bäſta man. Jag har ock en man, men jag har förlorat hans kärlek. Han är ej obekant för Herr *Roberts*, faſt jag har den olyckan at ej vara känd utaf honom. Det var för at begära hans råd och hjelp, ſom jag gjort denna viſit, och ſom jag ej fant honom hemma, frågade jag efter hans fru, ſom jag längtade at få ſe och tala med.

"Mig, min Fru! ſvarade den förmenta Fru *Roberts* något beſtört, har ni hört talas om mig?" — "Man har beſkrifvit er för mig ſådan ſom jag finner er, min Fru, fortfor den främmande, och man har ſagt mig, at ni fullkomnat Herr *Roberts* lycka och gifvit honom en vacker goſſe. Kan jag få ſe goſſen, min Fru? jag vil älſka honom för hans fars ſkuld". —"Hans far, min Fru! hans far, ſäger ni? Jag har då hört orätt, jag trodde, at ni ej kände honom". — "Icke perſonligen, men jag känner honom af ryktet, och

och det är för den orſaken, ſom jag vil ömt älſka hans barn. Om det ej förmycket beſvärar er, min Fru, gör mig det nöjet at låta mig ſe barnet".

Den enſtändighet hvarmed denna begäran var gjord, den ſvimning ſom öfverföll henne i början, och det djupa intryck af ſorg, ſom ſiun i hufet ſåg på den okändas anſigte förſatte henne i ytterſta oro. Hon hade likväl nog ſansning at gå ſjelf och hämta barnet, för at utan vitne kunna gifva akt på den okändas förhållande. Fru *Wilſon* tog det i ſina armar: "Det är et ſkönt barn, min Fru, ſade hon, och tårarna ſtrömmade utför hennes kinder; o! at jag hade et dylikt! hvad jag ſkulle vara lycklig, om det vore mit barn!" I det hon ſade deſſa orden, och under den häftiga rörelſen af en ſorg och en ömhet den hon dock ſökte dölja, kyſte hon barnet och gaf det åter til des moder.

Det var en lycka för denna, at hon fick en anledning at gå ut; hon hade nog både ſett och hört för at i ſin ordning bäfva; och det var icke förr än efter några minuter och ſedan hon återlemnat barnet til amman, ſom hon kunde förmå ſig at gå in igen. De ſatte ſig då begge, och förblefvo en ſtund uti en djup tyſtnad. Fru *Roberts* afbröt denſamma ſåledes:

"Ni finner er olycklig, min Fru, at inga barn hafva. Gifve Gud, at mit icke blifver et förje-ämne för mig! Men jag beſvär er, vid den godhet jag röjer hos er, at yppa mig edra händelſer. Til äfventyrs angå de mig; mit hjerta ſäger mig det; mina aningar kunna icke bedraga mig. Men hvad ſom kan hända, ſkulle det ock koſta mit lif, jag ſkal icke vara orättvis emot er".

Fru *Wilſon* var ſå rörd af detta ädla tal, at hon kanſke ſkulle uptäckt ſig, om hon i det ögonblic-

blicket icke hört klappas på porten, och ſtraxt därefter ſett ſin man inträda i kammaren. Han ſkyndade at omfamna ſin kärleks föremål, då i haſt åſynen af hans huſtru gjorde honom orörlig. Det är omöjeligt at beſkrifva hans häpnad. Begge fruntimren fäſte på en gång ſina ögon på honom, hvilket ſå ökte hans förvirring, at Fru *Wilſon*, af medömkan både för honom och hans älſkarinna, tiltalade honom med deſſa orden: "Jag undrar ej, min Herre, at ni är något beſtört at här ſe et fruntimmer, ſom är er fulkomligen obekant; men jag har et ärende at afgöra med herrn i huſet, och om ni tillåter mig at få tala några ord med er i et annat rum, föröker ni därmed den artighet hvarmed jag blifvit emottagen af eder fru".

Wilſon, ſom väntade ſig en helt annan compliment, fick likaſom lif igen genom ſin huſtrus förſigtighet, tog henne vid handen och förde henne i en ſal i nedra våningen. De voro icke förr inkomna, än mannen kaſtade ſig i en länſtol, och vågade icke ſe up, medan hans huſtru tiltalade honom på följande ſätt:

"Det är icke nödigt, at jag ſäger, genom hvad händelſe jag har uptäckt eder hemlighet, och hvad grämelſe denna uptäckt förorſakat mig. Det är nog at ni får veta, at mit öde är at vara olycklig för hela min öfriga lifstid. Det jag har at ſäga er, är ſnart ſagdt: jag har icke mer än en fråga at göra er, innan jag tager et evigt afſked af er i denna verlden. Säg mig då, med den ſanning hvarmed ni en gång bör tilſtå alt, ſäg mig om ni förledt detta fruntimmer, i det ni gifvit er ut för det ni icke är, eller om ni ſjelf fallit i hennes ſnaror"? "Jag ſkal ſtraxt ſvara er, ſade *Wilſon*, men jag har förut en fråga at göra er. Vet hon hvem jag är, och at ni är min huſtru"? "Nej, på min heder, ſvarade hon; hon har

et

et så älskansvärdt anſigte, och hennes upförande emot mig har varit så fullt af behag och artighet, at jag ej haft hjerta at göra henne så mycken harm. Om hon giſſat, hvem jag är, så är min ſorg därtil orſaken, den jag icke nog kunnat dölja". "Ni har upfört er ädelt, ſvarade *Wilſon*, och ni har ändteligen öpnat mig ögonen: jag ſer er ſådan ſom ni är, och jag beundrar er. Om ni nu har tålamod at höra mig, ſkal ni få veta altſammans".

Wilſon berättade då för ſin huſtru, huru han förſt träffade detta fruntimmer, och alt hvad ſom på detta möte hade följt; och han ſlöt med den förſäkran, at han var beredd at öfvergifva henne, och med tuſende löften om trohet emot ſin huſtru, om hon var nog ädelmodig, oaktadt alt hvad ſom ſkett, at emottaga honom ſåſom ſin man. — "Hon måſte ſamtycka därtil, ropade Fru *Roberts*, hon måſte ſamtycka därtil. Ni är hennes man, och ni har rätt at fordra det. Hvad mig angår, min Fru, fortfor hon i det hon vände ſig til Fru *Wilſon*, ſkal han icke ſe mig mera. Jag har gjort er en oförrätt af okunnighet; men jag ſkal fulleligen utplåna denſamma. Det är eder man, min Fru, och ni bör emottaga honom. Jag har hört alt hvad ſom blifvit taladt, och jag kommer at förena min anhållan med hennes, för at bringa er at ſamtycka til eder lycka".

Wilſon andades nu intet annat än undergifvenhet och erkänſla; hans huſtru gret och tvekade; och enkan ſvor at aldrig mera ſe honom. Med få ord, enigheten imellan de begge makarne blef för altid återſtäld. Enkan blef hederligen förförjd, och lemnade ſin ſon åt Fru *Wilſon*, på des enſtändiga anhållan, ſom tog honom i ſit hus, där hon, efter et års förlopp och ſå många vidrigheter, hade den lyckan at gifva honom en ſyſter, med hvilken han bör dela ſin fars

agen-

egendom. Hans mor flyttade på landet, och gifte sig två år därefter med en ganska rik man, för hvilken hon, ifrån första förklaring, som han gjorde henne, berättade alla omständigheterne af sin historia. Hennes son helsar årligen på honom en gång, och är äfven nu med sin fyster hos henne. Herr *Wilson* lefver ganska lyckligt med sin hustru: han visar ofs, at ehuru förfigtigheten och et ädelmodigt upförande icke altid förslå, at bibehålla en mans hjerta, måste de dock, då man däruti framhärdar, snart eller sent ofelbart återvinna detsamma.

ELMIRA och SELINDE.

Saga *).

MED kransar uti sina hår
Två flickor sig vid *Charons* båt infinna:
De hade båda dödt i deras ungdoms vår,
Och ville nu den andra stranden vinna.
Den trumpne *Charon* sjelf bevektes
At vänligt tala några ord:
Hvad nöje var, sad' han, som er förnektes,
At I så hastigt flytt ifrån den öfra jord?
En vacker yngling nyss til dessa stränder lände:
Du flicka med de svarta hår!
Säg utan rådnad fram, om du ej honom kände?
Jag något likt ur dina ögon spår.
Och du! som där så gladlynt står,
Mån aldrig kärleks-eld dig brände?
Säg ut, ell' intet rum uti min båt du får.

ACH!

*) Utur framl. *Ol. Rudbecks* otryckta papper.

Ach! nämn ej kärlek sad' *Elmira*,
Som häftigt föll uti hans tal,
Sku alla flickor kärlek fira?
Fins ej bland andra nöjen val?
Hvad! har jag varit kär? Förlåt, ni er bedrager,
Mit höga stånd, min dygd ha varit mit försvar.
Jag himlen sjelf til vitne tager,
At jag ej nånsin älskat har.
Nej, kärlek mig en afsky var.
Låt bli jag ber, at mig om sådant fråga,
Selinde bör härpå ge mera önskligt svar.
Ja, svarar hon, jag nekar ej min låga,
Min ljufva svaghet ej förställning tål.
Min herde var min högsta önskans mål,
Och jag var all hans lycka.

Ibland jag sjelf gaf honom lägenhet,
En kyss på mina läppar trycka;
Jag låddes väl at det förtycka,
Dock skedde mig härmed ej just så stor förtret.
Då han med häftighet sin ömhet för mig sade,
Har jag mig ofta harmsne stält;
Fastän jag säkert tårar fält,
Om han i stället tegat hade.
Då han om idel kärlek skref,
Då han min fägrings pragt uphöjde,
Fast det min hela själ förnöjde,
Så låddes jag likväl som jag förtörnad blef.
Ibland jag såg, men skydde ej hans snara.
Jag satt mig stundom sjelf i fara
At öfverrumplad bli: och fast jag undanlopp,
Var jag så glad som han, då han mig hunnit op.
Så har min korta tid i menlöshet förflutit.
Mit hjerta, det var ömt, men har jag därmed brutit?

Väl!

VÄL! ſade *Charon* då, men jag et prof begär.
Så ſnart min båt från ſtranden är,
Skal af et hemligt våld dens krans ur håret rifvas,
Som honom ej med rätta bär,
Och bort på flodens vatten drifvas.
Kom, ſkuggor, hit! jag er til vittne tar,
Hvem ſina blomſter bär med meſta heder.
Elmira ſlet härvid ſin krans från hjeſſan neder,
Selinde deremot lät kranſen ſitta qvar.

NYHETER.

PARIS. Uti *Etrennes du Parnaſſe*, ſom fått en ny utgifvare och efter ſin förſta plan icke mera ſkal innefatta annat än ſtrödde ſkalde-ſtycken, ſåſom *Almanac des Muſes*, läſer man för innevarande år följande ſköna Quatrain af Hr. *Frans de Neuf-Château*. Diogenes talar til Alexander:

Lequel eſt plus à plaindre ou de vous ou de moi?
Combien n'avez-vous pas de maîtres que je brave?
De mille paſſions Alexandre eſt eſclave,
De ces mille tyrans Diogene eſt le roi.

Ibland Epigrammer utmärker ſig en af Hr. *Meuray* med rubrik af *le Fat puni*.

Un de ces *Narciſſes* nouveaux,
Dignes émules de nos femmes,
Et qui par leurs goûts, leurs défauts
Reſſemblent en tout à nos dames,
Un jour avec un ton mielleux
Injuria quelqu'un, qui, ſans être perplexe,
Lui dit, d'un aix malicieux:
"Mon ami, vous êtes heureux,
Que je reſpecte *votre ſexe*.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Tionde Stycket. October 1784.

ODE

Öfver Hoppet *).

Sit cæca futuri
Mens hominum fati, liceat sperare timenti.
Lucanus.

Du Guda-magt, som huld och öm
För hjertat målar, i din dröm,
Ej hvad det får, men hvad det lyster;
Som på en diktad framtid ftödd,
Af Aningen och Minnet född,
Är Nöjets mor och Kärleks fyfter.

Du jordens väl, du milda Hopp!
Som ur dit hägn i lifvets lopp
Såg aldrig än en dödlig vika;
Som lyfer plågans mörka dag,
Åt fjelfva glädjen ger behag,
Är altid nytt och altid lika.

*) Då det verkliga nöjet flyr, återftår ofs ännu det inbillade nöjet, fom ftundom öfverträffar det verkliga. En Ode öfver Hoppet, den enda, åtminftone den bäfta vi äge, torde därföre gerna läfas på en tid, då Höftens förödelfer och ftunt Vintrens hårdhet göra få ftora infkränkningar uti vår naturliga lyckfalighet. Denna Ode hörer desutom til årets Vitterhet. Alt gällande fkäl, at här omtrycka et nyligen, i et annat periodifkt papper, tryckt fkaldeftycke.

Din tröft af Himlen blef beſkärd
Åt en til mödor ämnad verld,
Som villigt lyder dina lagar.
Behaglig i din flygtighet,
Du följes än med liflighet
Af den du ſviker alla dagar.

O Hopp! jag ſjunger dit behag!
Hvad plågad dödlig, om ej jag,
Har njutit dina känſlors lycka?
Mit hjerta näres af din röſt,
När utan vänner, utan tröſt,
Jag känner ödet mig förtrycka.

Jag ſaknar hvad mig käraſt var,
Och ſer vid ſtändigt mulna dar
Min lyckas blommor långſamt knoppas;
Men din förtröſtan, mägtig än,
Ger mig i tankan alt igen,
Och jag blir nöjd den ſtund jag hoppas.

Än af en ljuflig önſkan förd,
Jag tror at *Daphne* lyckligt rörd
Skal en gång tändas af min låga:
Jag hämmar min förtviflans lopp,
Och kärlek offrar åt et hopp
Som lindrar och ſom när hans plåga.

Än tror min ſjäl från mödans tvång
Den ſällhet nå, där hon en gång
Ej nödgas mer ſit tilſtånd klandra:
Med ödet hon förlikad är,
Och hvad en dag mig ej beſkär
Lär jag förbida af den andra.

När hjelten, blind i farans famn,
Til ſpöket af et ryktbart namn
Bland ſvärd och blod och lågor ruſar,
Det Hoppet är, hvars trodda röſt
En *Carls*, en *Alexanders* bröſt
Med efterverldens lof förtjuſar.

Det eldar dygdens ädla nit,
Som ſöker lönen för ſin flit
I jordens väl och evigheten:
Och verlden ingen *Waſa* ſett,
Om det ej honom löfte gett
Om Äran och Odödligheten.

Det för den trägna landtmans hand,
När han förtror åt jordens ſand
Det korn ſom ſkal hans framtid föda:
När det bland iſar tyckes dö,
Han ſkådar tryggt i vintrens ſnö
En oviſs, men förbidad gröda.

Det gör, at under ſtormens brak
En uſling ſig på brutna vrak
Med ſluten ſyn åt böljan lämnar;
Det lyſer fångens döds-hvalf op,
Som ſjunger än en frihets hopp
Den ödet honom aldrig ämnar.

På kryckan, gubben ſvag och tung,
Vid des förbländning ſer ſig ung,
Med dödens fårar uti pannan:
Han lägger grund til et palats,
Där ſjelf han aldrig vinner plats,
Och ſamlar ägor för en annan.

Åt den ſom fräts af ſjukdoms qval
Det låfvar nya åldrars tal,
De förras kraft och fordna helſa;
Det ſkymmer bort hans öpna graf,
Och i den ſtund, han tynas af,
Förſäkrar än at honom frälſa.

Uti en verld för tankan ſkymd,
Det ſigtar i en okänd rymd
Bland gifsningars och löftens töken
Det rår på vanſklighetens lag,
Och kaſtar än ſin ſiſta dag
På ſjelfva evighetens öken.

I ſömnens vård bland drömmars krets,
Jag på en nytänd månas ſpets
Fick Hoppets klara boning ſkåda;
Gudinnan där på blommors bädd
Var af de ſtrålars glans beklädd
Som morgonrodnans ankomſt båda.

Des hufvud himlabågan bar,
Som låfvar oſs, vid dundrets dar,
At luftens hvalf ſkal åter renas.
Uti beſtändigt växlings-lopp,
Af tankar en bevingad tropp
I lekar kring des ſyn förenas.

Hon från ſin thron med glättigt mod
Gaf handen åt det Tålamod,
Som ſig hvart ſteg på törnen fårar;
Men under bördan lydigt böjdt,
Är med fördolda ſuckar nöjdt,
Och ler med återhållna tårar.

MED häftig fart och oros håg,
Til ſamma thron jag haſta ſåg,
Från ſina öfvergifna löjen,
Den yra Obeſtändighet,
Som, trött vid ſin lyckſalighet,
Begär af Hoppet nya nöjen.

STRAXT vid Gudinnans förſta vink,
De lätta Nöjen i en blink
Til des förtjuſta ögon hinna:
Hon i et band dem fäſta vil;
Men när hon trycker knuten til,
De under hennes hand förſvinna.

KRING Thronen lekte Drömmars Här,
Den blinda Önſkan, det Begär,
Som aldrig fylls och aldrig hvilar;
Den unga Vår ſom blommor göt;
Och Kärlek ſom i Hoppets ſköt
Mot kogret hväſte ſina pilar.

UTMED des ſida, Åtråns hand
Af ſpindel-trådar knöt et band,
På Tilfällets och Tidens vingar;
Förtviflan i en kula röt,
Men fäfängt på den kedja bröt
Med hvilken Hoppet honom tvingar.

JAG här, i dunkla rymders vidd,
Såg menſklighetens ſkara ſpridd
Vid Hoppets thron ſitt öde fråga:
Gudinnan ger hvar dödlig ſvar,
Som i des ſpegel, altid klar,
Ser ſit begär och ej ſin plåga.

DÄR viſas den förföljde ſkygd,
En flygting hans förlåtna bygd,
En girig, än en ſkatt at ſamla;
Åt ungdoms-våren kärleks lön,
Åt manna-åldren hjelte-rön,
Och än en lifstid åt den gamla.

FAST glädjen, den jag flygtigt fan,
Med drömmens ſkådeſpel förſvan,
Des ljufva minne mig ej briſter:
Mot ödets magt des tröſt är qvar;
Den äger alt ſom Hoppet har,
Den ſaknar alt ſom Hoppet miſter.

O Hopp! min framtid kallar dig:
Låt i den natt, ſom höljer mig,
För mina ſteg din fackla föras;
Din målning tankans välluſt gör,
Hon ej en viſshet önſka bör,
Hvaraf din irring ſkulle ſtöras.

LÅT hjertat njuta ſtunders frid,
När det uti ſin plågas tid
Sin tilflygt i din hägnad tager.
Vårt fängſel af din hand förgylls;
Du är gudomlig när du fylls,
Men dyrbar än när du bedrager.

K. Sv.

K. Sv. Vitterhets Academiens Handlingar.

Fjerde Delen.

Slutet *).

5. *Fabler, författade på Svenſk vers. Andra Flocken.*

Af K. Vitterhets Academiens Ledamot Hr. Grefve *Guſt. Fred. Gyllenborg*, Cancellie-Råd och Riddare af K. Nordſt. Orden. I Tredje Delen af Academiens Handlingar äro 25 af deſſa Fabler, utgörande Förſta Flocken, införde. Et litet kort Företal viſar, at de äro af *Aeſopus*, til någon del imiterade efter *Phaedrus* och *La Fontaine*, men i det meſta utförde efter egna idéer, mera paſſande til våra ſeder. För öfrigt tala de bäſt för ſig ſjelfva, och mine Läſare ſkola tacka mig, at jag här införer ända til ſex utaf närvarande Flock, icke til prof, utan til nöje och undervisning, neml. den 1. 2. 3. 9. 11 och 16., i den ordning de här blifvit upräknade.

Lejonet och Råttan.

Hvad ger et Lejon rätt at Kunga-namnet bära?
Den drott för alla djur, ſom ſig i ſkogen nära,
Ej ſtörſt och ſtarkaſt är och ej af bättre blod.
Hvad gör då honom Kung, och värdig denna ära?
Hans ädelmod.

Mot ſvaga öfvas ej hans ſtyrka.
Han glömmer brott och tjenſter mins.
Hvem kan med mera ſkäl en almän vördnad yrka?
Vi älſke dygden hvar hon ſins,
Och hos de ſtora henne dyrka.

*) Början och Fortſättningen om deſſa Handlingar finnas igen uti Fjerde och Åttonde St. ſidd. 101 och 228.

Af ſjelfsvåld mer än öfverdåd
En Råtta vid hans fot har vågat hälen gnaga.
Om det mot Katten händt, han under namn af aga
Ej dröjt en blodig hämd at taga.
Et Lejon gör en Råtta nåd.

Du! ſom har högſta ſtället inne,
Gör nåd: det til din ära hör.
De ringa fordra minſt, för dem det meſta gör!
Det är hos dem, i deras minne,
Som en välgerning aldrig dör.

Et giller utlagdt var i ſkogen,
Där djurens Kung blir ſnärd och finna tror ſin död.
Af Tiger, Varg och Räf han lemnas i ſin nöd.
Men Råttan är ſin herre trogen.

Den nåd hon rönt var icke glömd.
När han i traſsladt garn med fruktlös ifver ſtretar,
Åt frälſa honom hon arbetar,
Faſt för hans ſyn i ſtoftet gömd.

Där hjeltens ſtyrka fåfängt flöſes,
Där ſegra tålamod och tid.
Med tänderna på en knut hon håller ſig därvid,
Til des med knuten, nätet löſes.

Sin ſkuld har hon betalt. — Uti en ringa vän
Monarken högſta trohet priſar.
Det hjerta för ſit folk han viſar,
Det hjerta finner han igen.

Haren.

Et verkligt mod til ifver retas
Vid minſta ſken af våld och hot,
Men af en uſling ej förtretas.
Den ſega handlar tvärt emot:

Med

Med ſvaghet i ſin ſjäl han alla laſter bärgar.
Af fruktan för en öfverman,
Han ſig med nedrigheter värjar
Och där han herſkar, blir tyran.

✿ ✿ ✿

En fattig Hare har ſit läger
I ſkygd af Björnens reſidents.
Med vördnad för Hans Excellents
Han ännu mera fruktan äger.
Han kan ej för ſå mägtigt djur
Nog förödmjuka ſig, ſin ringhet nog föröka,
Nog låga undanflykter ſöka,
Sig viſa, med et ord, nog uſelt kreatur.
At altid jagas, altid ſpringa,
Det koſtar dock på kött och blod.
En Hare, faſt med litet mod,
Har dock en ilſka ej ſå ringa,
Och ſkulle väl på fall ſin ſtolta granne bringa,
Om det i hans förmåga ſtod.

En afton, ſe'n han hela dagen
Har öfvat ſig i ſprång och fjäſk,
Han råkar Grodor i et träſk
Och blir af deſſa ſmå för ſkogens buſe tagen.
En rymmer här, en annan där,
Ej Haren litet ſmickrad är
At kunna Björn en gång uti ſin lifstid ſpela.
Ej hjerta plägar honom ſela
Mot den ſig ej förſvara kan.
Hvem tapper är, om icke han,
När intet motſtånd honom viſas.
Här tänker han, här ſkal min magt
Mit hjelte-mod af verlden priſas
Och frälſa mig ifrån förakt.
Jag är en ſtackare, ty värre!
För både menniſkor och djur;
Men hvad man ſäga vil om mig och min natur,
Är jag dock paddors Nådig Herre.

✿ ✿ ✿

För ſtora herrar kryper den
Med all den ödmjukhet de kräfva,
Som på en liten gård ſin ſkada tar igen
Och kommer torpare at bäfva.

Påfoglen och Sång-foglarne.

At pröfva ſig och ſin förmåga
Och ſig däröfver aldrig våga,
Den viſas högſta omſorg är.
En dåre denna pligt förgäter,
Och ſig med neſa känna lär
Hvar gång han ſig med andra mäter.

✿ ✿ ✿

At öfvermod med ſkryt och bång
Påfoglen, *Junos* gunſtling, ville
Sig blanda i en fogel-ſång.
Man vet, at denna fogels ſnille
Ej ſvarar mot hans fjädrars pragt,
Hvarmed han lycka gjort hos Himlens Herrſkarinna,
Som med et prägtigt Hof beviſa vil ſin magt
Och älſkar granlåt ſom Gudinna.
Men ner i dalen bland de ſmå,
Som ſamfäldt ſina ſtämmor öfva,
Man ej ſå högt begrep om fjädrar hunnit ſå:
Man där af röſten vil en fogels värde pröfva.
Påfoglen ſtädad, gran och rik
I fägring himla-bågen lik,
Förgäfves yfs och halſen drager:
Han liknar Korpen i ſit ſkrik
Och för en Korp man honom tager.
Hvem tål en ſådan gäſt? Med hviſlan, ſorl och gny
Han jagas bort ifrån concerten
Och långs åt fältet ſläpar ſtjerten,
Där Argi ögon lyſt och nu ſin bane fly.
Til ſin Gudinnas ſköt han matt och andlös hinner,
Berättar där ſit olycksfall
Och ſvär, at på de ſmå om ingen hämd han vinner,
Han aldrig mer ſig viſa ſkal.

Sin

Sin fogel *Juno* ſöker tröſta:
Var nöjd! i mit palats du högſta rangen har;
Glöm ej, at dig däröfver bröſta.
At pryda dig jag gjort min flit,
För dig i färgors glans ge alla foglar ſvigta:
Men i en fogel-ſång, min vackra favorit!
Glöm ej at tiga.

Lejonet och Brömſen.

SÅMSTA kräk uti naturen
Vågar du at nalkas mig?
Ropar Kungen ibland djuren
Åt en Broms ſom viſar ſig.
Bromſen ſticknas — mindre våller
Eld och låga hos de ſmå.
Vet du, ſvarar han, jag håller
Hvad du vil, at jag ſkal rå.
Du är Lejon, mån det ſäger,
At du ej är djur ſom jag?
Faſt du flera lispund väger,
Är jag ofta mindre ſvag.
Bromſen far, i det han ſvarar,
Midt på Hans Durchläuchtighet:
I det krig, ſom han förklarar,
Ömſom hjelte och trumpet.
Än han ſticks och än han ſurrar,
Än på rygg och än på lår,
Än på Lejon-näſan hurrar,
Som blir märkt af flere ſår.
Mot en djerfhet utan like
Lejonet i raſeri
Våpna vil ſit hela rike,
Fyller luften med ſit ſkri.
Hofvet ſig i kulan ſmyger,
Almän ſkräck i landet är!
Drotten ſjelf kring fältet flyger,
Likſom jagad af en här,
Fåfängt ſig på jorden kaſtar,
Fåfängt ſöker ſkogens hamn,
Hvar han flyr och hvar han raſtar,
Bär han kriget i ſin famn.

Lika

Lika ljud för örat ſpelar!
Af et kräk, incognito,
På de aldraömſta delar
Stygn på ſtygn! och ingen ro!
Djurens Kung, i all den ifver
Som en dödlig ſmärta ger,
Sjelf ſit ſköte ſönderrifver
Tils han magtlös dignar ner.
All den faſeliga fegden,
Rytandet ſå fjärran ſpordt,
Darrandet af hela nejden,
Hör! hvad alt en Broms har gjort.

✿ ✿ ✿

STORA Herrar häraf låra,
At ha aktning för hvar man,
At ej ſåra någons ära,
At den minſta hämnas kan:
Hvar en har, hvem han må vara,
Hur man honom kufva vil,
Egen heder at förſvara
Och en egen tagg därtil.

Korpen ſom ville härma Örnen.

ET får af *Jofurs* fogel röfvas.
En Korp, ſom vitne är til detta hjelte-prof,
I lyſtnad efter feta rof
Ej Örnen efterger, och tror ej mer behöfvas.
Det fordras likväl mer, det fordras Örnens klor
At gripa lammens digra mor,
Det fordras Örnens kraft, och framför alt hans vingar,
Hvarmed i Dunder-gudens ſlott
Han undan herdens påk ſig ſvingar,
Som ſöker näpſa ſlika brott.
Utaf en mindre bof ej ſaken borde vågas.
Hon vågas dock, aptiten rår
Som hos en Korp allena frågas.
I fällen af et ullrikt får
Han ſina morde-krokar ſänker.

Hvad

Hvad fångſt han gör i ſtörſta haſt!
Men när därmed han flyga tänker,
O gudar hjelp! han ſitter faſt.
Förgäfves ſöker han at ſig ur ſnaran reda,
Han blir af herden löſt, men får med ſkammen gå.
Hans vingar klippas af, til varning för de ſmå,
At af de ſtoras brott ej låta ſig förleda.

✿ ✿ ✿

Rättvisan är et får: af den ſom magten har,
Hon låter ſig i ullen draga.
I fällen däremot den ſvaga
Med begge händren faſtnar qvar.

Grodorna ſom begära en Kung af Jupiter.

Ledsna vid ſin Republik
Grodorna en Kung begära:
Jofur, trött vid deras ſkrik,
Unnar dem en ſådan ära.
Hos ſin Förſte, denna flock,
Som med lämpa ſtyras ville,
Fordrar ej et eldigt ſnille:
Guden kaſtar ner en Stock.

Ner i kärret, i ſit fall,
Stocken uprör hela mörjan.
Vattnet drifs mot närmſta vall,
Af en Kung, ſom i ſin början
Lik en hjelte bådad är,
Väntar man de högſta dater,
Och at ſnart bland ſtörre Stater
Puſſen figurera lär.

På et buller utan mått
Följer tyſtnad utan like.
Minſta ljud från denna Drott
Fåfängt väntas i hans rike.

Stoc-

Stocken är hvad Stocken var,
Förr'n han drogs ur ſkogens gömma.
Huru länge ſkal han drömma?
Frågas efter några dar.

STEG för ſteg man närmre går,
Skriker i monarkens öra.
Själen tecknar intet ſpår!
För at ſiſta profvet göra,
Några våga ſig en dag
Rida denna ſtora kroppen;
Efter följer hela troppen,
När man ſer at det tar lag.

Jofur! ropas med en röſt,
Hvad för Kung har du oſs gifvit?
Fötter, armar, hufvud, bröſt,
Alt af trä har ſkapadt blifvit!
En orörlig ſtum coloſs!
Store Gud! gif oſs en annan,
En med litet lif i pannan,
En ſom heder gör för oſs.

FASTÄN hopen utan ſkäl
Klagar efter gammal vana,
Jofur dock, at göra väl,
Byter Stocken i en Trana.
Hvad för majeſtätlig ſyn!
När en Förſte utan like
Tycks ur vaſſens låga rike
Räcka halſen op i ſkyn.

MEN när halſen böjer ner
Och en näsvis ſkara knipes
Af den näbb man öpnad ſer,
Hvaraf bruket förſt begripes;
Då är Grodors undran all,
Då har hoppet dem bedragit:
Jofur, ſom har miſta tagit,
Än et byte göra ſkal.

ELIN-

Blinda hop! är Gudens ſvar,
Hvad för Kung kan dig behaga?
Du en from föraktat har,
På en ſträng du vågar klaga.
Du har en, var nöjd med den.
Byten ha ej gjort dit bäſta,
Önſka ej at flera fräſta,
Oviſs hvad du får igen.

6. *Afhandling om Svenſka Folkets Lärdom och Vitterhet under Drottning Chriſtinas Regering, jämförde med deras kunſkaper i de föregående åldrar.*

7. *Framledne Cancellie-Rådet och Riddaren af Kongl. Nordſtj. Orden, Herr* Johan Ihres *Lefverne.*

8. *Cancellie-Rådet och Riddaren af Kongl. Nordſtj. Orden, Ledamoten och Secreteraren vid Kongl. Vitterhets Academien, Herr* Eric af Sotbergs *Lefvernes-Beſkrifning.*

Af deſſe ännu återſtående Artiklar är den förſte blott en början til en vidlyftigare Afhandling, och de begge ſenare höra icke ibland de Biographier, ſom man föreſatt ſig, at uptaga i Svenſka Parnaſſen. Författaren til den förſte är framl. Bibliothecarien vid K. Academien i Upſala, *Berge Frondin*, til den andre, Cancellie-Rådet *Eric af Sotberg*, och til den tredje, Svenſke Legations-Secreteraren i Paris Hr. *Nils von Roſenſtein*, Academiens nu varande Secreterare.

SMAKENS TEMPEL *).

På en vacker högd, uti vetenſkapernas land, där utſigten är *fri* öfver ſkyar, fält och haf, ſtår *ſmakens* tempel af forno bygdt. Al annan jordmon är för lös och oſtadig, at bära denna helgedom.

Vet och liflig *känſel* lade förſta grundſtenen: de hugſade planen til det *hela* och des hvarje *del*, efter noga *mått*: de utſtakade *bygnings-reglorna*, jämlikt den före-ſyn de funno uti ſjelfva urbilden på den höga Olympen: ty de voro af Al-Fadur hitſände, at uprätta det här nedre, *Täckhets-Gudinnorna*, Himmelens dötrar, til en värdig boning, där *Dygd* och *Snille* ſkulle frambära ofren.

Många *Bygmäſtare* hafva från lång tid tilbaka härpå *arbetat:* med mer och mindre lycka, alt ſom de

*) Utur Juſtitiæ-Cancelleren och Ridd. Hr. *J. W. Liljeſtråles* Tal, vid Præſidii Nedläggande uti K. Wetenſk. Academien, om *Tale-konſten*, des *Upbof* och *Förbindelſe* med *Vetenſkaperna*, m. m. hållet d. 5 Maji 1784: tryckt i Stockholm hos *J. G. Lange* på 48 ſidd. i 8vo. Och är ſåledes denne Artikel et blott utdrag utur en vidlyftigare Afhandling, men utgör däraf ſenare ſtycket, ſtäldt på et fätt, at det i ſjelfva verket är et helt både vitterhets- och läro ſtycke, hvarmed jag är glad, at få behändigt kunna pryda denna Samling. Den ſom upmärkſamt genomläſer detſamma, lär med mig, på den äkta ſmakens och vitterhetens vägnar, önſka, at ſnart, enligt Författarens löfte, på närmare håll få betrakta en tanke-byggnad, den han här allenaſt på afſtånd viſar. Jag har med flit i akt tagit Författarens ſtafnings-fätt, ſom är en nyhet, hvilken råder i hela detta Tal, och hvilken han önſkar måtte blifva almänt vedertagen. Den beſtår i de dubble conſonanternes bortkaſtande, hvilka vid närmare underſökning befinnas äga lika få liten grund, ſom de redan bortkaſtade dubble vocalerne.

de varit nära befryndade med deſſa Helghjon *) och af deras anda blifvit upplifvade: en af dem, en blind man i Öſterlanden, men hvilkens ſjäls ögon hade klar ſyn, updrog et *Cor* i det inre af templet, med den förundransvärda ſkiklighet, at Apollo ſjelf gillade arbetet, tildömde *måſtaren* en lagerkrona, ſom aldrig ſkulle blekna, och *verket* et värde, ſom intet annat i tilkommande åldrar ſkulle öfverträffa.

Tider förändras: ödet har få ſtiktat: och hvar ålder har ſit egit lynne **). Sådant tidehvarfvens ſkiftande kynne har ej fällan gjort *Helge-rån* på detta Gudahus, och vanſtält des bolda anſeende: *okunnighetens* hand har ibland åverkat ſjelfva des ädlaſte pelare, ſtundom ock däråt häftat falſka prydnader, ſom hennes följeſlagare, otamd *luſt at blånka*, och en inbilſk *myndighets* nycker, påfunnit: åter en annan tid har ifrån vidſkeplighetens många offer-lundar upſtigit en ſå mörk töken, at det blifvit bortſkymdt, och man långa tidelop näppeligen kunnat finna des rum. Men de förſte grundläggare hafva, ſedan töknan af himmelens väder blifvit fördrifven, åter nedbrutit och bortröjt alt ſådant, ſom för bygnadens Majeſtätliga *enfaldighet* varit *menligt*, och, efter de oföränderliga bygnings-reglorna, igen uprättat den til ſin fulla fägring; til hvilkens bevarande alt framgent, de förordnat en nitiſk vårdhållare, kallad den ſunda *Critiken*, ſom har til biträde det ſkarpſynta och oveldiga *omdömet*, de där hafva gran akt, at templet på ingen kant får någonſin mer förfalla, och at ej eller någon onäpſt får med oſkära offer Gudinnorna vanära.

U ÖFVER-

*) *Helg-hjon* kallas i Dale-Lagen *perſonæ ſacræ ab omni violatione immunes*, hvarföre man här ſå nämt dygd och ſnille, perſonifierade ſåſom Offer-präſter i Smakens tempel. *Helge-rån*, kändt ord i Lagarna, *violatio rerum ſacrarum. Förf. Anmärkning.*

**) *Taſte, that eternal vanderer* — Pope. *Förf. Anmärkn.*

ÖFVERSÄTTNING af ANACREON.

28. *Ode.*

Du, ſom Naturens liflighet
Så väl med konſten härma vet!
Låt nu dit rika ſnille präla:
Kom hit, at i min enflighet
En ſaknad älſkarinna måla,
Och noga tekna alla drag
Af hennes tjuſande behag;
Des åſyn ſkal min ſorg förmilda.
En ſnöhvit panna lifligt bilda.
Gif ſedan lena ſvarta hår;
Och om din lätta hand förmår,
Och vaxet tvingas kan ſå vida,
Lät myrrha där ſin vällukt ſprida,
At alt fulkomlig likhet når!
De mörka ögonbrynen ſkildra.
Må *Aſtrild* liftigt, yrt och ſnält,
I hennes tända ögon gildra,
Som på ſit rätta ſegerfält.
Gör dem med *Pallas* lika klara,
Som *Cypris* fulla af begär,
Må hjertats känſlor lyſa där,
Och hvarje blick des eld förklara!
At hennes kinder färgor ge,
Må roſens pragt med liljans blandas!
Låt oſs en ſtörre fägring ſe,
En mun ſom endaſt välluſt andas.
Må löjet på des läppar le,
Och likſom ömma kyſſar kalla,
Och kärleks-gudens lof befalla.
Kring hennes marmorhvita hals,
Gå, bjud Behagens flockar ſkalkas.
Där mera dolda ſkatter nalkas,
Din lätta penſel anbefals

At

At kasta om en purpurflöja;
Men ej des glesa väf förbjud
At här och där en skönhet röja,
Som blottas utaf nöjets Gud.
Hvad mästerverk min syn förvillar!
Jag ju min älskarinna ser!
Hon talar, jag ej tviflar mer,
Och hjertat min förtjusning gillar.

29. *Ode.*

O du! som nu med penseln söker,
At breda ut dit snilles magt,
Och lik en skapare föröker
Naturens undransvärda pragt;
Må du dit sikna öga styra,
At hennes mästerstycke se:
Gå at *Bathylli* målning ge,
Vid slagen af min ömma lyra.

Gå at hans långa svarta hår,
I stora lockar vårdslöst sänka;
Gå sedan at en panna skänka,
Som liljans hela hvithet når,
Och en fördubbl.ad skönhet får
Af dessa tvenne mörka bågar,
Som hvälfvas kring et ögonpar,
Där hela *Martis* djerfhet lågar,
Med all den ömhet *Fröja* har,
Och älskarinnan ovifs frågar,
Om hennes kärlek segren tar.

Strö vidare omkring hans haka
Det lena fjun, den ungdoms-drägt,
Som födes utaf nöjets slägt,
Då först vi känslans välluft smaka:
Lik Zephirs älskansvärda maka,
Af vårens första blickar väckt.

DEN rodnad pryda må hans kinder,
Som under dygdens egen lag
De ömma hjertan ſäkraſt binder,
Som vörda oſkuldens behag.
Men huru fylla op min lyſtnad,
At åt hans mun en teckning ge?
Ach! må man ömſom ſnillet ſe,
Och ömſom tjuſas af hans tyſtnad.

MÅ vid hans växt, hans gång, hans alt,
Adonis ſjelf af *Fröja* glömmas.
Men ach! hvi har din konſt befalt
Så mycket undan ögat gömmas?
Nej, täcket här bör rifvas af;
Gå at et lyckligt ſjelfsvåld våga,
Gå, måla af, i driftig låga,
De ſkänker *Aſtrild* honom gaf,
Hans koger och hans ſpända båga.

MEN huru kan min lyras ljud
Bathylli ſkönhet nog berätta;
Nej, heldre, at din möda lätta,
Gå, måla af Parnaſſens Gud:
Och om dig ödet ſkulle föra
En vacker dag til Samos ſtrand,
Så kunde där din lätta hand
Apollo af Bathyllus göra.

30. *Ode.*

DEN unge *Aſtrild* härom dagen,
Af Sång-Gudinnors täcka hand,
Blef fängſlad uti blomſter-band
Och öfverlemnad til Behagen.
Men Herſkarinnan på Cythere,
Hvars ifver detta uptog retar,
Sin ſon med möda återletar
Och ſjelf den fångnes löſen bär.

Hvad

Hvad hennes möda fåfäng är!
Ej *Aſtrild* längtar ur ſin ſnara,
Och van at Gracers fånge vara,
En evig boja ſjelf begär.

31. Ode.

Hvad ögnablicken äro dyra!
Jag Er i Gudars namn beſvär,
Mig hit af Bacchi nectar bär!
Jag vil, jag vil vid flaſkan yra.

Jag känner väl det raſeri,
Som fordom af Förſynen fäſtes
Vid *Alcmeon* och vid *Oreſtes*,
Til ſtraff för deras barbari.

Men jag, ſom ingen mördat har,
Kan ej det ödet äfventyra
Blott när jag väl til bäſta tar,
Jag vil, jag vil vid flaſkan yra.

Om *Hercules* man ockſå vet,
Hur han förbittrad fordom raſat;
Och huru hela Grekland faſat,
Vid *Ajax* grymma ſanslöshet.

Men jag ſom obeväpnad är,
Och aldrig ſkadat har en myra,
Och blott en hjelm af blommor bär,
Jag vil, jag vil vid flaſkan yra.

32. Ode.

Du! ſom et ſäkert öga vänder
At noga räkna trädens blad,
Och ſanden uppå hafvets ſtränder,
Gå du allena ſe'n åſtad
At räkna deſſa ſkönas härar,
Som jag min frihet offrat op,
Och deſſa Kärleks-Gudars tropp
Som mit förtjuſta hjerta ärar.

Skrif genaft tjugu från Athen;
Men från Corinthus flera hundra:
Corinthus manar hvar och en
At ſina ſkönheter beundra.
Gå ſen at dem i tuſental
Från Jonien och Rhodos leta;
På Lesbos gör et vidſträckt val,
Och ſkynda vidare til Creta:
Til Creta! denna ſälla trakt,
Som ſtyres under Fröjas ſpira,
Där Nöjets Gudar hålla vakt
At hennes helgedomar fira.
Men du ej längre mödan bär,
At mina ſkönas antal öka;
Du eljeſt ſnart i fara är,
At Indien och Gades *) ſöka:
Tro mig de kunde finnas där.

33. *Ode.*

Då Grekland Boros ſköfling lider,
Man ſer de lätta ſvalors här,
Sin flygt til Nilens ſtränder bär,
Där Flora ökad ſkönhet ſprider;
Men ach! mit hjerta alla tider,
Af Kärleks-Gudar upfylt är!

Än ägget någras ilſka tvingar,
Än bryta andra ſina ſkal,
Än börja några at få vingar,
Och än et mycket ſtörre tal
Sig ren på lätta fjädrar ſvingar.
De äldre förja för de ſmå,
Som åter i ſin ordning ſtora,
Ej något ögnablick förlora,
At öka flägten mer ändå.

*) Det ytterſta af den fordom bekanta verlden i veſter, äfven ſom Indien i öſter.

Hvem

HVEM kan min frihet längre värja?
Hvad öde kan mig föreſtå?
Hur ſkal et hjerta väl förſlå,
At deſſa Kärleks-Gudar bärga?

34. *Ode.*

FLY ej, *Eglé*, mit hvita hår!
Din ſtränghet ej min låga ſläcker;
Jag vet, at du i lifvets vår
De ſpäda roſors afund väcker.

MEN gå ej, för din ungdoms glans,
At med förakt min kärlek löna;
Se liljor i en roſen-kräns,
Des ſtolta fägring mer förſköna!

35. *Ode.*

HVAD konſt, i denne Oxes drag,
At ſjelfve *Jofurs* ſtyrka röja,
Som ſkyndar under Fröjas lag,
At hafvets vida rymder plöja!

SE på hans rygg från Sidons ſtrand
Agenors unga dotter haſta,
Och mot ſit öfvergifna land
Ännu beſtörta blickar kaſta!

MEN ſnart, til trots för ſtormars här,
Han fram til andra ſtranden hinner.
Ach ja, det *Jofur* ſäkert är
Hvars mod på ſjelfva böljan vinner!

36. *Ode.*

HVI lär du mig Oratorns gräl,
Och lagars ſkick, och deras briſter?
Hvad minſta nytta har jag väl,
Af alla deſſa tomma tviſter?

NEJ, glad och yr, mig heldre bjud
At *Bacchi* lof vid bägarn höja;
Lär mig at lyda hjertats bud,
Och skålkas med den blida *Fröja*.

JAG från min förſta ungdoms vår
Fått deſſa Gudars ynneſt röna;
De ſkola ock mit hvita hår
Med nya blomſter-kranſar kröna.

DRIF, *Atis*! alla ſorger bort,
Och ſkynda at mig flaſkan bära:
Se grafven öpnas innan kort,
Där ſkal jag intet mer begära.

ZARINA til ZEMES;

Sedoldrande Bref af Hr. Duſch.

Til äfventyrs har du redan glömt den olyckliga, ſom du ryckte utur en ädlare väns, utur ömſinte föräldrars armar, utur ſit eget lugn, ſin oſkuld, och öfvergaf midt uti hennes elände. Min ömhet, mina tårar, mina ſuckar, alla kärlekens förſök, ifrån de meſt förnedrande knäfall til den ytterſta förtviflan, hafva icke rört dit förhärdade hjerta. Til äfventyrs har du, ibland dina lika gemena vänner, gjort ſpe af den olycka hvari du mig ſtörtat. Välan! förrädare! hör nu hela din triumph, och var ſå lycklig, ſom du förtjenar at vara. — O! måtte detta bref träffa dig i din högſta lyckſalighet, i et annat oſkyldigt offers armar, ſom du tänker ſtörta i ſamma eländes djup ſom mig; måtte det träffa dig midt i dit hopp om ſeger, midt i den himmel ſom din otyglade välluſt målar dig! Hvilken glädje, trolöſe! ſkulle det vara för mig, at ur denna lyckſalighet ſtörta dig i en afgrund af qval, ur denna diktade himmel i et verkligt helfvete! hvilken

ken glädje ſkulle det vara för mig, innan jag dör! Läs, läs, och om du ännu äger ſamvete, ſå hämne mig des mördande pilar!

Min förtviflan har gjort mig ſtark nog, at förekomma den blygd, utur hvilken du icke velat rycka mig. Om du föraktat min ömma röſt, ſåſom lefvande; ſå vil jag på grafvens brädd, ty där ſtår jag nu, tala alfvarſammare med dig. Kom, om du har hjerta, kom och ſe ännu en gång den *Zarina*, hvars tårar flöto för dig förgäfves; ſom knäfallande och med hopknäppta händer fåfängt återfordrade af dig den ära du beröfvat henne, då hon icke kunde återfå dit hjerta! Du ſkal icke mera ſe henne badande i tårar, icke förnedrad, icke bedjande; ingen ſuck mera af henne höra: nej, du ſkal ſe henne dö, du ſkal höra henne förbanna dig, du nedrigaſte af alla förrädare! O! hvilken välluſt för min ſjäl, innan hon nedſtiger til ſkuggorna — och til hvilka? det vågar jag ej efterſinna! — om hon förſt kunde ſläcka ſin hämd på dig; mina bleknande läppar i anſigtet förbanna dig och mina döende händer, med det nyfs utgjutna blodet, inviga dig åt döden. Skynda dig, lär af mig at dö, du oſkuldens mördare, endaſt oförſkräckt at bringa värnlöſa qvinnor på fall! ſkynda, lär af mig at dö; ty det är ſvårare at dö, än at ſtörta oſkulden. Dolken ligger tilreds, offret är färdigt, den förſkräckliga ſtunden nalkas — O! ſannerligen en förſkräcklig ſtund, men vid Gud, ſom tecknar bofvar! förſkräckligare för dig än för mig. Med längtan väntar jag dig, för at inför dina ögon beſtraffa et hjerta ſom kunde älſka en laſtfull, ſtöta dolken i et bröſt ſom kunde brinna för en ovärdig, och med mit blod bereda dig til Guds dom. Tro icke, at detta är tomma ord, utöſta af en ſnart öfvergående ifver. Äran fordrar detta offer; jag bör, jag kan, jag vil icke åter ſe ſolen, för hvil-

ken min skymf är uppenbar. Jag förbannar en varelse utan ära, utan oskuld, utan dygd; är mig själf odräglig, ja odrägligare än du mig är, och hatar den ringaste tanke om lif. — Lif utan ära? lif til et spectakel, til et åtlöje för pöbeln och sådane uslingar som min förförare, och hvad ännu mera är, til den redliges medömkan? — At få lefva? O! blotta tanken dödar mig! hela min själ bäfvar, och jag tycker mig sjunka ned utur dagen och de lefvandes antal.

Nej, smickra dig ej! Så sant jag ej kan obefläckad återfå min en gång befläckade ära; få sant jag ej med et helt lifs tårar kan återköpa mit lugn, min oskuld, min lycksalighet: så sant är den stunden besluten, som jag ej vil öfverlefva. Det är et brott, at vara sin egen mördare, et brott för hvilket jag fasar; men Himmelen skal teckna detta brott på dens räkning, som gjort det nödvändigt. På dig, på dig skal hela blod-skulden falla, om jag ännu kan hoppas någon nåd. Öfver dig, förrädare! ropa mina suckar ve! ve! ifrån Himmelen. Du har satt mig i det olycksaliga tilstånd, där jag måste välja vanära eller döden: lide du det straff som valet medförer! Himmelen var et vitne til min häftiga kärlek, min dygd och min ära; han är ock et vitne til den strid som vid detta förskräckliga val sönderslitit mit hjerta!

Skulle jag uthärda den skymf, at af min slägt, den jag vanhedrat, förskjuten, af mit kön misskänd, krypa i stoft och elände, och bäfva för hvarje öga som med förakt eller medömkan ser på mig? Förakt! medömkan! jag skulle vara et mål för eder? — Är lifvet heligare än äran? kan man önska at bibehålla det förra, då den senare är förlorad? — Hvad skulle du själf välja, förrädare! hvad skulle du välja, imellan död och skam? — Dock, huru kan jag fråga en nedrig, som håller dygd och ära för en dikt? Äran bjuder mig dö, och jag vil dö! Du

Du ser min förtvifian, mit sönderslitna hjerta, mit hela elände, o Gud! du ser det: du var vitne til de heliga försäkringar, hvaraf min godtrogna oskuld, lät sig förföra; du hörde de dyra eder, som insöfde min menlöshet. Kunde jag, ach! kunde jag tro, at någon var fräck nog at missbruka dit heliga Namn, för at göra mig olycklig? Kunde jag tro, då hämdens öfver hans hufvud nedkallade äska dröjde, at han hädade dig och svor mened? Han kallade dig til vitne om en oföränderlig kärlek, til vitne at snart andra band skulle oupplöfligen förena oss; han svor vid sit hopp om et tilkommande lif! — Himlar! I hörden denna grufliga ed! Vågar en mask så gäcka den Alsmägtige? Om ock mit hjerta biträdde hans eder, om jag älskade honom; så är dock en dygdig kärlek ingen förbrytelse. Men utan de tårar som han utgöt för mina fötter, utan de suckar hvarmed han förföljde mig, utan dessa grufliga svordomar, och at taga Himlen til vitne och ropa des hämd öfver sig, om han ej upfylde alla sina löften: aldrig hade han så förnedrat mig, som jag nu är.

Hvad är heligt, I Himlar! om ej Guds Namn mera är heligt? — Förlåt mig, gode Gud! du som så långmodigt fördrog dessa hädelser af en bof, utan at med lågor af himmelen drabba hans förmätna hjessa, förlåt mig denna svaghet! eller om det var en last, förlåt mig at jag altför tryggt lemnade min oskuld uti förförarens händer! Min synd var dock ännu oskuld emot hans: och jag, jag lider hela qvalet, hela blygden, medan stiftaren därtil oftraffad skyndar ifrån den ena argheten til den andra, och med lika bedrägeri sårar en annan oskuld och störtar i samma eländes djup, hvaruti jag förgås! — Skal jag digna under hela tyngden af straffet, medan min mördare onäpst fullföljer kedjan af sina förbrytelser? Hvilken ondska

beſtraffar Himmelen, då han ſkonar ſådana dygdens lönmördare! — Nej, viſſerligen är et lif efter detta: och där, förrådare af Himmel och oſkuld! där ſkal den hämnande rättviſan ſäkert träffa dig.

Där ſkole vi åter mötas! Dit manar jag dig i det ögonblick, då jag dör! Där ſkal du göra räkenſkap för alla de tårar jag gjutit, för alla de ſuckar jag fält öfver dig, och för det blod jag nu måſte offra åt äran.

Gud! hvad jag lider! Aldrig var någon dygdig qvinna olyckligare; aldrig bragte en oſkyldig kärlek i djupare förtryck. — Kärlek! denna outöſliga källa til hopp och ömhet, ſom lofvar idel tjusning och lyckſalighet! O Natur! huru miſsbrukar det ſtarkare könet dina heliga vapen at fälla vår dygd, och betjenar ſig af den känſla, hvarmed du ville göra oſs lyckliga, til vårt ſäkra förderf! — I mördare! hvad är hat, när I kallen kärlek, at ſtörta oſs? hvad är hårdhet, när alt det qval ſom jag lider, är en följd af ömhet? —

Han låg ſom en maſk för mina fötter, vältrade ſig för mig i ſtoftet, tilbad mig, tog ſuckar, tårar, eder til hjelp at ſegra öfver min kämpande dygd. Hans hopp, alle hans önſkningars föremål, hela hans åſtundade lyckſalighet, det var jag. — Med hvad för et ſlatt, förhärdadt löje vänder han mig nu ryggen och beſtraffar min enfaldighet, ſom trodde honom om mera dygd än han ägde! Huru gläds han öfver ſin triumph och min jämmer! — Gläds, förſtockade! helfvetet gläds med dig. Din triumph ſkal ſnart blifva fulkomlig: jag vil bjuda de fördömda til åſkådande, at med dig fröjda ſig öfver mit blod! detta blod, detta uſla lif är ännu det enda ſom du lemnat mig. Men tag altſammans; efter min dygd, den du förſtört, min ära, den du beröfvat mig, tag ock lifvet ſom du lemnat mig. Hade du allenaſt ännu ſamvete! för min hämds

ſkuld

ſkuld önſkar jag det, på det ſamma dolk, ſom ſlutar mit qval, tillika må genomränna dit hjerta, och all min plåga, min dårſkap, min blygd, min förtviflan, med mit blod utſkuddas öfver dig!

Du ſjelf var det offer, ſom min hämd förſt hade utſett ſig; men jag blygdes at utgjuta en uſlings blod. Det var för litet at ſtöta dig känſlolös ur et lif, hvars bittraſte kalk du ännu icke druckit; för liten hämd at ſläpa dig jämte mig uti det eviga mörka: din egen förtviflan må rycka dolken ur mit bröſt, för at ränna den uti dit; men kän förſt i detta lifvet det qval ſom väntar dig i det tilkommande! Alt bör blifva et helfvete för dig; et helfvete tiden, et helfvete evigheten!

Med denna välſignelſe lemnar jag dig, min förförare och ſnart min mördare! På grafvens brädd ropar jag hämd öfver dig: min ſynd och min förlorade oſkuld hvila öfver dig; och, när du därföre ſkal anſvara, få ſvara ock för det blod, ſom nu ſnart ſkal utgjutas. Måtte evigt min ſkugga ſväfva för din ſyn, och dens bild, ſom du i lifvet gjorde olycklig och föraktade, lära dig at bäfva efter hennes död!

Ode Öfver Hösten.

Åter nalkas Höſten och kulna dagar,
Skogen gulnar, dimmor i dalen flyta,
Vädren väckas, viſnade löf betäcka
Blottade marken.

Ingen rodnad bådar den öſtra ſolen,
Inga qväden fröjda ſig åt des ankomſt,
Ingen purpur glimmar i veſtra ſkyar
Vid hennes nedgång.

Mör-

Mörka dagar mörkare dagar båda,
Daggens perlor ſkiftas i hvita froſten;
Vaknadt öga blinkar, och fer och undrar:
Redan nu vinter!

Så farväl då, grönſkande fält och dalar,
Mörka löfſkjul, kärliga mötens gömmor,
Glada qväden, ſmekande veſtanvindar,
Ljuſliga nätter!

Til min hydda ſkyndar jag kall och modfäld.
Lilla blomma! lämning af Vårens glädje,
Fly mit öga, du mig allenaſt öker
Saknadens ſmärta.

Dock, mit hjerta, vörda Naturens lagar.
Väl du ſaknar nöjet i vida fältet;
Men i hyddan ſkal det å nyo vakna.
Tröſta dig åter!

Mina Gudar! Skaldemön, Hoppet, Sömnen,
Edra ſköten bjuda mig nya nöjen,
Med ert biſtånd trotſar jag ſjelfva nordan
Störa mit ſinne.

Skaldmöns nöjen ſkola min dag förädla,
Sömnens dödfryck ögnablicks nätter ſkänka,
Hoppets drömmar göra mig Vårens väntan
Kort och behaglig.

NYHETER.

STOCKHOLM. En nyligen, med påfatt tryckning - ort Helſingör, utkommen Samling af luftiga ämnen, kallad: *Bacchi Hand-Bibliothek*, eller *Nya Tidsfördrif på Gäldſtugan*, et litet häfte i 8., ſom ſkal utgöra *Förſta* Delen, innehåller ibland annat et ſkalde-ſtycke

ſom

ſom bär titel af: *Handlingar rörande Bacchi Concurs*, och ſom förtjenar at i denna Månads-Skrift uptagas. Författaren upgifves, och man känner äfven ſtraxt igen vår Svenſke Anacreon. Handlingarne åro 8 til antalet, nemligen: 1) Bacchi Proclama; 2) Bacchi Bo-uptekning; 3) Upſkofs Utſlag i ſaken; 4) Parternes Inſtällelſe, Proclama-dagen d. 15 April 1784; 5) Parternes Uprop och Beedigande i Concurſen; 6) Protocollernes Juſtering i Concurſen; 7) Särſkildt Votum af Rådman Chriſt. Vingmark; och 8) Rådſtu-Rättens Voterings-Protocoll och Sluteliga Utſlag i Concurs tviſten imellan Bacchus och des Borgenärer. Denna torra upräkning ſkal blifva retande, då jag til exempel meddelt mina Läſare No 2. eller *Bacchi Bo-uptekning*, ſom ſå lyder:

November den femtonde dagen,
Et tuſen ſjuhundra och ottio tre,
Blef *Bacchi* Concurs företagen
Af ſamtlige Rådmän och Borgmäſtare,
Hos Mutter på Roſtock vid bordet,
Så fromt vid den upgå'nde ſol n,
Högädle Herr Præſes tog ordet
Och hängde ſin ſkarlakans kåppa på ſtol'n.

Kring rundeln af bordet utbreddes
Inteckningar, panter, contracter och köp.
Af Krögare, Krögare leddes,
Den ene han hicka', den andre han ſöp.
Den tredje, placat likſom denna,
Han ſtod där med ögonen hop.
Notarien formera' ſin penna,
Men ſtack honom miſte i Krögar-mors ſtop.

Herr Præſes, med ſkorpan i truten
Och lagboken bredvid ſin pontacks-terrin,
Fant Rätten nu vara fullſuten
Och parten tilſtäds på berammad termin.
Altſå med en ſup han nu varna'
Den nakna vår *Bacchus* på ed.
Geſundheit! I ädle Lagfarna!
Sad' Præſes och rag'a' med klubban på ſned.

Eror

Bror *Mollberg*, Curator ad litem,
Framräckte patentet, och däri befans:
I faſt en Öl-kanna, och item
I löſt en halfankare god Pomerans.
Skönt den fans nu redan utdrucken,
Togs dock til Sex Daler contant.
En dito Butelj något ſprucken,
Som meſt til det högſta togs op til en ſlant.

Af Klädes-perſedlar alsinga,
Förutan den Väft, däri *Bacchus* nu ſtår.
Kling klang! ropa' Præſes, och klinga
Det plagget i värde tolf öre, gutår!
Och deſſa nedkippade haſor
Där tåna de hämta friſk luft,
Med öfriga paltor och traſor
Kan intet vårderas af menſkligt förnuft.

Sålunda värderadt och ſkrifvit,
Och ingen ting ſaknadt — hur ſa? el' hva ba! —
Och ſom vi vid Lagen förblifvit,
Så ſjungom, kamrater! vipp luſtigt hurra!
Strunt i mina Björnars examen,
Er tjenare dricker er ſkål!
Jag ſkänker er lif och lekamen,
Blott punſch och citroner förgylla vår bål.

Skada, at jag ej kan bifoga melodien, oſkiljaktig från denne Skaldens poeſier, ſom mesterändels äro verkeliga qväden.

RÄTTELSER.

St. 8. ſid. 255. rad. 9 nedifrån, läs: *Bragi.*
— 256. — 13. läs: *hic ſitus eſt.*
St. 9. ſid. 273. rad. 5. läs: Förbannad vare.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA
PARNASSEN.

Elfte Stycket. November 1784.

PHILOMELA;

Tragiſkt Åſventyr
utur Ovidius *).

SKAL jag förblindad längre dyrka
Med heligt Guda-namn, med offradt hjertas brand,
Et väſende, hvars hedna kyrka
Så ofta teknar våld och mord och brutna band?
Som då han mig en vällufſt ſkänker,
Min hela lefnads väl i ſamma vällufſt dränker!

HVAD är du, underfulla magt,
Du Kärlek! vid hvars rön jag ſtum och tvekfull ſtannar?
Förgäfves med et kallt förakt
Man mot dit välde ſig bemannar;
Ehvar du är, til ifver hjertat bragt
Dig dyrkar eller dig förbannar.

*) Blotta ämnet är länt, och för öfrigt behandladt med den frihet, ſom uti et Dramatiſkt arbete. Man har velat förſöka, huruvida denne gruſlige, men dock intereſſante händelſe kunde antaga et moraliſkt ändamål, och blifva rörande, utan at revoltera, ſåſom hos *Ovidius*. Man har trott den, i det fallet, blifva ſå mycket lärorikare, ſom den, enligt trovärdige Auctorers intygande, verkeligen äger en hiſtoriſk grund. Ty värrl det är icke den enda lika gruſliga ſcen, ſom kärleken förorſakat.

Ach! när åt den, dig offer bär,
Du blickar välbehag, du nåd och frid förkunnar,
Hvad högre fällhet fins, den ödet jorden unnar?
Och hvem är Gud, om du ej är?

Men när en fåfäng eld du väcker,
Som utan hugnad, utan hopp,
Likt afgrunds-lågan evigt räcker;
När åtrån, tygellös, förnuftets fackla fläcker,
Och i fit oförvägna lopp
Alt heligt trampar ner, och all den fasa föder,
Som gamla Thraciens Hof i detta sorgspel öder:
Ve den dig altar reser op!

✿ ✿

I Thracien *Tereus* en lycklig spira förde,
Af grannar fruktad, hemma lydd,
Där, med Astræas lager prydd,
Han späkte öfverdåd och nödens suckar hörde.
Athens beherskare, som i en vådlig tid
Hans bistånd rönt och vunnit frid
Med trotsande barbarers härar,
Dem första tappra blick af *Tereus* förfärar:
Kort, *Pandion* sin dotter honom gaf,
Och *Progne* var et skönhets under.
Han hjelte, ung och öm. Slut, älskare! häraf
Til *Terei* förnöjda stunder...

Ej stunder blott, men dar, men år
Han lycklig räkna fick; ty *Prognes* fägrings vår
Ännu allena om hans blick och hjerta rådde.
Och detta ljufva band en dubbel styrka vant,
Af *Itys*, älskad kärleks-pant,
Hvars redan femte år en värdig ättling spådde.

Be-

Beklagom menſklighetens lott!
Midt uti helſans ſköt ſit frö har ſjukdom ſått.
Midt under lyckans höjd ſin mina ofärd gräfver.
Det femte fälla år en afgrund låter op —
En rysnig redan här mig mod ock ſtämma qväfver —
En ſyſter *Progne* har: i fälla dagars lopp
Hon endaſt ſaknar *Philomela*;
Sin fällhets öfverflöd vil hon med henne dela.
Vid kärleks ljufva namn hon *Tereus* beſvär —
Vid dig, förrädare! ſom med vårt väl ſyns ſkämta —
Från gamla fadrens Hof at *Philomela* hämta,
Så har hon alt hvad hennes ſjäl begär.

En Thraciſk flotta re'n med Thraciens Förſte hamnat
Nedom Cecropiens *) vall. Re'n *Pandion* omfamnar
En kär och fällſynt måg, ſom genaſt föredrar
Det angelägna värf, hans reſa ſkyndat har.
Hans *Progne*, fäll och nögd, blott ſaknar *Philomela* —
Han ſkulle ſäga mer, men haſtigt orden fela;
Prinſeſſan viſar ſig, i Junos majeſtät,
Och ſkön ſom Venus ſjelf, med Gratier i des ſjät.
Dianas blyga dygd, ſom hennes ögon ſänker,
Med dubbel retelſe på hennes kinder blänker,
Då af'en Prins, den hon för förſta gången ſer,
Hon med en blick om nytt från ömma ſyſtren ber.

Men *Tereus*, beſtört och ſlagen,
Ur denna blick helt andra känſlor drar:
Så ömt han *Progne* älſkathar,
Han tror, at han för'n denna dagen
Ej ſköphet ſett, ej känt hvad kärlek var.
Hans ſjäl, til ögat ryckt, förgäter
Bud värf och p'igt och religion —
Ach, mot en ſtormande paſſion,
O dygd! när du din ſtyrka mäter,

*) Athens gamla namn, af ſin ſtiftare *Cecrops*.

Räds, räds, at du din himla-börd
För tviflets snaror blottad gifver!
Af *Philomelas* blick, af sjelfva dygden rörd,
Hvar tanke svågren har, en brottslig låga blifver.
Med hela styrkan fördt til detta enda mål,
Hans hjerta önskar re'n at väldsamt hindren bryta,
Et brinnande begär, som intet upskof tål,
At genast uti njutning byta.
Hvad upskof drägligt är? han känner i sin själ,
At han sin magt, sin thron, sin frägd, sit hela väl
På vågspel gerna ville skåda,
Blott at et ögonblick om *Philomela* råda.

Alt detta som en blixt hans väsen genomfar.
Han *Prognes* helsning återtar,
Men hennes ord, för honom svaga,
Med hela minnet fly — hans känsla honom lär
En talekonst mer öm, än ärendet begär.
Han äfven tårar göt, han hördes suckar draga,
Som honom röja bordt; men det en dygd ju är,
At ur sit eget hjerta taga
Det språk som tyder makans bön.
Hans falskhet skördar sannings lön,
Man prisas för en dygd, den han i hjertat mördar,
Man glad hans ägta låga vördar
I sjelfva trolöshetens nit.
Sit mål han vinna skall - - - Prinsessan honom dit
Et menlöst bistånd gör — o grymma ödes nycker! —
Hon ömt kring fadrens hals de veka armar trycker
Och vid och mot sin välfärd ber
At tyrannen föka få. — Den tjuste svågren ser
De famtag, ljufva kyssar delas,
Med hvilkas bilder re'n han smekat sit begär,
Han ser, han brinner, föga felas,
Han velat vara far, och icke mindre kär.

Af

Ar begges böner rörd ſit bifall fadren gifver.
Af glädje *Philomela* gret,
Til fadrens fötter förd ſin ömma tackſamhet
Hon icke nog förklara vet,
Och full af menlöſt hopp et olycks-offer blifver.

Et annat glädje-frö i Thracierns hjerta gror.
Han af den glada omſorg plågas,
Med hvilken *Pandion* ej fylleſt fägna tror
En Prins, hvars magt han ſett för ſig ſå lyckligt vågas,
En Prins, den han ſin dotter ſkänkt.
Et läckert aftonbord, där Bacchus och Pomona
Knapt förr ſå rikt, ſå ljufligt bländkt,
Förgäfves ber at icke ſkona
Hvad ſmak och öga reta må:
Blott nattens tyſtnad, hvilans läger
Det lockande behaget äger,
Som drager *Tereus*. Men om hans tankar då
Sig uti dvalans ſtillhet ſänka,
Det lämnar jag en hvar at tänka,
Som med et lågande begär
Och hopp at ſnart ſin låga dränka
Uti dens famn, den han har kär,
En dag til hvila gången är.

Det dagas, *Tereus* ſig rycker
Ur tuſen bilders här, hvars retelſer och nycker
För ſlutna ögat ſpelt, all dvala fjerran kört —
Sit rof, ſit ſköna rof han re'n til ſtranden fört.
Där måſte hans begär det ſiſta tvång fördraga,
Af fadren denna varning taga:

"Jag lemnar *Tereus!* jag lemnar åt dig här
"Det barn, min ålders tröſt, ſom än mig öfrigt är.
"Mig edra böner rört: må min ock röra eder!

"Dig, *Tereus!* vid alt, hvad dig är kärt, jag beder,
"Vid dina ägta band, vid alla Gudars nåd:
"Gif detta kära barn en faders hägn och råd!
"Och du! — nog af, at jag din fyfter måft förfaka —
"Kom fnart, mit barn! kom fnart i denna famn tilbaka!

HAN den om dottren — ach, för ftta gången! — flöt,
En flod af ömhets-tårar göt,
Och re'n af fkräckfull aning qvaldes,
Och lik en bild vid ftranden dvaldes,
Så länge han en fkymt utaf den flotta njöt,
Som förde bort hans kära *Philomela.*

KNAPT var hon där om bord, knapt ftranden lemnad var,
Och den förrädfka vind i feglen hördes fpela,
Som öfverdåd få ofta gynnat har;
Då *Tereus* med vädren fåndes
Et feger-rop! och brifta vil af frögd,
Och ej en blick från *Philomela* vänder;
Och i hvar blick, få nära röjd,
Knapt nekar luftan fria händer.

MEN hamnen redan nås, där *Progne* öm och glad
En fyfter, en gemål i hoppet ömfom famnar —
Njut, *Progne*, detta hopp! - - - fnart nog med dig det hamnar
Uti förtviflans djup, fnart vänds för dig det blad
I ftränga ödets bok, där du beftört fkal finna
En menlös önfkan dra en kedja utaf brott. —
Uti en fkog, hvars toppar molnen hinna,
Ur dagens åfyn göms et gammalt ödfligt flott,
Dit ej et fjät och knapt en ftråle leder,
Hit fläpar *Tereus* fin ulla fånge hän,
Förtjuft och darrande omfattar hennes knän,
Och vid fin lefnads lugn med tårar ynneft beder

För

För en odödlig eld, hon tändt uti hans blod.
Med skräckta blickar, häpet mod,
I dessa dyftra rum Prinsessan genast frågat,
Hvar hennes syster är! - - - af fasa halfdöd re'n,
Hon vet ej af hvad Thraciern vågat,
För'n uprörd och förtjust, med samvet utan men,
Hon liksom ur en dvala vaknar,
Sin oskuld och sin heder saknar.
Hon skälfver lik et lam ur ulfvens käftar ryckt,
Men ännu icke fylleft trygt,
At sig åt lifvets känslor lemna.
Men harmen segrar: "O barbar!
"Var det den nit, du för min syster bar,
"Den vård — må Gudarna sig hämna!
"Den öma faders vård, du svor at visa mig?
"Mins, hvem jag är, hvem du! från hvem, til hvem jag dig
"Är lemnad! mins och rys och flykta
"I evigt mörker bort! — Men, at din grymhet lyckta,
"Tag först mit lif: om du är nog tyran,
"At lifvet, efter äran, spara,
"Jag utan blygd skal sjelf förklara
"Dit brott, min skymf, och du skal svara
"Mig svara, inför hvem dig ser, dig träffa kan.
"Ja denna skog och dessa stenar,
"Om du min frihet mig förnenar,
"Sku höra mina rop och vitna om dit brott."

Han såg sit brott och fasan kände,
Men lågan, den han släcka fått,
Sit hemska raseri förvände
I lika gruflig vredes brand.
Med tända blickar, svärd i hand —
Jag fasar, men min tafla kräfver
Ännu förskräckligare drag —
Du smärtan af din skymf, o *Philomela!* qväfver

Med dödens hopp — o nej! se offret för des slag,
Din tunga som i stoftet spritter!

Med så förrättadt värf, tyrannen ännu gitter
Til makan vända om — "Hvad! ensam? ropar hon,
"Hvar är min syster"? Denna fråga
Var lätt för den, hvars fega religion
Var van at mer än blott en sanning våga.
Med diktadt ömkligt äfventyr,
Bestyrkt med lika falska tårar
Han snart den ömma *Progne* dårar:
Hopp, glädje, sällhet henne fly,
Hon förjer syftren död, en grafvård resa låter,
Uti hvars tomma hvalf en mistning hon begråter,
Hvars värsta onda var, at icke vara san.

Tolf gånger månans ring sit klara fylle van,
Och ingen räddnings-dag det mörka fängsel hunnit,
Där *Philomela* tröstlös var.
Bevakad, fjättrad, stum, hvad utväg har hon qvar?
Men där all skymt af dag för sorgsna hjertat svunnit,
Är snillets utsigt ännu fri:
Des blick af nöden skärps. Hon eldadt öga kastar
På båge, duk och nål, och finner lyckligt här
En vink, den hon at följa haftar.
På duken blommor stickas plär!
Hvad hindrar likaså at tanke-bilder måla?
Så blir nu duken snart et bref,
Där hon med nål och trå sit olycks-öde skref,
Och alt det våld des oskuld måste tåla.
Med tecken hon sin vakt betror,
At som et fynd sin Drottning det förära.
Det kommer, vecklas up — Hvad blir din häpnad stor,
Hvad nytt, o *Progne*! får du lära!

För-

Förgäfves fökas ord at fläcka fådan hamn.
Des lågor fylla hennes barm,
De rafa där, men qväfva hennes ftämma,
Och alla tåre-källor dämma.
En grym, en dödlik tyfnad rår —
Men hämnden där fin ftängda ifver öker,
Et helfvete af plågor genomföker,
At välja ut det ftraff fom brottets fafa når.

Re'n mogna drufvan böd at Bacchi högtid fira.
Kring alla Thraciens fält cymbalen fkalla hörs.
Af qvinnors vilda fkri, fom följa Gudens fpira,
Förjagas nattens lugn. På fältet *Progne* förs,
Tar del i denna druckna ifver,
Mer urfint af fin hämd, än denna galna tropp
Af Gudens anda, fom dem drifver.
En fäll af tiger hennes kropp,
En ranka hufvudet omgifver.
Så med en thyrs i hand, i hjertat hämdens nit,
Faft munnen Bacchi dyrkan länar,
Hon re'n i fpetfen af den fvit,
Hvars blinda ifver henne tjenar,
Igenom fkogens hvalf det mörka fängfel når,
Där *Philomela* enfligt qvider
Och af det vilda gny, fig kring des boning fprider
Sig än et olycks-öde fpår.
Re'n ftormas fängflets port, des ftarka bommar kroffas,
Den ufla ur fin boja loffas:
Af Bacchi feger-tecken höljd,
Til *Terei* palats af *Progne* enfam följd,
Des fteg en dödlig rysning fäfter
Vid åfyn af de rum där hennes bödel gäfter.

Men *Progne* redan kaftat har
Den larf, fom främjat hennes lycka

At än uti ſin famn en ſyſter kunna trycka,
Som för des hopp förlorad var.
Men ach! den uſla *Philomela*
Hur kan hon detta nöje dela,
Som delt ſin ſyſters ägta ſäng!
Med fälda ögonlock hon ur en famn ſig rycker,
Den af en dygd, ſå hög, ſå ſträng,
Hon icke mer ſig värdig tycker.
Sin oſkuld hon hedyra vil;
Men handen ofullkomligt lyder
Uti et värf, ſom hörer tungan til.
Med tårar blott ſin ſorg hon tyder.
Hon kan ej mer — Nog, *Prognes* harm
Är re'n för ſtor at kunna bärgas.
"Ej tårar, ropar hon, ej tårar, men en arm,
"En arm beredd i blod at färgas,
"Och alt hvad raſeri och grymhet tjena plär,
"Alt, men ej tårar höfvas här - - -
"Skal jag med lågor inneſtänga
"Barbaren i ſit ſlott, at där förutan hopp
"Uti et afgrunds qvalm ur hvilan ſpritta op?
"Skal jag med tuſen ſtygn i falſka hjertat tränga?
"Skal mot hans öga, hand och mer
"Som tjent hans tygellöſa luſta,
"Sig förſta hämde-ifren ruſta?
"Skal jag — min hämd vil alt, och ännu icke ſer
"Hvad honom fylleſt mättnad ger".

Imellan deſſa råd då *Prognes* tankar vackla,
Hon *Itys* komma ſer — En Furie med ſin fackla
Vid denna åſyn henne rör —
"Hur lik han är ſin far!" — Det utrop förebådar
Uti den vreda blick, med den hon ſonen ſkådar,
En redan funnen hämd - - - den jag knapt giſſa tör.
Utaf ſit muntra barndoms-nöje

Et

Et morgon-offer nu åt modren *Itys* bär,
Och räcker famn och mun, och med et ljufligt löje,
Uti de blickars eld, där han sig sett så kär,
Det ömma moders-hjertat söker.
Det röjs, det brister ut, hvem kan förqväfva det?
Vid syn af tvång des magt sig öker
Och årar plåna ut hvart enda hårdhets fjät.
De skölja, *Progne*, dina kinder!
Förlåt - - - jag ser, at du är mor,
Jag ser, at denna plikt, så kär, så dyr, så stor,
Midt under hämdens ras dig binder,
Och fridens ljufva dag i ögat rinner op. —
Men hvilka nya moln förstöra detta hopp,
Förbistra dessa milda blickar? —
Hon *Philomela* ser, den synen hjertat skickar
För andra känslors våld: den stillhet hennes sköt
Vid *Itys* glada joller njöt,
Det var det falska lugn, då mellan tvenne vindar,
Som delat hafvets rymd, i jämvigt segren står;
Fördubladt rasar den som öfverhanden får.
Förgäfves *Itys* mera lindar
Kring modrens hals sin spåda arm
Och detta kära namn med dubbel ömhet ropar,
Med kärlek henne öfverhopar:
Det fluter modrens bröst, föröker hennes harm.
"Af hvem hör jag mig moder nämnas?
"Af hvem? - - af den hvars far förödt den enda röst,
"Som kunnat fägna detta bröst
"Med ljufligt syster-namn! - - Nej, nej, jag kan ej hämnas,
"Nog grufligt hämnas uppå den,
"Som band af maka, gäst och vän
"På en gång bar, på en gång brutit!
"Har ej hans blod hos mig i denne sonen flutit? - -
"Bort blinda ömhet! — Straxt, och utan frånvänd syn
Til offer åt sin hämd hon unga *Itys* gifver,
Barbarens son och straff! —

I blöda hjertan flyn!
Ach flyn en ſcen, ſom eder ſönderrifver!
I menen, *Progne* re'n ſig hämnat — himmel! nej -
Flyn denna ſcen! I kännen ej,
Hvad förolämpad kärleks ifver
I retadt qvinno-bröſt förmår.
Förfärlig hos vårt kön, då til ſit mål han trår,
Han qvinnans plågo-ande blifver,
Til ytterſta förtviflan drifver,
Då redan vunnet mål ur handen honom går. —
Barbaren äger icke mera
En ſon på den han fäſt ſit hopp:
Det är en ringa hämd, des mått ſkal fyllas op,
Och faſan i ſin höjd i detta ſlott regera.

Län, *Progne!* mig din dolk, än röd af *Itys* blod
At denna ſiſta teckning draga
Och ſkräck i alla hjertan jaga
För kärlek utan tygladt mod! - - -
Men nej, min hand af häpnad ledes,
För denna biſtra ſcen at fälla täcket ner.
Det middags-mål, ſom nu åt *Tereus* beredes,
Ger ſnart en ſkymt af hvad där ſker.

Barbaren medlertid i jagtens nöje ſöker
Et retadt ſamvets lugn, ſom ännu honom flyr:
Faſt tiden fräter alt, han ſkärper och föröker
De pilar aggets hand i brottſligt hjerta ſtyr.
Det nöje jagten icke gifver
Han af des möda dock vid bordet lofvar ſig —
Men himmel! hur han gäckad blifver!
"I dag är Bacchi feſt, i dag du blott med mig
"En honom helig rätt bör njuta:
"Så är min hembygds ſed" — På deſſa *Prognes* ord
Barbarens måltid re'n är gjord,

Då

Då han sin *Itys* vil i sina armar sluta.
"Hvar är min *Itys*? ropar han:
"Hvi skulle denna fest min *Itys* icke egnat?"
Sin grymma glädje här ej *Progne* bärga kan:
"Din *Itys*, svarar hon, dig därvid fylleſt sägnat. —
"Men, at sig ock din blick af honom mätta får,
"Välan, se här! — O *Philomela!*
"Kom, at min hämd, min glädje dela"!
Et fat, vid dessa ord, för honom aftäckt står —
Gud! hvilken skåde-rätt! Hans hela samband ryser,
Hvar blods-tår uprör sig, at honom öfverge:
Han sonens hufvud ser, och hvad han ej kan se,
Han i sit eget inre hyser! - - -

✿ ✿ ✿

O Kärlek! du gör verlden fäll.
Et spöke utaf dig, som dessa fasor väller,
Men flyr den vises blick och mättlighetens tjäll,
Mitt hjerta ej för kärlek håller.

Öfver den sig sminkande Lidia.

Sonnet.

Utur Italienskan *).

Så ser du, *Lidia*, at tiden äntlig rår,
När nu din släta hy i skrynklor sig förbyter,
Och på din hals och bröst all snö, alt silfver tryter,
Som flyttat derifrån och vistas i dit hår.

En

*) Denne och de tvenne efterföljande Artiklar äro tagne utur *Triewalds Lårespån*, och införas här enligt löfte uti Nionde Stycket. Härmed har ock nu Läsaren alt hvad som kan förtjena hans upmärksamhet och tilfredsställa hans nyfikenhet uti denne Skaldens skrifter.

En ljuflig ros i dag, en lilja har i går
Sit prål, sin färga miſt; då tiden haſtigt flyter,
Samt åldren tager til, ſom alt förtär och byter,
Förvänds i mulen höſt din förra täcka vår.

När med din ungdom nu din ſkönhet tappad är,
Så finner jag igen min frihet och mit hjerta:
Du har din fägring miſt och jag min förra ſmärta.

Förgäf's af konſt och ſmink du någon hjelp begär;
Min hug vil ej af lögn och lånter prydnad veta,
Din ſyn bör målad graf åt döder kärlek heta.

Den säkraſte Spådom.

Utur Chevreau.

Så vil du ur min hand, *Clorinde*, ändtlig ſpå,
Hvad ödet mig för lycka lär förunna?
Dit hjerta du faſt heldre fråga må,
Det lär dig bättre ſvara kunna;
Ty ſom du gunſtig eller tvär,
Jag fäll ell' olyckſalig är.

Til Cloris i Barnsäng.

Utur Benſerade.

Den plågan ſköna kroppen tål,
Är fuller ſvår, men måſte dock förſvinna.
Men lågan, den hos mig jag ſtadigt känner brinna,
Som föda tar af dina ögons ſtrål',
Har tändt en längtan i mitt hjerta,
Som aldrig någon ända tar,
Så framt ej det gör ſlut uppå min ſmärta,
Som til din ſmärta början var.

Å-

Året M. DCC. LXXXIII.

Så kallas et nytt skaldestycke af Herr *Lidner*, tryckt i Stockholm och Kongl. Tryckeriet 1784, på 30 sidd. i 8.

Det förſta begrep man därom kan gifva, är at lemna en noga förteckning öfver innehållet. Se här: 1) Gibraltars Belägring; 2) Americas Frihet; 3) Josephs ſeger öfver Fanatiſmen, eller Kloſtrens uphäfvande i Öſterrike; 4) Aëroſtatiſka Machinens upfinnande af *Montgolfier*; 5) Jordbäfningen i Calabrien; och 6) Hungersnöden i Sverige. Så många ſtora händelſer innefattar Året 1783 och lika få många ämnen des ſkald uti et qväde. Bort med den gammalmodiga enheten.— Ja väl!

Tous les genres ſont bons, hors le genre ennuyeux.

— En Concert beſtår, ſom man vet, af många ſkilda ſtycken, ſom hvar för ſig kunna vara rätt vackra, faſt de intet ſtort uträtta tilſammans. Och ur denna ſyn-punkt torde man böra betrakta närvarande ſkalde-ſtycke, hvars inledning är denna:

Från templens mörkgrå torn hör midnatts-timman ſlår!
Bland brutna ſilfver-moln den *kyſka* månan går.
Du tyſta, djupa natt! jag i dit ſköt mig ſänker,
Mit väſen, hänryckt, ſtumt, i känſlors haf ſig dränker.
Et år - - - i detta *nu* - - - Jag re'n det flyktadt fer,
På tidens vingar fördt i evigheter ner.
Så från et gräslöſt ſvall den rika Nilen rinner,
Egypten lycklig gör; hon gläds, och han förſvinner.

Du, ſom bland ſeklers tal ſå högt, ſå utmärkt ſtår,
Jag ſjunger til dit lof, förflutna ſälla År!
På menſkligbetens fält ſkal jag dig lagrar ſkära,
Beundra hjeltars värf och tolka ſnillens ära.

Fri-

Friheten anropas:

Gudinna, elda mig! Du lif och djerfhet sprider.
Man känner smickret blott, där Nero sjättrar smider.

En blind, på en klippa vid afton-rodnan, får i hast sin syn.

Til ögat själen flyr. Villrådigt, stumt det hvimlar
Från blomsterkrönta fält til stjernbeströdda himlar.

Så irrar sig nu Hr *Lidners* skaldmö ibland tidens storverk. Under denna villrådighet förekommer honom den *späde Hjelten* (Prins *Wilhelm Henric*, Konungens af England tredje Son), *som manlig läger fick, då han ur modrens sköt i krigets faror gick*, hvilket föranleder följande vackra tankar och uttryck:

Fullbordad födes den, som född til storverk blifver.
Det själens styrka är, som drift åt armen gifver.
Pompej var sjutton år då han de Parter slog:
Den tjena kan sin Kung, är redan gammal nog.
De får, som efter krig en ynglings mandom tyda,
Långt mer än *silfver-snö* på sorglös hjessa, pryda.
Han kände han var til, då han i vaggan låg,
Och efter lagren gret, förr än han svärdet såg.

Skalden rycker sig omsider på en gång utur sin förvirring:

Hvar stanna?---Skaldmö, sjung! hvi villa ämnen dig?
Vid första öpna ros, se biet fäster sig!

Den första öpna rosen är *Gibraltars belägring*, som här med de starkaste färgor afmålas.

Än krigets bistre Gud med härjnings-facklan ljungar,
Och på en blodig våg en åskfull fästning gungar,
Emot Gibraltars borg man skeppen rusa ser,
Då til en gruflig storm basunen tecken ger.

Strax

Strax hviner döden fram i bombers heta ſkurar,
De ſkanſar böljan bär beſtorma klippans murar;
Men klippan nu på dem Veſuver återſpyr
Och blodig böljan bort med ſlagne hjeltar flyr.

När man beſkrifver grufliga händelſer, plägar man låta Himlen ſvepa ſig i moln; men alt är här nytt och omvändt.

Sjelf åſkan på ſin thron förſkräcks vid jordens krig,
Man hafvet ſucka hör, och täcknen gömma ſig.

Men ännu *våga de ſlitne ſeglen et vildt förſök.*

Hvart öga gniſtrar hämd, förtviflan för dem an:
Den ej förlora djerfs, ej nånſin vinna kan.

Gibraltar förſvarar ſig. Den Grymmaſte förödelſen träffar de ſtormande.

Där, på en ſplittrad köl en ſårad ſkara flyter!
Där, med et itändt ſkepp en annan vågen bryter!
Där, op i maſtens ſpets en hop förtviflad ſtår,
På himlen ropar han och ſvar af döden får.

Hvilken tanke! ſtor och ſtarkt uttryckt. — Men ſcenen förändras. Artigt flyttar nu Skalden ſine läſare, eller rättare åſkådare til *Friheten* och *America*. Öfverfarten är både kort och angenäm:

Ach! är blott jorden til för faſor, brott och krig?
Nej! Sång-Gudinna fly, dit glädjen kallar dig.

Min Gudom Frihet är, ſäger han. Han ſjunger ock ſkönt hennes lof i deſſa rader:

Du, ſtarka himla-eld! ehvar du börjar brinna,
Til half-gud älſkarn gör och flickan til hjeltinna;

I kojan kämpen föds, och gubben, matt och tung,
Sin krycka kaſtar bort, tar ſvärdet och blir ung.

Waſhington, i ſpetſen af den Americanſka Hären, drager hem med ſegren och friheten. En moder ſaknar ſin enda ſon:

Man nalkas med en bår, hon bleknar, ſuckar ſänder,
Far fram, ſer ſonens lik-- blir ſtum - til kojan vänder,
Och priſar himlens nåd, at hennes ſköte bar
Den för ſit foſterland med ſeger ſtupat har.

En älſkarinna återfår ſin älſkare. Han flyger henne i famnen. Hon ſtiger tilbaka: — *Vet, at Fanny ej för ſlafvar mor vil blifva. Är du mig värd Ariſt?*— Han faller ned, öpnar panſarn och viſar henne ſina ſår.

Ach! hur på deſſa ſår hon tjuſta blickar kaſtar.
Han ropar *Frihet* ut, och hon til templet haſtar,
Åt honom hjertat ger; han enſam herſkar där,
Och om han har rival, det foſterlandet är.

Fanatiſmens förkroſſande af JOSEPH II. gifver anledning til en ſkön epiſod, hvarom ſtrax mera. Fanatiſmens gruflighet. Menniſkan, af henne förblindad mördar ſina likar i Guds, den högſta Godhetens, namn.

Såh jertats känſla ſläcks med ſnillets fackla ut,
Och med förnuftets ljus tar dygdens välde ſlut.

Men hvad betyder detta torn, deſſa dyſtra hvalf, dem Dagens Gud aldrig beſtrålar?

Sit rike ängſlan här med nattens färgor målar.
En tyſtnad mera djup i Chaos aldrig rår.
Til marmor talar man och uppå grifter går.

Et

Et ſvart och kupigt tak de mörkgrå murar höljer,
Hvad har den brottſling gjort ſom hämden här förföljer?
Ach nej! i detta djup, den hemſka grafvens bild,
Från lifvets nöjen ſtängd — ej från begären ſkild —
En ſkönhet, ſkapad blott at önſka och at njuta,
Af Fanatiſmen döms ſit lif i bojor ſluta!
Des bröſt i lugnets ſköt för ſtormar är et haf.
Hon dör — Så vårens fläkt på klippan tynar af.

Hvad bilder, hvad känſla i denna målning! Följom nu *Laura*, epiſodens hjeltinna, rifven utur ſin älſkares famn, til det kors där hon ſlutligen blir Nunna.

Ej mera glädjens gud i hennes ögon brinner.
I dem du månans blick en ſtormig höſt-natt finner.
I ſvanens ſilfver-drägt hon lik den vålnad går,
Som mördad utan hämd, ej ro i grafven får.
Uti en tårfull barm des mörka lockar hvälfva,
I det hon raglar fram, de bleka helgon ſkälfva.
Den ängel, ſom befald at henne ſkydda var,
Til evighetens thron med hennes ſuckar far.

Hon påminner ſig — och huru kan hon annat — hon påminner ſig nu ſina förflutna nöjen, ſin trogne *Villi*. Hon ſuckar därvid:

Hvi är ej du den Gud til hvilken man mig leder!
Min Gud! . . . hvi är ej du den *Villi*, jag tilbeder?

Detta känſlornas uproт dämpas en ſtund genom åſynen af hennes korsfäſte brudgum; men de kunna ej förqväfvas; de vakna ſnart med fördubblad ifver — Förgäfves —

Inom et galler nu ſin hela verld hon ſer —
Ve den ſit öde vet! han kan ej hoppas mer.

Obegripliga hårdhet, at fordra et ſådant offer af et ungt hjerta!

När i en ſkönhets blick en ljuflig ängſlan röjes,
När då och då des bröſt af ſuckars ſtormar höjes,
Och ögat ſöka tycks en tyſt och bortgömd vrå,
Et uptändt bröſt at där med tårar ſvalka få:
Ach då en himmelſk eld förtjuſar mig och bränner.
At Gud mitt uphof är, i hvarje puls jag känner.

Hvilka tiger-hjertan, ſom ej bevekas af en gråtande ſkönhet!

Det hjelten ej förmår, där blod i ſtrömmar rinner,
En ſkönhet med en ſuck och några tårar vinner.
Men vara känſlolös, när blek af dödens ſlag,
En viſsnad blomma lik på vårens födſlo dag,
Uti ſin moders famn den ſköna *Laura* ligger,
Barmhertighet och nåd af jord och himmel tigger—
O tyranni! o hämnd!... Hvad? detta gör en Far—

Laura ſläpas fram til korſet; hon aflägger eden, den grufliga eden, hvilken Skalden ſå förträffligen känt och uttryckt:

Gud, ſom mig dömma ſkal, inför dit kors jag ſvär,
At af din kärlek blott mitt hjerta upfyldt är!
Må alt det blod, du lät för *Lauras* frälsning rinna,
Förvandlad i en eld på hennes hjerta brinna,
Om nånſin i des ſjäl en känſla röjer ſig,
Som älſkar någon ting ſå högt, ſå ömt ſom dig!
Och uphör detta bröſt at evigt troget vara:
Må på min döds-ſuck du med domſens åſka ſvara!
Jag ſvär, at glömma alt hvad förr jag älſkat har,
Och denna flöja nu til heligt tecken tar.
Du tempel! vitne blif! uti dit ſköt jag lemnas;
Och, afgrund! hör min ed! och om jag bryter, hämnas!

Herr

__Herr *Lidner* bör gifva oſs et *Eloiſas Bref til Abelard*, icke en öfverſättning, utan et original. __ *Laura* kan ej ſegra öfver ſin kärlek; hon fattar redan förtviflans dolk; hon vänder den emot ſit bröſt: då i ſamma ögonblick henne förloſsning, genom JOSEPHS ſeger öfver Fanatiſmen, henne förkunnas. Hon återfår ſin frihet och ſin *Villi*.

En helig tyſtnad må des känſlor nu beſkrifva!
Af lika fälla bröſt de endaſt kände blifva.

Utur detta känſlornas djup ſkulle vi nu följa vår Skald up med den *Aëroſtatiſka Machinen*; men detta är et ſprång, ſom äfven denne driftige Skaldens hvarken hjerta eller ſnille ſynes hafva gillat. Han ſkyndar derföre at å nyo *hölja ſin luta med floret*, för at ſjunga

Calabriens undergång genom jordbåfning. Han känner ſtarkaſt det grufliga, det olyckliga.

På detta olycks-klot ej glädjens frukter hoppas!
En blomma glädjen är, ſom dör i det hon knoppas.
Gud! menſkan -- hvilket ſtoft! -- med tigren i ſit ſpår,
På afgrunds ſköra hvalf hon under åſkan går. —

Lemnom här et litet and-rum åt känſlan och den tyſta betrakteſen! __

Det moln, hvars ljumma regn millioner ſkatter ſkänker,
Det ſamma moln, o Gud! millioner ſlägter dränker.
När i en blodig ſky de döfva viggar ſlå,
Då kroſſas uſlas tjäll, tyranners fäſten ſtå.
Och jag ej klaga bör vid mina likars ſmärta?
Åt klyftan det befall; du gaf ej klyftan hjerta __

En ſcen af en mor, ſom miſtat ſin ſpäda ſon i jordbäfningen. Den är rörande.

Haf! himlar! afgrund! jord! ach ſägen hvar han är?
Det var mit barn! min ſon - -

Ach! veten, tillägger hon,

Ach! veten, edert våld har Himlen gränſor gifvit;
Men ſe'n jag moder blef, min kärlek gränslös blifvit.

Hvem är den olyckliga modren, hvars ſaknad här med ſå ſtarka drag afſkildras? Det är *Spaſtara*, förut beſungen af Herr *Lidner*, ſom här fätter henne med ſit barn ibland ſtjernonas tal.

Vid morgonrodnans blick hon det i ſkötet ſluter,
Och hvad ej änglar känt, des moders-hjerta njuter.

Men *Hungers-nöden i Sverige* kallar honom ifrån *Spaſtaras* himmel.

En tår på fallnad kind dock hjertats uttryck bär.
Från änglar locka mig, en tår nog mägtig är.

Åter en ſcen af en olycklig moder:

Hvart för min känſla mig? Ach, jag en koja hinner
Och ſtraxt et utſträckt lik vid fallna porten finner.
Förtviflans ſuckar blott, ej tårar, gjutas här,
Den ännu gråta kan, ej rätt olycklig är.
Hålt, ömkansvärda mor! - - Naturen ſig förſkräcker,
Då barnet i dit ſköt de matta armar ſträcker,
Bröd!... hvilket faſo-ljud!... ach! qväf dit modersbröſt.
Bröd! — Gud! med denna blick! — *Bröd!* — Gud!
med denna röſt!
Nej! nej! hon blott en ſuck, ſom alt åt Skaparn ſäger,
Et famntag för ſit barn, för ſig en afgrund äger.
Som qvalet hemſk och vild i öknen fadren far,
Och tanden, häftig, ſnål, från ormar ſkörden tar.
O jämrens brutna rop! o mina likars ſmärta!
Den mägtige har alt, blott uſlingen har hjerta.

Jag

Jag ſlutar deſſa bedröfliga målningar och hela denna redan vidlyftiga Artikel med följande höga moral til et annat hungrens offer:

Låt ödet öfver dig de döfva åſkor kalla:
Med dygden i din ſjäl, ſkal du med ſeger falla.

Öfversättning af Anacreon.

37. *Ode.*

Re'n vårens vagn, af ſvanor dragen,
Til oſs har vändt ſit ſnälla lopp,
Och tuſed blommors ſpridda tropp,
Ur dvalan väckte af behagen,
På våra ängar rinna op.
Ej hafvet mer af ſtormar ſvallar,
Et ſtilla lugn på böljan rår,
Och Kärleken, med våta hår,
Til nöjets feſt des hjordar kallar,
Och verlden gläds i hans ſpår.
Han firas uti Gäddans lekar
I Leopardens ſträfva röſt,
I Turturdufvans höga ekar,
Och framför alt i detta bröſt.
Men ſe hur Himlens Förſte blänker
I en fördubblad guda-pragt
At lyſa op de rika ſkänker,
Som bjudas oſs af Ceres magt.
Se Åkerman på knä välſigna
Den glada ſkördens förebåd,
Och fälten under bördan digna
Af Bacchi och Pomonas nåd.

38. Ode.

JAG redan ålderdomen känner,
Men dricker mera än en ung,
Och danſar än bland Bacchi vänner:
Kan då min afton kallas tung?

Jag käppen långt ifrån mig kaſtar
Och flaſkan blott i handen för;
När jag til Bacchi lekar haſtar
Mig ingen ſegren oviſs gör.

OM någon påſtår denna ära,
Ach, må han genaſt ſynas här!
Min flaſka ſnart ſkal vitne bära
Hur jag i kampen dugtig är.

SÅ ſpelen op på eder lyra,
Och dricken mig nu alla til:
Jag ſom Silenen i ſin yra
Bland vin och dans föråldras vil.

39. Ode.

NÄR jag dricker, ſnillets Gud
Mig til Amphion förbyter,
Och en öm förtjusning flyter
Från min lyras lätta ljud.

NÄR jag dricker, ſorgen rymmer,
Glädjen lifvar op min ſjäl,
Och de tärande bekymmer
Bjuder jag et kort farväl.

NÄR jag dricker, vinets Kung
Med ſin ånga mig förnöjer

Och

Och å nyo raſk och ung
Öfver dödligheten höjer.

När jag dricker, roſens pragt
Skyndar at min hjeſſa kröna,
Och de blida nöjens magt
At i ſtillhet mig belöna.

När jag dricker, Paphos Hof
Haſtar glättigt til mit möte,
Och jag ſjunger Fröjas lof
I en vacker flickas ſköte.

När jag dricker, hjertats band
I en ljuflig yra loſſas,
Bacchus räcker mig ſin hand,
Både år och ſvaghet troſſas.

När jag dricker, gör jag väl,
Ödet ſnart min lefnad ſluter,
Och des mer jag lifvet njuter,
Jag des mer från döden ſtjäl.

40. *Ode.*

Nyss då lärkans glada ljud
Kärleken til lunden förde,
Där den unga Floras Gud
Til förtjusnig honom rörde,
Stack et bi vår lilla Gud.
Aſtrild, ſom des ſmärta dårat,
Söker Fröja op med ſkri,
Viſar fingret genombåradt,
Ropar: Ach hur ſkal det bli?
Mig en vingad drake ſårat,
Som på landet heter bi.

Tvingar dig et bi at larma,
Blef Gudinnans enda svar:
Döm, hvad lida dessa arma,
Som din båga sårat har *)!

TIL ÅMINNELSE AF FÄLTMARSKALKEN OCH COMMENDEUREN GREFVE AUGUST EHRENSWÄRD.

PARNASSENS vittra Folk! Apollos fosterssöner,
Som guda-spelet fått! jag nästan blygs för er:
En medelmåttig dygd er lofsång snarast röner;
Men vid vår *Ehrenswärds* grift man hör ej lutan mer.
Har snillets eld och kraft, med känslan af det höga,
På en gång slocknat ut, då *August* somnat af?
Nej, äran i hans själ, som bran uti hans öga,
Vår vördnad äga får, fast hjelten fått sin graf.

MED fint och uplyft vett, i med och motgång härdig,
För Kung och Fosterbygd, med drift och mannamod,
Af tids och framtids lof har *August* gjort sig värdig;
Des snille sjelf har rest hans egen minnesstod.
At samtids otack få, är störste människors öde;
Vår *August* lika lott som Thebes hjelte van.
Men Dygden får sin pris, se'n hjeltar äro döde:
Af rätte Svenske män ej *Ehrenswärd* glömmas kan.

1775 af K. L. **)

SKAL-

*) Som Öfversättaren tänker med det första särskildt utgifva detta sit arbete, sparas det öfriga, som utgör vid pass femtedelen, tils vidare, då man äfven får tilfälle at anmärka de förbättringar, som vid de redan tryckta Oder blifvit gjorda.

**) Dock nyligen insändt. Den förebråelse, som häruti göres Svenska Skalde-snillet, grundar sig, ty värr! på

Skalde-Bref til en Vän, vid des Moders Död *).

Hvad bådar deſſa facklors låga
Omkring et djup där döden bor?
Hvad är det ſtoft, ſom du med plåga
Åt jordens ſköte anförtror?
Min Vän! ach lät din ſorg ej döljas!
Hon mänſkligheten dyrbar är.
Lät denna hög med blommor höljas,
Lät huggna marmorn tala där,
Lät denna ſten med tårar ſköljas;
Det är en Mor, ſom dem begär.

När ſorgens natt dit öga ſkymmer,
Sin famn dig Vänſkap öpna vil;
Hon har ju rätt til ditt bekymmer,
Din oro hör ju henne til.
Hur ſkulle vänſkapen dig fela?
Som du hon känner hjertats bud.
Kom! lät din ſorg des klagan dela,
Din ſuckan hennes lutas ljud.

Från Lyckans thron, där offret röker,
Hon haſtar okänd och förtryckt;
Ej glädjens gud des ſkara öker;
Men ſorgen följer hennes flygt,
Och darrande det altar föker,
Som hon i ſkuggans hägnad bygt.

Hon

mera än et rön. Jag vil blott nämna et par af de nyare. En *Linné*, en *Ihre* — hvilka Ljus på Nordiſka Lärdoms-Himlen! — hafva de fått annat lof på ſin graf, än aldags-qväden? —

*) I f Författaren til Oden öfver Hoppet, til Kammarherren hos H. K. M. Drottningen, Herr Baron *G. A. Reuterholm*.

Hon ſkådar känſlolös med tyſtnad
Den falſkas klagan väckas op
Den ſtoltas ſvikna ärelyſtnad,
Och afvundens bedragna hopp.
Hon på den otackſammas tårar
Sin guda-blick ej ſänker ner,
Men hon på den med huldhet ſer,
Som vid välgernings-männers bårar
En helgad dyrkan henne ger:
Som räckt åt nöden öma händer,
Som hägn åt värnlösheten gaf,
Som ſaknaden ſit offer tänder,
Som gråter vid en Moders graf.
Hans ſuckar bli af henne hörda,
Hans gråt af henne räknad är;
Om hon ej kan ta bort hans börda,
Hon dock des tyngd med honom bär.

Ach! i vårt ödes mulna dagar,
Om, när vi förja vid en graf,
Den tröft, at oſs en vän beklagar,
Oſs vår förluſt tilbaka gaf;
Hvad fällhet för det öma hjerta
Som tala lärt med vänſkaps röſt,
At plåna ut en delad ſmärta,
At åt bekymret ſkänka tröſt.
Men fåfängt tömas ögats floder
Uppå en runa död och kall.
Det ſtoft ſom höljt för dig en Moder
Af dem ej åter värmas ſkal.
Förgäfves är med klagan vaka
Omkring den vård du helgat har;
Utur ſit mörka djups förvar
Han ej den ſkugga ger tilbaka
Som han en gång i vårdnad tar.

Hvad

Hvad ſkal dig då min ömkan tjena?
Hvad tröſt ſkal vänſkapen dig läna,
När hoppet ſjelft ej mer är qvar?
Jo, hon kan dig til grafven följa
Och den ännu med blommor hölja,
Ännu i hårda marmorns famn
För dig en Moders afbild hugga,
Och kalla där en vördad ſkugga,
Och nämna där et älſkadt namn.

Hvad hugkomſt ſer jag hos dig lifvas?
En Mor! hvad namn? hur dyrt och kärt?
Hvad kan oſs väl af himlen gifvas,
Mer dyrkan och mer ſaknad värdt?
Hvem är ſom ej des omſorg njutit,
Ej ſett des hjerta rördt och ömt,
Ej i en Moders armar gjutit
De förſta tårar dem han tömt?
Ej ſett en Mor med menlöſt nöje,
Än fruktande, och än med hopp,
På våra läppar föka op
Vårt förſta ljud, vårt förſta löje?
Et lif med vårdnad ge igen,
Hvars ſpäda känſla tycktes än
I matta blickar oviſs ſväfva;
Des ſvaga låga hålla qvar,
Och åt en gniſta ge förſvar
Den alla ſtormar ſyntes qväfva?
Hvars hägn i värnlöshetens år,
Med huldhet lärt åt lifvets vår
At kärleks förſta fällhet njuta,
Och oombytt med åldrens lopp,
När ſig des ſiſta krafter ſluta,
I ſjelfva döden vaknar op,
At än för oſs des förbön gjuta.

Fly, nalkas ej min häpna famn,
Du! ſom en Mors förluſt ej ſårar;
Som utan kärlek hör des namn
Och ſer des aſka utan tårar!
Din åſyn må ej qvälja mig:
Gå, otackſamma! från mit möte.
Naturen ſjelf utur ſit ſköte
Med afſky har förkaſtat dig.

Men du! ſom med et tackſamt ſinne
Din ſaknads ädla märke ger,
Naturen, gillande dit minne,
Med huldhet dina känſlor ſer.
Den graf din åſyn ej förſkräcker,
Dit du en Moders aſka bär:
Hans ſkugga blott en vän betäcker,
Hvars bild dit hjerta lemnad är.
Din blick du dit med ömhet ſträcker,
Och ſjelfva ſorgen blir dig kär.
För dig kan ej hans mörker dölja
Et väſen ſom ſit urſprung nått,
Och krönt af dygdens ädla lott,
At dig ännu ſom ſkydds-gud följa,
Til ljuſets boning återgått:
Som där ännu dit minne gömmer,
Och ſkådande från himlars högd
Den gråt en ſon vid grafven tömmer,
Af jordens pragt och ſorg och frögd
Alt, utom kärleken förglömmer.

Ach! när hon bördan öfverger,
När i Gudomlighetens hägnad,
I fälla evigheter fägnad
Hon verlden ſom en ſkugga ſer,
Min Vän! är det då klagan mer,

Som

Som bör af dig bli henne egnad?
Du har ſom dödlig henne miſt,
Hon ſom odödlig ges dig åter.
Hon lemnar plågor, ſorg och briſt,
Och du des vunna lugn begråter!
Skal du med ängſlan utan tröſt
I flygten följa hennes anda,
Och ſkal förtviflans bittra röſt
Des glada intogs ära blanda?
Från fången, ſnärd i vildas band,
Om ſegrens magt vid Indens ſtrand
En bruten kedja äntlig fäller,
Om Himlens nåd hans klagan hör,
Mån du ej honom unna bör
Den ſtund hans frihet återſtäller?

Nyheter.

Paris. Öfver den ſtore Naturforſkaren, Hr Grefve *Buffon*, *hvars ſyn börjat förſvagas*, ſå at man fruktar, at han den aldeles förlorar, är nyl. följande Inpromtu gjord:

Ah! s'il eſt vrai, que Buffon perd ſes yeux,
Que le jour ſe refuſe au foyer des lumières;
La Nature à la fin punit le curieux,
Qui pénétrait tous ſes miſtères.

Hamburg. Utur den härſtädes redan utkomma *Muſen-Almanach* för 1785, vil man för ro ſkul anföra följande exempel: *Der Stockfiſch*, af *Pfeffel:*

Ein Stockfiſch ward in Neufundland gefangen,
Und ſprach mit ängſtlichem Verlangen

Zum

Zum rohen Schiffer: Höre, Mann,
Was haſt du mit mich vor? Ei nun, fieng dieſer an,
Das kann ich dir ja leicht vertrauen:
Zuerſt wird dir der Kopf vom Rumpf gehauen,
Dann wirſt du in die Welt geſandt,
Und — Himmel! ächſt der Arreſtant,
Als träf' in ſchon des Britten Eiſen,
Im tiefſten Elegienton:
Was ohne Kopf? Nun ja, verſetzt der Schiffspatron,
Es iſt die neuſte Art zu reiſen.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordſtröm*, 1784.

SVENSKA PARNASSEN.

Tolfte Stycket. December 1784.

HÖNAN MED PÅFOGLENS FJÄDRAR.

Fabel *).

Juno lät ſin Fogel fara
Til en höns-gård på en bal.
Aldrig af en ſamlad ſkara
Mera buller i en ſal
Någon ſyn har kunnat väcka.
Tuppar midt uti ſin dans
Halſen af förundran räcka
Och förblindas af hans glans.

I en vrå en kräfftin Höna
Ej begriper detta ſkrik,
Och betygar, at den ſköna
Är ej mer än hopen lik.
Stjerten är han då ſå fager?
Säger hon, jag lofva kan,
Om jag mig den mödan tager,
Innan kort bli likſå gran.

EGNA fjädrar har hon inga
Utom ſtumpar, ſträfva, grå.
Junos Fogel, faſtän ringa,
Några fjädrar har ändå,

*) Benäget meddeld utur ſamma Tredje Flock af Fabler, hvaraf jag redan (Styck. I. ſid. 16 och Styck. 4. ſid. 118) haft den förmon at kunna lemna mine Läſare tvenne.

Hvilkas verkan man kan pröfva.
Färgen tyckes paſſa väl.
En rival des pragt beröfva,
Är ännu et hemligt ſkäl.

HÖNAN finner många löſa,
Dem hon ſnappar här och där.
Foglen ſjelf tycks därmed flöſa.
Han ſå rik ſom vacker är.
Bågen altid lika lyſer,
På ſin väg kan ſjädrar ſå,
Nya ſtraxt i ſtället hyſer,
Som de förra öfvergå.

ÄN en fogel, dubbelt zirad,
Dubbelt bred och dubbelt vid!
Reſer ſig at varda firad,
Som en Phenix i vår tid.
Hvem kan tro, at all den ſjäder,
Som kring hjeſſan utbredd är,
Och ſkal trotſa alla väder,
Blott en Höna innebär.

UNDRAN väckes, intet nöje.
Fjädrar, ſom den förra prydt,
Väcka nu et almänt löje.
Hvad har tycket ſå förbytt?
Rätta foglen röjer ſaken.
Knapt han vändt ſit öga dit,
Förrän af den falſka ſmaken
Han har märkt bedrägerit.

STRAXT

Straxt en retad hop ſig ſkockar
Kring det djur ſom reſt ſig op,
Fjäder ifrån fjäder plockar,
Finner dun och ingen kropp.
Ändtlig Hönan nederſlagen,
Blottad af ſit ſiſta ſkygd,
Naken ſläpas fram i dagen
Som förkunnar hennes blygd.

Bland de Sköna, bland de Lärda
Airer, gloſor gå i lån.
O hvad hönor! alla värda
At gå nakna därifrån.
Lät dit eget vett dig tjena
At för något hållas gill.
Skal du andras fjädrar läna,
Välj med ſmak och ſäg oſs til!

Gustaf Ericsson i Dalarne.

En *Dram* i tre Acter, af Hr. *Carl Envallſſon*, upförd förſta gången i H. M. Konungens och D. K. H. Hertigarnes höga närvaro, vid Invigningen af Svenſka Comedie-Huſet i Stockholm, d. 29 Oct. 1784. Tryckt i Kongl. Tryckeriet, 64 ſidor i 8.

Man vil, efter redan antagen regel, under tråget framſtällande af arbetets ſammanhang anföra några de bäſta ſtällen därutur, för at jämte nöjet af viſſa detaljer gifva Läſaren anledning at ſjelf dömma om det hela.

Förſte Acten. Theatren föreſtäller en Stuga hos *Anders Perſſon* på Rankhyttan. Hans Drängar,

Ola och *Hans*, komma in och hänga up ſina ſlagor på väggen. De tillika med tvenne Pigor, *Kerſtin* och *Annika*, ſjunga för *Guſtaf*, ſom är ſjelf klädd ſåſom en Dal-dräng och i tjenſt hos *Anders*, om ſina nöjen.

Med flit och dygder vi vinna
Trefnad och nöjen tuſendefallt:
Man i våra Dalar kan finna
Helſan och glädjen och lyckan och alt.

Guſtaf låtſar deltaga i deras glädje, men är i hjertat bekymrad:

Hur ren och ſan är ej deras fröjd!
Ach kunde jag vara ſå nöjd!

De märka det och göra honom förebråelſe däröfver, men *Guſtaf* ſkyller på ſit lynne, hvaraf *Kerſtin* tager ſig anledning at ſäga til honom:

Så tag godt lynne då, och lät det onda fara:
Kan det ej eljeſt ſke, lät det för min ſkuld vara.

Guſtaf ſvarar ſmåleende:

Väl an! då bör jag munter bli.

En af drängarna, *Ola*, ſjunger däruppå följande Ariette:

Vi Daldrängar unga
Vi lefva glade och ſjunga
Hvar dag.
De ſyſlor vi yrka
Ge helſa och ſtyrka
Och nöjen af hundrade ſlag.

Arbetet mättar oſs,
Arbetet lättar oſs,
Arbetet kläder oſs,
Arbetet gläder oſs.

När

När du ſer drängarna
Ute på ängarna
Brottas och ſvärma,
Skal du dem härma,
Som jag;
Och raſk i din ſyſla
Med flickorna pyſsla
Som jag;
Ta Kullan och ſvinga'na
Op i hö-binga'na,
Tumla ſå luſtigt ſom jag.

När åter Julen tilſtundar,
Man tunnorna ſprundar;
Då få vi kalaſa:
En ſprakande braſa
Oſs manar at raſa;
Til oſs vid des värma
Sig flickorna närma
Och ſtark-ölet muſtiga
Alla gör luſtiga
Natt och dag.
Vårt lif är en kädje
Af ſyſlor och glädje.
Se det är vårt lag.

Vi Daldrängar unga, m. m.

(Men *Guſtaf* ſynes ändå icke vilja blifva rätt munter).

Du ſäger intet, faſt du ler?
Du tror, at det ej ſant kan vara,
Men fråga *Hans*, ſå får du höra mer.

HANS.

Ja, *Öla* talt om litet bara.

KERSTIN.

Säg då, om ej med oſs at lefva roligt är?
Jag tycker, ſe'n du hört, at nöjen oſs ej fela,
Eör du få luſt at altid blifva här,
Och dem med våra drängar dela.

Hon säger detta litet caressérande, och knäpper i vänlighet up en häkta på *Gustafs* tröja, då hon blifver varse hans silkes-kraga:

Men, se hvad granlåt gossen bär!
Säg, hvem den vackra ni kan är,
Som en så prägtig skänk har gifvit?

GUSTAF *för sig sjelf.*

Ach! jag förrådas kan af hvad hon varse blifvit?

KERSTIN.

Hvad dig bestört min fråga gör?

GUSTAF.

Nej; men jag trott du skulle veta,
At man om sådant ej nyfiken vara bör.

OLA.

Ja, hvad hans flicka helst kan heta,
Dig ju på minsta sätt ej rör?

Med et ord, Kerstin fattar en hop tankar om *Gustaf*, dem hon måste hafva förklarade, och då husbonden kommer och ber dem gå at äta qvällsmål, stannar hon qvar och uptäcker för honom sina tvifvelsmål. *Anders Persson*, som tilfälligt vis äfven märkt något särdeles uti hans upsyn, ber henne kalla honom tilbaka. *Gustaf* kommer: *Anders Persson* tycker sig, vid nogare påseende, i honom igenkänna en af sina ungdoms-vänner, *Hvars minne*, säger han,

altid rum i detta bröst skal äga.
Ach! at du dig den samma kunde säga!
Hur ömt, om med hans drag du också bar hans namn! - -
Men - - - jag ändå hans bild af kärlek tar i famn.

Detta är visserligen både vackert och rörande. *Gustaf* uptäcker sig, hans gamle väns glädje blifver fulkom-

komlig. Men då han beſkrifver honom Rikets och äfven ſin vådliga belägenhet, och begär hans biſtånd, förſkräckes *Anders Perſſon* och törs, för ſin egen ſäkerhet, ej längre hyſa denne vännen.

GUSTAF.

Hvad qvinlig rädſlas höjd! O feghet utan like!
Fins en behjertad man då ej i Sverges Rike?
Hvart helſt, olycklig jämt, jag vänder mina ſteg,
Min ovän mordiſk är, min vän är ſvag och feg —
Du råder mig at fly; men hvart?

ANDERS PERSSON.

Ja, Gud ſkal veta,
Jag känner ingen ort där du kan friſtad leta;
Men dölj dig, ſom du kan, til någon bättre tid:
Tör hända Himlen då ſig viſar mera blid.

Anders Perſſon ſpelar nu en ganſka ſlät rol, ſom ock kan vara lika mycket, ty ſedan han gifvit *Guſtaf* en liten reſe-koſt, och bedt honom draga längſt up åt bergen ſamt önſkat honom lycka på reſan, är ej mera i hela Dramen fråga om *Anders Perſſon*, äfven ſå litet ſom om *Kerſtin*, ſom hade fattat ömhet för *Guſtaf*, och nu til ſlut af denne Act uti en Duo förebrår ſin husbonde des hårdhet.

Andre Actten. Andre perſoner, annan ſkådeplats. Scenerne äro hos *Arendt Perſſon Örneflycht* på Ornäs. Där ſitter en *Magnus Nilſſon Svinhufvud* och dricker om med *Arendt*, hvars gäſtfrihet han mycket priſar, och det icke ſå mycket för ſin ſkuld, ſom faſt mera för *Guſtafs*, hvilken *Arendt* herbergerar. Men *Arendt* är en vinningslyſten och bedräglig man, ſom förſt i förtroende yppar för den redelige *Magnus* ſit nedriga upſåt at lefverera *Guſtaf* i de Danſkes händer, lockad af den utſatte belönin-

gen, hvilken han bjuder *Magnus* med ſig dela, och ſedan, då han finner ſit förtroende miſsgifvet, döljer ſin nedrighet under förevändning at blott hafva velat pröfva *Magni* redlighet. Knapt är denne bortgången, med föreſats at rädda *Guſtaf* ur förrädarens våld, då Danſke Fogden *Brun Bengtsſon* ankommer. *Arendt* håller då ſom bäſt på at om ſit upriktiga tänkeſätt öfvertyga *Guſtaf* ſjelf, om hvars utlefvererande han kort därpå accorderar med *Brun*. Men medan *Arendt* och *Brun* gå bort at föranſtalta om *Guſtafs* fängſlande, uptäckter för honom *Arendts* fru, *Barbro Stigsdotter*, deras mörka förehafvande, och befrämjar hans tidiga undanflykt til Svärdſjö, där *Guſtaf* finner en ſäkrare tillflykt. *Arendt* och *Brun* med ſina karlar komma ſåledes förſent tilbaka, och blifva på köpet förjagade af *Magnus* och hans folk, ſom kommit at förſvara *Guſtaf*. Under ſtriden ſjunges en Quinque, ſom ſlutar Acten.

Tredje Acten. Åter en annan ſkådeplats, Öſter-Dalarne. Åter andre Perſoner. *Lars Olofsſon Björnram* ligger vid foten af et berg, där han hvilat öfver natten.

Jag dagen bäfvande ſer
I all ſin härlighet randas:
Han för Tyrannen ſig leende ter,
Som blodtörſt och våldſamhet andas;
Då åt den dygdige faſa han ger,
Som flyr, at med vildjuren blandas.

Han hör något ſorl i ſkogen, fruktar för Danſka partigängare och ſkickar ſig til motvärn. Det är *Rasmus Jute*, til börden Danſk, men i hjertat Svenſk, ſamt *Sven Nilsſon* i Iſale och några Dalkarlar. De trodde här finna *Guſtaf*, hvars vidare öden i Dalarna de för *Lars Olofsſon* berätta; ty denne vet ännu

nu icke annat, än at *Guſtaf* är i ſin fångenſkap i Danmark. *Sven Nilsſon* intygar då, huru han ſjelf hyſt honom, huru hans huſtru en gång frälſte honom med et ſlag af kak-ſpadan, och huru han ſjelf ändteligen ſkjutſade honom, nedbäddad uti et halm-laſs til Rättviks ſocken, där likväl *Guſtaf* ej vant annat än medömkan, ingen hjelp, ingen ſäkerhet, och beſlöt därföre at fara utur Riket och förbida bättre tider. *Lars Olofsſon*, förtjuſt at höra, det *Guſtaf* återkommit, blifver likaſå beſtört at höra detta fega upförande af des landsmän, ſom kunnat lemna utan ſtöd, utan friſtad,

Den *Guſtaf Ericsſon*, ſom hugſtor, vis och käck
Är Sverges enda hopp och Danmarks enda ſkräck! . . .

Men *Raſmus* tröſtar honom. Mora-karlarne, ſom lika kallſinnigt emottagit *Guſtaf*, hade ångrat ſig, och ſändt på ſkid efter honom flere ſnälle bud, ſom ſäkert ſkulle hinna honom, emedan han ännu ej kunde vara utur Riket. *Engelbrecht* ifrån Mora ankommer. Han förer verkeligen det glada bud, at *Guſtaf* blifvit återfunnen och tågar nu nordan-ifrån i ſpetſen för de tappra Mora-karlarna, hvilkas hop ſtundeligen förökes. *Engelbrecht* far med bud-kaflen förut, den han viſar åt *Raſmus* och *Lars Olofsſon*. En *Peder Svensſon* ankommer med en fånge tagen af Chriſtierns folk vid Dal-älfven, af hvilken man likväl ej annat nytt får veta, än at två Svenſke Biſkopar tagit Tyrannens parti och anfört hans folk emot fäderneslandets Befriare. — Men Hjelten är ändteligen ſjelf här, följd af ſine Lif-ſvenner. Han emottages med glädjerop och lyckönſkningar, ſamt hyllas af den förſamlade menigheten, ſom ſvär, med fingren på hans blottade ſvärd, at upoffra ſig för fäderneslandets frihet. Til beſlut komma tvenne Borgare från Stockholm,

Peder Fredag och *Jöns Varg*, som förkunna honom Hufvud-ſtadens tilgifvenhet, och bjuda honom dit, at förjaga Tyrannen.

GUSTAF.

Ja --- Landsmän! följen mig, jag mot vår bödel drar!
Gud! tänk på Sverges väl, och nu mit biſtånd var! —

Man ſer lätteligen, at Författaren i början varit intagen af ſit ämne; hvarföre ock förſte Acten intereſſerar mera än det öfriga. Huru är det ock möjeligt, at genom ſtrödda ſcener (ty annorledes kan man väl ej anſe detta ſpectakel), ſom hvarken genom tid, ort eller perſoner äro förbundne, leda och öka åſkådarens väntan af en enda ſtor och tilfredsſtällande cataſtroph? Imedlertid ſynes Svenſka Theatren kunna förbida något af denne Författare: en bättre knuten intrig, et renare och ädlare ſpråk, mera aktning för Theatrens hufvud-reglor, från hvilka icke blott namnet af Dram frikallar, o. ſ. v.

Muſiken til de åtſkillige Arier och Recitativer, hvarmed denne Dram är blandad, är äfven Svenſk och författad af Hr. *Carl Stenborg*. En Kännares underrättelſe därom ſkulle varit välkommen.

DEN SÖRJANDE ENKAN.

Saga *).

JAG känt en Fru i våra dar,
Som var til dygden ofelbar.

Hon

*) Ämnet är kändt, och nytjadt af flere: af *La Fontaine* under namn af *la Matrone d'Epheſe*, och af vår

Hon til et almänt mönſter dömdes,
Och utaf männerna berömdes,
Som trodde ſig hos ſina huſtrur ſe,
At dygden då och då förglömdes
Til ſammanlefna'ns ach och ve!
Hon gjorde Könet mycken ära,
Och var uti den hela bygd
En Phenix uti ägta dygd.
Men at ſå högt en huſtru priſa,
För det at ej des förſta pligt blef glömd,
Tycks öfvermåttan väl beviſa
At tiden då var rätt fördömd.
Och at hvar mor ſig nog förglömde,
At priſa henne, til ſin blygd,
Den ſaken jag beſtändigt dömde
På löſa grunder vara bygd;
Ty Könet aldrig än berömde
En Phenix uti ägta dygd.

Hon altid ur de ſamqväm flydde,
Der ſedighet ej laget prydde.
Hon blef förtretad, ſtum och flat,
Då man des kyſka öra brydde
Med kärleks-joller, kötſligt prat,
Som aldrig något godt betydde.
Hon ſtörſta afſky hade fått
För eder, plumer och gevären,
Kort ſagt: för hela Militairen.
Men icke för det ſtåndet blott:
Hon likaleds tog ſteg och mått

Emot

Triewald under namn af *Enke-Tröſtaren* (jämf. Sv. Parnaſſen, St. 9. ſid. 274). Detta är et helt nytt förſök öfver ſamma ämne. *Den Sörjande Enkan* vårdar föga ſina behagligheter, men hon intereſſerar.

Emot den Secreterſka ſkara,
Som trippande och chapeau bas,
Plär rik på ord och ſuckar vara,
Men ſällan fler förtjenſter ha,
I kärlek, nota bene, bara.
Hon ſåg ſig böra lika ſå
Sin ſtränga dygd mot dem bemanna,
Som ha ſin härkomſt från de två
Som lurade uppå Suſanna,
Och lura än i dag, ſom då.
Hon äfven farligt fan för ägtenſkapets lagar,
At ofta ſe det folk med ſtor förtrolighet,
Som med ſin hakas fjun och drägtens värdighet,
Så olik lära drifva vet
Om Söndagen och andra dagar.
Hur lika långt des nit ſägs gå
At, på ſin vakt emot begären,
De fyra ſtånden emotſtå;
Så lydde dock des valſpråk ſå:
Förbannad vare Militairen!

DET hände, at des kära man,
Som älſkades ſå öfverflödigt,
Från verlden afled ſom en an':
At ſäga hur, är icke nödigt.
Han ſörjdes ej allenaſt blödigt,
Men mer än någon tänka kan.
Han hade på ſit ſiſta hunnit
Ge teſtamente åt ſin fru.
Med teſtamenten förr och nu
Det ſägs man många enkor funnit
Som ſig med viſshet tröſta ſku,
Ehuru männerne förſvunnit.

De

De pläga, helt naturligt vis,
Mer älska lefvande än döda;
Och faſt än tårar öfverflöda,
De likväl fällan par caprice
Med ſorg ſin egendom föröda;
Ty tårars ärerika ſpis
Tros vara miſerabel föda.
I mannens lifstid vara vis,
Ger nog af både tvång och möda.
Vår Enka tänkte icke ſå.
Hon aldrig kunnat dem förlåta,
Som räkna pengarne och — gråta.
Hon fan det mycket mera båta
At med ſin man i grafven gå.
Det ſkulle bli bevis därpå,
At de i lifvet varit ſåta;
Det borde allas loford få,
Nu, då den ſatſen nog tycks rå,
At ägta kärlek är en gåta.
Hon ſig förtviflad inneſlöt
Inom den ſtumma, kalla muren,
Dit hennes kära hälft var buren.
Hon raſade och tårar göt:
At dö med dig! hvad tröſt, hvad lycka!
Sad' hon. Ur ögat floder flöt.
När plågor hjertat våldſamt trycka
Och klago-viſor ſungne bli,
Man vanligt vis ej bör förtycka,
Om litet ſkryt är med däri.
Men här var det et dygdigt hjerta,
Som ſåg ſin miſtning, ej ſin tröſt,
Som ville briſta utaf ſmärta
Och talade med egen röſt.
At med et ſvärd ſin lefnad lyckta,
Är lätt och haſtigt för förtryckta:

Så

Så tänkte hon. Men snart igen
Hon värde mest på hungren sätter;
Hon genom honom såg sig än
Beskärd at några dar och nätter
Med tårar fukta så sin vän.
En Kammar-Jungfru af de rara
I sjelfva grafvens dystra vrå
Sin matmors sällskap ville vara:
Man få exempel har derpå.
Hon sökte likväl först förmana
Sin frú at från des upsåt gå;
Men dygden har den ädla vana
At i beslut som klippan stå.
Vår Enka gjorde äfvenså.
Förgäfves kammar-jungfrun sade,
At Frun var än båd' ung och skön;
Och at hon ännu hjerta hade
At röras af en älsklings bön:
Alt, alt var såfängt använd möda.
Des hela önskan var blott den
At hvila vid den kära döda,
Sin oskattbara ägta vän.
I grafvens skök, vid lampans strålar,
Uti en rymd, bland murkna ben,
Sig alt i safans färgor målar
Vid hvalfvets dunkla återsken.
På detta rum de flere dagar
Til hungrens härjning sig fördömt.
Man suckar, snyftar, gråter, klagar,
Man klandrar ödets dolda lagar,
Och himlen som de fromma glömt.

I samma trakt, och ganska nära,
Man såg en annan sort af lik,
Hvars grafvård, skapad at förfära,
Var mera hög än ärerik.

En

En bof, ſom velat djerft förſtöra
Det lugn ſom Rikens ſällhet är,
Solenniter var uphängd där,
At andra bofvar häpna göra.
Om honom en ſoldat höll vakt,
Som ſkulle noga ta i akt,
At de, ſom til hans anhang hörde,
Ej honom bort i tyſthet förde.
Soldaten uti ſådant fall
Den ſtulnas ſtälle ſkulle taga.
Det var et rätt beſvärligt kall,
Som viſt lär ganſka få behaga.
Soldaten i ſin enſlighet
Uti ſit närmſta granſkap finner
Et ljus ſom ganſka dunkelt brinner.
Hvad det betyder han ej vet;
Men haſtigt nog til ſtället hinner,
Och ſnart igenom ſpringor ſer
Så väl de lefvande ſom döda.
Han öpnar grafven utan möda.
Faſt än hans frågor öfverflöda,
Så får han dock ej ſvar des mer.
Han får blott gråt och klagan höra,
Som ſäkert bordt til tårar röra
En mindre grym ock krigiſk ſjäl.
Til ſlut dock pigan honom ſade,
Hur de den ljufva ſyſslan hade
At ſvälta förjande ihjäl,
Och det för at i döden följa
En god och älſkvärd ägta man.
Soldaten kunde icke dölja,
Hur altför rart han detta fan.
Han deras irring dock beklagar,
Som himlens vilja motſtå tör;
Ty när Förſynen ſå behagar,
Man ſäkert utan hunger dör.

Den

Den ju des ſtyrſel-rätt förſvagar
Som förjer mera än han bör?
Man honom ſnart med bifall hör,
Och aktning får för himlens lagar.
En vacker karl, ſom ordet för,
På könet ſtörre verkan gör,
Än Demoſthen i fordna dagar.
Han dem det värde lifvet har
För ögonen ſå ſolklart lade,
At ſorgen, ſom ſå våldſam var,
Sig redan något ſaktat hade,
Och lemnat rum för et begär,
Som man ſig ſällan plär bemöda
På flykten drifva och föröda,
Och för hvars njutande man plär
Förglömma lefvande och döda.
Men viljen I, ſad han, förſmå
Det råd jag kunnat er förära,
Och ändå vid ert upſåt ſtå
At låta hungren er förtära;
Så torde jag den äran ſå
Mit matförråd hos er förtära;
I utan tvifvel dön ändå.
När Könet blott ſig ſjelft får råda,
Det ſällan vägrar en perſon
Utaf ſå krigiſk complexion . . .
Han bifall får utaf dem båda.
Men gruflig freſtelſe det var
At alt, hvad löfte är, förgäta,
När efter ſvält i flere dar,
Man ſer en annan läckert äta.
Til ordet kammar-jungfrun tar:
"Min Fru, ſad hon, hvad fåfäng möda,
"At gå i döden för de döda!
"Hvad nytta har er man deraf,
"At Ni i denna mörka graf
"Vil

"Vil ännu ligga vid hans ſida?
"Han kan ej njuta eller lida.
"Han ſkulle, om han talte än,
"Er grymma föreſats beſtrida.
"Desutom pläga ägta män,
"Ehuru deras hjertan ſvida
"Vid ſaknan af en dyrbar vän,
"Dock tidens läkedom förbida
"Och visligt tröſta ſig igen.
"Hvad motgång menſkjan än må finna,
"Så bör hon förſt och främſt beſinna
"At njuta rätt det lif hon har,
"Och ej förkorta ſina dar,
"Och tåligt gråa åldren hinna.
"Hvar gång jag ſer ert ögon-par,
"Förut ſå tjuſande och glada,
"Men nu i heta tårar bada,
"Jag tänker: Gudar! hvilken ſkada!
"De borde bli i verlden qvar.
"Er barm, där lågor ſkulle näras,
"Bör den af maſkarne förtäras?
"Det är ju ej vid tjugu år
"Man ſig i grafven vanligt ämnar__
Det talet Frun i hjertat går,
Där ſorgen redan rummet lämnar,
Åt hvem? __ Jo åt den blinda Gud,
I magt och yrhet utan like:
I grafvens köld, i dödens rike
Han än förkunnar ſina bud!
Han mägtigt loſſar tvenne pilar:
Den ena under doket ilar,
Den andra under Martis ſkrud.

Den skönа, född at hjertan draga,
I tårar syntes dubbelt täck.
Soldaten var sin oväns skräck
Och alt hvad könet bör behaga.
Hon såg den ädla manlighet
Hans växt, hans hela väsen pryda;
Hans ögon syntes ömhet tyda,
Och talade med tydlighet;
Och vadorna, som man väl vet,
Plä oftast något godt betyda . . .
Hon mer och mer tycks fatta mod;
Des hjerta sakta vil bekänna,
At fordna mannen var väl god,
Men ej så älskansvärd som denna.
Hon börjar efter hand förmås,
Först at en dosis mat förtära,
At sedermera ej förgås,
Och sidst, at någon ömhet nära.
Det hala smickrets starka röst
Vår älskade soldat ej sparar,
Och at hans låga evigt varar:
Han tydeligen alt förklarar.
Hon trycks med tjusning mot hans bröst,
Se'n blodet mägtigt börjat gäsa,
Han snart des hela ynnest vann
Och blef i hast des ägta man
Midt för den salig dödas näsa.

När, efter väl förrättadt värf,
Han til sit posto återvände,
Den svåra accidenten hände,
Vår krigare til stort förderf,
At någon bof, förbannadt djerf,
Den hängda bofven hade tagit
Och genast bort på flykten dragit.

Sol-

Soldaten ſåg, hvad ſtraff och nöd
På detta brottet ſkulle följa.
För Frun han ej förmår at dölja
Sin oundvikeliga död.
Hvad ſtorm i grafvens lugna ſköte!
Hvad ſuckar, tårar utan tal!
Och efter et ſå kärligt möte,
Hvad grym förtviflan och hvad qval!
Man ſig i djupa tankar ſänker
Och efter hjelp i nöden tänker.
Man äntlig denna utväg fan,
At ſom den öfvergifne fälle,
Som uphängd var, ej finnas kan,
Så tog man enkans fordna man
Och hängde honom i des ſtälle.

Ach! täcka Kön! man måſte le,
När man din ſvaghet vil beſinna!
Nog kan man vackra huſtrur finna,
Men trogna ... ach hvad rart at ſe!
Och I! och I! ſkenhelige!
Hvad medel mot er dårſkap vinna?
Satiren enſam det kan ge.
Jag aldrig tänkt, ſom många andra,
Vår enkas ſiſta gerning klandra,
Men blott des dårliga beſlut,
At med ſin ägta maka vandra
Ur denna ſorgſna verlden ut.

Om Himlen mina fel vil mäta,
Och i ſit ſtraff all nåd förgäta,
Och ſäga: Du dig gifta ſkal!
Blott då min Fru i ſådant fall

Vil lagom snålas, snäfas, träta
Och fällan vara arg och kall;
När fiſt min lefnadstid är all,
Hon gerna älſka må och äta.

ALT godt, bemedlad kärlek ger,
Vår Fru ſin nya man bereder.
Som guldet op til äran leder,
Så ſteg han ockſå mer och mer,
Förſt til Sergeant, ſe'n til Off'cer,
Se'n feck han Compagnie med heder,
Hans fru ſan verlden ganſka lätt,
Och ånger henne aldrig rörde;
Och hennes nya lefnads fätt
Man henne aldrig klandra hörde.
Hon med ſin man i örlog drog,
Och var en prydnad uti hären.
När han i famnen henne tog,
Så hviſka' hon förtjuſt och log:
Välſignad vare Militairen!

TIL ET FRUNTIMMER,
vid tilſändandet af Les Oeuvres de Mr. Greſſet.

SOM ni befalte härom dagen,
Jag eder *Greſſet* lemna vil.
Des ſång är helgad åt Behagen,
Den hör då er med rätta til.
Tag mot de offer ſnillet gifvit;
Och där ni några verſer ſer,
Hvari en ſkönhet ſirad blifvit,
Ach tro, at ſjelf jag dem har ſkrifvit,
Och at jag ſkrifvit dem för er!

G. PAYKULL.

EPI-

Epigrammer.

1.

Ach *Lycas*! säg mig då, hvad ondt har jag dig gjort,
At du min lyra så berömmer!
Vet du, hvad Stockholm däraf dömmer?
Jo, at min poesie ej måtte duga stort.

2.

Säg, hvarför *Thisbe* fick den smaken,
At nyss för Jul i brudsäng gå?
Jo, dagen är ju kortast då
Och natten längst: se det är saken.

3.

Öfver en stor Danseur.

Du frågar mig hvar själen bor?
I almänhet jag ej kan svara.
Men har Arist en själ, jag utan tvifvel tror
Det måtte i hans fötter vara.

Nyheter.

Stockholm. Den 1. November, H. K. H. Kron-Prinsens Födelse-dag, upfördes på Kongl. Theatren och i Hans Kongl. Maj:ts höga Närvaro för första gången: *Atys*, Opera i tre Acter, af *Quinaut* och Hr. *Marmontel*, på Svenska öfversatt af Hr. *Ristel*, Kongl. Bibliothecarie. Tryckt i Kongl. Tryckeriet, 38 sidd. i vanligt Opera-format. Musiken därtil är af den berömde Hr. *Piccini*.

Efter detta redan af Originalet bekanta Theater-stycke upfördes en *Epilog*, lämpad för tilfället af

Hans Kongl. Majts Återkomſt til Stockholm på förenämde dag. Den är färſkildt tryckt på 6 ſidd. i 4. Muſiken därtil är af Hans Majts Kammar-Muſicus Hr. *Müller*. Författaren til Poeſien är ej nämd. Den utgör et litet men rikt Spectakel af tvenne ſcener och följande innehåll:

Förſta Scenen. *Minerva* med *Sveriges Skydds-Ande* nedkommer utur et moln, och Theatern föreſtäller en ſkogs-trakt vid Mälaren, upfyld af Herdar och Herdinnor. Gudinnan och Skydds-Anden uppmuntra folket at glömma ſina diktade qval och öpna ſina hjertan för glädjen på en dag, då Landets Konung återkommer och des Kron-Prins blifvit född, ſom i arf äger en älſkad Moders och en vördad Faders både dygder och kärlek. Choren tillägger:

Et heligt nit för deſſa tre
I Sveniſka bröſt ſkal aldrig felas,
Och långt ifrån at minſkning ſe
Vår kärlek ſtärkes, då han delas.

Det vore kanſke obeſkedligt, at vid en ſå fan och ſkön tanke fråga: Om likväl en menighet uttrycker ſig ſå? —

Andra Scenen. De tre Fria Konſterne, *Bildhuggeriet*, *Byggningskonſten* och *Måleriet* inkomma och emottagas af *Minerva* med denna helsning:

Du Fria Konſt-rs tropp! välkommen i et land,
Där man af edra verk ännu ſett få exempel;
Förſonens med et folk, ſom förr med blodig hand
Har eder prakt förſtört och härjat edra tempel.

Sveniſke, Göthiſke och Finſke Krigsmän inkomma. Konſterne bjuda dem, under en pantomim, ſin vänſkap, hvilken deſſe med förakt afſlå; men vid åſynen

af

af *Guſtaf III:s* Bröſtbild, ſom Konſterne frambragt, blifva de på en gång ombytte och ſkänka dem ſin vänſkap med förtjusning. Minerva ſjunger:

Se deſſa främlingar, ſom til en okänd trakt
Af Gustafs blick förtjuſte följa;
Som foſtrade i Rom, nu lemna Tiberns bölja,
At näras af hans nåd, at ſkyddas af hans magt.

Ty där hans ſpira icke rår
Hans dygder ſamma dyrkan vinna,
Och hjertan flyga i hans ſpår
Hvart helſt hans blickar hinna.

På *Minervas* och *Sveriges Skydds-Andes* befallningar gifver Byggnings-konſten en vink, ſom förvandlar Theatren til et Konſternas Tempel; Bildhuggeriet en annan, hvarvid på piedeſtaler framkomma de ſex Regenters Bröſtbilder, ſom meſt ſkyddat Konſterna (nemL. Auguſtus, Leo X., Coſmus Medices, Frans I., Ludvig XIV., och Chriſtina); och vid ſiſta tecknet, ſom gifves af Måleriet, viſar ſig i fonden en tafla ſom föreſtäller d. 19. Auguſti 1772. Konſterne krönas af folket. De följas åt til fonden af Templet, där *Guſtafs* Bild i detſamma upträder, vid hvars fot de til ſlut inkommande nio Muſerne nedlägga en lager-krans. —

Måtte Svenſka Parnaſſen årligen alt mera beſtyrka ſauningen af detta offer!

FÖRTECKNING

på de Artiklar som uti SVENSKA PARNASSEN för år 1784 införde blifvit.

Förſta Stycket.

Daphne. Uti den ålder Daphne träder m. m. S. 1
Gipſer, ſom finnas uti Kongl. Målare-Academiens Hus i Stockholm, afformade på de förnämſta Grekiſka Originaler uti Italien. 9
Apollo ſegrande öfver Python, eller den ſå kallade Apollo uti Belvederen, et af de ypperſta Grekiſka Bildhuggare-arbeten. 14
Flugan och Myran. Fabel. 16
Ode öfver Snillets Förtal. 18
Herman Riedeſel, Tyſk Anecdot af Hr. d'Arnaud. 22
Madrigal. 29
Til Chloe. Utur Horatius. 30
Nyheter: 1) Tragedien Sune Jarl; 2) K. Vitterh. Acad. Handl. Fjerde Delen; 3) den ſtora Målningen af Hr. Pilo, ſom föreſtäller K. Guſtaf III:s Kröning; 4) Bacchi Tempel; 5) Upſala Academies Lyckönſkan til ſin nye Canceller; 6) Verſer utur Franſyſka Skådeſpelet la Sorcière par hazard. —

Andra Stycket.

Kurriaden, eller et Minnes-Qväde öfver den oförliknelige Ickornen, Kurre benämd, ſom med döden afgick i Stockholm år 1765. 33
Daphnis, Herda-Qväde af Hr. S. Geſſner. 40
Til Cynthia. Fri Öfverſättning utur Propertius. 42
Sune Jarl, eller Sverkers Död. Recenſion. 52
Nyheter: Utdelte Premier af K. Målare-Academien d. 24 Jan. 1784, jämte Förteckning öfver de belönte ſtycken. 61

Tredje Stycket.

Skalde-Bref til Glycere. 65
Anacreontiſk Ode. Lät Sunnanvädret ſlaſka m. m. 71
Sparfvens Klagomål. Fabel. 73

Georg

Georg Stjernhjelm, Svenſk Lärd och förſte Poet. S. 75
Til Licinius. Utur Horatius. 82
Cl ona til Cyneas, et ſedolärande Bref af Hr. Duſch. 83
Epigram. 92
Nyheter: 1, 2) Utdelte Belöningar och framſatte Pris-ämnen d. 24. Jan. 1784 af Vitterh. Sälſkapet Utile Dulci i Stockholm och K. Vetenſk. och Vitterh. Samhället i Götheborg; 3) Bref af en reſande Svenſk ifrån Rom ang. St. Peters Kyrka därſtädes; 4) Arnauds Délaſſemens de l'homme ſenſible. 95

Fjerde Stycket.

Ode til Bacchus och Kärleken. 97
K. Sv. Vitterhets Academiens Handlingar. Fjerde Delen. Recenſion. 1) Vore menniſkan lyckligare, om hon förutſåg ſit öde i verlden? 2) Beſkrifning på en gammal Penning, ſom förvaras uti Mynt-Samlingen vid Univerſitetet i Lund. 3) I hvad mon Kunſtenarne uplyſa Forntidens Hiſtoria. 101
Öfverſättning af Anacreon, Oderne 1 - 5. 112
Anacreontiſk Ode. Ach Doris! vakta dig at klandra -- 117
Anecdoter och Infall. 118
Fabler: 1) Åſnan ſom ville bli knähund. 2) Huggormen och Blod-iglen. —
Bref ifrån en vitter Svenſk Reſande, af Konungens Suite, til ſin Vän i Stockholm: Titi Thermer; Raphaels Målningar i Farneſinan; Venus aux belles feſſes därſammaſtädes; Via Appia; Terracina; Neapels Belägenhet, Folkmängd, Yppighet, Tiggare, Spectakel, m. m; Pompeja; Gräfningarne därſtädes; Puzzuolo; Solfatara. 120
Epigrammer: 1) Öfver en Medicus ſom blef Präſt (utur Boileau); 2) Öfver en Slagtare ſom blef Advocat (utur Hollberg). 124
Vers, ſungen uti et vittert Sälſkap omkring en Punſch-bål. 125
Nyheter: 1) Sonater för Claver, med accompagnement af en Violin, af Hr. Åhlſtröm; 2) Prolog på Konungens Födelſe-dag af Hr. Brisman, upförd i Götheborg; 3) Anecdot med Verſer om Hr. Charles i Paris och des Luftreſa; 4) Fru Hubertis (Sångerſka i Paris) Kröning. —

Femte Stycket.

Saga. Två Jungfru-Svalor, slägtets prydnad, m. m. S. 129
Våren, Skalde-dikt af Kleist. Öfversättning. 135
Pigmalion. Öfversättning utur St. Lamberts Pieces fugitives. 141
Stjernhjelms Balletter. 144
Til de sköna Damer och alla manhaftiga Riddare, Cart I til et Riddar-spel af Stjernhjelm. 149
Öfversättning af Anacreon, Oderne 6 - 8. 152
Bref ifrån en vitter Svensk Resande, til sin Vän i Stockholm: Besök på Vesuvius; det härliga Italienska Climatet, observeradt under en resa til Pestum i Febr.; det prägtiga Neapolitanska Lustslottet Caserta; Furcæ Caudinæ. 154
Nyheter: Lofskrift på 45 språk, öfversemnad til Konungen af Sverige, då han besökte Samhället Pro fide propaganda i Rom. 158

Sjette Stycket.

Skalde-Bref til Hans Excellence, Riks-Rådet m. m. Hr. Grefve Creutz vid des Återkomst til Sverige. 161
Våren, Skalde-dikt af Kleist. Slutet. 164
Saga. Vid brädden af en flod m. m. 173
Gustaf den Förstes Ärestod på Riddarhus-Torget i Stockholm. 174
Anecdoter och Infall. 178
Medea. Recension. 179
Til Hennes Maj:t Drottningen, om morgonen d. 22 Julii 1779. 186
Bref ifrån en vitter Svensk Resande til sin Vän i Stockholm: Palazzo Borghese Colonna och Doria; Villa Borghese och Albani, Frascati; Tivoli; Corregios Målningar i Parma; Venedig. — Bihang til föregående Bref: Florentinska Galeriet; Venus de Medicis; Marcheſi, Italiens ypperste Sångare. 188
Nyheter: Hr. Professor Masreliers nyaste Arbeten. 191

Sjunde Stycket.

Ode öfver Motgång. 193
Land-Qväden: 1) Daphne af Gessner; 2) Det fasta Be-

Peslutet, af densamme; 3) Den gynnande Stormen, af Metastasio. S. 195
Siskan och Svalan. Fabel. 202
Neri, Comisk Hjelte-dikt af Författaren til Boråsiaden. Recension. 204
Öfversättning af Anacreon. Oderne 9 - 12. 209
Peeters Öden. 212
Iris och des Herde lågo m. m. 215
Hans Carvel. Saga. —
Daniel Fehrman, Svensk Medaljör. 220
Öfver et Giftermål. 223
Nyheter: Försök i Skalde-konsten, utgifne i Upsala. 224

Åttonde Stycket.

Ode öfver Medborgarens Pligter. 225
K. Sv. Vitterhets-Academiens Handlingar. Fjerde Delen. Recension. Förtsättning. 4) Historisk Afhandling om Svenska Sjö-Magten i äldre tider och i synnerhet under Konung Eric XIV. 228
Öfversättning af Anacreon. Oderne 13 - 27. 241
Musikens Verkan. Anecdot. 248
Afton-Qväde. 249
Ursäkt til Chloe. Ur Metastasio. 252
Den sömnlösa Natten. 253
Nyheter: Elegia in Obitum Arvidi Brag, ifrån Lund. 255

Nionde Stycket.

Högsta lott i verlden m. m. 257
Natten, af Geßner. 258
Samuel Triewald, en Svensk Boileau. 265
Fru Wilson, eller Förmonerne af en gammalmodig dygd, kallad Försigtighet. Ny Engelsk Anecdot. 275
Elmira och Selinde. Saga. 286
Nyheter: Etrennes du Parnasse för 1784. 288

Tionde Stycket.

Ode öfver Hoppet. 289
K. Sv. Vitterhets-Academiens Handlingar. Fjerde Delen. Recension. Slutet. 5) Fabler, författade på Svensk vers; Andra Flocken. 295
Smakens Tempel. 304
Öfversättning af Anacreon. Oderne 28 - 36. 306
Zarina til Zemes; et sedolärande Bref af Hr. Dusch. 312

Ode

Ode öfver Höften. 317
Nyheter: Handlingar rörande Bacchi Concurs. 318

Elfte Stycket.

Philomela; Tragiskt Äfventyr utur Ovidius. 321
Öfver den sig sminkande Lidia. Sonnet. Utur Italienskan. 333
Den säkraste Spådom. Utur Chevreau. 334
Til Cloris i Barnsäng. Utur Benserade. —
Året M. DCC. LXXXIII. Recension. 335
Öfversättning af Anacreon. Oderne 37-40. 343
Til Åminnelse af Fältmarskalken och Commendeuren Grefve Aug. ft Ehrensvärd. 346
Skalde-Bref til en Vän, vid des Moders död. 347
Nyheter: 1) Inpromtu öfver Grefve Buffons försvagade Syn; 2) Der Stockfisch utur Musen-Almanach för 1785. 351

Tolfte Stycket.

Hönan med Påfoglens fjädrar. Fabel. 353
Gustaf Ericsson i Dalarne. Recension. 355
Den Sörjande Enkan. Saga. 362
Til ett Fruntimmer, vid öfversändandet af les Oeuvres de Mr. Greffet. 372
Epigrammer. 373
Nyheter: Atys, Opera, med Epilog, upförd på Kron-Prinsens Födelse-dag, i Stockholm. —

RÄTTELSER.

St. 10. sid. 302. rad. 8. nedifrån, läs: böj s.
— — — 2. nedifrån, läs: miste.
— 304. — 11. läs: *Täkbets* (efter nya stafnings-sättet).
St. 11. sid. 337. rad. 7. läs: grymmaste.
— 343. — 10. läs: tusen.
— 345. — 9. nedifrån, läs: Floras skrud.
— 352. — 7. läs: Als träf'ihn.
St. 12. sid. 362. rad. 17. läs: blotta namnet.

De öfrige betydligare tryckfel finnas anmärkte vid slutet af St. 2. 4. 6. 8. och 10. hvilka man på det högsta beder Läsaren straxt rätta, för at icke göra någon Författare orätt.

STOCKHOLM,
Tryckt hos *And. Jac. Nordström*, 1784.